

МОЛОДЬ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗБУДОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені Лесі Українки

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
XIV МІЖНАРОДНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

- ◆ Волинська обласна рада
- ◆ Управління освіти і науки Волинської обласної державної адміністрації
- ◆ Волинський національний університет імені Лесі Українки
- ◆ Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж технологій, бізнесу та права Волинського національного університету імені Лесі Українки»
- ◆ Первинна профспілкова організація працівників та студентів ФКТБП ВНУ імені Лесі Українки
- ◆ Наукове товариство здобувачів освіти та молодих учених ФКТБП ВНУ імені Лесі Українки

МОЛОДЬ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗБУДОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

*ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
XIV МІЖНАРОДНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ*

УДК 33 (477) (06)
М 75

*Рекомендовано до друку Методичною радою
Відокремленого структурного підрозділу «Фаховий Коледж технологій, бізнесу та
права Волинського національного університету
імені Лесі Українки» (Протокол № 2 від 08.02.2021)*

До збірника включені тези доповідей студентів на XIV Між-народній студентській науковій конференції „Молодь як стратегічний потенціал розбудови національної економіки”. Висвітлені актуальні проблеми і перспективи розвитку менеджменту та економіки; запропоновані шляхи вдосконалення фінансової та маркетингової політики; підвищення мовної компетенції майбутніх фахівців; вирішення глобальних і регіональних екологічних проблем сучасності.

*Оргкомітет не несе відповідальності за зміст наукових праць
та достовірність наведених фактологічних та статистичних даних.*

ISBN 978- 966-517-928-3

© Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж технологій, бізнесу та права Волинського національного університету імені Лесі Українки», 2021.

ЗМІСТ

Секція 1. ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

1. Julia Grzywaczewska OBLICZA MIŁOŚCI W LITERATURZE POWSZECHNEJ	9
2. Maria Kolenda RÓŻNE OBLICZA MIŁOŚCI W LITERATURZE POLSKIEJ	11
3. Василенко Дарина ГАЙДАЙ СОФІЯ ФЕДОРІВНА – УЧАСНИЦЯ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ	12
4. Головачова Ангеліна ЮРІЙ СТЕЛЬМАЩУК – ЛЕГЕНДА УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ	14
5. Дмитрук Вікторія БЕРЕСТЕЧКО ТА БРАТИ ЗАМОЙСЬКІ	16
6. Крижик Софія ІСТОРІЯ ЦЕРКВИ ВОЗДВИЖЕННЯ ХРЕСТА ГОСПОДНЬОГО В СЕЛІ КОРШІВ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ	17
7. Мажула Анастасія УКРАЇНЦІ – ПРАВЕДНИКИ НАРОДІВ СВІТУ	19
8. Малаховська Вікторія СТАНОВЛЕННЯ ОЛЕКСАНДРА ЦИНКАЛОВСЬКОГО ЯК НАУКОВЦЯ	21
9. Оніга Павлина КОЛОРИСТИЧНИЙ СВІТ ЛЕСІ УКРАЇНКИ	23
10. Паровенко Каріна “СТАРА ВОЛИНЬ І ВОЛИНСЬКЕ ПОЛІССЯ –КЛАСИЧНА ПРАЦЯ З ВОЛИНЕЗНАВСТВА ”	25
11. Щербик Юлія КРАЄЗНАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ОЛЕКСАНДРА ЦИНКАЛОВСЬКОГО : ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ	27

Секція 2. СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ

1. Elżbieta Szwed ZA KOGO MNIE UWAŻACIE? CZYLI JAK ŻYĆ MIŁOŚCIĄ	29
2. Василенко Максим ТРУДОВА МІГРАЦІЯ ВОЛИНЯН ДО ПОЛЬЩІ У РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ	31

3. Перфун Анна ГІБРИДНА ВІЙНА, ЇЇ СУТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОСІЙСЬКОЇ ГІБРИДНОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ	33
4. Скрипчук Руслана МОЛОДЬ. МІГРАЦІЯ. ПЕРСПЕКТИВИ	35
5. Ханас Анастасія ОСОБИСТИЙ БРЕНД - ЦЕ НЕ РОЗКІШ, А НЕОБХІДНІСТЬ!	37
Секція 3.	
УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ	
1. Oliwier Radzikowski INWESTOWANIE W KRYZYSIE – JAK PRZYGETOWAĆ SIĘ NA SPOWOLNIENIE GOSPODARCZE?	40
2. Oleszczuk Mariola - PRZEDSIĘBIORSTWO BANKOWE I JEGO OTOCZENIE	42
3. Jakub Mordak MOTYWACYJNA ROLA SYSTEMU WYNAGRODZEŃ PRACOWNICZYCH	44
4. Sylwia Kuchta FORMY POMOCY RZĄDU DLA PRZEDSIĘBIORCÓW W CZASIE PANDEMII	45
5. Бебко Анастасія ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	47
6. Гапанюк Андрій ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ВЕБ-САЙТУ ІНТЕРНЕТ- МАГАЗИНУ	49
7. Головачук Артем КРИПТОВАЛЮТА ЯК АЛЬТЕРНАТИВНА СИСТЕМА РОЗРАХУНКІВ	51
8. Головенко Анна НОВІТНІ КОМПЕТЕНЦІЇ СПЕЦІАЛІСТІВ МАЙБУТНЬОГО: T-SHARE МОДЕЛЬ	53
9. Деребага Діана ПЕРЕХІД БІЗНЕСУ З ОФЛАЙН В ОНЛАЙН: ОСНОВНІ ЕТАПИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ МАЙБУТНЬОГО	54
10. Дербон Соломія ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ В ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИНАХ	55
11. Ішук Ірина АКТУАЛЬНІ МЕТОДИ МАРКЕТИНГУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	58

12. Лесик Олександр УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ОБЛІКУ АМОРТИЗАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	60
13. Прокопчук Василь ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ	62
14. Сідловська Ліля БІРЮЗОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК НОВА КОНЦЕПЦІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ	63
15. Солоха Андрій ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ РЕКЛАМИ НА СПОЖИВАЧА	65
16. Солтис Олександр КОНТЕКСТНА РЕКЛАМА	66
17. Стрельчук Аліна ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ПІД ЧАС КАРАНТИНУ	68
18. Терещенко Вікторія ТОВАРНА ПОЛІТИКА ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА	69
19. Тесунова Анна ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ БОНУСНОЇ ПРОГРАМИ	71
 Секція 4. ТОВАРОЗНАВСТВО ТА ЛОГІСТИКА	
1. Антощук Катерина ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ ТОВАРОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ АНТИКВАРНОЇ ЗБРОЇ	73
2. Войціцька Дарина ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ТОРГОВЕЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ СПОЖИВАЧІВ	75
3. Кунгурцев Віктор СУЧАСНІ КАРТОННІ POS-МАТЕРІАЛИ ТА УПАКОВКА	77
4. Палій Олена ПЕРСПЕКТИВНИЙ РОЗВИТОК РИНКУ НАПІВФАБРИКАТІВ!	78
5. Смаль Богдана РОЗДРІБНА ТОРГІВЛЯ: СУТНІСТЬ, ОЦІНКА ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ	80
6. Стрелюк Богдана АНАЛІЗ РИНКУ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ В УКРАЇНІ	83
7. Целюк Наталія БАНКРУТСТВО	84

Секція 5. ПРАВО

1. Веснянка Анастасія
ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ
ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ 87
2. Матвійчук Анастасія
ПРАВО НА ЖИТТЯ ЯК НАЙВИЩА СОЦІАЛЬНА ЦІННІСТЬ 88
3. Янощук Яна
ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ 90

Секція 6. БІОЛОГІЯ ТА ПРИРОДНИЧІ НАУКИ

1. Dawid Chojna
ZNACZENIE BLUSZCZU POSPOLITEGO (HEDERA HELIX L.)
JAKO TERMOAKTYWNEGO IZOLATORA W ŻYCIU
BEZKREĞOWCÓW ŁĄDOWYCH 92
2. Вавринюк Владислав
ГЛОБАЛЬНЕ ПОТЕПЛІННЯ – СТРАШНА КАЗКА,
ЧИ КАТАСТРОФІЧНА РЕАЛЬНІСТЬ 93
3. Віндюк Леся
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОДЮЧОСТІ
ГРУНТІВ УКРАЇНИ 95
4. Володькін Андрій
МОЖЛИВІ ПРИЧИНИ ОБМІЛННЯ ОДНОГО ІЗ СЕМИ ЧУДЕС
УКРАЇНИ - ОЗЕРА СВІТЯЗЬ 97
5. Гончар Дар'я
КОРИСТЬ ШОКОЛАДУ 99
6. Громик Ірина
АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ - ЕНЕРГЕТИЧНА
СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ 100
7. Зінчук Марія
ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ
ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ У ЛІСОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ 102
8. Костеюк Ганна
ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ СОНЯЧНОЇ
ЕНЕРГЕТИКИ НА РІВНЕНЩИНІ 104
9. Кулик Юлія
АНТРОПОГЕННИЙ ВПЛИВ НА АТМОСФЕРУ 106
10. Макарчук Яна
АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ
В ПРИРОДІ 108

11. Свинчук Катерина ЗЕЛЕНА ХІМІЯ	109
12. Тесунова Анна ПРОБЛЕМИ ТУРИЗМУ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	112
Секція 7. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ПРИКЛАДНА МАТЕМАТИКА	
1. Войтович Ірина РОЛЬ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ В ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	115
2. Гопанюк Микола PCI EXPRESS 4.0: ЩО НОВОГО	117
3. Ніцевич Ірина ЗАСТОСУВАННЯ ПРОСТИХ ВІДСОТКІВ У ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЯХ	119
4. Свиридюк Андрій ІНТЕРНЕТ РЕЧЕЙ	121
5. Стасюк Оксана ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КОМФОРТНОСТІ НАВЧАННЯ	123
6. Чорна Катерина ВИКОРИСТАННЯ ЛІНІЙНОЇ ФУНКЦІЇ В ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	124
7. Шевчук Ангеліна МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ	126
8. Шершакова Аліна ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	128
Секція 8. ВИРОБНИЦТВО, ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ	
1. Леоненко Аліна ЗДОРОВЕ ХАРЧУВАННЯ – МАЙБУТНЄ КУЛІНАРІЇ	130
2. Матвійчук Катерина ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ОБЛАДНАННЯ У ТЕХНОЛОГІЯХ ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	132
3. Мосійчук Софія НАЦІОНАЛЬНА АВТЕНТИЧНІСТЬ ВОЛИНСЬКОЇ КУХНІ	134

4. Панащук Тамара ПРОГРЕСИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ БОРОШНЯНИХ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ	136
5. Супрун Богдана КВІТКОВА КУЛІНАРІЯ В СУЧАСНОМУ РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ	138

**Секція 9.
ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я ТА БЕЗПЕКА**

1. Березюк Тетяна ВПЛИВ КОНСЕРВАНТІВ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ	141
2. Миронюк Юлія ВПЛИВ ЕЛЕКТРОМАГНІТНИХ ПОЛІВ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ	143
3. Онищук Катерина ПРОБЛЕМИ ПОБУДОВИ ОПТИМАЛЬНИХ ПАРАМЕТРІВ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	145
4. Сахнік Софія ВПЛИВ ФАРБ НА ОРГАНІЗМ ПРОФЕСІЙНОГО ХУДОЖНИКА	147

**Секція 10.
МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ
ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ**

1. Agnieszka Orłowska ROLA KSIĄŻEK W ŻYCIU CZŁOWIEKA	149
2. Герасимюк Вікторія ПЕРЕКЛАД РЕКЛАМНОГО ТЕКСТУ ТА ВИКОРИСТАННЯ РЕКЛАМНОГО ДИСКУРСУ ЯК ЗАСІБ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	151
3. Євтушик Оксана ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НАЗВ АНГЛОМОВНИХ ФІЛЬМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	153
4. Лозовицька Софія ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	155
5. Яковлюк Артем ДІЛОВИЙ ЕТИКЕТ США	157

1. ГYMAHITAPHI HAYKИ

Autor pracy: Julia Grzywaczewska
Uczennica Zespołu Szkół Ekonomicznych i Mundurowych w Chełmie
Opiekun – mgr Tywoniuk E. - nauczyciel języka polskiego

OBLICZA MIŁOŚCI W LITERATURZE POWSZECHNEJ

Miłość definiowana w encyklopediach jest jako pozytywna postawa emocjonalna względem innej lub własnej osoby, zbiorowości, idei. Przejawia się w silnych reakcjach emocjonalnych. [1, s.578]

Miłość to piękne uczucie, które stanowi jedną z najważniejszych wartości w życiu człowieka. Stanowi ponadczasowy temat tekstów. Można wyróżnić wiele rodzajów miłości: do Boga, ojczyzny, partnera, rzeczy materialnych czy rodziców.

Historia głównych bohaterów tragedii Williama Szekspira *Romeo i Julia*, ukazuje głęboką i piękną miłość, która przyniosła śmierć obu tytułowym postaciom. Uczucie było na tyle silne, że nawet nie wyobrażali sobie dalszego życia bez siebie. Los młodych kochanków nie skończyłby się tak tragicznie, gdyby nie konflikt pomiędzy rodzinami bohaterów. Młodzi byli na tyle zdeterminowani, by wyrzec się własnego rodu, byle tylko być ze sobą. Potajemnie biorą ślub, licząc, że pogodzą zwaśnione rody. Romeo zabija Tybalta, a w konsekwencji tego czynu zostaje wygnany. Z prośbą o radę podążyli do ojca Laurentego, który układa plan, pozwalający żyć ukochanym razem. Julia wypija płyn, który wywołuje objawy podobne do śmierci, została pochowana w rodzinnym grobowcu. Nic niewiedzący o tym Romeo, do którego nie dotarł posłaniec, zabija się widząc Julię martwą. Zrozpaczona Julia, widząca ciało Romea, nie wyobraża sobie życia bez kochanka. Przebija swoje ciało sztyletem. Tragedia Szekspira to piękna i jednocześnie bardzo smutna historia dwojga ludzi, których połączyła miłość aż po grób.

Do współczesnej literatury poruszającej temat miłości i konsekwencji, jakie sobą niesie należy powieść autorstwa Andre Acimana, słynnego amerykańskiego pisarza pt. *Tamte dni, tamte noce* (tytuł oryg. *Call Me by Your Name*). Przytoczona zostaje wniej emocjonująca historia nagłego i intensywnego romansu między nastoletnim chłopcem, a studentem kultury antycznej.

Elio - jeden z głównych bohaterów, introwertyk z muzycznymi uzdolnieniami, mieszka z rodzicami w małym miasteczku we Włoszech. Jego ojciec, który jest profesorem archeologii, co roku na część lata przyjmuje studentów na staż, którzy pod jego kierunkiem obcują z kulturą antyczną, jednocześnie pomagając mu przy pracach. Gdy pewnego lata zawitał do nich czarujący, dwudziestoczteroletni Olivier, Elio wychowany w duchu miłości dla klasyki, całymi dniami zagłębia się w literaturę z przerwami na opracowywanie utworów muzyki klasycznej. Bohaterowie dosyć szybko się zaprzyjaźniają. Zaczynają spędzać ze sobą coraz więcej czasu. Korzystając z gorącego lata, często wypoczywają na świeżym powietrzu, czy grają w siatkówkę z przyjaciółmi młodzieńca. Przystojny student nie może opędzić się od adoracji miejscowych dziewczyn, co denerwuje nastolatka. Jest zazdrosny omeńczycznę, co może świadczyć o początku uczucia, które w przeciągu najbliższych

tygodni miało w nim narastać. Elio, coraz bardziej zafascynowany studentem, postanawia przyznać się do swoich uczuć. Olivier odwzajemnia relację młodzieńca. Od tamtej pory, każdą chwilę spędzają tylko w swoim towarzystwie, oddając się uczuciu, którym się darzą. Wspólne czytanie książek, wymienianie się refleksjami, rozmowy, był to raj dla obojga. Mógłby trwać on nieskończenie długo, gdyby nie jeden mały szczegół. Lato dobiegało końca, a Olivier musiał wyjechać. Historiękochanków otacza delikatna aura melancholii, która nadaje znaczenie tym ulotnym i głębokim momentom, które przeżyli. Piękno tego uczucia przejawia się choćby w tym, że bohaterowie odkrywają radość z bycia razem, a jednocześnie smutek i tęsknotę za drugą połówką. To lato zapamiętają na zawsze. Powieść Andre Acimana ukazuje miłość w ciekawym wydaniu. Jest pełna ciepła, tolerancji, wakacyjnej atmosfery flirtu.

Fala refleksji i głębokich przemyśleń, które napływają po przeczytaniu tej powieści jest ogromna. Czy miłość to zawsze musi być uczucie łączące tylko kobietę z mężczyzną, a innego rodzaju związki są zakazane? Uważam, że słusznie autorzy tekstów coraz częściej poruszają tematykę miłości do drugiej osoby, nie zważając na jej płeć. Miłość przychodzi w najmniej oczekiwanym momencie, ale jest najpiękniejszą rzeczą, która może przytrafić się człowiekowi. Joe. E. Lewis powiedział: *Żyje się tylko raz, ale jeśli żyjesz dobrze, ten raz wystarczy.*

Miłość romantyczna określa wielkie i wspaniałe uniesienia serc, odrywające od rzeczywistości otaczającego świata. Z motywem tego uczucia możemy się spotkać w niemal wszystkich utworach literackich romantyzmu.

Werter, bohater epistolarnej powieści Goethego to typ bohatera romantycznego, który nie potrafił ani zawalczyć o uczucie do Lotty, ani żyć bez niej. Świadomość, że ukochana kobieta wzięła ślub z Albertem, a do Wertera żywiła szczególne uczucie - bliższe przyjaźni, braterstwu niż płomiennej miłości mężczyzny i kobiety - spowodowała w bohaterze głębokie cierpienie emocjonalne. Owa werteryzna miłość doprowadziła bohatera do samobójczej śmierci w szczególnym anturazhu. Historia Wertera opisana w listach do przyjaciela pokazuje, jaką siłą jest uczucie, zwłaszcza to nieszczęśliwe, bo nieodwzajemnione. [2,link]

Przytoczone powyżej przykłady to niewielka część ukazywania miłości literaturze. Autorzy w różny sposób ją ukazywali: pozytywnie, tragicznie, groteskowo. Wskazywali jej siłę i jednocześnie przykre skutki, do których prowadzi, gdy jest nieszczęśliwa. Mimo różnic w ukazywaniu omawianego motywu, wszystkie przywołane utwory dowodzą, że miłość jest jednym z najpopularniejszych tematów sztuki i jest motywem ponadczasowym.

Literatura:

1. *Wielka Encyklopedia PWN*. pod red. Jana Wojnowskiego. Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa, 2006
2. <https://opracowania.pl/opracowania/jezyk-polski/cierpienia-mlodego-wertera-j-w-goethe,oid,409>

RÓŻNE OBLICZA MIŁOŚCI W LITERATURZE POLSKIEJ

Miłość jest nieodzownym elementem życia każdego człowieka. Według *Słownika Języka Polskiego* oznacza głębokie przywiązanie do kogoś lub czegoś; silne, namiętne uczucie. [1, s.342] Jednak słownikowe znaczenie to nie wszystko, bowiem dla każdego miłość jest zupełnie czymś innym. Dla jednych jest to najsilniejsze uczucie, mające wpływ na ich całe życie oraz jest celem, do którego dążą. Dla innych jest jedynie słowem wartościującym. Miłość jest fundamentem szczęścia. Ten fakt znajduje potwierdzenie w *Liście Św. Pawła do Koryntian*, w którym czytamy:

gdybym mówił językami ludzi i aniołów, a miłości bym nie miał, stałbym się jak miedź brzęcząca albo cymbał brzęmiący.

Różne oblicza uczucia odnajdziemy w różnych tekstach kultury. Już w starożytności znajdziemy wpływ miłości na relacjami międzyludzkie. Dowodem tego jest dramat Sofoklesa pt. *Antygona*. Tytułowa bohaterka była gotowa poświęcić swoje życie dla brata – Polinejklesa, uznanego za zdrajcę ojczyzny. Siostrzana miłość dodała odwagi Antygonie, aby sprzeciwić się rozkazom władcy. Rozkaz Kreona miał zapewnić obywatelom Teb praworządność. Utwierdzić ich w przekonaniu, że wszyscy są równi wobec prawa. Nawet rodzina królewska. Miłość Antygony do brata sprawiła, że po jego śmierci zdecydowała się pochować jegociało, wbrew zakazowi Kreona oraz pod groźbą śmierci.

Siła miłości jest ukazana w średniowiecznym utworze *Lament Świętokrzyski*. Relacja Matki Boskiej z Jezusem to dowód bezgranicznej miłości matczynej. Po męczeńskiej śmierci jedynego syna na krzyżu, Maryja odczuwa cierpienie swojego Syna. Świadczą o tym słowa:

Synku miły i wybrany, rodziel z matką swoje rany.

Czytając utwór odbiorca odczuwa najprawdziwsze uczucie zrozpaczonej matki do Jedynego. Udziela się ono również czytelnikowi. Odczuwa on słabość, bezradność tej, która zwykle ukazywana jest jako potężna Bogarodzica. W *Lamencie* jest kochającą matką cierpiącą – *Stabat Mater Dolorosa*. Matczyzna miłość każe Bogarodzicy stać pod krzyżem, prosić o wsparcie i pocieszenie innych ludzi, rozpaczać.

Poeta doctus, Jan Kochanowski, w *Pieśni XXV Czego chcesz od nas Panie?* odwołuje się do umiłowania największego autorytetu, czyli Boga. Miłość przybiera postać uwielbienia Boga. Jest również formą umiłowania najwspanialszego artysty, Stwórcy świata. Podmiot liryczny ukazuje swój stosunek do świata, Boga, a przy tym też sztuki, ponieważ to wszystko, co go otacza jest artystycznym dziełem. Potwierdzeniem zachwyty są słowa:

*Tyś Pan wszelkiego świata,
Tyś niebo zbudował,
i złotymi gwiazdami ślicznieś uhaftował.*

Wdzięczność jest jedną z czołowych cech miłości. Jan Kochanowski, również z tym się zgadza:

Wdzięcznym Cię tedy sercem, Panem, wyzywamy, Bo nad to przystojniejsz, ofiary nie mamy.

Miłość nie tylko oznacza silne uczucie łączące bliskich sobie ludzi, ale też odnosi się do sfery sacrum.

Szczególnie uczuciową epoką był romantyzm. To w tej epoce sens życia odnajdywano w miłości. Adam Mickiewicz w swoich licznych dziełach odwoływał się do tego uczucia. W *Dziadach cz. II* pośredni duch – Zosia - nie może dostąpić zbawienia, bo odrzucała miłość. Była piękną dziewczyną, miała wielu adoratorów, jednak drwiła z ich uczucia. *Oleś za gołąbków parę chciał raz pocałować w usta; lecz i prośbę, i ofiarę wyśmiała dziewczyna pusta.* Miłość paradoksalnie skrzywdziła każdą ze stron. Chłopcy pragnęli podzielić swoje uczucia z Zosią, lecz nie było im to dane. Zosia zawieszona między niebem a ziemią żali się:

Wiatr mną jak piórkiem pomiata, nie wiem czy jestem z tego, czy z tamtego świata.
Pasterka pragnie, aby młodzieńcy podbiegli do niej, chwycili ją za ręce i przyciągnęli ją do ziemi, ponieważ:

Według Bożego rozkazu, kto nie dotknął ziemi ni razu, Ten nie może być w niebie.
[2, s.252]

Miłość odgrywa wielką rolę w życiu człowieka, nie może nią gardzić czy bawić się, ponieważ to uczucie nadaje życiu kształt i sens.

Miłość jest ukazywana w dziełach literackich różnorodnie. Od siostrzanej, poprzez matczyną, po związek dwojga ludzi. Bez wątpienia można stwierdzić, że to silne uczucie było obecne w każdej sferze ludzkiego życia i w sposób szczególny wpływało na ich funkcjonowanie.

Literatura:

1. Doroszewski, Witold. *Słownik Języka Polskiego*. PWN, Warszawa 2000.
2. Witkowska, Alina. Przybylski, Ryszard. *Romantyzm*. Wyd. Nauk. PWN, Warszawa, 1998.

Василенко Дарина
Загальноосвітній заклад загальної середньої освіти I-III ступенів
«Ліцей с. Забороль Заборольської сільської ради»
Науковий керівник: Василенко Н. В., учитель історії, спеціаліст I категорії

ГАЙДАЙ СОФІЯ ФЕДОРІВНА – УЧАСНИЦЯ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ В УКРАЇНІ

Волонтерство є досить поширеним явищем у сучасному світі. За даними європейських моніторингів, більш ніж половина дорослого працездатного населення задіяна до волонтерського руху, а це означає в ціннісному аспекті, що допомагати іншим, бути соціально активним та займатися суспільно-корисною справою – актуально та престижно.

Про волонтерський рух в Україні сьогодні із захопленням говорять у багатьох країнах світу, називаючи це явище унікальним. Розквіт волонтерської діяльності у нас припав на час Революції Гідності і початок війни на Донбасі. У надзвичайно складний період саме цей рух об'єднав суспільство, створив дієву структуру громадських організацій, груп людей, готових взяти на себе

вирішення найбільш нагальних і болючих проблем держави. Кожен волонтер, учасник волонтерського руху, добровільно та безкорисно займається суспільно важливою діяльністю.

У селі Забороль, що біля Луцька, живе відома на всю Україну волонтерка Гайдай Софія Федорівна. Вона народилася у довоєнному 1931 році. У Заборолі пройшло її дитинство та юність. Вийшла заміж. Тут же народилися її дві дочки і саме тут вона зустріла осінь свого непростого життя.

Більше 30 років працювала на фермі дояркою. За це була нагороджена Орденом Трудового Червоного Прапора. Про те, як важко працювала нагадують її загрубилі руки та покручені пальці, якими, незважаючи ні на що, сплела уже більше сотні шкарпеток.

Ця чудова та добра жінка плете шкарпетки і передає їх на передову, щоб в люті морози було тепліше в наметах та окопах. Вона не з переказів знає, що таке війна, страх і холод. Зі сльозами на очах пригадує, як в 1943 році спалили Забороль і те, як, разом з односельчанами, переховувались від смерті [1].

Після того, як фронт відступив, її родина повернулася до спаленого села, на місце, де колись був гарний, новий будинок. Ні одягу, ні їжі – абсолютно нічого не було... врятував мішок зерна, який батько Федось закопав під криницю. Для 11-річної Соні стара полька віддала пальтечко і черевички свого старшого сина.

З болем пригадує, як почалася війна на Сході нашої країни. Багато людей допомагали бійцям всім, чим могли: одягом, продуктами. Софія Федорівна вирішила власноруч плести шкарпетки. Капелан місцевого храму Собор Різдва Пресвятої Богородиці о. Віталій Антонюк постійно возить на передову передачі та шкарпетки від бабусі Соні. Сидіти без роботи вона не може – плете шкарпетки, а щоб руки відпочивали, читає газети.

Як почує, що хтось загинув – сумує, бо чиїсь то діти. І співчуває матерям загиблих воїнів. Хвилюється, що хлопці місяць болото в окопах, вони в них там мерзнуть. Від цього – серце кров'ю обливається, тож вирішила хоча б чимось допомогти.

Всього вже передала більше 50 пар, в кожному з них клала записку від баби Соні: «Нехай тебе, дитино, Бог береже. Повертайся додому» [2]. Кожну пару зв'язувала, щоб не загубилися, і кожна має різний колір чи візерунок. Софія Федорівна подівається, що скоро війна закінчиться.

22 січня 2019 року за представленням волонтерського руху «Меценати для солдата» Всеукраїнського об'єднання «Країна» Гайдай Софію Федорівну було нагороджено медаллю «За гідність та патріотизм» [3].

Діти, онуки та правнуки пишаються тим, що мають саме таку маму, бабусю, прабабусю Соню: справжню патріотку з добрим серцем.

Мабуть, кожний народ у світі має свої національні особливості та традиції волонтерського руху. Є, безперечно, вони й у нас, в українців. Серед нас знайдеться чимало людей, які звикли жити заради суспільного добра, намагаються своїми благородними вчинками змінити життя на краще. Тих, хто заради спасіння чужого життя ризикує власним, не чекаючи за це ні моральної, ні матеріальної винагороди. Такою жінкою із добрим серцем, відомою волонтеркою є жителька с. Забороль Луцького району Волинської області Гайдай Софія Федорівна.

Список використаних джерел

1. Опитано Гайдай Софію Федорівну, 1931 р. н., с. Забороль Луцького району Волинської області, 06. 06. 2020 р.
2. Бабуся з Волині в'яже теплі шкарпетки для бійців // Волинь Post. // Режим доступу: <http://www.volynpost.com/>
3. Сюжет ТСН «Шкарпетки для бійців» від 15. 11. 2018 р. // Режим доступу: <https://youtu.be/eAeUSoyulHw>

Головачова Ангеліна
КЗВО «Волинський медичний інститут» Волинської обласної ради
Науковий керівник: Козира Є.В.- викладач історії, викладач вищої
категорії, викладач-методист

ЮРІЙ СТЕЛЬМАЩУК – ЛЕГЕНДА УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ

А ви думали, що Україна так просто. Україна – це супер. Україна – це ексклюзив. По ній пройшли всі катки історії. На ній відпрацьовані всі види випробувань. Вона загартована найвищим гартом. В умовах сучасного світу їй немає ціни.

Ліна Костенко

Мета роботи – дослідження діяльності легендарного провідника ОУН-УПА Юрія Стельмащука, уродженця села Коршів Луцького району, та його участь у боротьбі за відродження української державності.

Неподалік Луцька розміщено село Коршів. Поруч протікає річка Черногузка, яка впадає в Стир, тішить око також невеличкий лісок. Не випадково наші предки для забудови вибрали саме це місце.

У цьому селі 17 жовтня 1910 року (за іншими даними -1920-го) народився Стельмащук Юрій Олександрович (Грім, Горкун, Кайдаш, Рудий). Батько - українець, селянин, мати - росіянка.

До Ю. Стельмащук1939-го навчався в єдиній українській гімназії м. Луцька. У цих же роках був заарештований польською поліцією за приналежність до ОУН, але через відсутність доказів його відпустили. У 1940 році став одним із провідних членів ОУН.

У лютому 1941 року був викликаний до керівництва ОУН у Кракові та направлений для військового вишколу. Незабаром Ю. Стельмащук призначений референтом молодіжної організації «Січ», яка під час німецької окупації спочатку діяла легально. Провів два вишколи молоді: 60 осіб у Луцьку і 100 у Ковелі. Був воєнним референтом Луцької та Ковельської округи ОУН.

З березня 1943 року займався організацією відділів УПА у Волинській і Берестейській областях.

У жовтні 1944 року Юрій Стельмащук зустрівся з Климом Савуром (Дмитром Клячківським) у Клевани та отримав призначення на посаду командувача З'єднаних груп «Завихост» (З'єднані групи № 33).

На початку листопада 1945р. у Володимирецьких лісах, що поблизу Великі Луки було проведено нараду крайового активу ОУН, де були присутні - крайовий провідник Дубовий, його перший заступник Рудий (Ю.

Стельмашук), організаційний референт Крилач, референт служби безпеки ОУН - Петро. На цій нараді вирішувалося питання реорганізації УПА - призначення людей, розподіл країв, планування подальшої роботи. Ю. Стельмашук як командир з'єднання «Завихост» повинен був перейти в підпілля і готуватися до майбутніх боїв.

Після наради Дубовий поїхав перевіряти Львівську область, а Юрій Стельмашук (Рудий) повинен був здійснити перевірку Волинської, Пінської та Брест-Литовської областей. 27 січня 1945 року був затриманий енкаведистами на околицях с. Яйно (тепер с. Піщане Камінь-Каширського району Волинської області).

За даними Олексія Брися (курінного УПА), Ю. Стельмашук був розстріляний у Лук'янівській в'язниці 25 серпня 1945-го. За іншими даними (Літопис УПА) розстріляний там само, але 5 жовтня 1945-го.

У 1990 році зв'язкова, яка в 1945-му перебувала в тій самій в'язниці, підтвердила мужність Ю. Стельмашука на допитах та очних ставках.

Неодноразово органи радянської влади намагалися використати ім'я Ю. Стельмашука для розколу українського визвольного руху, зокрема у 1944 р. були розповсюджені фальшиві листівки з використанням його імені, а в листопаді 1946 року Тимофій Строкач уже в ранзі міністра внутрішніх справ видав наказ, черговий раз запропонувавши повстанцям здатися. Одним із аргументів було те, що начебто *верховодам банд так званого УПА - Рудому, Очерету, Зміюці і багатьом іншим, що осудили зрадницьку антинародну діяльність українсько - німецьких націоналістів і свою бандитську роботу, збережено життя і надана можливість повернутися до праці.*

Рудого (Ю. Стельмашука) на той час було вже страчено, Дмитро Вітовський - (Зміюка) перебував під слідством, яке закінчилося розстрілом узимку 1947 року. І лише Омеляну Польовому - (Очерету) «пощастило»: його вирок замінили на тривале ув'язнення, надавши можливість повернутись до праці в радянських таборах.

У селі Коршів, на місці, де стояла батьківська хата родини Стельмашуків, 2002 року було встановлено Пам'ятник борцям за волю та незалежність України.

У цій науковій розвідці описано складну, сповнену трагізму долю одного з багатьох тисяч українців, якому довелося пройти через війну, брати активну участь у національно визвольному русі 30-40-х рр. ХХ ст., коли українці активно боролися за відновлення своєї державності. Таке життя і діяльність слугують прикладом для сучасної молоді. Це історія людини, яка, незважаючи на реальну загрозу життю, йшла на подвиг заради майбутньої незалежної України.

Хоч наша держава вже майже тридцять років є незалежною, ми досі боремося за свою гідність і суверенітет. І я впевнена: ми доведемо всьому світу, що наша держава - це не просто територія з кордоном, а в ній вічно живе дух патріотизму, любові та вірності своєму народові.

Список використаних джерел

1. Квазіенциклопедія ОУН-УПА. Стельмашук Юрій- (Рудий). (ст. 1)
2. Літопис УПА. -Торонто 1989 - Львів, 1995-1996. - Т. 24. (ст. 2)
3. Протокол судового засідання по справі Стельмашука Ю. О., 6 серпня 1945 року. (ст. 3)

Дмитрук Вікторія Павлівна
Відокремлений структурний підрозділ
"Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені Лесі Українки"
Науковий керівник: Макарук К. В., голова
виклової комісії історії та суспільствознавства

БЕРЕСТЕЧКО ТА БРАТИ ЗАМОЙСЬКІ

Міста, як і люди, мають свою біографію, в якій міститься все, що випадає на їх долю. У біографії Берестечка важливе місце займає діяльність братів Яна та Андрія Замойських, які декілька десятиліть були його власниками і докладали зусиль для розвитку та розбудови міста.

Брати Ян і Андрій Замойські були відомими шляхтичами XVIII ст.. Андрій Замойський був одним з найвидатніших гуманістів і мислителів історії Польщі, а також реформатором освіти та кодифікатором права. Ян Замойський підтримуючи прогресивні погляди брата, сприяв розвитку соціальної та освітньої сфери, не забуваючи при цьому про економічне зростання Берестечка.

Необхідною умовою для економічного процвітання держави є повноцінне функціонування системи освіти. Саме тому брати широко впроваджували і заохочували до навчання у школі не тільки представників заможного міщанства, а й незаможного, які мали нахил до наук та велике бажання вчитися. Навчання у школі проводилося польською мовою. Викладали як гуманітарні, так і математичні, й природничі науки. У школі навчалися діти не тільки з Берестечка, а й з округи, які добиралися на навчання самотужки. Натомість вчителі, серед яких були як місцеві, так і запрошені з інших регіонів, забезпечувалися житловими кімнатами і пристойною заробітною платою.

Окрім освіти Замойські займалися і розбудовою міста. Ян Замойський на місці старого замку споруджує новий, під яким знаходився глибокий таємний льох, в якому можна було перебути небезпеку, та закладає поруч парк [1]. У ньому й сьогодні можна бачити рідкісні породи дерев, які завезені із закордону (дуби, акації, верби тощо). Через рів до міста був перекинутий підйомний міст, який згодом замінили постійним. У травні 1787 року в замку гостював король Польський, великий князь Литовський Станіслав-Август, повертаючись із Канева.

1802 року на острові замість замку був збудований палац. Залишки замку сучасними дослідниками не виявлені. Однак на оборонні функції острова зараз вказують його круглі схили, залишки рову, багниста заплава навколо та рукави річки Стир.

Після національно-визвольної війни 1648-1657 років король Польщі наказав спорудити в Берестечку костел, будівництво якого тривало впродовж 1711-1733 років, яке було перервано та завершене Яном Замойським у 1771 році. Він був оздоблений картинами про бої Берестецької битви, образами та іконами. В оформленні інтер'єру костелу брали участь італійські митці. Стиль архітектури – рококо, склепіння – техніка фрески. Костел мав хори музикальні, на яких знаходився орган. Назовні була панорама "Берестецька битва". У

костелі розміщувалася хрещальня, гробниці та копії ікон іспанського художника Муриллю. Є свідчення, що він містив мощі св. Валентина, реліквією якого була невеличка ікона Богоматері в срібних шатах, а до 1920 року костел зберігав шаблю князя Яреми Вишнівецького. Також Ян Замоїський збудував монастир. Ці архітектурні споруди будувалися для пропаганди католицизму серед місцевих жителів, переважна більшість яких були православними.

Крім насадження католицизму монастир був самостійним господарюючим суб'єктом, вів господарство, торгівлю, мав власні кошти, давав кредити. Укладав монастир договори й зі своїм фундатором Яном Замоїським. Наприклад, збереглися боргове зобов'язання Яна Замоїського на позичені гроші у Берестецького монастиря від 1769 року [2]. У той же час монастир отримував суттєві кошти за рахунок подарунків, пожертв та капіталовкладень.

Цей монастир проіснував до 1832 року, був ліквідований царським урядом Росії, а костел, до якого він був приєднаний, став парафіяльним храмом на честь Трійці, а будівля монастиря після закриття виконувала роль тюрми.

Доля братів Замоїських тісно пов'язана з Берестечком з 1761 року до 1795 року, коли вони були його безпосередніми власниками і зробили значний вклад у відновлення, становлення та розвиток міста у різних сферах громадського життя.

Список використаних джерел

1. Чучман Л. П. Берестечко: Історико-краєзнавчий нарис / Л. П. Чучман. – Луцьк; Надстир'я, 1997. – С. 48
2. Берестечко: історична довідка. Режим доступу: URL : <https://berestechko.in.ua/pro-berestechko/istorychna-dovidka/> (дата звернення: 25.01.2021).

Крижик Софія

Загальноосвітній заклад загальної середньої освіти I-III ступенів
«Лицей с. Забороль Заборольської сільської ради»

Науковий керівник: Василенко Н. В., учитель історії, спеціаліст I категорії

ІСТОРІЯ ЦЕРКВИ ВОЗДВИЖЕННЯ ХРЕСТА ГОСПОДНЬОГО В СЕЛІ КОРШІВ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ

Найбільш важким за наслідками для діючих на Волині релігійних організацій був період 50-60-х років минулого століття, який з різних причин залишається ще малодослідженим. У всьому, що чинилося тоді проти церкви, як відомо, винною була, перш за все, колишня державна ідеологічна система, яка боротьбу з релігією вела практично необмеженими методами, коли дійсно мета виправдовувала засіб.

Особливо трагічну роль у розгортанні цієї боротьби відіграли: постанова ЦК КПРС від 07. 07. 54 р. «Про великі недоліки в науково-атеїстичній пропаганді і заходи її поліпшення» та спільна постанова ЦК КПРС та Ради Міністрів СРСР від 16. 03. 61 р. «Про посилення контролю за виконанням законодавства про культури». Найбільш «ефективним» методом був метод зняття

з реєстрації т. зв. «приписних» церков, тобто таких, що не мали окремої реєстрації. Основними аргументами для закриття таких храмів були звернення, написані під тиском влади групою жителів населеного пункту, з мотивацією, що вони не можуть утримувати у належному стані культову будівлю.

Архівні документи свідчать про спробу органів місцевої влади зняти з реєстрації Воздвиженську православну громаду ще в 1956-1958 рр., коли майже щорічно з «двадцятки» вибували активні члени парафії, але настоятелю Іосифу Макарчуку все ж вдавалося дообирати на їх місце нових. У липні 1956 р. церковним старостою було обрано Крищука А.І., який став помічником священика. В умовах тиску керівництво громади не допустило в ці роки закриття церкви. Тривалий час у органів влади не було претензій до храму і щодо його технічного стану.

Проте, через 9 років ця ситуація кардинально змінилася. Як відомо, 20. 05. 1960 р. частина районів Волинської області постраждала від стихії, у результаті якої було пошкоджено і десятки церков. Серед них – православний храм у с. Коршів. Згідно акту його технічного огляду від 09. 06. 1960 р. бурею був повністю зруйнований дерев'яний купол дзвіниці, частково, на 20% зірваний дах та вибите скло у вікнах. У кінці акту було зазначено, що проводити церковну службу не рекомендується до закінчення ремонту [1, с. 113]. Отже, знову з'явився привід для закриття цієї церкви, який на той час характеризувався високою активністю релігійного життя.

Однак протягом червня-грудня 1960 р. Основні відновлювальні роботи на своїй святині віруючим вдалося провести. У документах зазначено, щоповністю відновлений дерев'яний купол на дзвіниці висотою 10 метрів, відремонтований дах, вікна і частина церковної огорожі. Всього на ремонт було витрачено 11 703 крб., з них – 7215 крб. надійшли як добровільні пожертвування віруючих, а 4488 крб. – використані з церковної каси [2]. Варто зазначити, що у той час це були досить великі кошти.

Проте, зусилля віруючих з наміром не допустити остаточного закриття храму все ж були марними. З 1961 р. богослужіння з священиком в храмі фактично припинилося. З архівних документів відомо, що через конфлікт з керівництвом місцевої влади настоятель храму о. Сергій Ткачук був переведений на іншу парафію.

Протягом 1960-их-1980-их рр. багато листів безрезультатно направлялися місцевими парафіянами в різні державні інстанції. Зокрема, на звернення жителів села від 25. 07. 83 р., відповідь органів влади була негативною. Характерною при цьому була мотивація відмови, що надавалася заявникам. Так, у відповіді заступника голови Луцького виконкому Ю. С. Ленартовича повідомлялось, «..що лист розглянуто. Релігійна община с. Коршів припинила свою діяльність ще в 1961 році. З 1961 року і по даний час громадяни с. Коршів задовільняють свої релігійні потреби в церкві с. Несвіч, до якого є автобусне сполучення, а тому вважаємо безпідставним прохання про поновлення діяльності релігійного об'єднання» [1, с. 114].

Уже в іншому архівному документі є згадка про те, що, незважаючи на відмову органів державної влади відновити нормальну діяльність храму в с. Коршів, місцеві віруючі на чолі з гр. Крищуком А. І. (колишнім старостою), у

якого знаходяться ключі, періодично відкривають приміщення церкви, проводять молитовні зібрання без священика і клопочуться про призначення на парафію служителя церкви.

Така парадоксальна ситуація зберігалася у селі до початку 1980-их років, коли державна ідеологічна система організувала останню низку заходів по обмеженню релігійної активності населення. Так, у рішенні Волинського облвиконкому від 26. 07. 83 року № 274 «Про заходи по виконанню рішень червневого (1983 р.) Пленуму КПРС» наголошувалось на необхідності до 1 грудня 1984 року освоїти культові споруди, знятих з реєстрації релігійних об'єднань та протягом 1984-1985 років впорядкувати релігійну мережу області [3, с. 316]. Храми рекомендувалося освоїти та використовувати для соціально-культурних потреб.

Зважаючи на високу релігійну активність православної громади с. Коршів, було прийняте рішення поновити діяльність храму. Так, 26. 04. 1984 р. відбулися парафіяльні збори, які засвідчили про відновлення діяльності релігійного об'єднання. Церковним старостою був обраний Крищук М. І., а для проведення богослужінь тимчасово призначили священика із с. Баїв Луцького району протоієрея Василя Левковця.

Висвітлення вищезгаданих подій недавнього радянського минулого та наступні дослідження непростого періоду становлення державно-церковних відносин мають основну мету – застерегти від атеїзму та антирелігійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Гулько Г. До питання про закриття православних храмів на Волині(на прикладах Луцького району) у 50-60-ті роки ХХ ст.) // Минуле і сучасне Волині та Полісся: Луцький район: історія, сучасність, перспективи. Науковий збірник. Луцьк: Пульс, 2007. Вип. 22. С. 111–115.

2. Поточний архів Волинської облдержадміністрації [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.voladm.gov.ua/>

3. Рожко В. Православні монастирі Волині і Полісся (іст.-краєзн. нарис). Луцьк: Медіа, 2000. 692 с.

Мажула Анастасія Анатоліївна,
Відокремлений структурний підрозділ
"Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені Лесі Українки"
Науковий керівник: Кузьмич О.М. спеціаліст,
викладач історії, кандидат історичних наук

УКРАЇНЦІ – ПРАВЕДНИКИ НАРОДІВ СВІТУ

Праведники народів світу (мовою іврит – гасідей уммот га-олам) – почесне звання, що присуджується Державою Ізраїль тим, хто в роки Другої світової війни в окупованій нацистами Європі рятував євреїв від знищення. Термін походить з іудаїзму, спочатку використовувався для позначення не євреїв, які

дотримувалися 7-ми основних заповідей із 613-ти, обов'язкових для євреїв. Почесне звання "Праведник народів світу" надається, якщо висунута єврейською спільнотою кандидатура відповідає наступним вимогам за існування наступних умов: 1) здійснення активних вчинків задля врятування євреїв, навіть якщо ці дії виявилися безуспішними через незалежні від рятівника обставини; 2) за реальної загрози життю рятівника, пов'язаної з такими діями; 3) за безкорисливості, тобто при рятуванні євреїв без отримання або очікування винагороди; 4) якщо під час операції з рятування, а також до неї та після неї рятівник не завдав шкоди іншим особам; 5) за наявності достовірних свідчень.

Рятування євреїв відбувалось різними методами: переховуванням від нацистів та колаборантів; наданням фальшивих документів або видачею посвідчень зі зміненими іменами представниками Церкви; організацією втечі з гетто або таборів; переправленням євреїв до партизан. загонів та в безпечні місця. За попередніми даними, на теренах України представниками різних національностей було врятовано понад 17 тис. євреїв. Надання допомоги та рятування євреїв здійснювалося як окремими особами – їхніми друзями, сусідами, діловими партнерами, колегами, колишніми однокласниками, знайомими, часом просто незнайомими. Так, митрополит УГКЦ А. Шептицький особисто надав притулок і зберіг життя 150-ти євреям і 15-ти рабинам [1].

По завершенні II світової війни факт рятівництва євреїв у СРСР, як і взагалі історія Голокосту, замовчувався. Згадувати про своє врятування або бути "рятівником євреїв" у рамках офіційно існуючої ідеологічної моделі війни, за якою всі "радянські громадяни" постраждали в однаковій мірі, було неможливо. Розірвані дипломатичні відносини СРСР із державою Ізраїль виключили можливість для врятованих євреїв, урядовців з Ізраїлю подати в Україну або отримати звідти будь-яку інформацію. До того ж, каталог у "Яд Вашем" складений не за принципом етнічної належності, а громадянства рятівника.

Стосовно обставин Голокосту на теренах України можна виокремити наступну низку мотивів: 1) співчуття; 2) сімейне виховання; 3) родинні зв'язки та знайомства; 4) релігійно-етичний фактор; 5) незадоволені батьківські почуття (при врятуванні дітей); 6) неприйняття окупантів та їхніх дій; 7) уже існуюча з інших причин загроза смерті; 8) почуття самотності; 9) отримання допомоги від євреїв у попередній період; 10) докори сумління за ін. скоєні вчинки; 11) ототожнення долі жертви із власною в минулому; 12) надія на аналогічну допомогу собі в майбутньому в скрутні часи; 13) почуття прихильності чи любові; 14) потреба в робочій силі або фахівцях.

Процедура присудження звання праведника подекуди ускладнюється існуючими політичними та ідеологічними стереотипами й неоднозначністю ролі та дій особи, кандидатура якої розглядається, у період війни. Прикладом є справа митрополита А. Шептицького. Вперше питання про надання звання "праведник народів світу" митрополитові було розглянуте комісією при "Яд Вашем" у 1984р. [2]. Незважаючи на те, що клопотання про це було подано ще понад 20 років тому рабином Д. Кахане та ін. врятованими, на тлі загострення

зовнішньополітичних обставин, зокрема радянсько-ізраїльських відносин, вирішення питання було відкладене. У 1995 р. комісія проголосувала за присвоєння звання "праведник народів світу" братові митрополита Климентію Шептицькому, але питання стосовно самого митрополита досі залишається відкритим.

В Україні триває лише початковий етап вивчення феномену рятівництва – пошук фактів надання допомоги євреям та вшанування вчинків рятівників, накопичення фактичного матеріалу, видання спогадів як рятівників, так і врятованих.

На сьогодні Ізраїль удостоїв понад 2600 українців почесним званням "Праведника народів світу"[3]. Цією високою відзнакою нагороджують представників різних народів, які врятували євреїв у роки Голокосту. Це вияв вдячності за людяність і героїзм. Так, історії українських Праведників народів Світу зв'язують між собою континенти, сторіччя та родини. Кожна з історій - не лише про Голокост та дивовижне рятування, але й історія великої дружби, бо зараз товаришують вже діти та онуки Праведників. І це – найкращі приклади того, як завжди залишатися Людиною, перш за все, не перед іншими, а перед Господом Богом та самим собою.

Список використаних джерел

1. Праведники народів світу: український вимір. Андрій Михайлик URL: <http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/pravednyku-narodiv-svitu-ukrayinskyj-vymir/><http://grinchenko-inform.kubg.edu.ua/pravednyku-narodiv-svitu-ukrayinskyj-vymir/> (дата звернення: 17 січня 2021 р.)
2. М. Тяглий. ПРАВЕДНИКИ НАРОДІВ СВІТУ URL: : http://www.history.org.ua/?termin=Pravednyku_svitu (дата звернення: 15.01.2021).
3. Г.Терещук. Людяність у пеклі війни: українці удостоєні звання "Праведника народів світу" URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/pravednyku-narodiv-svotu/30419156.html> (дата звернення: 17 січня 2021 р.).

Малаховська Вікторія
ВСП «Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені Лесі Українки»
Науковий керівник: Дяченко В. М., викладач-спеціаліст

СТАНОВЛЕННЯ ОЛЕКСАНДРА ЦИНКАЛОВСЬКОГО ЯК НАУКОВЦЯ

У сучасній вітчизняній історичній науці ми спостерігаємо дві тенденції. З одного боку – це звернення до регіональних досліджень, а з іншого – розвиток біографістики. У цьому контексті видається цікавим та важливим звернутися до постаті знаного волинознавця – Олександра Цинкаловського.

О. Цинкаловський народився 1898 р. в стародавній столиці Волині – Володимирі. Там проживав його дід Павло Нетецький. Нетецький цікавився історією Волині, збирав старі пам'ятки й прищеплював онукові Олександрові

любов до свого краю та зацікавлював його історією, етнографією й всім минулим Волині. Він був учасником польського повстання 1863 р., яке проходило під знаменитим гаслом “За вашу й нашу свободу”. За це російський уряд skonфіскував його земельний маєток в Луцькому повіті, позбавив дворянського титулу.

Батько - Микола Цинкаловський був титулярним радником, високоосвіченою людиною. Таке середовище вже з раннього дитинства прищеплювало Олександрові до славної історії тисячолітнього міста.

Сім'я Цинкаловських у Володимирі-Волинському проживала недовго. Батька, як професійного залізничника, скерували на роботу до Ковеля. Тут Олександр вступив до підготовчого класу місцевої гімназії.

Після вибуху Першої світової війни російська влада організувала евакуацію всіх урядовців та родин на схід. Разом з іншими родина Цинкаловських була вивезена до Тамбова, а Олександр став навчатися в Казанській класичній гімназії.

Після Лютневої революції 1917 р. евакуйовані родини почали повертатися на батьківщину. Цинкаловські зупинилися у Зв'ягелі (тепер –Новоград-Волинський). Звідти незабаром Олександр потрапив на військову службу до Житомира. Його направили у школу підстаршини, а далі – у Культурний відділ армії УНР. У цей час майбутній історик побував на кількох фронтах. Після війни і революції він став працювати в с. Осмиловичі Володимир-Волинського повіту(нині Іваничівського р-ну). У 1922 р., здобувши авторитет у місцевого населення, був обраний до польського сейму.

У 1925–1929 рр. навчався у Варшавському університеті на богословському факультеті (навчання на історичному факультеті доступне католикам). За сприяння відомого польського археолога Влодзімежа Антоневича здібний юнак став співпрацівником місцевого археологічного музею.

Працюючи там і виїжджаючи в експедиції на Волинь впродовж 30-40-х рр. ХХ ст., він відкрив сотні пам'яток різних періодів на її теренах [1].

Вчений встановлює творчі зв'язки з Науковим товариством імені Шевченка, національним музеєм та Митрополічним архівом у Львові, куди передає відшукані ним під час польових досліджень пам'ятки, документи, стародруки. Його обирають дійсним членом Польського Археологічного Товариства, згодом Наукового товариства ім. Шевченка у Львові.

1936 р. Олександр Цинкаловський став директором краєзнавчого музею в Крем'янці. Настав чи не найплідніший період у житті вченого. Він багато писав, брав участь в наукових конференціях, присвячених минувшині Волині. Його дослідження зосередилися навколо двох міст – Кременця і Володимира. Про останній він написав ґрунтовне дослідження, склав карту-схему його історичної топографії, що не втратила актуальності і в наш час. За німецької окупації він переїхав до Варшави і повернувся до праці в Археологічному Музеї, де курував волинським відділом. Утікаючи з палаючої Варшави подався на захід, а по війні поселився у Кракові. Там знаходить працю в “Домі Книжки”, що дає йому нагоду знайомитися з усіма книжковими новинками. Коли О. Цинкаловський пішов на пенсію, повністю присвятив себе науковій

діяльності: брав участь в археологічних з'їздах, навіть очолював Польське археологічне товариство, виїжджав до міст Лемківщини.

Улаштувавшись, починає займатися своєю улюбленою археологією та публіцистикою, розміщуючи свої розвідки в фахових польських виданнях, в літературному додатку до українського варшавського тижневика “Нашого Слова”, у варшавськiм “Українськiм Календарі”, в “Православнiм Календарі”, що виходив у Варшаві та виданнях друкованих у Америці та у Канаді. Його статті знаходимо на сторінках “Літопису Волині”, окремі дослідження побачили світ під грифом Інституту Дослідів Волині. Співпраця з представниками цієї наукової інституції М. Бойком, С. Радіоном виявилась для О. Цинкаловського плідною.

Після приєднання Волині до УРСР Олександр Цинкаловський брав участь у конференціях Інституту матеріальної культури Академії наук в Києві. В ці роки на сторінках тогочасних наукових часописів з'являються десятки його публікацій з історії Волині та Полісся, що є важливим джерелом для вивчення минулого нашої землі. Відірваний від основного ареалу своїх досліджень на Волині, вчений був змушений більше займатись узагальненням своїх і чужих досліджень, їх систематизацією.

Помер Олександр Цинкаловський 19 квітня 1983 р. у Кракові. Похований на православному цвинтарі у Варшаві [2, с.33-38].

Врешті О. Цинкаловський зайняв чільне місце серед дослідників Волині, а його праці з археології, етнографії та краєзнавства стали класичною книгою, без якої важко собі уявити сучасні краєзнавчі студії волинезнавства.

Список використаних джерел

1. Бобак О. М. Час відкривати істину. Родовід Олександра Цинкаловського. – патріарха волинського краєзнавства / О. М. Бобак. – Луцьк: “Волинська обласна друкарня”, 2008.-112 с.
2. Охріменко Г. Олександр Цинкаловський та праісторія Волині / Охріменко Г., Скляренко Н., Каліщук О., Ткач В., Романчук О. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2007. – 740 с.: іл.

Оніга Павлина

Технічний фаховий коледж Луцького державного технічного університету
Науковий керівник: Муляр С. П., к. філол. наук, доц.

КОЛОРИСТИЧНИЙ СВІТ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Семантика колоризмів, за словами дослідника психосемантики кольору П. Яньшина, «відображає буття людини в світі, контакт суб'єкта зі світом, забезпечує адекватне відображення об'єктивної реальності на різних рівнях репрезентації суб'єктові образу цієї реальності» [1; 7-8]. Особливим даром відчувати світ та його колористику наділені поетично обдаровані особистості, однією з яких була Леся Українка.

Мета статті – відзначити особливості семантичних компонентів кольоропозначень у поетиці Лесі Українки.

Творча індивідуальність Лесі Українки, відзначена ще І. Франком («вона поет наскрізь мужній, але не позбавлена жіночої ніжності і грації» [Цит. по: 2; 177]), чи не найсильніше виявилася в інтимній ліриці. Але поетеса, за спостереженням Л. Міщенко, «не любила виходити на дороги велелюдні з своїм, особистим. Дуже делікатна у цьому відношенні, свою зажуру, свою радість, інтимні переживання ховала глибоко в серці» [2; 177]. У ліричній поезії Леся Українка часто використовує саме кольоропозначення як засіб передачі свого внутрішнього стану. Дослідники психосемантики кольору відзначають, що існують певні смислові зв'язки між рангами кольорів [1; 95]. Поетеса зізнається, що її інтимні переживання настільки сильні й глибокі, що вона не в змозі відтворити їх жодними барвами:

Якби я всіми барвами владала,
то я б на барву барву накладала
і малювала б щирим самоцвітом,
отак, як сонечко пречисте літом;
домовили б проречистії руки,
чого промовить не здолали гуки,
і знав би ти, що є в душі моїй...
Ох, барв, і струн, і слів бракує їй...
І те, що в ній цвіте весною таємною,
либонь, умре, загине враз зо мною.

[3; 181]

Леся Українка наділяє лексему *самоцвіт* («1. Кольоровий чи безколірний коштовний, напівкоштовний або виробний камінь з яскравим блиском...2. перен. Те, що вражає яскравістю вияву, є самобутнім взірцем чогось» [4; 1102]) незвичним епітетом *щирий*.

Складність власного переживання закоханості Леся Українка передає через колоризми й у поезії «Ой не зникли золотії терни». Внутрішні протиріччя, перетворення алегорично відображаються через колористичні контрасти, оскільки саме контраст – найпродуктивніший засіб поетичної стилістики. Він базується на протилежності.

Леся Українка, добираючи кольоропозначення, свідомо уникає прямого поєднання колористичних протилежностей. *Чорному* протистоять інші кольори, але не *білий* –

Ой не зникли золотії терни,
тільки почорніли,
ой не всохли кривавії квіти,
тільки помарніли.

Зійди, сонце, під моє віконце
та й засвіти ясно,
позолоти мої чорні терни,
нехай буде красно.

[3; 182]

Таким чином поетеса намагається відтворити напружену постійну внутрішню боротьбу із собою, на що вказують лексеми *не зникли, тільки помарніли*. Так в поетичному тексті Лесі Українки виникає асиметричний контраст, побудований на протилежних ланках хроматичної гама кольору: *чорний – золотий, чорний – червоний*, де червона барва імпліцитно виражена через лексеми *кривавий, пожар*. Контекстуальні антоніми відрізняються семантичною неоднорідністю, виражаючи не однаковий, а різний ступінь проявлення ... протилежних якостей, ознак і властивостей, що належать до однієї суті.

Зменшення інтенсивності червоної барви (а відтак і душевних страждань) Леся Українка передає через лексему *помарніли* – «1. Схуднути, побліднути внаслідок хвороби, недоїдання, тяжкої праці і т. ін. // Утратити здоровий вигляд, красу, привабливість (про обличчя, тіло). 2. Стати блідішим, меншяскравим (про фарби, кольори та ін.). // Стати тьмяним. 3. перен. Зів'янути, втратити свіжість від нестачі вологи, поживних речовин і т. ін.» [4; 854].

Лексема *красно* в українській мові не має колористичних ознак, що впливає і з контексту поетичних рядків – *позолоти мої чорні терни, нехай буде красно* [3; 182].

У тексті Лесі Українки колір – не лише допоміжний засіб у відображенні внутрішнього світу ліричного героя, а й самостійна одиниця, здатна не лише відображати, а й впливати на відчуття, що й доводить аналіз семантичних компонентів кольоропозначень у поезиці Лесі Українки.

Список використаних джерел

1. Яньшин П. С. Введение в психосемантику цвета. – Самара: Изд-во СамГПУ, 2000. – 200 с.
2. Міщенко Л. І. Леся Українка. – К.: Рад. шк., 1986. – 304 с.
3. Леся Українка. Вибране. – К.: Молодь, 1963. – 547 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2007. – 1736 с.

Паровенко Каріна Фаховий коледж
технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені Лесі Українки
Науковий керівник: Дяченко В. М., викладач-спеціаліст

“СТАРА ВОЛИНЬ І ВОЛИНСЬКЕ ПОЛІССЯ – КЛАСИЧНА ПРАЦЯ З ВОЛИНЕЗНАВСТВА”

У кожного краю є дослідники першої величини, творча спадщина яких є орієнтиром для наступних поколінь, а сенсом їхнього життя за будь-яких обставин залишається постійний пошук – безперервне вивчення історичної минувшини.

Історичне краєзнавство Волині неможливо уявити без Олександра Цинкаловського, який відкривав невідому давню історію Волині. Він досліджував археологію, історію, етнографію, географію рідного краю,

досконало знав нумізматику, сфрагістику, топоніміку, гідрологію, сакральне мистецтво, архітектуру, літературу Волині. Значне місце в його дослідженнях займає вивчення географічних назв – важливих пам'яток історії краю.

Комплексність його підходів до минувшини Волинської землі дозволила створити працю, яка є найбільшим досягненням його життя, вершиною праці вченого – фундаментальний двотомний краєзнавчий словник “Стара Волинь і Волинське Полісся”(робоча назва словника “Історико-географічно-економічний словник Волині і Волинського Полісся”).

Автор понад сорок років збирав матеріал, обійшов і дослідив майже півтори тисячі населених пунктів, збирав стародруки, робив фотозйомки, проводив археологічні розкопки, описав понад 5600 об'єктів. Для написання роботи вчений використовував інформацію старожилів, учителів, священників, лісничих, сам здійснював польові дослідження, переглядав архіви, приватні збірки, метричні книги, документи, королівські та князівські грамоти.

Такого типу праця для території України готувалася вперше, до того ж не колективом, а однією людиною. Вся сукупність знань про Волинь – історичних, географічних, економічних і топонімічних – була рознесена О. Цинкаловським відповідно до її населених пунктів. Словник подає дані про кожен населений пункт із найдавніших часів або з періоду його заснування до початку Першої світової війни.

Коли майже всі напрацювання разом з бібліотекою і архівом загинули під час пожежі у квартирі О. Цинкаловського, він по крупинах, перебуваючи далеко від Волині, відновив усі дані на основі копій своїх праць в університетах Європи.

У 1968 р. книга книг Волині та Полісся – краєзнавчий словник від найдавніших часів до 1914 року – була готова до друку з 6 фоліантів по 300 сторінок.

Історико-географічний словник О. Цинкаловського “Стара Волинь і Волинське Полісся” являє собою краєзнавчу енциклопедію міст і сіл історичної Волині. В інтерв'ю варшавській газеті “Наша культура” за 1969 рік, що є додатком до тижневого часопису українців у Польщі “Наше слово”, автор зауважував: “Словник ставить перед собою мету: пояснити на підставі фактів і статистичних даних причини, чому від найдавніших часів географічного положення країни історичні і економічні події, взаємовідносини так вплинули на розвиток краю та витворили такий, а не інший психологічний тип волинянина й поліщука, їх матеріальну культуру. Думка про такий словник виникла під час моєї довголітньої праці на Волині та Поліссі, коли протягом 15 років проводив археологічні дослідження. Під час цієї роботи виявилось, що немає солідних відомостей про цей край не тільки з археології і етнографії, з історичної географії, топоніміки, історичної економіки та інших ділянок, що в значній мірі ускладнює працю на місцях, а часом робить її неможливою” [1, с. 366].

У 1969 р. праця була доставлена у Київ в Академію Наук, там порекомендували передати її в Інститут мовознавства. Однак у роки посиленої русифікації праця вченого рецензії не пройшла.

Після шестирічного зволікання Цинкаловський забирає працю у Польщу. Саме у той час там працював професор Кембріджського університету Франк Сисин. Він забрав працю до Канади і передав представникам Інституту дослідів Волині. Саме за сприяння цієї поважної наукової інституції у двотомнику під назвою “Стара Волинь і Волинське Полісся” праця вийшла друком у 1984 р. Але, на жаль, це було вже після смерті вченого, який так і не побачив своєї праці. Цю роботу слід вважати найвидатнішим досягненням О. Цинкаловського[2, с. 44-43].

Врешті О. Цинкаловський зайняв чільне місце серед дослідників Волині, а його “Стара Волинь і Волинське Полісся” стала класичною книгою, без якої важко собі уявити сучасні краєзнавчі студії, оскільки є першоджерелом для сучасного дослідника та настільною книгою кожного, хто цікавиться історичною долею міст і сіл Волині. Приємно констатувати той факт, що нині доробок О. Цинкаловського є доступним студентам, науковцям, краєзнавцям, інтерес до наукової спадщини вченого зростає з кожним роком.

Список використаних джерел

1. III Міжнародний науковий конгрес українських істориків “Українська історична наука на шляху творчого поступу”. Луцьк, 17 – 19 травня 2006 р.: Доповіді та повідомлення: В 3-х т. / Укр. іст. т-во, Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки / Гол. ред.: Л. Винар, І. Коцан; відп. ред.: С. Гаврилук, О. Гаврилук, В. Пришляк, Л. Шваб. – Луцьк: РВВ “Вежа” Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – Т. 3. – 540 с., іл.

2. Бобак О. М. Час відкривати істину. Родовід Олександра Цинкаловського. – патріарха волинського краєзнавства / О. М. Бобак. – Луцьк: “Волинська обласна друкарня”, 2008.-112 с.

Щербик Юлія
ВСП «Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені Лесі Українки»
Науковий керівник: Дяченко В. М., викладач-спеціаліст

КРАЄЗНАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ОЛЕКСАНДРА ЦИНКАЛОВСЬКОГО: ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ

Олександр Цинкаловський – історик, краєзнавець, археолог, літератор. Життя цієї багатогранної особистості тісно пов’язане з Волинню. Незважаючи на те, що О. Цинкаловський після Другої світової війни був відірваний відосновного ареалу своїх досліджень на Волині він зайняв чільне місце серед дослідників Волині, а його “Стара Волинь і Волинське Полісся” стала класичною книгою, без якої важко собі уявити сучасні студії з волинезнавства.

Про волинського дослідника, вченого, історика О. Цинкаловського Україна почала дізнаватися з 1990-х рр. Одною з перших слід вважати публікацію С. Кота. Щоправда, широкому загалу науковців за кордоном він був відомим ще з 50 – 70 рр. ХХ ст. [1, с. 66].

Повернення його імені на Батьківщину почалося з міжнародної наукової історико-краєзнавчої конференції “Минуле і сучасне Волині і Полісся. Олександр Цинкаловський і край” у 1998 р., яка була присвячена життєвому та науковому шляху вченого. Через десять років була проведена ще одна конференція, присвячена пам’яті вченого.

Увіковічення пам’яті науковців – це, насамперед, видання їхнього доробку, праць, опублікованих ними або про них самих з ґрунтовним аналізом їхніх досліджень. У 2007 р. одну з перших цеглинок в аналізі історичної спадщини відомого земляка заклав авторський колектив на чолі з Г. Охріменком, істориком і археологом Волині, опублікувавши монографію “Олександр Цинкаловський та праісторія Волині” в якій різносторонньо розкрито діяльність вченого. Праця “Олександр Цинкаловський та праісторія Волині” базована на аналізі не лише археологічних відкриттів, але й розгляді його доробку в галузях нумізматики, етнографії, боністики, інших напрямів допоміжної історії [2].

Художньо-бібліографічна повість О. Бобака – “Час відкривати істину. Родовід Олександра Цинкаловського – патріарха волинського краєзнавства” розповідає про родовід вченого та встановлення його як науковця [3, с. 6]. Ця праця є спробою відтворити максимально повно біографію вченого, зрозуміти хто і що впливало на його формування як вченого та людини. Серед інших слід згадати і матеріал О. Дзюбан. Вагомим внеском у подальше вивчення життя і творчості вченого слід вважати цьогорічний біобібліографічний покажчик.

У сучасній вітчизняній історичній науці ми спостерігаємо дві тенденції. З одного боку – це звернення до регіональних досліджень, а з іншого – розвиток біографістики. У цьому контексті видається цікавим та важливим звернутися до постаті знаного волинезнавця – О. Цинкаловського, щоб на новому етапі розвитку науки продовжити традиції, закладені палким патріотом України, невтомним дослідником Волині – Олександром Цинкаловським.

Список використаних джерел

1. Пісоцький А. Інтелігенція Волині : погляд крізь призму часу / А. Пісоцький, Н. Войтюк. – Луцьк : ВАТ “Волинська обласна друкарня”, 2009. – 176 с.
2. Охріменко Г. Олександр Цинкаловський та праісторія Волині / Охріменко Г., Склярєнко Н., Каліщук О., Ткач В., Романчук О. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2007. – 740 с. : іл.
3. Бобак О. М. Час відкривати істину. Родовід Олександра Цинкаловського. – патріарха волинського краєзнавства / О. М. Бобак. – Луцьк: “Волинська обласна друкарня”, 2008.–112 с.

2. СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ

Autorka pracy: Elżbieta Szwed
uczennica Zespołu Szkół Ekonomicznych i Mundurowych w Chełmie
Opiekun: mgr Tywoniuk E. - nauczyciel języka polskiego

ZA KOGO MNIE UWAŻACIE? CZYLI JAK ŻYĆ MIŁOŚCIĄ

Każdy człowiek dokonuje wyboru, jest jednostką kierującą swoimi decyzjami, tym, w co wierzy i z kim spędza czas. Decyduje o tym, co zje na śniadanie, z kim wyjedzie na wakacje. Decyduje o sobie.

Początki poszukiwań prawdy o sobie można odnaleźć już w Biblii. *A wy za kogo mnie uważacie? Kim dla was jestem?* – pytał Jezus w Nowym Testamencie. On też dawał człowiekowi wybór. W dalszym ciągu, mimo upływu dwóch tysięcy lat, nadal zadaje swoim wyznawcom to samo pytanie. Nie oczekuje jednocześnie teologicznej, literackiej czy elokwentnej odpowiedzi, chce prawdziwości. Jako odbiorcy jego słów, gubimy się, bezmyślnie recytując wyuczone modlitwy. Jako ludzie omylni czasem manifestujemy swój bunt próbujemy pokazać naszą siłę, władzę, tylko dlatego, że Bóg dał nam taką możliwość, możliwość obrania drogi. Wolność wyboru – wolną wolę.

Rok 2020 był dla wszystkich ludzi ciężkim czasem, w którym zostaliśmy zamknięci w czterech ścianach pokoju. Brak kontaktu w realu z drugim człowiekiem prowadzący do depresji, manifestujący ludzie wychodzący na ulicę, nienawiść. To znak naszych czasów. Opowieść o tegorocznej rzeczywistości brzmi przerażająco. Gdzie jest w tym świecie Bóg? Może gdyby był dla nas faktycznie miłością, czego brak zarzucał Mu Mickiewiczowski Konrad w *Wielkiej Improwizacji*, nasze funkcjonowanie w Polsce i na świecie byłoby łatwiejsze. W sytuacji, kiedy mamy problemy, szukamy rozwiązań, które poprawiają nam nastrój. Czasem nie radząc sobie z codziennością uciekamy się do wielu środków takich jak alkohol czy narkotyki, w skrajnych przypadkach samookaleczanie. Działania te przynoszą jednak krótkotrwałą ulgę i chwilowe pocieszenie. Może więc formą ucieczki lub pocieszenia być również modlitwa. Bóg zawsze nas wspiera, daje siłę, ukazuje ścieżki, którymi warto się kierować, by być lepszym i w pełni wartościowym człowiekiem. Rozmowa z Bogiem nie dotyczy tylko katolików, każda jednostka w coś wierzy. Nie chodzi tu o słowa, ale duchowy akt łączenia się. *Kto się umie dobrze modlić, umie też dobrze żyć* - jak mawiają ojcowie Michalici.[1] Wystarczy wyrzucić z siebie złe emocje. Czasem wystarczy uczestniczyć w nocnych czuwaniach, w których poprzez muzykę można powiedzieć, co się czuje. Podczas takich spotkań nikt nie patrzy na drugiego człowieka, jak na pogubionego życiowo dziwaka czy nieudacznika. Można pozostać sobą, tańcząc i śpiewając w imię Boga.

Aborcja to kontrowersyjny temat, który poróżnił w 2020 roku Polskę. Ludzie na ulicach wykrzykujący, że rewolucja jest kobietą, pokazali, że kolejne –nie tylko pandemiczne- ograniczanie wolności człowieka w tych- i tak trudnych czasach- jest kolejnym powodem do niezadowolenia, gniewu, agresji, a co za tym idzie frustracji społeczeństwa. A co by było, gdyby każdy człowiek mógł po prostu kochać, tak mocno, jak uczy Biblia? Wsparcie- to działanie, które jest niezbędne w dzisiejszym

trudnym dla wszystkich ludzi czasie. W ten sposób dochodzimy do wniosku. Gdyby kobiety, które wyszły na ulice polskich miast, aby zamaniestować swoje niezadowolenie z działań i decyzji rządu, miały oparcie w mężach, partnerach, rodzicach, przyjaciółach, kościele czy państwie, prawdopodobnie nie byłoby strajków, buntu, ulicznych manifestacji. Nasuwa się wówczas pytanie: czy Mesjasz był przez wszystkich lubiany i akceptowany. Wielu ludzi traktowało go jak szaleńca lub bluźniercę. On jednak on nie ustawał w nauczaniu bliźnich i osiągnął cel. Dlaczego? Bo kierował się miłością. Pięknie o prawdziwej miłości pisał w Liście do Koryntian święty Paweł: Miłość cierpliwa jest, łaskawa jest. Miłość nie zazdrości, nie szuka poklasku, nie unosi się pychą; nie jest bezwstydną, nie szuka swego, nie unosi się gniewem, nie pamięta złego; nie cieszy się z niesprawiedliwości, lecz współweseli się z prawdą. Wszystko znosi, wszystkiemu wierzy, we wszystkim pokłada nadzieję, wszystko przetrzyma. Miłość nigdy nie ustaje.

Hymn ten zawiera apoteozę, w której stawia przedstawioną miłość wszechczasów o wiele wyżej niż np. rozum, czy samą wiarę. Święty Paweł ukazuje, w jaki sposób to uczucie przekreśla wszystkie ludzkie wady dla dobra drugiego człowieka. Mimo ludzkiej niedoskonałości istnieją dowody miłości nieuzasadnionej, bezgranicznej. Uczucie dziecka do matki, czy miłość do ojczyzny w czasie zagłady. O takiej miłości pisał m. in. Krzysztof Kamil Baczyński w wierszu Z głową na karabinie.

Biblijny Jezus oddał swoje życie za nas, swoich wyznawców, chrześcijan. Zrobił to nie dlatego, żebyśmy mogli zabijać, wyrządzać krzywdę i nienawidzić. Poświęcił się, by pokazać, że można oddać wszystko dla drugiego człowieka. Uczmy się na Jego przykładzie bycia człowiekiem. Każdy dzień to dla wielu zmęczonych życiowymi trudnościami wyzwanie. Myśląc o Hymnie świętego Pawła, bądźmy LUDŹMI. Nie zjadajmy się nawzajem – jak pisał Tadeusz Różewicz w Liście do ludożerców, [2, s. 200-201] pisząc o współczesnym egoizmie i egoistach:

Kochani ludożercy
Poczekajcie chwilę
Nie deptajcie słabszych
Nie zgrzytajcie zębami

Tak niewiele potrzeba, żeby zgodnie z przesłaniem tekstów kultury – od Biblii po literaturę współczesną – żyć, zachowując człowieczeństwo. Stare chińskie przekleństwo brzmi: Obyś żył w ciekawych czasach. Nasze czasy – są zdecydowanie ciekawe. Jak się w nich odnaleźć, żeby nie popaść w depresję, nie wychodzić z transparentami na ulice, nie uciekać w alkohol, narkotyki czy świat wirtualny? To trudne i paradoksalnie tak proste. Żyć miłością. Biblijną. Nieuzasadnioną. Niewytłumaczalną. Po prostu miłością. Bądźmy ludźmi i kochajmy ludzi. Nie tylko bliskich. Kochajmy wszystkich. Nie piszmy przykrych komentarzy pod postami, nie parkujmy, zajmując dwa miejsca, życzymy kurierowi miłego dnia, kochajmy jak święty Franciszek przyrodę.

Kochani ludożercy
Nie zjadajmy się
Dobrze
Bo nie zmartwychwstaniemy
Naprawdę.

Literatura:

1. strona internetowa: <https://michalici.pl/artukul/modlitwa-robisz-to-dobrze>
2. Maciąg, Włodzimierz. *Nasz wiek XX. Przewodnie idee literatury polskiej*. Ossolineum, 1992.

Василенко Максим

Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж технологій, бізнесу та права ВНУ імені Лесі Українки»

Науковий керівник: Бардюк Л. В., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

ТРУДОВА МІГРАЦІЯ ВОЛИНЯН ДО ПОЛЬЩІ У РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Міграційні процеси протягом століть були важливою складовою суспільного та економічного життя України. Переселення українців мали різні причини і цілі, а також характеристики та особливості, властиві різним регіонам України. Після здобуття Україною незалежності новою рисою життя суспільства стала масова трудова міграція громадян за кордон.

Прикордонний статус волинського регіону сприяв тому, що міграційні процеси тут почали розвиватися швидше, ніж у інших регіонах України. У зв'язку із активізацією трудової міграції із Волині до Польщі виникає потреба розглянути динаміку міграційних процесів, їх причини та наслідки, аналізувати, узагальнити та висвітлити питання здійснення міграційної політики на території Волинської області.

Причинами такого явища, як відтік трудових ресурсів у найбільш мобільному віці, є відсутність можливостей для самореалізації, зокрема, офіційного працевлаштування населення сільської місцевості, яке вимушене працювати у підсобних господарствах, недостатньо ефективна система соціального захисту сільського населення, недосконалість трудових відносин, низька оплата праці. Така ситуація, з одного боку, стимулює населення, переважно у працездатному віці, до міграції, з іншого – призводить до повної відсутності офіційного працевлаштування.

Мотиви, які зумовлюють поїздки за кордон: заробіток задля поліпшення житлових умов (купівлі квартири чи побудови будинку), придбання машини або інших дорогих товарів тривалого вжитку, заробіток для задоволення поточних життєвих потреб – харчування, придбання необхідних товарів повсякденного вжитку; накопичення коштів для оплати навчання дітей у навчальних закладах; накопичення стартового капіталу для створення власного бізнесу, розвитку своєї справи; мотиви нематеріального характеру (побачити світ, здобути певні трудові навички, покращити знання мови).

Після 2013 року в Україні відбувся сплеск зовнішньої трудової міграції, пов'язаний з погіршенням економічної ситуації, падінням курсу національної валюти та опосередковано – з військовими діями. Але протягом 2017-2018 р. міграція відносно стабілізувалася [1]. Спостерігається динамічне зростання

кількості трудових мігрантів з Волині, зайнятих у сфері послуг ремонту і будівництва.

У порівнянні із початком 2000-х років міграційний приріст міських поселень Волинської області диференціює до скорочення їх кількості з 2015 р. Зовсім протилежну динаміку спостерігаємо щодо кількості мігрантів у сільській місцевості.

Під час порівняльного аналізу основних країн призначення українських трудових мігрантів в 2013–2015 рр. та в 2015–2017 рр, спостерігається значне збільшення кількості трудових мігрантів до Польщі (від 20,5 % до 38,9 %), зменшення кількості мігрантів до Росії (від 29,8 % до 26,3 %) [1].

Також спостерігається значне збільшення чисельності чинних дозволів на проживання у країнах ЄС та Польщі у 2010–2016 рр., заяв працедавців про намір тимчасового працевлаштування громадян України в Польщі 2013–2017 рр. Як наслідок, кількість приватних переказів із Польщі в Україну зростає більше, ніж удвічі (від 1,3 млрд. дол. США у 2015 році до 3,1 млрд. дол. США у 2017 р.).

У Генеральному консульстві Республіки Польща в Луцьку зафіксовано, що в Луцькому консульському окрузі (тобто у Волинській, Рівненській та Тернопільській областях), починаючи від 1 січня 2015 року і до середини лютого 2016 року, було видано понад 111 тисяч робочих віз [2].

Зміна попиту на польських ринках праці, а точніше, зміна можливостей працевлаштування, призвела до масового виїзду на заробітки за кордон жінок з метою працевлаштування. Трудова міграція почала набувати «жіноче обличчя».

На жаль, в Україні точні дані про обсяги, структуру, напрями міграційних переміщень населення відсутні. Причиною цього є тривале зволікання з проведенням демографічного перепису (останній проводився в 2001 році), відсутність стимулів до належного ведення реєстраційної статистики, складності з організацією збору даних про трудових мігрантів, їх працевлаштування, доходи, тривалість поїздок.

Протягом останніх 10-12 років міграція українців до Польщі за офіційними та неофіційними оцінками демонструє зростання більш ніж удвічі. Цьому сприяє чітка політика та продумана стратегія державних інститутів Польщі щодо відновлення людського капіталу, поповнення трудових ресурсів, зміцнення польської економіки за рахунок мігрантів.

Набуття чинності у 2008 р. закону «Про карту поляка» (у 2008 р. карту поляка отримали 3 тис. українців, а на кінець 2015 р. ця цифра збільшилась до 70 тис. громадян України), з серпня 2012 р. спрощена процедура отримання громадянства іноземцями, введення безвізового режиму між Україною та Європейським союзом у 2017 р., зміна порядку отримання дозволів на сезонні та тимчасові роботи з 1 січня 2018 р. – стратегічні кроки у польській політиці залучення мігрантів [3, с. 31].

Обмеженість статистичних даних значно ускладнює наукове узагальнення і прогнозування міграційних рухів населення Волинської області. Існуюча статистична база дозволяє вивчати лише ті міграції, які офіційно реєструються

Дійсні ж масштаби міжнародних трудових міграцій в Україні, значно різняться від офіційної статистики.

Соціальна адаптація трудового мігранта з України залежить від рівня професійної підготовки, освіти, досвіду роботи, знання мови країни-реципієнта. Оскільки трудові мігранти мають чітку вмотивованість своєї трудової діяльності, то можливості культурного та духовного їх життя є обмеженими.

Список використаних джерел

1. Трудова міграція: українці менше втікатимуть за кордон. 14 березня 2019 / Інформаційне агентство Конкурент. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://konkurent.in.ua/publication/38041/trudova-migratsiya-ukraintsi-menshe-vtikatimut-za-kordon>

2. На заробітки: волинський досвід. 09 березня 2016. Інформаційне агентство Конкурент. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://konkurent.in.ua/publication/na-zarobitki-volinskij-dosvid>

3. Нагорняк Т. Л., Пачос Ю. В. Міграція українців до Польщі як наслідок державної політики / Т. Л. Нагорняк, Ю. В. Пачос // Донецький національний університет імені Василя Стуса. «ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ» – № 3, 2018 – С. 27–35.

Перфун Анна

Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж технологій,
бізнесу та права ВНУ імені Лесі Українки»

Науковий керівник: Бардюк Л. В., спеціаліст вищої категорії,
викладач методист

ГІБРИДНА ВІЙНА, ЇЇ СУТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОСІЙСЬКОЇ ГІБРИДНОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Гібридна війна – це війна з поєднанням в застосуванні конвенційної зброї, партизанської війни, тероризму та злочинної поведінки з метою досягнення певних політичних цілей, основним інструментом якої є створення державою-агресором в державі, обраній для агресії, внутрішніх протиріч та конфліктів з подальшим їх використанням для досягнення політичних цілей агресії, які досягаються звичайною війною [1].

Мета «гібридної» війни полягає у нав'язуванні противнику волі шляхом застосування різних видів сили. При цьому бойові дії відіграють допоміжну роль в ослабленні противника, будучи лише каталізатором дестабілізаційних процесів, попередньо запущених за допомогою економічних, політичних, інформаційних та інших методів. Росія була не першою державою, яка застосувала «гібридну» війну проти інших країн, а Україна — не першою жертвою «гібридної» війни. Різні прояви «гібридної» війни та «гібридних» загроз були продемонстровані задовго до того, як вперше з'явилася відповідна термінологія.

Приклади гібридних воєн у ХХ на початку ХХІ століття: війна в Карабаху в кінці 1980-х — початку 1990-х років, у 2020 році; лівансько- ізраїльська війна 2006 року, російсько-грузинська війна 2008 року, російсько-

українська війна, яка розпочалася у 2014 році. І як би хто не називав події з початку спецоперації Росії з анексії Криму та Севастополя, а також на Сході України, з моменту захоплення перших адміністративних будівель, — згідно з нормами міжнародного права - це саме війна.

Росія, як агресор, мала на меті зруйнувати українську державність, щоб показати своїм громадянам катастрофічні наслідки будь-якої протестної активності та запевнити їх у необхідності підтримки влади «сильної руки»; сформувати для внутрішньої аудиторії образ ворога в особі українського націоналізму та західного експансіонізму, який його підтримує;

нейтралізувати загрозу внутрішньої опозиції В. Путіну — як ліберальної, так і націоналістичної;

перехопити геополітичну ініціативу у Заході, який переживає кризу ідентичності та політичної спроможності;

захистити свою нішу в глобальному поділі праці;

конвертувати силову (мілітарну) перевагу в зростання політичного впливу.

Етапи типової гібридної війни: етап перший — підготовчий (вживаються заходи з формування ідеологічних, політичних та військових передумов майбутньої агресії), етап другий — активний (проводиться прихована агресія проти обраної країни з метою безпосередньої реалізації поставлених цілей), етап третій — заключний (закріплення своїх позицій в країні-об'єкті агресії) [2].

Зараз Росія намагається реалізувати другий етап «гібридної війни» проти України та водночас з вересня 2019 року, після досягнення Мінських домовленостей, виконати окремі елементи третього етапу. Наприклад, Російська Федерація намагається «заморозити» конфлікт на сході України, примушуючи визнати сепаратистів «сторонаю переговорного процесу» та розпочати з ними переговори на їхніх, а фактично — російських умовах. З цією метою Росія посилює тиск на Україну збільшуючи кількість своїх військ біля українських кордонів та на окупованих територіях. Росія заперечує свою участь у конфлікті та одночасно проводить масштабну інформаційну кампанію антиукраїнської спрямованості. Виходячи з зазначеного, Росія намагатиметься реалізувати свої плани як у формі продовження «гібридної війни» (повзучого поширення нестабільності на інші українські регіони), так і відкритої агресії з масштабним застосуванням військової сили [3].

Висновок:

- без участі в ефективній системі колективної безпеки та без боєздатної сучасної армії жодна країна світу, в тому числі і Україна, не може почуватися в безпеці;

- зважаючи на сутність феномену гібридної війни, Україні для забезпечення системи національної безпеки необхідно зосередитись на розробці нетрадиційних методів, як складових елементів ведення бойових дій. Засоби кібернетики, інформаційних технологій, економіки, пропаганди повинні також сприйматись як джерела «гібридної війни», у зв'язку з чим існує необхідність створення відповідних систем захисту від цієї загрози. Діяльність таких систем має бути забезпечена відповідною законодавчою, організаційною, фінансовою, методологічною та матеріально-технічною підтримкою з боку держави;

- лише консолідація зусиль усіх європейських держав, США, інших демократичних держав світу є запорукою недопущення домінування держав, для яких головне — право сили, а не сила права. З цією метою демократичні держави повинні більш дієво і ефективно використовувати методи економічного, політичного, дипломатичного, фінансового впливу на державу-агресора.

Список використаних джерел

1. [Електронний ресурс]. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
2. В. Божко. Особливості та уроки «гібридної війни» Росії проти України. [Електронний ресурс]. URL: https://bintel.org.ua/nukma/gibridnaja_vojna.
3. Світова гібридна війна: український фронт за ред. В. П. Горбуліна. Національний інститут стратегічних досліджень. Київ, 2017. URL: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/HW>.

Скрипчук Руслана
Луцька філія Львівського медичного фахового коледжу “Монада”
Наукові керівники: Свіжак В.М.,
завідувач відділення “Медсестринство”, викладач природничих дисциплін,
викладач-методист;
Оксамитний Юрій Анатолійович, викладач суспільних дисциплін,
викладач I категорії

МОЛОДЬ. МІГРАЦІЯ. ПЕРСПЕКТИВИ

Актуальність. Найбільш значущим для України міграційним потоком є трудова міграція за кордон. Додатковим фактором її активізації є збільшення кількості студентів, що здобувають освіту за кордоном. Все більше ризиків виникає у зв'язку з еміграцією висококваліфікованих спеціалістів, а також молоді, котра не може реалізувати свій творчий та інтелектуальний потенціал.

Мета дослідження: проаналізувати причини та масштаби міграційних очікувань молоді Волинської області та з'ясувати можливі наслідки цього процесу для України.

Короткий виклад матеріалу. Внаслідок чотирьох міграційних хвиль, що охопили період часу з ХІХ по кінець ХХ ст. за межами України опинилося від 8,2 млн до 20 млн осіб українського походження [1, с.16-17]. Нині триває «п'ята хвиля» міграції. За різними розрахунками з нашої держави виїхали від 1,3 млн. до 6,6 млн. осіб, тобто кожен шостий українець.

Згідно зі статистики 2017 р., 69 % тих, хто виїжджав на роботу за кордон, рекрутувалися із західних областей [1, с.20]. З кожним роком їхня чисельність зростає. Тому, нині потрібно зафіксувати міграційні очікування українців, що допоможе з'ясувати масштаби міграції у найближчій перспективі.

В якості анкетованих нами було обрано 200 осіб віком від 14-17 років. 38 опитаних виявили бажання отримати подальшу освіту за межами України. Безперечно, що більшість з них не планує повертатися назад. Але навіть ті, хто будуть вчитися в Україні також розмірковують про можливий виїзд за її межі.

Таких було 68 осіб. Додавши до цієї цифри кількість тих, хто не хоче повертатися в Україну після навчання за кордоном, ми отримали загальний міграційний потенціал, який становить 51% опитаних.

Високий рівень міграційних очікувань пояснюється кількома причинами. На першому та другому місці: «бажання жити в більш комфортній країні» та «недостатня заробітна плата».

Традиційно, в основі міграції є невдоволення людиною рівнем свого матеріального комфорту і фінансової безпеки. Середньостатистична зарплата на Волині становить 8-10 тис. грн. На думку наших опитаних, оптимальним рівнем місячного доходу є 10-12 тис. грн. В сучасних економічних реаліях цього не достатньо.

Рівень заробітної плати є головним показником соціально-економічних відносин. У 90-х рр. тисячі українців виїхали за кордон у пошуках кращого життя. Як наслідок, виросло ціле покоління дітей, батьки яких були заробітчанами. Тому не має дивувати те, що у свідомості цих дітей укорінюється логічна асоціація між роботою за кордоном та гідним життям. Але не лише у них.

Важливим є психологічний фактор. Обмежені економічні можливості впливають на мікроклімат у сім'ї, в якій діти відчуватимуть дефіцит засобів для реалізації власних потреб. Ці діти, які з часом виростуть, зрозуміють відповідальність за благополуччя власної родини. Не маючи можливості її забезпечити, вони захочуть виїхати за кордон. Тому на третьому місці у списку причин: «відсутність умов для повноцінної реалізації власних можливостей».

Ця причина розкриває значення батьківського фактору. З'ясувалося, що дві третини опитаних вказали на готовність батьків до того, що їхні діти будуть навчатися або працювати за межами України.

Важливим є і освітній чинник в міграції. З кожним роком збільшується кількість студентів, які навчаються у європейських вузах. На їхню думку навчання за кордоном збільшує шанси на працевлаштування в Європі. Але стимулює до виїзду не якість закордонної освіти, а її рівень в Україні. Зокрема, значна меншість нами опитаних не має бажання здобувати професійно-технічну освіту чи робітничу професію. В нашому соціумі укорінився стереотип про низький соціальний статус таких осіб. Однак, цей же критерій не стане назаваді 40% опитаних працювати на некваліфікованих роботах за кордоном.

Окремо слід зробити акцент на суспільно-політичному факторі. Дається взнаки характерний для більшості українців патерналізм. Надмірні сподівання людей на дії влади і відсутність бажання здійснювати активні заходи власноруч занижують їхню самооцінку та бачення власного статусу [2, с.14]. Натомість інформація, яка подається ЗМІ у негативному світлі, посилює відчуття недовіри та невпевненості. Тому, не дивно, що і молодь, і дорослі хочуть відсторонитися від негараздів у країні усіма можливими способам, серед яких і виїзд за кордон.

Враховуючи зазначені чинники можна констатувати: налаштованість на еміграцію стає своєрідним «must have», а участь у цьому процесі фактично перетворилась на соціальний ліфт, за допомогою якого можна вирватися зі злиднів, отримати «перепустку» в суспільство з високим рівнем життя [2, с.17].

Обнадіює той факт, що 13% опитаних мають бажання після навчання закордоном повернутися в Україну. Але настрої можуть змінитися на діаметрально протилежні як тільки їм запропонують роботу за кордоном.

Висновки. У найближчій перспективі потік мігрантів швидше за все збільшиться [3, с.42; 1, с.18]. Збережеться тенденція й до освітньої міграції. Сучасна молодь підсвідомо налаштована на виїзд за кордон. Лише комплексне вирішення соціально-економічних питань дасть змогу скоротити міграційний приріст.

Список використаних джерел

1. Міграція в Україні. Цифри і факти / упорядник: О. А. Малиновська. К.: Представництво Міжнародної організації з міграції в Україні, 2016. 32 с.
2. Лібанова Е. М. Зовнішні трудові міграції українців: масштаби, причини, наслідки. Демографія та соціальна економіка. 2018. №2. С. 11-26.
3. Малиновська О. А. Трудова міграція громадян України за кордон: виклики та шляхи реагування. Ринок праці та зайнятість населення. 2018. № 3. С. 39-44.

Ханас Анастасія
Луцький кооперативний коледж
Львівського торговельно-економічного університету
Науковий керівник: Цехош Н.О.,
викладач вищої кваліфікаційної категорії

ОСОБИСТИЙ БРЕНД - ЦЕ НЕ РОЗКІШ, А НЕОБХІДНІСТЬ!

Будь-яка сфера людської діяльності: торгівля, готельно-ресторанний бізнес, будівництво, мода – жодна галузь не стоїть на місці, а постійно розвивається, удосконалюється. Щоб бути першим необхідно просувати свій бізнес. Тому одним з ефективних інструментів для цього є формування особистого бренду. Брендом може бути що завгодно - торгова марка, компанія, продукт, головне, щоб найменування певного товару або явища було добре відоме, у споживачів.

Особистий бренд - це людина, відоме ім'я, репутація. Він допомагає проявити свою неповторність та унікальність серед конкурентів, показати свою фахову компетентність як професіонала, а також збільшити продажі та прибутки від них в десятки разів. Будь-хто може стати впізнаваним брендом, при згадці імені якого у клієнтів виникатиме цілісний позитивний образ людини, яка «зробила сама себе». Для того щоб стати брендом, людині необхідно, для початку, стати професіоналом у своїй сфері, і бути особистістю.

Особистий бренд складається з елементів: репутація, експертиза, популярність. Для формування успішного особистого бренду необхідним є поєднання всіх трьох складових.

Перш ніж почати просувати свій бренд, необхідно детально продумати, який саме образ і імідж ви хочете сформувати серед оточуючих. Які асоціації викликатиме ваше ім'я? У якій області ви плануєте стати експертом?

Для формування іміджу необхідно:

- Вибрати цільову аудиторію, нішу та певну сферу інтересів.
- Проаналізувати конкурентів, актуальні тренди та успішні бренди.
- Створити стратегію просування особистого бренду.

Як тільки ви сформуєте імідж і визначитеся, в якій сфері будете прагнути стати експертом, ви можете починати просувати свій бренд. **Для збільшення своєї популярності фахівці рекомендують:**

- Створити свій особистий сайт;
- Проявити активність у соцмережах;
- Вести свій канал;
- Виступати на форумах і конференціях;
- Писати статті в ЗМІ;
- Писати книги. [1]

Універсальним майданчиком для просування особистого бренду є **соціальні мережі**: Facebook, **Instagram**, YouTube тощо. Соціальні мережі - невід'ємна частина сучасних людей. Тому варто знати, що деякі речі не потрібно робити в соціальних мережах, а саме:

1. Не виставляти все на показ.
2. Не придумувати захоплені, яких немає.
3. Не змушувати себе вести акант.
4. Не більше ніж сайт для спілкування.

Щоб вас було цікаво читати у соціальних мереж, використайте наступні поради:

1. Розповідайте про себе. Ідеї контенту: фото команди, відео з івенту, інфографіка з результатами роботи, мем про одного з працівників тощо.
2. Діліться знаннями. Ідеї контенту: підбірки з ресурсами, поради експертів, розповіді про дієві кейси.
3. Історії. Персоналізовані історії завжди чіпляють.
4. Інфопривід. Ідеї контенту: щопонеділка розповідайте один факт про вашу організацію. Або кожної суботи інформуйте свою аудиторію про топ-3 події, що відбулися.[2]

Світ швидко змінюється. Він стає все більш технологічним, а люди вибагливішими. Ми маємо бути готові до змін. У цьому нам допомагають відомі люди. Що спільного в **Ріти Мурадової**, Саші Пустовіт, ВолодимирПашенко. Вони працюють в різних сферах, отримують різні доходи, тож що їх об'єднує? Усі вони створили особисті бренди на базі свого досвіду та ідей. Ім'я їхнього бренду стимулює розвиток бізнесу, виділяє ці постаті серед конкурентів та робить їх лідерами своєї галузі.

Ріта Мурадова. У 2010 році з'явився fashion-блог, стартувала кар'єра як стиліста на зйомках, персонального шопера та імідж-консультанта. Згодом до платформи в стилі «дорогий щоденник» в Instagram додався також канал на YouTube, де Ріта розповідає про нові колекції, тренди в сфері моди та на своєму прикладі демонструє актуальні образи. Віднедавна вона очолює власну школу стилю Stylist, веде колонку в одному з глянцевого видань та успішно співпрацює з низкою відомих брендів.[3]

Саша Пустовіт. **Салон краси «STORIES by Sashaabo»** - місце справжнього задоволення та неймовірної краси, яке було створено з великою любов'ю та турботою відомою блогер-мамою та сучасною бізнес-леді Олександрою Пустовіт! На власному прикладі Sashaabo показує те, як важливо виглядати привабливо та гарно, особливо коли ти мама. Райське гніздечко краси «STORIES by Sashaabo» є амбасадором відомої доглядової косметики за обличчям «Elemis», за тілом та волоссям «Napura» та «ORising». [4]

Володимир Пащенко відкрив у Луцьку сучасний заклад - сімейне кафе «Fat Cat». Ресторатор запропонував нову **концепцію роботи** - якісно робити свою роботу, якісно готувати страви, але в більш масовому і демократичному сегменті. **Тому заклад пропонує** нові страви у меню, і нові функціональнізони. [5]

Можемо зробити висновок: особистий бренд – це не розкіш, а необхідність. Якісна репутація впливає на всі аспекти бізнесу, тому необхідно сформувати професійний бренд, котрий буде жити в серцях ваших клієнтів. Публікувати релевантний контент, піклуватися про свою аудиторію, дивувати, бути чесними та послідовними у своїх діях, і люди будуть віддані вам та вашій справі.

Список використаних джерел

1. <https://megamarketing.com.ua/osobystyi-brend-shcho-tse-ta-navishcho-yoho-rozvyvaty/>
2. https://biz.ligazakon.net/news/185353_osobistiy-brend-korotko-pro-vazhlive
3. <https://starlifegeek.com/margarita-muradova>
4. <https://ua-rating.com/pustovit-alexandra/>
5. <https://volyn.tabloyid.com/persona/media-menedzher-ta-restorator-volodymyr-pashchenko-mriyu-zhyty-de-cilyy-rik-lito-i-roste>

3. УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Autor pracy: Oliwier Radzikowski - uczeń
Zespołu Szkół Ekonomicznych i Mundurowych w Chełmie
opiekun: mgr Celińska K. – nauczyciel

INWESTOWANIE W KRYZYSIE – JAK PRZYGOTOWAĆ SIĘ NA SPOWOLNIENIE GOSPODARCZE?

Międzynarodowy Fundusz Walutowy prognozuje, że w związku z pandemią koronawirusa czeka nas największy kryzys ekonomiczny od lat 30 XX w. Według szacunków MFW światowa gospodarka w ciągu 2 lat straci 9 bilionów dolarów. Już poprzedni kryzys, z lat 2007-2009, pokazał, że warto mieć zabezpieczenie finansowe na trudny okres. Co zrobić, żeby zabezpieczyć się przed kryzysem, nie tylko tym najbliższym, ale również przyszłymi?

Podstawą są bezpieczne inwestycje. Zapewne nie pozwolą one dużo zarobić, ale zwiększą szansę na utrzymanie płynności i zachowanie stanu posiadania. Jednym ze sposobów na kryzys jest zainwestowanie pieniędzy w lokatę [1]. W związku z obniżką stóp procentowych przez Narodowy Bank Polski w kwietniu 2020r. do najniższego poziomu w historii i tak już niskie oprocentowanie lokat będzie spadać. Trudno liczyć na zysk przy tego typu inwestycji. Dlaczego więc mimo wszystko warto skorzystać z lokaty? Jest to bardzo bezpieczny produkt finansowy [2]. Możliwość pozwoli na zarobek, ale może uchronić oszczędności przed efektem inflacji. Dobrym pomysłem może być szukanie lokat promocyjnych, które są stosunkowo najwyżej oprocentowane, lub inwestowanie w lokaty progresywne, których stawka oprocentowania rośnie z każdym miesiącem. Lokata to instrument, z którego możemy w każdej chwili zrezygnować, niestety tracąc przy tym wszystkie lub część odsetek. Jeśli chcesz mieć pieniądze pod ręką, rozwiązaniem może być wybieranie lokat krótkoterminowych, z których pieniądze z odsetkami odzyskasz np. już po 3 miesiącach. Równie bezpieczną inwestycją są obligacje skarbowe. Są to papiery wartościowe sprzedawane przez Skarb Państwa.

Pandemia spowodowana SARS-CoV-2 wymierzyła silny cios w światową gospodarkę poprzez wymuszenie na rządach wielu państw wprowadzenia izolacji społecznej. Spór o to, czy lepiej jest izolować i ratować ludzi, czy żyć normalnie i ratować gospodarkę, w dalszym ciągu nie jest rozstrzygnięty, jednak pojawiają się głosy, że tak na dobrą sprawę to nie ma aż takiego znaczenia: ratowanie ludzi rozwala gospodarkę i odbije się na ludziach, a ratowanie gospodarki zaszkodzi ludziom i odbije się na gospodarce. To pętla, która zaciska się na naszej szyi.

1. Tnij koszty stałe [3, s. 13 - 30]

Niemal w każdym budżecie domowym znajdują się jakieś „luzy”. Może to przeplacona umowa na kablówkę, której nie oglądasz? Może masz umowę na 100 złotych miesięcznie w telefonie komórkowym, do czego nawet się nie zbliżasz? A może połączenie wszystkich domowych usług u jednego usługodawcy da wymierne oszczędności? Czasami nie chodzi o umowy, a o inne miejsca, w których pieniądze przeciekają przez palce. Czy naprawdę musisz jeździć do pracy samochodem zamiast komunikacją miejską? Może już czas rzucić palenie?

Zmniejszenie twoich kosztów życia to spora ulga dla budżetu domowego, zwłaszcza gdy trzeba będzie zaciskać pasa.

2. Zabezpiecz oszczędności

Oszczędności to ta część nadwyżek finansowych, która jest przeznaczona na coś konkretnego – poduszka finansowa, nowy samochód, mieszkanie, studia dziecka. Nie zależy nam na ich pomnażaniu, jedynie na tym, by nie traciły na wartości. Upewnij się, że masz je w **bezpiecznych aktywach** – lokaty bankowe, obligacje Skarbu Państwa. Upewnij się, że w żadnym banku nie masz powyżej 100 tys. euro, czyli poziomu gwarantowanego przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny. Najlepiej nie trzymaj w ogóle pieniędzy w bankach mających problemy finansowe – nawet jeśli odzyskasz pieniądze z BFG, trochę to potrwa.

3. Zbuduj poduszkę finansową

Poduszka finansowa to oszczędności, które pozwolą ci przetrwać jakąś katastrofę życiową – poważną chorobę czy utratę pracy – bez popadania w długi. Jej nazwa pochodzi od poduszki, którą strażacy rozpinają pod oknem płonącego budynku. Poduszka finansowa ma pozwolić ci na bezpieczne lądowanie w razie pożaru w twoim życiu i uratować cię przed roztrzaskaniem się o beton instytucji finansowych. Ile należy mieć w takiej poduszce? To tak naprawdę kwestia indywidualna. Najczęściej zalecanym poziomem są 6-miesięczne koszty życia całej rodziny, łącznie z wydatkami nieregularnymi. Jeśli pracujesz w zawodzie, w którym łatwo o nową pracę nawet w kryzysie (np. programista, lekarz, pilot) poduszka może być nieco mniejsza, ale pamiętaj, że ma cię uratować nie tylko w przypadku utraty pracy, ale i niezdolności do pracy, choćby czasowej.

4. Wynegocjuj podwyżkę lub lepsze warunki pracy

Póki co wciąż mamy rynek pracownika. Miejsc pracy jest więcej niż chętnych do jej podjęcia. Utrata pracownika to dla firmy znacznie poważniejszy problem niż 10 lat temu. To znaczy, że twój szef może być otwarty na rozmowę o podwyżce. Zwłaszcza pod koniec roku, gdy ustalane są budżety i można coś dla siebie „wyszarpać”.

Nawet jeśli firma uparcie będzie twierdziła, że „na podwyżki nie ma pieniędzy”, można coś dla siebie wynegocjować. Być może skrócenie czasu pracy przy tej samej pensji, a może jakieś dodatkowe benefity.

5. Podnieś Kwalifikacje

Ten punkt łączy się nieco z poprzednim. Jednym z benefitów, które wynegocjujesz z pracodawcą może być sfinansowanie specjalistycznego szkolenia lub studiów podyplomowych. Wyższe kwalifikacje mogą okazać się bezcenne, gdy będziesz szukał/szukała pracy przy wzrastającym bezrobociu na rynku. Podniesienie kwalifikacji i możliwość pełnienia nowych obowiązków stanowi też cenny argument w negocjacjach o podwyżkę lub awans.

Mądre inwestowanie ma sens w każdych warunkach, także w czasach kryzysu. Do tego tematu trzeba podchodzić rozsądnie i długofalowo. Bo w inwestowaniu nie chodzi o natychmiastowy zysk, tylko o dłuższą perspektywę.

Literatura

1. <https://inwestycje.pl/finanse-osobiste/w-co-inwestowac-w-kryzysie/>
2. <https://goldenmark.com/pl/mysaver/przed-kryzysem/>
3. Iwuć M., Jak zadbać o własne finanse, wyd. Edgard, Kraków 2015

PRZEDSIĘBIORSTWO BANKOWE I JEGO OTOCZENIE

Bankowość to dział nauk ekonomicznych, dotyczących funkcjonowania sektora bankowego. Jest to integralna część gospodarki każdego państwa zapewniająca warunki dla zachowania, pomnażania oszczędności ludności oraz rejestrowania pożyczek. Opracowuje i doskonali mechanizmy ekonomiczne w systemie relacji kredytowych, rozliczeniowych i monetarnych. [1]

Pierwsze operacje bankowe polegały na wymianie monet kruszcowych, bitych przez władców i udzielaniu oprocentowanych pożyczek. Wyodrębniła się wtedy grupa kupców handlujących pieniądzem, którzy z czasem zaczęli przyjmować na przechowanie depozyty i udzielać kredytów. Pierwsze pisane dokumenty, zaświadczające te transakcje, pochodzą z III w. p.n.e. z Mezopotamii. Do obsługi transakcji handlowych było konieczne wymienianie monet. Pierwsi zawodowi bankierzy, trudniący się wymianą pieniędzy, pojawili się we Włoszech. Pierwszy bank powstał w 1156 r. w Wenecji. Rozwój niektórych usług finansowych łączył się handlem międzynarodowym, gdyż kupcy przyjmowali depozyty, wydając w zamian podróznym dokumenty adresowane do swych partnerów handlowych w innych miastach, zlecające wypłatę określonej w nich sumy; chroniło to przed rabunkiem gotówki. [2]

Współczesna bankowość to globalny organizm. Banki centralne, komercyjne, spółdzielcze i kredytowe, bankowość internetowa, mobilna, karty płatnicze i płatności elektroniczne - ciężko wyobrazić sobie codzienność bez usług bankowych.

Słowo „bank” pochodzi od włoskiego określenia „banco”, oznaczającego rodzaj ławy. To właśnie przy niej dobijali targów włoscy handlarze i złotnicy.

Bank jest instytucją pośredniczącą, umożliwiającą wykorzystanie środków pieniężnych klientów, którzy mają nadwyżki kapitałowe przez klientów, którzy mają niedostatek środków kapitałowych. Ze względu na rodzaj świadczonych usług oraz dysponowanie środkami powierzonymi przez klientów banki zaliczane są do tak zwanych instytucji zaufania publicznego. Prawo bankowe reguluje ustawa z dnia 29 sierpnia 1997r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2020 r. poz. 1896). Określa ona m. in

3. zasady tworzenia i organizacji banków,
4. zasady podejmowania i prowadzenia działalności przez banki krajowe na terytorium państwa goszczącego oraz przez instytucje kredytowe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
5. zasady emisji bankowych papierów wartościowych,
6. obowiązki i prawa banków, zasady udzielania kredytów i pożyczek pieniężnych oraz zasady koncentracji zaangażowań,
7. tryb postępowania naprawczego, likwidacyjnego i upadłościowego banków,
8. zasady odpowiedzialności cywilnej i karnej banków.

Banki razem z bankiem centralnym tworzą dwuszczeblowy system bankowy. Bank centralny pełni trzy istotne funkcje w systemie bankowym – realizuje funkcje banku państwa, banku emisyjnego oraz banku banków. Nie świadczy natomiast usług

finansowych dla osób prywatnych. Drugi, po banku centralnym, szczebel systemu bankowego tworzą banki komercyjne. Większość z nich jest takimi sami przedsiębiorstwami nastawionymi na zysk, jak cukiernia, firma deweloperska czy fryzjer. Jediną różnicą jest fakt, że towarem oferowanym przez bank jest pieniądz, za który płacimy również pieniędzmi. Tak więc banki działają na rynku pieniężnym, gdzie są zawierane transakcje, które od czasu wycofania pieniądza kruszcowego mają charakter niematerialny. Podobnie jak w wypadku dóbr i usług konsumpcyjnych na rynku tym występują popyt i podaż. Z jednej strony są klienci dysponujący kapitałem, a z drugiej strony – osoby, które kapitału poszukują i są gotowe za niego zapłacić. Istotą działalności banku jest zatem pośrednictwo w obrocie pieniędzmi. Współcześnie banki poszerzyły jednak zakres oferowanych usług o segment ubezpieczeniowy czy rynek kapitałowy.

Ze względu na charakter prowadzonej działalności w Polsce wyróżnia się banki: [3]

3. Bank inwestycyjny - bank specjalizujący się w gwarantowaniu emisji papierów wartościowych, obrocie papierami inwestycyjnymi oraz inwestowaniu
4. Bank specjalny -instytucją posiadającą wyspecjalizowany zakres działania. Specjalizacja może polegać na koncentracji działań banku na określonym terytorium (np. banki krajowe, regionalne) lub branży (np.: przemysłowe, rolne, handlu zagranicznego oraz budowlane). Do banków specjalnych można zaliczyć instytucje kredytu długoterminowego, banki hipoteczne rolne i melioracyjne, banki komunalne, a także banki inwestycyjne. Banki inwestycyjne zajmują się koncentracją środków dla finansowania inwestycji. Kapitały te są mobilizowane nie tylko w drodze wkładów od klientów, ale także w drodze emisji i sprzedaży własnych obligacji lub przyjmowania lokat innych banków czy budżetów.
5. Bank spółdzielczy - bank będący spółdzielnią, co oznacza, że w pierwszej kolejności jest to bank (instytucja finansowa), a następnie spółdzielnia. Właścicielami takich banków są spółdzielcy. Najistotniejszą władzą tego rodzaju banku jest walne zgromadzenie, na którym każdy spółdzielca (udziałowiec) ma możliwość oddania jednego głosu, liczba udziałów jest bez znaczenia. W celu zostania udziałowcem banku spółdzielczego, należy wpłacić niedużą sumę, która będzie zasilać kapitały własne banku. Spółdzielcom przypada prawo do udziału w zysku banku.
6. Bank uniwersalny - najczęściej spotykany bank w Polsce oraz Europie. Jego usługi skierowane są do klientów masowych. Jako przedsiębiorstwa skoncentrowane są na maksymalizacji zysku z prowadzonej działalności. Do głównych usług banków uniwersalnych można zaliczyć zarządzanie powierzonymi aktywami, prowadzenie operacji rozliczeniowych, pośrednictwo i doradztwo finansowe, działalność ubezpieczeniową, maklerską, inwestycyjną i emisję papierów wartościowych.

Literatura

1. <https://mfiles.pl/pl/index.php/Bankowo%C5%9B%C4%87>
2. https://www.nbportal.pl/wiedza/artykuly/historia-mysli-ekonomicznej/historia_zycia_na_kredyt
3. <http://www.trust.org.pl/podzial-bankow-wedlug-rodzaju-prowadzonej-dzialalnosci-czesc-ii/>

MOTYWACYJNA ROLA SYSTEMU WYNAGRODZEŃ PRACOWNICZYCH

Motywacja jest mechanizmem psychologicznym, który daje człowiekowi siłę do działania. Od niej zależy intensywność i wytrwałość wysiłków zmierzających do osiągnięcia zamierzonego celu. Człowiek zaczyna działać, ponieważ odczuwa nieprzyjemny stan napięcia, wynikający z poczucia braku jakiegoś czynnika. Poczucie to pobudza go do działania ukierunkowanego na zaspokojenie potrzeby. Napięcie znika wraz z chwilą osiągnięcia celu. Przestaje wtedy działać bodziec, który jest przyczyną działania a w konsekwencji eliminuje same zachowanie. Mamy do czynienia z wieloma bodźcami, dlatego należy właściwie posługiwać się systemem motywacji. Możemy rozróżnić dwa rodzaje motywacji [1]:

1. Motywacja pozytywna - jest daniem pracownikowi możliwości doskonalenia się zawodowego, urzeczywistniania jego celów i dążeń w miarę spełnienia oczekiwań pracodawcy. Jest motywacją dążenia do czegoś, co w oczach pracownika jest godne pożądaniami (podwyżka, awans, nagroda, pochwała). Jest skuteczna, ponieważ powoduje aktywizację pracownika, wywołaną silnym zaangażowaniem emocjonalnym. Oczywiście, by spełniała swoją rolę, pracownik musi wierzyć, że składane mu obietnice zostaną spełnione. Z drugiej strony pracodawca powinien dostosowywać wielkość nagród do jakości i rodzaju wykonanego zadania.

2. Motywacja negatywna - która pobudza do pracy przez stwarzanie poczucia zagrożenia. W sferze zawodowej czynnikami wywołującymi lęk są: np. groźba utraty pracy, nagana za źle wykonane zadanie, przeniesienie na stanowisko mniej płatne czy o mniejszym prestiżu. Często stosowanie motywacji negatywnej jest skuteczniejsze od motywacji pozytywnej, ponieważ wyzwala silniejsze emocje i większą energię do działania. Duży wpływ na efektywność pracy ma wynagrodzenie. Najważniejsze, aby wysokość wynagrodzenia była zróżnicowana w zależności od wyników pracy. Plany motywacyjne powinny być stosowane nie tylko jako nagroda za dobrze wykonaną pracę. Powinny także minimalizować tzw. efekty uboczne, na jakie narażony jest pracownik każdej firmy. By wynagrodzenie spełniało funkcję motywacyjną, musi być w taki sam sposób traktowane przez pracodawcę oraz przez samego pracownika. Oznacza to, że zarówno pracodawca, jak i pracownik rozumieją wynagrodzenie jako nagrodę za dobrze wykonaną pracę, jako pozytywny czynnik łączący pracownika z zatrudniającą go organizacją. Wysokość wynagrodzenia zasadniczego, a więc wynagrodzenia pieniężnego jest wyraźnym i ważnym sygnałem dla pracownika, ile „jest wart”, jak wysoko ceniony jest przez swoich przełożonych, jak wysoko firma ocenia jego pracę i ile jest skłonna za nią zapłacić. Kwota pieniężna, stanowiąca wysokość wynagrodzenia, jest zatem ważnym środkiem komunikacji między pracodawcą a pracownikiem. Uświadomienie sobie przez pracownika, jaką wartość stanowi dla firmy, może z dużym prawdopodobieństwem znacząco zwiększyć odczuwane przez niego zaangażowanie i motywację do pracy.

Podstawę wynagradzania stanowi zwykle płaca zasadnicza przypadająca za faktyczny czas pracy oraz mająca bezpośredni związek z wkładem pracownika. Ma ona podstawowe znaczenie w systemie wynagrodzeń. Jest to jedyny składnik wynagrodzenia, który występuje w pełni samodzielnie, co więcej – może to być wyłączny składnik wynagrodzenia [2, s. 69].

Pracownicy mogą otrzymywać dodatki, czyli wypłacane jako oddzielne świadczenia, przykładem takiego dodatku może być dodatek motywacyjny, który pracodawca przyznaje w różnych wysokościach w zależności od zaangażowania i zajmowanego stanowiska w firmie. Płaca umożliwia życie na niższym czy wyższym poziomie, często jest ona postrzegana jako wyznacznik osiągnięć pracownika i tego, jak ocenia go pracodawca. Bezwzględna wartość comiesięcznych wypłat jest niezmiernie ważna, ale często jeszcze istotniejsza dla pracowników i pozwalająca na skuteczne zarządzanie ich efektywności, jest relacja ich płac do pozostałych wynagrodzeń w firmie i tych oferowanych na rynku [3 s. 103-104].

Innym motywatorem może być okazywanie uznania i aprobaty – czyli pracownik jest chwalony i doceniany przez swojego przełożonego indywidualnie czy w grupie otrzymywać e-maile z podziękowaniem, dowody uznania przekazywane w codziennej rozmowie nie kosztują nic, a dodają skrzydeł pracownikowi. Należy pamiętać, aby były one szczerze. Są osoby, które lubią być pochwalone przed całym zespołem, ale są też i tacy, dla których byłaby to sytuacja krępująca. Wybór pochwały (uznania) należy dostosować indywidualnie do pracownika, którego przecież zdążyliśmy już poznać.

Literatura:

1. Baron-Puda M. (2007), Wybrane zagadnienia projektowania systemu motywacyjnego w przedsiębiorstwie produkcyjnym, „Zarządzanie Przedsiębiorstwem”, nr 2.

2. Jacukowicz Z. (1998), Skuteczny system wynagradzania w firmie, Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr, Gdańsk.

3. Kopertyńska M. W. (2008), Motywowanie pracowników, Placet, Warszawa.

Autor pracy: Sylwia Kuchta - uczennica
Zespołu Szkół Ekonomicznych i Mundurowych w Chełmie
Promotor: mgr Koziej-Kawka B. -
nauczyciel

FORMY POMOCY RZĄDU DLA PRZEDSIĘBIORCÓW W CZASIE PANDEMII

Celem niniejszej pracy jest opisanie problemów związanych z sytuacją gospodarczą państwa w czasie pandemii wirusa SARS-CoV-2. Stan rzeczy związany z wirusem przyczynił się do upadku dużej ilości firm. Wielu przedsiębiorców znalazło się w bardzo trudnej sytuacji w związku z obostrzeniami wprowadzonymi podczas przedłużającego się stanu pandemii. Kiedy cały świat obiegła wiadomość o pojawieniu się zagrożenia w Wuhan, Polska w porównaniu do innych państw zareagowała ekspresowo. Poniżej przedstawione zostaną najważniejsze kroki podjęte przez polski rząd w związku z epidemią wirusa SARS-CoV-2.

W marcu 2020 roku pojawia się pierwszy zdiagnozowany przypadek koronawirusa w Polsce. Rząd ustanawia kontrole na granicach w związku z szybkim wzrostem zachorowań na wirusa w innych państwach. 20 marca – wprowadzony zostaje stan epidemii na terenie Polski. Kiedy pojawiają się kolejne przypadki zachorowań Premier odwołuje imprezy masowe, zapada decyzja o zamknięciu placówek oświatowych. Uczniowie oraz studenci zostają przeniesieni na nauczanie zdalne.

Kolejne obostrzenia w związku z pandemią Covid-19 dotyczą ograniczeń przemieszczania się za wyjątkiem drogi do i z pracy, wolontariatu w walce z koronawirusem i niezbędnych spraw życia codziennego. Ograniczona zostaje działalność centrów i galerii handlowych. Zakaz zgromadzeń powyżej 50 osób w charakterze publicznym, państwowym i religijnym. Restauracje czy bary mogły działać jedynie z jedzeniem na wynos lub dowozem. Zamknięte zostały również siłownie, baseny, kluby taneczne oraz fitness, biblioteki i kina. Sklepy spożywcze, apteki i banki zostały otwarte, jednak został wprowadzony nakaz zasłaniania nosa i ust na ich terenie.

Warto podkreślić, że działania te przyczyniły się do zmniejszenia ilości zachorowań w Polsce. Aby tysiące Polaków nie straciło miejsca pracy w związku z wprowadzonymi obostrzeniami rząd wprowadza pomoc finansową dla firm.

„Najważniejsza jest płynność finansowa i bezpieczeństwo pracowników – temu ma służyć Tarcza Antykryzysowa o wartości 212 mld zł, którą rząd przygotował jako lekarstwo w związku z epidemią koronawirusa.”^[1]

Tarcza antykryzysowa została wprowadzona 31 marca 2020 roku. Jest to pakiet ustaw i działań rządu, który ma przeciwdziałać skutkom społeczno - gospodarczym pandemii Covid-19. Program ten zawiera rozwiązania dla: pracowników, mikro, małych, średnich i dużych firm. Na tarczę antykryzysową składa się pięć filarów: Bezpieczeństwo Pracowników – o wartości 30 mld zł

Finansowanie Przedsiębiorstw – 74,2 mld zł;

Ochrona Zdrowia – 7,5 mld zł;

Wzmocnienie Systemu Finansowego – 70,3 mld zł;

Program Inwestycji Publicznych – 30 mld zł.^[2]

Kluczowymi rozwiązaniami tarczy antykryzysowej są: zwolnienie ze składek do ZUS przez 3 miesiące, świadczenie postojowe dla zleceniobiorców i samozatrudnionych, dofinansowanie zatrudnienia, pożyczka w wysokości do 5 tys. zł, uelastycznienie czasu pracy, brak kar za opóźnienia w przetargach publicznych, ułatwienia dla branży turystycznej, rozliczenie całej tegorocznej straty w przyszłym roku, przedłużenie bankowych kredytów obrotowych.

Nie można pominąć kwestii tarczy finansowej. Za jej realizację odpowiada Polski Fundusz Rozwoju. Jest to prawie 100 mld zł, które trafiły do mikro-firm, MŚP i dużych przedsiębiorstw. Składa się ona z 3 komponentów o łącznej wartości 100 mld zł, które trafią do mikrofirm (zatrudniających co najmniej 1 pracownika) trafi 25 mld zł, do małych i średnich firm – 50 mld zł, oraz do dużych przedsiębiorstw – 25 mld zł. Skorzystało z niej nawet 670 tys. polskich firm. Wsparcie finansowe otrzymają również poszczególne branże: gastronomia, rozrywka, zdrowie fizyczne oraz sprzedaż detaliczna. „Wszystkie przedsiębiorstwa dotknięte obostrzeniami zostaną objęte naszym programem wsparcia” – zaznaczył premier Mateusz Morawiecki [3].

W ramach Tarcz Antykryzysowej i Finansowej do polskich przedsiębiorców i pracowników trafiło w ostatnich miesiącach niemal 150 mld zł. Dzięki temu zastrzykowi firmy mogły lepiej przejść przez kryzys, a Polacy zachowali miejsca pracy po drugiej fali zachorowań.

Pandemia koronawirusa wpłynęła na gospodarkę polską zarówno negatywnie jak i pozytywnie. Duża część zatrudnionych osób przeszła na pracę zdalną lub ją straciła. Przez co podczas epidemii Polacy zarabiali mniej, co wpłynęło na uniemożliwienie oszczędzania. W wyniku zamrożenia gospodarki zaufanie konsumentów jak i przedsiębiorców gwałtownie spadło. Pozytywnym skutkiem pandemii jest to, że w obecnej sytuacji co 3 osoba w Polsce wydaje mniej na produkty codziennego użytku.

Na zakończenie należy stwierdzić, że Polski rząd stara się pomóc najlepiej jak może przedsiębiorcom oraz firmom. Jednak skutki epidemii wirusa SARS-CoV-2 pozostawią ślad na długie lata.

Literatura:

1. medonet.pl, Minął miesiąc od pierwszego potwierdzonego przypadku COVID-19 w Polsce
2. gov.pl Ograniczenia działalności gastronomicznej, rozrywkowej oraz funkcjonowania galerii handlowych, Tarcza antykryzysowa
3. home.kpmg Tax Alert: Pakiet ustaw w ramach „Tarczy antykryzysowej” wszedł w życie

Бєбкє Анастасія
Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені Лесі Українки»
Науковий керівник: Дацюк-Василюк Г. Я., викладач I категорії

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

У сучасних умовах ринкової економіки все більшої ролі для підприємств набувають економічні трансформації, пов'язані з інтенсивним накопиченням і використанням інтелектуального капіталу. Якщо раніше визначальними для розвитку підприємництва були матеріальні та фінансові активи, то сьогодні все більшого значення набуває інтелектуальний капітал.

Розвиток ринкових відносин та інтеграція української економіки у світове господарство зумовили потребу в відображенні у фінансових звітахвітчизняних підприємств інформації про інтелектуальний капітал, щоспричинило поширення зацікавленості цією проблемою вітчизняних науковців, а саме: О. Б. Бутніка-Сіверського, В. М. Гейця, Г. Г. Кірейцева, П. П. Крайнева, Н. М. Малюги, В. В. Сопка, А. А. Чухна, І. Й. Яремка та ін.

Власне, інтелектуальний капітал — це інформація й знання, які відіграють роль «колективного мозку», що акумулює наукові й повсякденні

знання працівників, інтелектуальну власність і накопичений досвід, спілкування й організаційну структуру, інформаційні мережі та імідж підприємства.

Дослідники та практики притримуються думки, що на рівні підприємства інтелектуальний капітал є сумою трьох складових:

1. Людський капітал – сукупність знань, навичок, творчих здібностей, а також спроможність власників та наукомістких працівників відповідати вимогам і задачам підприємства.

2. Структурний капітал – програмні засоби ЕОМ, програмне забезпечення, бази даних, організаційна структура, патенти, товарні знаки, організаційні механізми, які забезпечують продуктивність працюючих та функціонування підприємства.

3. Споживчий капітал – майбутні споживачі продукції підприємства, її спроможність задовольнити їх запити [1].

Саме тому більшість вчених схиляються до думки, що термін інтелектуальний капітал в загальному можна віднести до всіх нематеріальних ресурсів, що визначають цінність та конкурентоспроможність підприємства.

Незважаючи на дослідження вчених, в бухгалтерському обліку проблемними залишаються питання відображення інтелектуального капіталу в обліку і в фінансовій звітності підприємства. На сьогоднішній день найгостріше стоїть питання про визначення доцільності відображення в обліку та звітності складових інтелектуального капіталу, віднесення складових інтелектуального капіталу до активу або пасиву підприємства, відображення у звітних документах підприємства не ідентифікованих складових інтелектуального капіталу.

Постійна зміна правил бухгалтерського обліку і фінансової звітності привели до того, що в даний час П(С)БО України визнають багато елементів інтелектуального капіталу і допускають їх відображення у фінансовій звітності як нематеріальних активів. Однак незважаючи на те, що групи нематеріальних активів є складовими інтелектуального капіталу, вони не відображають повністю структурні елементи інтелектуального капіталу.

Окрім проблеми недопрацьованого законодавства України, велике значення мають труднощі бухгалтерського відображення, пов'язані з самою природою інтелектуального капіталу.

Так, оцінка результатів інвестицій в людський капітал потребує розробки складних систем розрахунків, в яких варто керуватися на опосередкованих якісних показниках, оскільки визначення їх у вартісному вимірі, є проблемним. Людський капітал не може відобразитися у складі активів компанії в бухгалтерських звітах як самостійний фінансовий показник, так як невіддільний від конкретних фізичних осіб, і не є власністю компанії.

До складу структурного капіталу включають систематизовані знання, в тому числі ноу-хау, що, в принципі, відділяються від робітника і фірми. Отже, він відповідає загальноприйнятому поняттю «нематеріальні активи», що обліковується у складі майна фірми і відображається у бухгалтерській звітності.

Існують пропозиції щодо введення додаткових позабалансових рахунків для відображення окремих елементів інтелектуального капіталу. Однак, попри цінність даного підходу, існують деякі недоліки.

По-перше, щодо деяких елементів інтелектуального капіталу (наприклад, прихильність клієнтів, репутація торговельної марки тощо) існує непевність, чи належать вони цій юридичній особі. Тому, очевидно, їхній бухгалтерський облік буде або неможливим, або значно ускладненим і фрагментарним.

По-друге, витратна природа деяких елементів інтелектуального капіталу зумовлює необхідність відображення їх в пасиві як суму коштів, що інвестовані підприємством в інтелектуальну діяльність. Однак, сума інвестицій може не відповідати створеній користі, а отже, виникає невідповідність активу і пасиву [2].

Отже, позабалансові рахунки можуть слугувати ефективним способом бухгалтерського відображення інтелектуального капіталу при додатковому застосуванні Звіту про інтелектуальний капітал, які б розкривали реальний стан справ. Вони мають містити інформацію, що дала б змогу пояснити великий розрив (в десятки чи навіть сотні разів) між балансовою вартістю і ринковою капіталізацією фірми. Розмежування компонентів інтелектуального капіталу (людський, структурний, споживчий) також сприяє більш детальному аналізу і, як наслідок, більш глибокому розумінню інвестиційної привабливості фірми.

Список використаних джерел

1. Махомет Ю. В. Сутнісна характеристика та структура інтелектуального капіталу підприємства. *Економічний простір*. 2019. № 25. с. 125-127.
2. Шпак Н. О., Білоус Н. Б. Сутність та класифікаційні ознаки інтелектуального капіталу підприємства. *Вісник НУВГП*. 2018. №3(39). с. 334–341.
3. Гапанюк Андрій
4. ВСП «Фаховий коледж технологій, бізнесу та права ВНУ імені Лесі Українки»
5. Науковий керівник: Жукова Д. В., викладач 1 категорії

Гапанюк Андрій
ВСП «Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
ВНУ імені Лесі Українки»
Науковий керівник: Жукова Д. В., викладач 1 категорії

ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ВЕБ-САЙТУ ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИНУ

Веб-сайт — невід'ємний атрибут, візитівка будь-якого інтернет-магазину.

Вітчизняна нормативна база тлумачить «веб-сайт», як сукупність програмних засобів, розміщених за унікальною адресою в обчислювальній мережі, у тому числі в мережі Інтернет, разом з інформаційними ресурсами, що перебувають у розпорядженні певних суб'єктів і забезпечують доступ юридичних та фізичних осіб до цих інформаційних ресурсів та інших інформаційних послуг через обчислювальну мережу. [1]

Веб-сайт можна вважати окремим твором, який є об'єктом авторських прав на дизайн сайту, на програми, за допомогою яких він функціонує, на контент. Такі права можна розглядати як окремий об'єкт нематеріальних активів (далі НА), але лише за умови, що підприємство має:

— можливість отримати майбутні економічні вигоди від реалізації або використання такого активу;

— інформацію, щоби достовірно визначити витрати, пов'язані з розробкою НА;

— намір, технічну можливість та ресурси для доведення НА до стану, у якому він придатний для реалізації або використання.[2]

Міжнародні методологи описують етапи розробки веб-сторінки так:

а) планування;

б) розробка прикладного програмного забезпечення та інфраструктури;

в) розробка графічного дизайну;

г) розробка контенту. [3, с.37]

Витрати понесені на етапі планування (як витрати на дослідження) згідно з П(С)БО 8 не визнають НА, а відображають у складі витрат того звітного періоду, у якому вони були здійснені.

Витрати, понесені на етапах розробки прикладних програм та інфраструктури, графічного дизайну та розробки контенту згідно з МСБО 38 включають до собівартості веб-сторінки, визнаної як НА. Звісно, за умови, що ці витрати можна безпосередньо віднести на собівартість НА і вони необхідні для створення, виготовлення, підготовки веб-сторінки до функціонування із запланованою метою.

Веб-сайт зараховують на баланс за первісною вартістю. Для створеного НА вона включає такі витрати періоду розробки об'єкта:

— прямі витрати на оплату праці;

— прямі матеріальні витрати;

— інші витрати, безпосередньо пов'язані зі створенням такого НА та приведенням його до стану придатності для використання за призначенням (оплата реєстрації юридичного права, амортизація патентів, ліцензій тощо). [2]

Витрати на розробку веб-сайту, строк очікуваного використання якого перевищує рік, спочатку збирають в дебет субрахунку 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів», а в періоді введення веб-сайту в експлуатацію списують в дебет субрахунку 125 «Авторське право та суміжні з ним права».

Факт введення сайту в експлуатацію оформляють Актом введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності в складі нематеріальних активів (типова форма НА-1). Варто оформити ще й наказ по підприємству, яким установити строк корисного використання веб-сайту.

З точки зору МСФЗ найкраща оцінка строку корисної експлуатації веб-сторінки має бути короткою. Даний підхід ґрунтується, на припущеннях щодо швидкого морального зносу подібних активів та необхідності їх періодичного оновлення. Але варто враховувати й вимоги податкового законодавства з яким потрібно встановлювати в обліку строк корисної експлуатації веб-сайту не менше двох років. [3, с.39]

На підставі Акта типової форми НА-1 бухгалтерія відкриває на об'єкт Інвентарну картку обліку об'єкта права інтелектуальної власності в складі нематеріальних активів (типова форма НА-2)

Амортизацію створеного веб-сайту потрібно здійснювати за правилами, передбаченими П(С)БО 8, застосовуючи ті самі методи амортизації, що й для основних засобів. Таку амортизацію варто включати до витрат на збут, тому що головне призначення такого об'єкта НА — сприяти торгівельній діяльності інтернет-магазину та забезпечувати її.

Такі витрати, як на продовження права на використання домену веб-сайту, витрати хостингу або колокації здійснюються для підтримання сайту в придатному для використання стані та одержання первісно визначеного розміру майбутніх економічних вигід від його використання. Вони безпосередньо пов'язані з продажем товарів (робіт, послуг), тому їх доцільно включати до витрат на збут.

Витрати на просування сайту, зокрема пошукову оптимізацію (SEO), яку здійснюють після введення сайту в експлуатацію, та рекламу веб-сайту інтернет-магазину теж, спрямовані на отримання раніше запланованих економічних вигід від його використання, тому також включаються до збутових витрат періоду.

Список використаних джерел

1. Закон України Про електронні довірчі послуги (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 45, ст.400) {Із змінами, внесеними згідно із Законом № 440-ІХ від 14.01.2020}[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», затверджене наказом МФУ від 18.10.99 № 242[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>

3. Петрович І. Веб-сайт інтернет-магазину: бухоблік витрат на створення та обслуговування // Все про бухгалтерський облік. – Київ, 2017. – № 99. – С. 36-40.

Головачук Артем
Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені Лесі Українки
Науковий керівник: Головачук Н. М., викладач вищої кваліфікаційної
категорії, старший викладач

КРИПТОВАЛЮТА ЯК АЛЬТЕРНАТИВНА СИСТЕМА РОЗРАХУНКІВ

Глобалізація світової економіки, поширення ІТ-технологій та загальна комп'ютеризація сприяє розвитку електронної комерції та появи таких новітніх засобів платежу, як криптовалюти.

Перші згадки про криптовалюту як нову альтернативну систему розрахунків належать японцеві Вей Дай і датуються 1998 роком.

Криптовалюта – швидка і надійна система платежів і грошових переказів, заснована на новітніх технологіях і не підконтрольна жодному уряду.[1]

Головна ідея – створити альтернативу централізованій банківській системі, яка не тільки все контролює, а й постійно відбирає частину наших

грошей на своє власне забезпечення. У криптовалютах все навпаки - немає ні центру, ні контролюючих чи фіскальних фінустанов.

Сьогодні у світі існують - і майже щодня дорожчають - сотні криптовалют. Кожна з них має назву та підтримується мережею анонімних комп'ютерів по всьому світу. Найпоширенішою і найдорожчою криптовалютою є біткоїн (Bitcoin). Термін «біткоїн» запозичений з англійської мови («bitcoin») і утворений шляхом злиття слів: «bit» (одиниця комп'ютерної пам'яті) і «coin» (монета) [1]. Ця віртуальна валюта має переваги у тому, що є децентралізованою, всі операції з її участю анонімні, а центр емісії відсутній. Торгові угоди проводяться тільки в електронному форматі, а операції купівлі-продажу даної валюти можна здійснити через онлайн-біржі. Також біткоїн можна отримати в результаті прийняття оплати за надані товари та послуги або через купівлю безпосередньо у іншого власника. Останній варіант вважається найвигіднішим, оскільки не передбачає комісії притаманної обмінному пункту.

Ще одним способом отримання цифрової валюти є майнінг. Він полягає в тому, що на комп'ютери користувачів, які знаходяться в різних точках планети, встановлюють спеціальне програмне забезпечення за допомогою якого в результаті вирішення певних математичних завдань створюються біткоїни. В даному випадку процес їх створення і розповсюдження не контролюється єдиним емісійним центром, а розгалуженість забезпечує безпеку [2].

Криптовалюти, як новітні електронні засоби платежу, на сьогодні не мають свого законодавчого закріплення в Україні, а відтак – і нормативного визначення. Є загальне розуміння, що криптовалюти являють собою одиниці вартості, які зберігаються на електронних пристроях, використовуються як засоби платежу, а транзакції здійснюються за допомогою криптографії. Дані транзакції захищені електронними підписами користувачів – учасників мережі, які видобувають біткоїн чи проводять з ними будь-які операції. Зовнішньо система працює аналогічно будь-якій електронній платіжній системі.

Біткоїн подібний до електронних грошей, але саме принципи повної анонімності, відсутності контролю і обмеженого випуску відрізняють його від роботи електронних платіжних систем. Однією з головних переваг цієї валюти є те, що вона захищена від інфляції, оскільки процедура емісії запрограмована на зменшення кількості віртуальних грошей в обороті. Проте серед недоліків криптовалюти можна назвати те, що у випадку втрати пароля або доступу до електронного гаманця наявна криптовалюта буде повністю втрачена.

У 2011 році американська компанія випустила готівкові біткоїни у вигляді монет декількох номіналів і позолочених злитків, які стали предметом колекціонування і сьогодні мають велику інвестиційну цінність .

У довгостроковій перспективі легалізація ринку віртуальних активів стимулюватиме цифрову економіку в Україні й допоможе інтегруватись у світову економічну спільноту, а відтак - зробити нашу країну не тільки привабливою юрисдикцією, але й конкурентоспроможною.

Список використаних джерел

1. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/4/147.pdf>
2. [http://zt.knute.edu.ua/files/2018/02\(97\)/17.pdf](http://zt.knute.edu.ua/files/2018/02(97)/17.pdf)

НОВІТНІ КОМПЕТЕНЦІЇ СПЕЦІАЛІСТІВ МАЙБУТНЬОГО: T-SHAPE МОДЕЛЬ

Зміни у сучасному світі приходять з шаленою швидкістю. Освіта не встигає за змінами. Не встигає за тим, як необхідні колись знання та вміння, вже неактуальні. Пріоритетом стає швидке адаптування, один або кілька навиків, де ви відчуваєте себе як магістр Йода та широкий спектр скілів, якими ви не володієте як експерт, але добре в них розбираєтесь і застосовуєте. **Усе це про T-shape модель.**[1]

Побуває популярна точка зору, що кожен має бути спеціалістом своєї справи. Але з плином часу з'явилась ціла низка креативних професій, котрі потребують знання та розуміння суміжних сфер. Саме тому, можливість адаптуватись і розвивати інші навички, які можна поєднати між собою, стала необхідністю. Так виникло поняття T-shaped спеціалістів. [2]

Цей термін не новий. Його придумали досить давно, але, мабуть, найпопулярніше визначення, а також популяризацію T-shape у світі, віддають CEO IDEO Tim Brown.

Його розуміння приблизно таке — **горизонтальна частина букви ‘Т’** це наші крос-дисциплінарні знання та досвід, тобто те, що допоможе бути корисним незалежно від того, в якій компанії працювати. Це наші ключові вміння. **Вертикаль букви ‘Т’** — це компетенції, в яких найсильніші, які можна викладати іншим, де відчуваєш себе експертом.

Для розвитку T-shaped-фахівців потрібно забезпечити три умови:

- Автономність. Людина або команда повинні мати можливість самостійно приймати рішення.
- Мотивуюча мета. Кожен з членів команди повинен розуміти загальну мету і усвідомлювати, який внесок несе його частина роботи.
- Майстерність. Те, що дозволяє людям проявити свої кращі якості, дізнатися щось нове, в чомусь бути найкращим.

Бути T-shape спеціалістом означає поєднувати авторитет у своїй галузі з розумінням, як працюють інші галузі знань. Такі спеціалісти можуть успішно координувати та контролювати проєкти, тому що мають загальне розуміння того, як працюють їхні колеги. Одним із різновидів T-shape є L-shape спеціалісти. M-shape спеціалісти – це зазвичай T-shape, які вирішили поглиблювати знання в ще одній із цікавих їм сфер.

Отже в сучасному світі потрібно формувати в собі навички T-shaped спеціаліста. Так як ринок праці буде активно змінюватись, потрібно бути максимально гнучкими та розвивати в собі навички ,які зможуть поєднатись з основною спеціалізацією та принести дохід у майбутньому. [3]

Список використаних джерел

1. T-Shaped Product Manager або Як не стати непотрібним. <https://senior.ua/articles/tshaped-product-manager-abo-yak-ne-stati-nepotrnbim>

2. Хто такі T-Shaped маркетологи . <https://nachasi.com/2017/06/01/being-t-shaped/>

3. Хто такі T-shape, L-shape, M-shape спеціалісти та як їх розвивати й утримувати? <https://prohr.rabota.ua/hto-taki-t-shape-l-shape-m-shape-spetsialisti-ta-yak-yih-rozvivati-y-utrimuvati/>

Деребага Діана
ДВНЗ «Нововолинський електромеханічний коледж»
Науковий керівник: Регешук А.М., викладач першої категорії

ПЕРЕХІД БІЗНЕСУ З ОФЛАЙН В ОНЛАЙН: ОСНОВНІ ЕТАПИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ МАЙБУТНЬОГО

Карантин та коронавірус спричинили масштабний злам в економіці, змусивши цілі бізнеси пристосуватися до нових, складніших реалій. Когось три місяці «локдауну» змусили закрити справу, а для когось карантин подарував нові можливості.

Коронавірус став причиною незліченної кількості невеликих загострень у тисячах малих і середніх підприємств. *На них випав основний удар. Більший удар був лише по тревел-індустрії та авіакомпаніях*, Постраждали й компанії, що працюють у креативних галузях. *Однак саме малий та середній бізнес є основою здорової та розвинутої економіки в країні. Багато аналітиків кажуть, що світ точно не повернеться до нормального стану, допоки малий та середній бізнес не відновляться.* [1]

Багато підприємців вважає, що під час карантину слід просто зменшити витрати. Але це так не працює. Треба не зменшувати, а оптимізувати. Щоб бізнес витримав карантинні умови, слід потурбуватися про відповідні зміни, а проводити їх варто на спеціально підготовленому фундаменті, виконавши наступні кроки:

- проаналізувати всі витрати та оптимізувати їх
- поспілкуватися з командою — за можливості перевести на віддалену роботу
- змінити підхід до реалізації товарів та послуг.

Кожен крок є по-своєму важливим. Без аналізу витрат не зникне «баласт», відсутність комунікацій з людьми призведе до втрати команди. І не треба недооцінювати дистрибуцію. Від її якості залежить, наскільки швидко клієнт знайде та отримає необхідний товар серед мільйонів пропозицій, якими насичений онлайн-простір. [2]

Варто виділити наступні послідовні **етапи переходу з офлайн в онлайн бізнес**

I етап - Аналітика і постановка задач по проекту

В першу чергу потрібно зрозуміти, для кого і навіщо ви приступаєте до проекту, визначити цілі і завдання.

II етап - Аналіз цільової аудиторії

Кому ви хочете продати свій продукт / послугу?

III етап - Вибір типу сайту

Для того щоб успішно продавати свої товари в інтернеті, вам потрібен сайт. Його тип залежить від цілей бізнесу, яких ви хочете досягти в мережі.

IV етап - Просування ваших товарів / послуг

Як для розкрутки традиційного магазину ви рекламуєте свої товари / послуги за допомогою банерів і яскравих вивісок, так і в онлайні вам потрібно залучити покупців на сайт.

V етап - Розвиток сайту

Щоб бути попереду конкурентів, вам буде потрібно аналізувати поведінку користувачів і на основі цих даних допрацьовувати сайт. Так ви зможете підвищити його конверсію в покупку, скоротити шлях користувача від знайомства до заявки, налагодити довгострокові відносини покупця з брендом і т.д.[3]

Ситуація, що склалася поміняла спосіб життя багатьох людей. Це тимчасові обставини, але з них можна отримати користь, використовуючи онлайн-можливості, щоб розширити свої горизонти і вийти на нові ринки. Клієнтська база офлайн-бізнесу зазвичай обмежена одним містом або навіть районом одного міста. Перехід в онлайн слідом за клієнтами прибирає це обмеження, адже віртуальні послуги можна надавати клієнту в будь-якій точці світу.

Якщо ви переводите співробітників на віддалену роботу - це відмінна можливість налагодити внутрішні процеси компанії.

Отже, глобальна епідемія коронавірусу завдала великої шкоди бізнесу по всьому світу. Компанії мають перебудовуватися, шукати нових постачальників та інші канали збуту. Це актуально як для гігантів, так і для новачків.

Карантин змусив деякі бізнеси переосмислити свою філософію та вийти за межі простого заробітку грошей. Конкурувати за свого споживача такі підприємства почали, продаючи їм не просто товар, а певну ідею.

Список використаних джерел

1. Як карантин та коронавірус змінили малий та середній бізнес.
<https://hromadske.ua/posts/yak-karantin-ta-koronavirus-zmynili-malij-ta-serednij-biznes>
2. З офлайну в онлайн: як зберегти бізнес під час карантину.
<https://www.business.ua/uk/node/10974>
3. Етапы перехода от оффлайн магазина в онлайн-бизнес.
<https://www.synapse-studio.ru/blog/etapy-perekhoda-ot-offlayn-magazina-v-onlayn-biznes>.

Деребон Соломія
Фаховий коледж технологій, бізнесу та права ВНУ імені Лесі Українки
Науковий керівник: Денисюк Н.В.,
викладач облікових дисциплін спеціаліст вищої категорії, старший викладач

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ В ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИНАХ

Електронна торгівля – це вид дистанційної торгівлі товарами з використанням комп'ютерної та телекомунікаційної техніки [1].

Торгівлю через інтернет-магазин можна класифікувати по-різному, залежно від різних факторів:

- як роздрібну, оскільки через інтернет-магазин переважно здійснюють продаж товарів та надання торговельних послуг кінцевому споживачу;

- як продаж товарів на замовлення та як дистанційну торгівлю, оскільки договір складається на відстані, а покупець робить попереднє замовлення у продавця.

У процесі діяльності інтернет-магазину є дві фундаментальні частини: функціонування веб-сайту магазину (адміністрування сайту, спілкування з покупцями, прийом інформації щодо товарів, які замовили і інше) та безпосередньо здійснення торговельних операцій (доставка, продаж товарів покупцям, документальне та бухгалтерське супроводження цього всього).

Якісний інтернет-магазин передбачає надання покупцям всіх умов для того, щоб їм було зручно зробити покупку саме тут. Для цього необхідно запропонувати клієнту різні способи оплати товарів. Вибір способів сплати товарів передбачає і різні моменти визнання доходу підприємства, а звідси і різні способи обліку цих операцій.

Отже, покупець може оплатити товар наступними способами:

- 1) оплата готівкою (через кур'єрську службу підприємства; за допомогою послуг сторонньої кур'єрської організації; через поштові відділення; оплата готівкою в офісі магазину);
- 2) безготівкові розрахунки (банківський переказ);
- 3) розрахунки електронними грошима.

У разі наявності на підприємстві власної кур'єрської служби, підприємство має проводити розрахунки за допомогою РРО, в даному випадку портативного [3]. В такому випадку, суб'єкт господарювання складає «Звіт про використання РРО». Підприємство також має придбати торговий патент, оскільки з'являється місце продажу товарів [4]. Патент має знаходитись у кур'єра під час продажу товарів.

Кореспонденція рахунків з обліку готівкових розрахунків з покупцями з доставкою через кур'єра

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Передано зі складу товар кур'єру	2811	281
2	Податкове зобов'язання з ПДВ	643	641
3	Передано кур'єром товар покупцю (отримано кошти)	303	702
4	Податкові зобов'язання з ПДВ	702	643
5	Списано собівартість реалізованого товару	902	2811
6	Визначено фінансовий результат	702 791	791 902

Кореспонденція рахунків з обліку розрахунків з покупцями за передоплатою (з доставкою через кур'єра)

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Отримано передоплату за товар	311	681
2	Податкове зобов'язання з ПДВ	643	641
3	Передано кур'єру товар зі складу	2811	281
4	Передано товар покупцю	361	702
5	Податкові зобов'язання з ПДВ	702	643
6	Списано собівартість реалізованого товару	902	2811
7	Визначено фінансовий результат	702	791
		791	902
8	Зараховано зобов'язання за передоплатою	681	361

При розрахунках банківським переказом, покупець, роздрукувавши документ з сайту сплачує рахунок шляхом банківського переказу на поточний рахунок підприємства.

Під час розрахунку електронними грошима, можуть використати такі платіжні системи webmoney, гурау та ін. Сфера розрахунків електронними грошима регулюється «Положенням про електронні гроші», затвердженим Постановою НБУ від 25.06.2008 р. № 178 [5].

Список використаних джерел

1. Бухгалтерський облік в торгівлі: Підручник / За ред. проф. Бутинця Ф.Ф. та доц. Малюги Н.М. – [2-е вид., перероб. і доп.]. – Житомир: ПП «Рута», 2012. – 576 с.
2. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://byhgalter.com/torgivelni-operaci%D1%97-internet-magazinu-buxgalterskij-ta-podatkovij-oblik/>
3. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 06.07.1995 р. № 265/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/265/95-вр>.
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
5. Положення про електронні гроші в Україні: затверджене Постановою Національного банку України від 25.06.2008 р. № 178 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0688-08>.

АКТУАЛЬНІ МЕТОДИ МАРКЕТИНГУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

На сучасному етапі запорукою успіху будь-якої фірми на ринку є вміння знайти і задовольнити потреби споживачів. Такий підхід до діяльності підприємства відображає сутність сучасного маркетингу як філософії бізнесу і передбачає орієнтацію його діяльності на задоволення потреб споживачів з метою досягнення цілей, пов'язаних із розвитком підприємства та отриманням прибутку. Але маркетинг є і видом діяльності, спрямованим на конкретні дії щодо управління товаром, ціноутворення, розподілу та просування товарів.

Просування товару є процесом, в якому використовуються різноманітні методи маркетингу, які весь час змінюються, тому що з'являються нові більш ефективні прийоми просування, а деякі із старих інструментів поступово втрачають свою актуальність.

Серед тих методів просування, які досі не втрачають своєї ефективності, можна відмітити якісну рекламу, персоналізацію звернень до потенційних клієнтів, використання поширених соціальних мереж в якості майданчика для популяризації товару, а також використання готових маркетингових рішень.

Дослідження свідчать, що у 2020 році серед актуальних методів реклами, які ефективно працювали, слід відзначити: веб-просування (поштову розсилку, нативну і контекстну рекламу, таргетинг); зовнішню рекламу (рекламні щити, інтерактивні стійки, рекламу на транспорті та громадських місцях); сувенірну рекламу і просування в ЗМІ.

Але особливо слід відзначити постійне підвищення ефективності різновидів веб-реклами.

Останніми роками важливим елементом цифрового просування стає персоналізований маркетинг. Персоналізація контенту – це збір різноманітних аналітичних даних про визначену цільову аудиторію і подальше використання цих даних з метою більш точного і ефективного просування товару. Цей прийом дозволяє дізнатися більше відомостей про потенційних клієнтів і, відповідно, – збільшує конверсію та продаж. Існує безліч інструментів для збору даних: web-аналітика, аналіз статистики мобільного додатка, дані e-mail розсилок, аналітика рекламних каналів в CRM і навіть розважальні питання і конкурси.

Серед цілей персоналізованого маркетингу найважливішими є:

- створення портрету цільової аудиторії;
- збір та аналіз даних про потенційних клієнтів;
- вміння надавати клієнтам те, що їм потрібно саме сьогодні і саме зараз.

Серед методів персоналізації сьогодні найбільш ефективними є перелінювання з соціальними мережами, робота з передплатниками, проведення анкетування, таргетинг в Google.

Пандемія COVID-19 створила унікальні можливості для розвитку цифрового маркетингу. Більшість підприємств активізувало свою діяльність у цьому напрямку. У 2020 році соціальні мережі стали найбільш ефективною рекламною платформою, якщо розглядати співвідношення витрат і результатів.

Найбільш популярними в Україні на сьогоднішній день є такі майданчики, як Facebook, Instagram і YouTube.

Сьогодні будь-яке підприємство фактично змушене вести свій аккаунт в соціальних мережах, тому що його відсутність не дає змоги здійснювати лінкування з соціальними мережами, а це знижує ефективність рекламної компанії та погано позначається на репутації фірми.

Серед найбільш ефективних інструментів маркетингу в соціальних мережах слід зазначити: розміщення рекламних банерів; таргет-рекламу; пошук і роботу з лідерами думок; організацію конкурсів, опитувань; взаємодію з блогерами; пошукову оптимізацію.

Допомогти в організації цифрової маркетингової компанії може використання програмних інструментів. Різні готові шаблони та графічні редактори дають можливість створити свій фірмовий стиль у веб-середовищі, при цьому значно економлять фінанси і витрати часу. Використання готових маркетингових рішень дозволяє підприємству індивідуалізувати аккаунт, зробити його більш впізнаваним і привабливим для своєї цільової аудиторії. Цей метод просування став дуже популярним у 2020 році.

Маркетологи відмічають, що на сучасному етапі значно знизилась ефективність агресивного просування та спаму, що є надмірно орієнтованим на SEO контент, а також накрутку лайків. Якщо настирливе просування було ефективним у 2010-2015 рр., то сьогодні цей прийом зводить нанівець фінансові вкладення та призводить лише до втрат часу.

Так само втрачає актуальність і так званий SEO-шний текст. Якщо раніше пошукова оптимізація дозволяла вивести на перші місця у видачі на 100% оптимізовані з точки зору SEO-тексти, але які не є дуже читабельні, але, то сьогодні контент має бути не лише SEO-оптимізованим, але й цікавим, корисним для аудиторії.

Серед не самих об'єктивних методів цифрового маркетингу слід зазначити так звану накрутку лайків, яка має мало спільного з реальною картиною популярності бренду.

У 2021 році перспективними напрямками розвитку цифрового маркетингу стануть видеоконтенти, співпраця з мікроблогерами, нативна реклама, використання систем аналітики та ін.

Таким чином, аби досягти успіху на ринку, вітчизняним підприємствам слід використовувати саме ті методи, які є найбільш актуальними у наш час.

Список використаних джерел

1. Інтернет-маркетинг 2021: інструменти и тренды. URL: <https://mmr.ua/show/internet-marketing-2021-instrumenty-i-trendy>

2. Ковальчук С.В. Актуальні проблеми застосування маркетинг-менеджменту в зовнішньоекономічній діяльності підприємств. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua>

3. Які методи маркетингу актуальні, а які застаріли у 2020 році? URL: <https://infounion.com.ua/ua/kakie-metody-marketinga-aktualny-a-kakie-ustareli.html>

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ОБЛІКУ АМОРТИЗАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

В сучасних умовах господарювання одним із факторів економічного зростання більшості промислових підприємств є формування та реалізація гнучкої амортизаційної політики, оскільки відомо, що амортизаційні відрахування займають провідне місце в структурі джерел фінансування відтворення основних засобів. Як показує практика, на мікроекономічному рівні система амортизації розглядається як другорядна у вирішенні проблем відтворувального характеру, оновлення фінансових ресурсів основних засобів.

Проблеми амортизації та амортизаційної політики в різний час досліджували такі науковці як Д. А. Баранов, В. Д. Будавей, Д. А. Воротилов, які акцентують увагу на напрямках та ефективності використання амортизаційних коштів. Також цим питанням займались З. Борисенко, С. Козьменко, Н. Г. Виговська, С. М. Євтушенко, Я. Д. Крупка, В. К. Орлова, О. Олійник та інші.

Формування ефективної амортизаційної політики підприємства неможливе без вдосконалення первинного та синтетичного обліку амортизаційних відрахувань. Одним із найважливіших аспектів удосконалення первинного обліку амортизації основних засобів є належна його організація, яка повинна відповідати основним принципам чинного законодавства, забезпечувати адаптацію бухгалтерського обліку до наявних умов господарювання та передбачати потреби широкого кола користувачів у якісній інформації. Тому теоретико-методологічні питання організації первинного обліку амортизації основних засобів становлять значний науковий і практичний інтерес [1].

Вітчизняні підприємства з метою управління амортизаційною політикою повинні формувати такі завдання первинного обліку амортизації основних засобів, як:

- визначення амортизації як витрат, що включаються в собівартість продукції, та як джерела нагромадження коштів для відтворення основних засобів;
- обґрунтування доцільності використання певного методу нарахування амортизації основних засобів;
- затвердження в наказі про облікову політику обраного методу нарахування амортизації;
- документальне оформлення операцій з основними засобами, зокрема з нарахування амортизації;
- формування системи первинних документів на основі здійснення господарських операцій з нарахування та розподілу амортизації;
- відображення записів господарських операцій в облікових реєстрах на підставі первинних документів [2].

Проте головна проблема організації обліку амортизації вітчизняних суб'єктів господарювання полягає в тому, що вона втратила функцію відтворення основних засобів і є простим елементом витрат. При цьому сучасна практика не дає змоги чітко акумулювати кошти для відтворення основних засобів, бо суму амортизації відображають на рахунках витрат і на «рекомендованому» позабалансовому рахунку 09 «Амортизаційні відрахування» [3].

Для розв'язання цієї проблеми рекомендуємо вітчизняним підприємствам створити окремий рахунок у складі рахунків коштів, який би відображав кошти амортизаційного фонду, які слід акумулювати під час отримання виручки в кінці циклу кругообігу капіталу на підприємстві. Вважаємо за доцільне відображати фонд амортизаційних відрахувань у складі оборотних активів підприємства, зокрема на субрахунку 335 «Кошти амортизаційного фонду». Таким чином, під час використання цього фонду на придбання основних засобів сума джерел формування активів залишиться незмінною, а відображенню підлягатимуть лише зміни у складі активів підприємства.

Вважаємо, що до субрахунку 335 «Кошти амортизаційного фонду» мають відкриватися аналітичні рахунки за видами придбаних необоротних активів. За призначенням та структурою запропонований субрахунок є активним, основним, балансовим, інвентарним, рахунком обліку активів і має всі ознаки рахунків для обліку грошових коштів.

В цілому ж можна запропонувати вітчизняним підприємствам наступні шляхи удосконалення організації обліку амортизації основних засобів:

1) вибір оптимальної за складом і обсягом облікової інформації, яка забезпечить реалізацію тих завдань, які поставлені перед організацією обліку амортизації основних засобів.

2) розробка та запровадження раціональних схем документообігу, що дозволяли би своєчасно виконувати поставлені завдання при мінімальних витратах трудових, матеріальних та фінансових ресурсів.

3) удосконалення змісту та складу носіїв інформації з обліку амортизації основних засобів.

4) повна комп'ютеризація обліку амортизації основних засобів. Викликано це необхідністю оперативного одержання відомостей про рух основних засобів, своєчасного та правильного розрахунку сум амортизації, визначення зносу у відповідності до встановлених норм тощо;

5) удосконалення методики нарахування амортизації шляхом формування амортизаційного фонду та його відображення на активному рахунку 335 «Амортизаційний фонд» [30].

Застосування вказаних заходів дозволить значно покращити організацію бухгалтерського обліку амортизації основних засобів на підприємствах України.

Список використаних джерел

1. Лайко О. І. Вдосконалення обліку та контролю амортизації основних засобів на підприємствах вітчизняної економіки. *Економіка і держава*. 2019. № 8. с. 28-34.

2. Солодовник Л. М., Колесник Ю. В. Вибір методів нарахування амортизації та раціональної амортизаційної політики підприємства. *Економіка і регіон*. 2020. № 3. с. 202-207.

3. Шемякіна Н. В., А. А. Пономаренко. Удосконалення амортизації як шлях підвищення капіталізації промислових підприємств/ URL: <http://www.stattionline.org.ua/ekonom/70/10201-udoskonalennya-amortizaci%D1%97-yak-shlyah-pidvishhennya-kapitalizaci%D1%97-promislovix-pidpriyemstv.html> (Дата зверення 15.01.2021).

Прокопчук Василь
Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького національного технічного університету»
Науковий керівник: Буснюк С.В., кандидат економічних наук,
заступник директора з навчальної роботи

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Необхідною передумовою розвитку об'єднаних територіальних громад є забезпечення їх необхідними фінансовими ресурсами. Ці ресурси є об'єктом і реальним вираженням місцевих фінансів, а суб'єктами економічних відносин є органи місцевого самоврядування, які діють від імені та в інтересах територіальної громади, державні органи влади, юридичні та фізичні особи. Місцеві фінансові ресурси — це сукупність фондів грошових засобів, які створюються в процесі розподілу та перерозподілу ВВП і спрямовуються на економічний та соціальний розвиток адміністративно-територіальних одиниць [2]. Головним напрямом використання місцевих фінансових ресурсів є фінансове забезпечення соціальної сфери та місцевого господарства. З метою виконання власних завдань органи місцевого самоврядування в межах своєї компетенції самостійно визначають мінімальний обсяг фінансових ресурсів. Формування місцевих фінансових ресурсів відбувається з участю централізованих та децентралізованих фондів грошових засобів. Способи мобілізації грошових коштів до доходної частини місцевих бюджетів базуються на загальних методах та джерелах фінансування [1]. Серед основних джерел формування фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування слід назвати: надходження від місцевих податків та зборів, адміністративні збори та платежі, субвенції та дотації, отримані кредити, надходження від штрафів та штрафних санкцій.

Формування фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування в першу чергу визначається рівнем економічного розвитку відповідної адміністративно-територіальної одиниці і відбувається під впливом багатьох чинників економічного та позаекономічного характеру. Серед основних слід зазначити в першу існуючу систему оподаткування країни, перелік податків, зборів та платежів, їхні ставки та пільги. Зауважимо, що на відміну від практики багатьох країн, в Україні органи місцевого самоврядування наділені доволі обмеженими правами у питанні місцевого оподаткування, оскільки у більшості випадків елементи основних бюджетоформуючих податків і зборів

визначаються на державному рівні. Проте завдяки реформі децентралізації, яка розпочалася в Україні з 2014 року з прийняттям Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні об'єднані громади здобули повноваження та ресурс, які мають міста обласного значення, зокрема – зарахування до місцевих бюджетів 60% податку на доходи фізичних осіб на власні повноваження. Окрім того, на місцях повністю залишаються надходження від податків: єдиного, на прибуток підприємств і фінансових установ комунальної власності та податку на майно .

Не менш важливим чинником, який впливає на формування фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування є закріплена в бюджетному законодавстві модель розподілу бюджетних ресурсів. Для прикладу, впродовж усього періоду після здобуття незалежності в Україні спостерігається високий рівень централізації бюджетних ресурсів, коли більше половини сукупних доходів зведеного бюджету концентрується на рівні державного бюджету, а місцеві бюджети, які є основою фінансових ресурсів місцевого самоврядування, відіграють другорядну роль.

Третім чинником, який визначає процес формування фінансових ресурсів є, безперечно, стан фінансового ринку країни й реальні можливості органів місцевого самоврядування у сфері використання позичкових коштів, а також інвестиційна привабливість адміністративно-територіальної одиниці.

Підсумовуючи вищевикладене, можемо констатувати, що місцеві органи влади в сучасних умовах володіють доволі широким переліком джерел для формування фінансових ресурсів, а внаслідок реформи децентралізації він значно розширився. Все ж, наявність фінансових ресурсів є лише передумовою для забезпечення розвитку адміністративно-територіальних одиниць. Не менш важливим є забезпечення їх ефективного, раціонального використання та розподілу.

Список використаних джерел

1. Державна казначейська служба України. – Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua>.

2. Трещов М. Децентралізація як засіб ресурсної самодостатності територіальних громад: теоретичний аспект / Мирослав Терещов // Державне управління та місцеве самоврядування. - 2015. - №2 (25). - С. 60-69.

Сідловська Ліля
ДВНЗ «Нововолинський електромеханічний коледж»
Науковий керівник: Регешук А.М.,
викладач першої категорії

БІРЮЗОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК НОВА КОНЦЕПЦІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ

Більшість нових форм професійних стосунків, які ми спостерігаємо останні десятиріччя, є передвісниками епохи "бірюзового менеджменту" — різні види фрілансу, проектна зайнятість, гнучкі графіки, робота поза офісом із

різних куточків світу, організація робочого процесу так, що можна посеред робочого дня пограти в теніс чи сходити на йогу.

Останні роки бірюзовий колір переважає в модних трендах не лише дизайну одягу та інтер'єру, але й менеджменту. З початку 2010-х років почали говорити про організації новітнього типу, що будуть переважати в недалекому майбутньому — бірюзові організації. Такі компанії базуються на інших принципах особистої та економічної взаємодії, орієнтовані на самореалізацію та горизонтальні зв'язки.[1]

Історія бірюзових організацій бере свій початок ще з 60-х років 20-го століття, коли Клер Грейвз опублікував теорію спіральної динаміки. А у 2014 році Фредерік Лалу опублікував книгу «Reinventing organizations», в якій виділив декілька стадій розвитку компанії та присвоївши їм відповідні кольори : червоний, бурштиновий, помаранчевий, зелений. Останньою стадією розвитку Лалу виділив бірюзові (або «teal») організації.

Бірюзові організації—це наступний рівень розвитку свідомості, коли стандартним концепціям та підходам кидається виклик, а організація починає сприйматися як живий організм, а не машина.

Головною ціллю бірюзових організацій є слідування своїй місії, максимально реалізуючи потенціал кожного із членів команди завдяки самоорганізації та цілісності. Виділяють 3 основні ознаки бірюзових компаній: самоорганізація, цілісність, еволюційна мета.

Для переходу до бірюзового стилю управління, потрібно перш за все бажання власників компанії, ради директорів та CEO. Без їх підтримки бірюзову компанію побудувати не можна. Принципи бірюзових компаній повинні перш за все відповідати принципам мислення лідерів організацій.

Бірюзові організації існують у всьому світі та майже у всіх сферах: від виробництва томатної пасти, одягу, автомобільних деталей, до розробників комп'ютерних ігор. Є як прибуткові, так і неприбуткові організації. Розміртаких організацій коливається від одиниць до десятків тисяч. Географія також не має значення.

З іншої сторони, бірюзові організації часто критикують як утопічну ідею, на зразок комунізму, що без контролю організація не може існувати. [2]

Отже, бірюзові компанії — досить нова течія, що має великий потенціал за правильного застосування. З іншої сторони, важливо розуміти, що бірюзові принципи управління не є панацеєю від усіх проблем і не обов'язково усібудуть корисними усім організаціям.

Список використаних джерел

1. Небачені барви менеджменту : бірюзові організації. <https://delo.ua/business/nebacheni-barvi-menedzhmentu-birjuzovi-organizac-347006/>
2. Що таке «бірюзові організації » і які відмінності у компаній . <https://nachasi.com/2018/05/25/biryuzovi-organizatsiyi/>

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ РЕКЛАМИ НА СПОЖИВАЧА

За весь час існування реклама мала великий вплив на свідомість людини. Завдяки інформації, яку надає нам реклама, ми обираємо, що саме купувати, куди піти і як себе поводити. В даний час актуальність досліджень реклами не викликає сумнівів, адже вона значною мірою впливає на наше життя.

Реклама, саме як явище, не може зникнути, оскільки вона є невід'ємною функцією суспільства. Як метод впливу на людей, реклама, насамперед передбачає психологічний вплив на зміну їхньої поведінки. Сучасна реклама тому і є дієвою, що ґрунтується на ключових аспектах психології та соціології. З одного боку, реклама доводить до споживача інформацію про необхідний йому товар чи послугу, з іншого – своєю переконливістю та навіюванням здійснює емоційно-психічний вплив на людину. Як відомо, мета досягається тим успішніше, чим повніше автор реклами враховує психологічні особливості своїх адресатів. Отже, дослідження впливу реклами є актуальним у наш час.

Фахівці стверджують, що реклама – могутній засіб впливу і маніпуляції людиною. Вона здатна формувати і змінювати світогляд і поведінку людей. Саме тому науковці нині так ретельно вивчають це явище. До цієї проблематики звертались Федотова Л.Н., Бріцин Б.А., Титаренко О.О., Власов П.К. та інші [3].

Метою та результатом будь-якого впливу завжди є якась зміна стану, що раніше існував. Позитивний вплив реклами, це поява у людини нових емоцій, уявлень, бажань та прагнень, пов'язаних з рекламованим товаром. Досить поширеною була модель впливу реклами на психіку AIMDA (запропонована Е.Палмером 1896 р.), де: А - Attention – увага, І - Interest – інтерес, М - Motive – мотив, D - Desire - бажання, А – Activity - активність. Утримує нашу увагу лише то, що з якоїсь внутрішньої причини для нас є актуальними чи необхідними. Зона інтересів кожної людини досить різна, часто виходить, що наявність одних інтересів виключає інші. Щоб спонукати людину до придбання певного товару (що і робить реклама) недостатньо лише мотиву: товар має володіти певними іншими якостями, крім тих, що задовільняють загальну людську потребу. У різних за рівнем забезпеченості шарів суспільства населення є різні підходи по співвіднесенню своїх бажань з необхідністю купівлі. Активність завжди індивідуальна, бо залежить від окремо взятої людини [2].

У структурі соціально-психологічного впливу реклами на споживача зазвичай виділяють три напрями [1]:

1. Когнітивний аспект рекламного впливу. У рекламній діяльності найчастіше використовуються зорові, слухові, смакові, рухові, нюхові та інші види відчуттів. Активізація пізнавальної потреби – потужний психологічний фактор у рекламі.

2. Емоційний аспект рекламного впливу. Цей компонент визначає емоційне ставлення до об'єкта рекламної інформації: симпатія, антипатія,

нейтральність або протиріччя. На цьому етапі розвитку індивідуальна творчість реклами не повинна суперечити завданням розширення ринку споживачів. Це означає, що реклама емоційно повинна залучати людей, а не відштовхувати.

3. Поведінковий аспект рекламного впливу. Даний компонент містить як свідому поведінку, так і поведінку на несвідомому рівні. На свідомому рівні в купівельній поведінці відбиваються мотивації, потреби, воля людини, а на несвідомому – установки та інтуїція. Реклама буде здатна визначати вибір товарів у тій мірі, в якій її зміст збігається з цілями діяльності споживачів. Відтак, вплив реклами на купівельну поведінку означає її вплив на прийняття споживачем рішення про покупку [1].

Секрет дії реклами криється у використанні найтонших особливостей людської психології. Найбільш ефективною є реклама, в якій враховані потреби та інтереси людей. Рекламодавцям необхідно мати ґрунтовне уявлення про мотиви потенційних покупців, аби знати не тільки, які товари та які умови, а й яка реклама приведе до купівлі.

Проте реклама вже давно перестала бути просто джерелом інформації про товари і послуги. Сьогодні головною метою реклами є прагнення якомога скоріше і найдорожче продати товар. Тому реклама зараз перетворилась на засіб маніпулювання свідомістю споживачів, що спонукає їх до придбання рекламованих товарів чи послуг. В цілому реклама навіть негативно впливає на психіку людини. Перегляд реклами у багатьох випадках викликає в людей негативні руйнівні емоції, підвищує їх роздратованість, виснажуючи нервову систему, що згубно впливає на здоров'я людини в цілому. Тому в умовах інтенсивного розвитку реклами потрібно навчитись «захищатись» від неї, піднімаючи рівень власної свідомості та осмислюючи інформацію подану в рекламі вибірково, даючи реальну оцінку побаченому і почутому.

Список використаних джерел

1. Бутенко Н.Ю. Соціальна психологія в рекламі: навчальний посібник – К.: КНЕУ, 2019. – 384 с.
2. Малаєва Є. Психологічний вплив реклами на споживача./ Є. Малаєва// Практика управління. - №9. – 2018.
3. Прохоренко К.М. Паблік Рілейшнз / Прохоренко К. М. – Л.: В-во Львівської комерційної академії, 2019. – 98 с.

Солтис Олександр
ДВНЗ «Тернопільський коледж харчових технологій і торгівлі»
Науковий керівник: Чеченюк І.Б., к.е.н., викладач вищої категорії

КОНТЕКСТНА РЕКЛАМА

Контекстна реклама є одним із найбільш популярних та ефективних видів реклами в мережі Інтернет. Її зміст можна підібрати в залежності від інтересів кожного конкретного користувача відповідно до запитів, які він вводив, сайтів, які відвідував, тематики, якій більше приділяв уваги. Ще в 1999 році, коли вирішувалось питання монетизації «Google», була запропонована ідея показувати контекстно зв'язані з запитом рекламні оголошення поруч з результатами пошукової видачі [1].

Перш за все, варто відмітити, що за змістом контекстна реклама зв'язана з основним словом у пошуку і її тематика визначається конкретним контекстним середовищем. Звісно, серед решти результатів пошукової видачі вона розміщена вище, але обов'язково отримує позначку «реклама».

Незалежно від виду контекстної реклами, правильно налаштований редакційний контент значно збільшує швидкість взаємодії користувача з рекламодавцем і його продукцією. За статистикою, більше 90% людей, які регулярно заходять в інтернет, реагують на ті чи інші рекламні блоки в пошуках кращих пропозицій або просто телефонують за зазначеними в них номерами телефонів [2].

Перевагами контекстної реклами є:

- точна відповідність цільовій аудиторії, оскільки користувач сам шукає послуги і товари, які рекламуються;

- оплата саме результату: рекламодавець платить не за покази оголошень, а вже за перехід на свій сайт (Cost-Per-Click);

- швидка віддача: після запуску кампанії перші заявки можна отримати протягом декількох годин;

- мінімальний бюджет: заявити про себе можна, маючи при цьому невелику суму коштів. Можна використовувати тільки контекстну рекламу або у комплексі з іншими інструментами;

- гнучкість налаштувань: враховується бюджет, географія, час показів та інші параметри;

- зручний формат сприйняття: оголошення зовсім не заважають користувачу. Не потрібно вимикати відео і закривати віконце, яке відволікає від перегляду сайту;

- інформативність: піктограми, змістові заголовки, пояснення і посилання, що ведуть на сайт рекламодавця, дозволяють донести необхідну інформацію до потенційного клієнта;

- потужна аналітика: є можливість використовувати всі дані і після аналізу ефективності, вносити необхідні корективи [1].

Проте, контекстна реклама має і недоліки:

- не підходить для деяких видів бізнесу: є такі ніші і сфери бізнесу, в яких клієнти купують товари або послуги за рекомендаціями або шукають їх лише в офлайн;

- ефект швидко зникає, для його продовження необхідно поповнити бюджет і змінити налаштування;

- небезпечність перевитрат бюджету при неправильних налаштуваннях: вартість кліків може невиправдано завищуватися через некоректні налаштування ключових слів.

Отже, контекстна реклама на екрані монітора виглядає як окремий текстовий блок або медіафрейм з привабливою (необхідною) для певної аудиторії інформацією. Перед тим, як налаштувати контекстну рекламуважливо переконатись, що товар шукають користувачі Інтернету. З цією ціллю можна використати певні сервіси. Провівши грамотну аналітику, стане зрозуміло чи необхідна така реклама конкретному бізнесу чи буденедоцільною.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт компанії AG Marketing - Електронний ресурс - Режим доступу: <https://ag.marketing/kontextna-reklama/>
2. Офіційний сайт компанії ITForce - Електронний ресурс - Режим доступу: <https://itforce.ua/uk/blog/chto-takoe-kontekstnaya-reklama-vidy-i-tipy>

Стрельчук Аліна
ВСП «Фаховий коледж технологій бізнесу та права ВНУ імені Лесі Українки»
Науковий керівник: Денисюк Н.В

ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ПІД ЧАС КАРАНТИНУ

Зарплата – це винагорода, зазвичай у грошовому вигляді, яку за трудовим договором власник підприємства або уповноважений орган виплачує працівникові за виконану їм роботу або відпрацьовані години.

Виплати на підприємстві бувають різні та не всі слід називати заробітна плата. Виділяють три основні частини заробітної плати:

- ✓ основна заробітна плата;
- ✓ додаткова заробітна плата;
- ✓ інші заохочувальні та компенсаційні виплати.

Основна заробітна плата – це плата за виконану роботу відповідно до встановлених норм, тобто за фактично відпрацьований час або вироблену продукцію, послуги.

Додаткова заробітна плата – це плата за працю понад встановленні норми, за винахідливість, трудові успіхи чи особливі умови праці. У більшості підприємств це премії, відпускні.

Інші заохочувальні та компенсаційні виплати – це плата за підсумками року, премії за спеціальними системами і положеннями, інші грошові та матеріальні витрати ,які не передбачені актами чинного законодавства. У більшості підприємств вони відсутні або це річні премії, матеріальна допомога або допомога на оздоровлення [1].

Заробітна плата не може бути меншою за 6000,00 грн.

На період карантину більшість роботодавців змушенні внести зміни у порядок роботи на підприємстві. Більшість надають своїм працівникам відпустки, запроваджують віддалену роботу або встановлюють режим простою.

Надання відпустки не викликає особливих запитань так як працівник має право скористатися щорічною відпусткою зі зберіганням заробітної плати. Роботодавець не може відправити примусово робітника у відпустку без збереження заробітної плати.

Роботодавець може запровадити режим простою та зупинити виконання роботи на деякий час. За правилами час простою оплачується на рівні 2/3 окладу (але це може бути збільшено за рішенням роботодавця) [2].

Якщо працівник працює віддалено від роботи (вдома) під час карантину та виконує всі поставлені цілі в поставлений перед ним час, йому виплачують зарплату відповідно до укладеного трудового договору.

Якщо підприємство припинило свою діяльність і працівники залишилися без заробітної плати то потрібно звернутись за допомогою по частковому безробіттю не пізніше 30 календарних днів з дня зупинення підприємства.

Якщо зарплати у певного працівника за цілий місяць не буде, то ПДФО, військовий збір, ЄСВ сплачувати за такого працівника не потрібно. Тут не буде бази нарахування. Але якщо доходи працівникові нараховуються на час карантину, то звільнення зарплати від ПДФО, військового збору, ЄСВ не відбувається.

Якщо зарплата працівників менша за розмір мінімальної (через простій або неповний робочий день), то сплата ЄСВ повинна бути у розмірі не менше, ніж 1320,00 грн. [3].

Додаткові доплати до зарплати у зв'язку з коронавірусом у розмірі 100% можуть отримати: педагог соціальний /фахівець із соціальної роботи; фахівець із соціальної роботи вдома; соціальний працівник; фахівець з фізичної реабілітації; практичний психолог.

Список використаних джерел

1. <https://intelserv.net.ua/news/material/id/1001>
2. https://dtk.com.ua/?_ga=2.78872796.97691143.1611246209-1534291801.1611246209
3. https://biz.ligazakon.net/analytics/193837_status-karantin-oplata-prats-ukrantsyam
4. <https://pon.org.ua/novyny/7768-zmni-do-statt-113-prosty-pd-chas-karantinu-z-zberezhennyam-zarplati.html>

Терещенко Вікторія
Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу
та права ВНУ імені Лесі Українки»
Науковий керівник: Крапостіна С. М.,
викладач вищої категорії

ТОВАРНА ПОЛІТИКА ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Товарна політика - це маркетингова діяльність, пов'язана з плануванням, здійсненням сукупності заходів і стратегій по формуванню конкурентних переваг й створенню таких характеристик товару, які забезпечують його цінність для споживача і тим самим задовольняють ту чи іншу його потребу, забезпечуючи відповідний прибуток підприємству.

Підприємство «АТБ-Маркет» співпрацює з відомими та потужними компаніями, займається закупівлею готової продукції, ґрунтуючись на попит споживачів. Товарний асортимент в мережі «АТБ» включає 3500 найменувань, чого цілком достатньо для щоденного споживання.

Рішення, що приймаються в сфері товарної політики, повинні ґрунтуватися на оцінках обсягу збуту, потенціалу збуту і виручки, одержуваних за допомогою досліджень товару і ринків збуту, з урахуванням внутрішніх умов компанії.

Основні цілі товарної політики «АТБ-маркету» - забезпечення прибутку; збільшення товарообігу; збільшення частки ринку, на якому діє компанія;

зниження витрат на виробництво і маркетинг; підвищення іміджу; зменшення ризиків. Досягнення основних цілей товарної політики здійснюється через вирішення завдань у сферах створення і просування товару: інновації, варіації, диференціація, елімінація, встановлення та вибір марки, упаковка, форма та вид товару і т. ін.

Відповідно, основні завдання товарної політики «АТБ-маркету»: пошук і розвиток нових товарів; уведення нових товарів на ринок, обґрунтування форм товарів; регулювання якості товару; контроль за поведінкою нових товарів на ринку і т. ін.

Торговельним підприємством «АТБ-маркет» у товарній політиці обрано стратегії середніх цін, пільгових цін, низьких цін. Стратегія середніх цін найбільш типова для більшості компаній. Як правило, до цієї стратегії вдаються ті компанії, які зацікавлені в стабільності й збереженні сприятливого клімату для своєї діяльності на ринку і розглядають отримання прибутку як довгострокову політику.

У мережах «АТБ» представлений великий асортимент товарів від власних торгових марок. Мережа магазинів «АТБ-маркет» забезпечує високу оборотність товару, дуже суворо підходить до відбору товару, вибирає найкращий товар у кожній групі й підгрупі. Щомісяця проводить аналіз оборотності товарів, який дозволяє виявити ходові позиції й аутсайдерів продажів, що дає можливість коригувати асортиментний перелік. Аналізуючи товарообіг, враховуються зовнішні та внутрішні чинники, що впливають на продаж кожної товарної позиції.

Щоб потрапити в асортиментний перелік мережі «АТБ», кожен товар має ще довести свою конкурентоспроможність. Розроблено процедуру експерименту, за результатами якого приймається рішення про «входження» в мережу. Для цього товарна позиція вводиться у кілька магазинів і протягом місяця відстежуються її продажі. Якщо рівень продажу досягає запланованих обсягів - товар вводиться в асортиментний перелік і починає продаватися по всій мережі. Переваги такої процедури експерименту полягають у його прозорості. Крім цього, плата за вхід у мережу не стягується. Постачальник лише оплачує адміністрування експерименту: витрати компанії на логістику, складання планогам, викладку товару.

Товарна політика мережі «АТБ» також використовує такий цікавий прийом, як тимчасовий асортимент. Кожні сім днів в магазинах пропонується близько 30 нових позицій непродовольчого асортименту, на які може існувати сезонний або імпульсивний попит. Близько 80-90% цих товарів реалізується під час тижневої акції, а залишки передаються в стокові магазини «АТБ», де на них вже знижка 50-70%.

Процес постійного оновлення асортименту є важливою складовою маркетингової політики сучасного торговельного підприємства, зокрема «АТБ-маркет». Зміна складу продукції є наслідком цілеспрямованого чіткого керування цим процесом, який передбачає відносну стабільність асортименту в певні короткі проміжки часу, ретельне планування випуску продукції і суворий контроль за виконанням усіх асортиментних завдань і термінів випуску окремих видів товарів.

В умовах ринкової економіки цілеспрямоване формування перспективного товарного асортименту є одним із засобів підвищення

конкурентоспроможності підприємства, тому асортимент продукції підвласними торговими марками мережі «АТБ» активно розширюється. Компанія «АТБ-Маркет» активно впроваджує товари під власними торговими марками і в низькому ціновому сегменті. Метою компанії в даному напрямку є забезпечення населення всім необхідним за найвигіднішими цінами.

Як і будь-яке підприємство, «АТБ-маркет» дбає про те, яка думка склалася у покупців про його товар і про нього самого. Ставлення покупців до товару на ринку визначається минулим досвідом, оцінкою товару іншими покупцями, першими враженнями. Маркетингові дослідження показали, що серед покупців магазинів роздрібно-торгівельної мережі «АТБ» на сьогоднішній день близько 70% споживачів позитивно ставляться до товарів власних торгових марок та охоче купують цю продукцію.

Таким чином, товарна політика торговельної мережі «АТБ» - це маркетингова діяльність, пов'язана з плануванням, здійсненням сукупності заходів і стратегій по формуванню конкурентних переваг й створенню товарів з такими характеристиками, які забезпечують їх цінність для споживача і тим самим задовольняють ту чи іншу його потребу, забезпечуючи відповідний прибуток фірмі.

Список використаних джерел

1. Балабанова Л.В. Маркетингова товарна політика в системі менеджменту підприємств: Монографія/ Л.В. Балабанова, О.А.Бриндіна.- Донецьк: ДонДУЕТ, 2006. – 230 с.

2. Парсяк В.Н. Маркетинг. Сучасні концепції та технології. Підручник – Херсон: Олді-плюс, 2015 – 276с.

Тесунова Анна
ВСП «Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
ВНУ імені Лесі Українки»
Науковий керівник: Жукова Д. В., викладач 1 категорії

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ БОНУСНОЇ ПРОГРАМИ

Сучасний маркетинг винайшов чимало засобів для штучного стимулювання попиту на товари, які просуваються на ринок. Серед них особливе місце займають різноманітні бонуси — програми, які спрямовані на те, аби створити у покупця ефект того, що він придбаває товар на вигідних умовах, економить свої гроші і отримує цінні безкоштовні додатки до своєї покупки.

Розглянемо питання щодо документування та обліку бонусів.

Законодавством чітко не визначене поняття «бонус» (лат. bonus - премія). У загальноприйнятому розумінні бонус — це премія, яка надається покупцеві за певний обсяг придбаної продукції за конкретний період часу! Відмовляючись від покупок у магазині, клієнт втрачає бонусні накопичення. Цей є сильним мотиватором та ефективним засобом утримання покупців.

Із юридичної точки зору, бонусна програма діє на умовах договору приєднання, умови якого встановлюються однією зі сторін, а друга сторона лише приєднується до запропонованого договору в цілому. [1]

На практиці продавець робить покупцю пропозицію укласти договір приєднання коли видає анкету чи інший формуляр, на отримання бонусної картки. Клієнт отримавши карту і скориставшись нею тим самим погоджується укласти з продавцем договір приєднання.

Для документального оформлення застосування бонусної програми на підприємстві на тривалий час необхідно затвердити окреме Положення про бонусні програми. Для одноразового заходу можна обмежитися наказом керівника. Також, варто скласти кошторис витрат на проведення цього заходу та Звіт відповідальних за проведення акції. Якщо планується багато акцій, то доречним буде відповідний графік подібних акцій. [2, с.33]

Бонусну картку, як матеріальний носій інформації, обліковують на субрахунку 209 «Інші матеріали», а витрати на її виготовлення варто віднести до витрат на збут у періоді їх понесення.

Так як бонуси — це потенційна знижка, застосування якої покупцем продавець передбачити не може, то зобов'язання продавця набуває статусу "непередбачене", то коректно обліковувати на її на позабалансовому субрахунку 042 "Непередбачені зобов'язання". [3] Якщо покупець не скористається накопиченими бонусами, то після завершення бонусної програмивони згорять, і продавець має право списати їх із позабалансу.

Окремого резерву під накопичувальні бонуси не доцільно створювати, адже маємо справу з непередбаченими зобов'язаннями. А забезпечення створюють при виникненні внаслідок минулих подій зобов'язання, погашення якого, імовірно, призведе до зменшення ресурсів, що втілюють у собіекономічні вигоди, та його оцінка може бути розрахунково визначена. [3]

Інформацію про такі непередбачені зобов'язання потрібно розкрити в примітках до фінансової звітності.

Реалізацію товарів із частковим використанням бонусів показують проведенням Дт 301 «Готівка в національній валюті» Кт 702 "Дохід від реалізації товарів». Собівартість проданого товару списують записом: Дт 902 «Собівартість реалізованих товарів» Кт 282«Товари в торгівлі».

Якщо ціна продажу товару з урахуванням бонусу менша ціни його придбання, то на різницю продавець — платник ПДВ повинен донарахувати податкові зобов'язання.

Так як бонусна програма має узагальнене призначення для всіх учасників, відсутній індивідуальний характер її застосування, то таку знижку не обкладають ні ПДФО, ні військовим збором.

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV// Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

2. Автор: А. Куриленко Продаж за бонуси: оформлюємо та показуємо в обліку // Все про бухгалтерський облік. – Київ, 2017. – № 106 – С. 33-36.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом МФУ від 31.01.2000 № 20. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>

4. ТОВАРОЗНАВСТВО ТА ЛОГІСТИКА

Антощук Катерина
Луцький національний технічний університет
Науковий керівник: Шегинський О.В., к.т.н., доцент кафедри
товарознавства та експертизи в митній справі

ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ ТОВАРОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ АНТИКВАРНОЇ ЗБРОЇ

Завдяки особливому географічному розташуванню України наша історія залишила багато прикладів зброї будь-якого виду, оскільки вона була об'єктом нападу з боку сусідніх країн. З'являється необхідність ознайомлення із зброєю, як видом ужитково-декоративного мистецтва.

Експертиза - це дослідження фахівцем якихось справ, питань, об'єкта, що вимагає спеціальних знань та вмінь.

Процес проведення експертної оцінки зброї включає чотири етапи:

Визначити ідентифікаційні характеристики зброї.

Перевірити цінність зброї.

Визначити характеристики атрибуції та скласти висновки експертів.

Прогноз вартості зброї.

Термін «ідентифікація» визначається як ідентифікація, еквівалент, порівняння чогось із чимось. Метою ідентифікації зброї є віднесення об'єкта до певних характеристик певних типів збройових заводів або спеціальних ремесел.

Дослідження цінності виробу, що має історичне та художнє значення, передбачає визначення справжності зразка. Перевірка вартості визначає справжність товару на основі характеристик наступних аспектів, які корисні для визначення його історичної, художньої, наукової цінності, що відображає особливості країни та світового мистецтва.

Основними критеріями перевірки вартості товарів, що мають історичне та культурне значення, є:

- походження - визначте роль і значення товару, його автора, збір коштів як джерело інформування, важливість події, явище, відображене у товарі, їх зв'язок з історичними подіями, конкретний історичний час, знаменитості, місце заснування, життя та місцезнаходження;

- зміст - визначається ціна інформації, що міститься в музеях, визначають назву твору та життя, автора, вік та географію, матеріали та техніку виготовлення, меморіали та інші основні особливості повторюваності виробів;

- наукова цінність - ціна товару як історичної, культурно-природознавчої та іншої інформації для вирішення проблем музейних досліджень;

- художня цінність - врахування важливості товару, яка визначається в процесі визначення художніх характеристик виробу(стиль, композиція, колір, оригінальність, процес виготовлення, загальні ремісничі характеристики);

- зовнішні характеристики - враховуйте оригінальність товару, чи є там написи, підписи, штампи, знаки, мистецтво, старовинні персонажі та інші

характеристики, а також його фізичний стан - ступінь збереження, пошкодження, втрати.

Для цілей експертів визначення справжності зброї є одним із найскладніших завдань. Це вимагає не тільки адекватних знань історії, але й необхідності вивчення великої кількості форм, вільної орієнтації незліченної кількості стилів та повного розуміння давніх виробничих методів.

Форма повинна відповідати епосі в цілому, особливо коли предмет пов'язаний з історичною постаттю або важливою подією. Кожна епоха має свій шрифт та стиль малювання та техніку виконання.

Функція атрибуції - це лише існуюча функція товару, яку слід розкрити та доповнити стандарт експертної вартості. В тому числі: встановлення авторства товару, часу створення товару, стилю, матеріалів тощо.

В основі визначення авторства виробу лежить метод порівняльного аналізу, коли існують точно атрибутовані зразки з чітко зафіксованими найбільш характерними параметрами і на їх основі можна порівняти зразок, що знаходиться на атрибуції. Найголовніше - це наявність знака, а не підпис автора чи збройової майстерні, де він працював. Для цього потрібно мати зразок відмітки. Тут виникають певні труднощі, оскільки більшість торгових марок друкуються в різних виданнях, і немає повної загальної таблиці торгових марок.

Відповідно до факторів місця виробництва зброї рекомендується враховувати характеристики зразка відповідно до регіональної належності.

Згідно з чинною класифікацією, антикварна зброя належить до ювелірних виробів, тому при визначенні ціни предметів, що відносяться до них, слід використовувати метод оцінки ювелірних виробів.

При оцінці виробів, що мають історичне та художнє значення, слід враховувати творчу креативність, рівень виконання, складність моделювання, цілісність товару, рідкість, унікальність та підвищений попит на антикваріат.

Тому основними критеріями експертів для оцінки антикварної зброї є: існування історії життя, час створення, участь пам'ятки в історичних подіях, ступінь суспільного визнання автора виробу, участь пам'ятки у культурних традиціях людей, художня цінність, технічна складність, автентичність, збереження тощо.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Порядку проведення державної експертизи культурних цінностей та розмірів плати за її проведення: Постанова КМУ №1343 від 26.08.2003 р. // Офіційний вісник України. Щотижневий збірник актів законодавства. – 2003. – №35. – С. 27-31.

2. Шелковникова Е. Оружие как составная часть культурного наследия государства и проблемы его правового статуса // Право и политика. – 2000. – №3.

3. Сидоренко В.О. Зброя XVI-XVII століть на Україні – пам'ятка історії та мистецтва (Матеріали на допомогу лекторові). – К.: Київська книжкова друкарня №5, 1970. – 20 с.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ТОРГОВЕЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ СПОЖИВАЧІВ

На сучасному етапі розвитку ринкових відносин для забезпечення конкурентоспроможності торговельного підприємства важливим є підвищення якості обслуговування споживачів. Основні шляхи вдосконалення торговельного обслуговування населення розглянемо на прикладі роботи супермаркету «Сільпо».

Якість торгового обслуговування споживачів в супермаркеті «Сільпо» нерозривно пов'язана із наявністю в продажу широкого асортименту високоякісних товарів, професійними знаннями і навичками торгового персоналу, дотримання ним правил торгівлі, установленням зручного для покупців режиму роботи магазину, розвитком його матеріально-технічної бази.

Важливе значення для покращення обслуговування споживачів в супермаркеті «Сільпо» має детальне вивчення споживчого попиту та раціональна, ефективна асортиментна політика. Одним з головних питань асортиментної політики супермаркету є визначення набору товарних груп, який буде найефективнішим для успішної роботи на ринку і забезпечить економічну ефективність діяльності магазину в цілому.

Особливий вплив на якість торговельного обслуговування споживачів також мають форми та методи продажу товарів. В магазині використовуються прогресивні методи продажу товарів, а саме самообслуговування.

Перехід до застосування прогресивних методів продажу товарів докорінно змінює зміст процесу продажу товарів з психологічної точки зору. Поряд із зменшенням фізичного навантаження торгового персоналу, значно зростає роль їх особистих якостей, здібностей і професійних навичок.

Під час продажу товарів за методом самообслуговування важливе значення відіграє розміщення і викладка товарів, які повинні створювати зручні умови для огляду і вибору товарів покупцями, скорочення витрат праці персоналу магазину на поповнення запасів у торговому залі.

Продаж товарів на основі самообслуговування передбачає активну участь персоналу магазину в обслуговуванні покупців, надання їм допомоги при виборі товарів, консультування щодо місць викладки товарів, правил використання, способів догляду, порядку ремонту виробів, виконання операцій щодо упакування товарів.

Основною умовою продажу товарів у магазині та підвищення якості торговельного обслуговування споживачів є вміле використання оптимальних способів візуальної презентації товарів споживачам, що є предметом мерчендайзингу.

Мерчендайзинг – комплекс досліджень та методів, котрі дозволяють отримати найбільшу валову виручку з одиниці торгової площі. За своїм первинним змістом мерчендайзинг виступає як комплекс заходів, спрямованих на оптимізацію підготовки товарів до продажу, привернення уваги покупців та спонукання їх до здійснення імпульсивних покупок.

При використанні засобів мерчендайзингу в супермаркеті «Сільпо» необхідно враховувати такі основні принципи:

- розподіл товарів за категоріями;
- організація викладки за фактором рівня очей покупця;
- спрямування погляду покупців зліва направо;
- врахування потоків руху покупців;
- оптимізація кількості «фейсингів»;
- розміщення товарів за розмірами тари (упаковки);
- позначення цін на цінниках;
- використання виносних дисплеїв для показу товарів;
- інтенсивне використання рекламних матеріалів;
- взаємовідносини постачальників і магазину (лояльність продавців).

Згідно з принципами мерчендайзингу усі управлінські рішення щодо продажу товарів, зокрема їх розміщення, викладання, реклами та ін., повинні прийматися на основі даних про розмір прибутку, який забезпечує певний товар у розрахунку на одиницю торгової площі, або ж у розрахунку на одиницю товару, виставлену в першому ряді викладки.

В умовах посилення конкуренції між торговельними підприємствами суттєво підвищується роль психологічного впливу на покупців з метою спонукання їх до здійснення купівлі товарів. Безпосередньо під час обслуговування покупців обов'язком (і одночасно — необхідною умовою підвищення рівня торговельного обслуговування) торговельного персоналу є прояв ввічливого, доброзичливого ставлення до кожного покупця, який прийшов у торговий зал магазину; при цьому під час зустрічі на покупця позитивно впливає акуратний зовнішній вигляд продавця, чистота і порядок у торговому залі.

Застосування сучасного торговельного обладнання, правильної організації торгово-технологічного процесу, раціональної спрямованості потоків покупців, застосування гарної викладки товарів значно спрощують процес вибору товарів, підвищують культуру обслуговування.

Список використаних джерел

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Ребицький В.М., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Організація торгівлі. Підручник. К.: Центр навчальної літератури - 2005.
2. Апопій В.В., Міщук І.П., Ребицький В.М., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Теорія і практика торговельного обслуговування. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури - 2005.

СУЧАСНІ КАРТОННІ POS-МАТЕРІАЛИ ТА УПАКОВКА

Картонна упаковка оригінального дизайну, різноманітні типи POS-матеріалів – все це допомагає якісно по-новому організувати процес продажу продуктів і оформити торгові точки. Вітчизняний виробник картонних виробів ТОВ «МАРАМАКС» в портфелі пропозицій має асортимент рішень, з якими легко вирішуються завдання продажів будь-якої складності.

Замовників картонної упаковки і POS-матеріалів все більше цікавить розширені функціональні можливості виробів. Це означає, що упаковка і засоби викладки в місцях продажу повинні забезпечити залучення уваги покупців, спростити вибір продукту, допомогти швидко і легко зробити покупку. Тому ланцюг прийняття рішення про покупку має бути якомога коротшим, за принципом «побачив-купив». Скоротити такий ланцюжок можна за рахунок правильно скомпонованого набору упаковки і POS-матеріалів.

Наприклад, у компанії «МАРАМАКС» кожен замовник може підібратисобі комплексне рішення, яке можна скомпонувати з асортименту картонної продукції. Так, вже з літа багато власників брендів завчасно готуються до зимових свят. Компанія «МАРАМАКС» виготовляє споживчу картонну упаковку в новорічній тематиці, скажімо оригінальну конструкцію для кондитерських подарункових наборів. Продукт в такій упаковці краще розмістити окремо від конкуруючих товарів - або в окремих шоу-боксах на торгових полицях, диспенсерах в прикасових зонах, або на картонних стелажах і стендах, які розміщуються в зонах руху купівельних потоків. Для більшої ефективності такі викладки можна доповнити Мобайл, картонними муляжами продукту, палетними декораціями, ростовими фігурами та іншими засобами для швидкого залучення уваги покупців. Оформлені в єдиному стилі всі ці вироби взаємно доповнюють один одного, забезпечуючи таким чином синергетичний ефект.

Кожне подібне комплексне рішення компанія «МАРАМАКС» розробляє і створює індивідуально для кожного клієнта, ґрунтуючись на його завдання та особливості продукту.

Замовники POS-матеріалів компанії «МАРАМАКС» отримують вироби, які можуть легко розбиратися і монтуватися в місцях продажів їх продуктів, що спрощує і здешевлює логістичні операції. Це також важливо при поставках виробів за кордон для збереження конкурентних закупівельних цін. Конструкції картонних стелажів і дисплеїв мають легку вагу при високій міцності. Одна полиця може витримувати до 20 кг маси поставленого на неї товару. Тому такі POS-матеріали користуються попитом у виробників напоїв, продуктів харчування та промислових товарів широкого попиту. Для замовників, які планують використовувати картонні дисплеї і стелажі для продуктів малої ваги,

компанія «МАРАМАКС» спеціально розробила полегшені рішення. Такі рішення повністю виконують своє призначення, але при цьому замовник не переплачує за надлишкові функції, які йому не потрібні.

Компанія «МАРАМАКС» виготовляє стелажі і дисплеї привабливого зовнішнього вигляду, оригінального дизайну в стилі продукту або бренду. Всі зрізи, кути ховаються фурнітурою, що не тільки забезпечує акуратний зовнішній вигляд, а й додатково захищає конструкцію від пошкоджень. Це подовжує терміни експлуатації POS-матеріалів.

Глобальний тренд екологічної безпеки все більше проникає на український ринок. Його популяризують і їм керуються великі лідери ринку і мультинаціональні компанії. Такі компанії все більше звертають увагу на екологічну стійкість POS-матеріалів.

Компанія «МАРАМАКС» своїм вітчизняним і зарубіжним клієнтам сьогодні пропонує нові рішення в ключі «еко»-тренда. Це POS-матеріали, які повністю виготовлені тільки з картону, не містять ніяких компонентів або елементів фурнітури з сторонніх матеріалів. У даних конструкціях не використовуються пластикові вироби, ламінування полімерною плівкою, а все кріплення, замки та інша фурнітура виготовлені з картону. При цьому «еко»-стеллажі мають відмінні характеристики міцності, барвистий зовнішній вигляд і повністю справляються з функціональними завданнями. Нові картонні стелажі можуть успішно застосовуватися для викладки, демонстрації та тимчасового зберігання упакованих харчових продуктів, засобів гігієни та догляду, косметики та парфумерії та багатьох інших товарів.

Фахівці компанії «МАРАМАКС» впевнені, що за рахунок таких інновацій зарубіжні замовники зможуть підвищити ефективність своєї політики екологічної безпеки, а українські клієнти - отримають можливість освоїти нові механізми, що підвищують конкурентоспроможність їхньої продукції.

Список використаних джерел

1. Сирохман І.В., Завгородня В. М. Товарознавство пакувальних матеріалів і тари – К.: Центр учбової літератури, 2009 – 616 с.

2. Зрезарцев М.П., Зрезарцев В.М., Параніч В.П. Товарознавство сировини та матеріалів. Навч. пос. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 404 с.

Палій Олена

Відокремлений структурний підрозділ

«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права ВНУ імені Лесі Українки»

Науковий керівник: Прищепя І. А., викладач першої категорії

ПЕРСПЕКТИВНИЙ РОЗВИТОК РИНКУ НАПІВФАБРИКАТІВ!

Ринок напівфабрикатів України всупереч усім кризовим явищам досить стійкий, і це не випадково. Аналіз ринку напівфабрикатів України, проведений, говорить про те, що український споживач все частіше робить вибір на користь заморожених напівфабрикатів, які дозволяють йому заощадити час на приготування їжі.

На ринок напівфабрикатів України серед інших чинників впливають процеси урбанізації, збільшення серед працюючих частки жінок, а також те, що все більша кількість людей вважає за краще харчуватися не вдома, чому сприяє зростання доходів населення. Аналіз ринку напівфабрикатів України, виходячи з тенденцій 2019 року, говорить про те, що найбільші обсяги виробництва припадають на третій і четвертий квартали. Той факт, що в другому кварталі минулого 2020 року було відзначено зниження виробництва свіжоморожених напівфабрикатів, пов'язане, в тому числі, з падінням попиту на них в літній період.

Рейтинг по перевагах напівфабрикатів України свідчить: пальма першості тут належить м'ясним напівфабрикатам. На їх частку припадає понад 95% українського ринку, відповідно частка рибних напівфабрикатів коливається від 4% до 5%.

Відмінною рисою ринку напівфабрикатів є лідирування на ньому вітчизняних компаній, таких, як: ЗАТ «Геркулес» (м. Донецьк); «Левада» (м. Одеса); ЧП «Урсуленко» (ТМ «Оса», м. Херсон); ДП «Даника» (ТМ «Ситій Тато», м. Київ); ЧП «Дригало» (р. Біла Церква Київської обл.); «Українські заморожені продукти» (ТМ «Пан Сковорода», м. Кривий Ріг). Крім того, працюють близько 300 дрібних компаній-виробників.

Ринок напівфабрикатів в Україні має великі перспективи. Такий стан речей не може залишитись без уваги з боку зарубіжних компаній, які вивчають не тільки перспективи імпорту готової продукції.

Окрім українських виробників і іноземних ТМ, на ринок активно виходять супермаркети та великі магазини - вже як виробники. Вони відкривають власні кулінарні цехи. За даними операторів ринку, більше 70% збуту напівфабрикатів забезпечує саме сучасний роздріб. Тому ігнорувати продукцію кулінарних цехів виробники напівфабрикатів не можуть.

У боротьбу за український ринок напівфабрикатів, що розвивається, вступають зарубіжні компанії, які вивчають не тільки перспективи імпорту готової продукції, але і створення власних виробничих баз усередині країни. Практично всі «старожили» ринку різноманітили свій асортимент і почали освоювати преміум-сегмент. Більшість крупних виробників працюють в режимі on-line, тобто все, що виробляється на фабричній лінії, вмить відвантажується дистриб'юторам в спеціальні машини з могутніми морозильними агрегатами. Таким чином, вдається уникнути розморожування продукції, тобто її псування.

Стосовно моніторингу ринку напівфабрикатів з боку держави, то слід сказати, що такий є цілком необхідний. Пов'язано це з тим, що напівфабрикати є стравою, яка споживається майже кожною родиною.

Одним з факторів, що викликають насторожене ставлення до м'ясних напівфабрикатів серед споживачів, є використання різних заміників м'ясної сировини, що вводяться в рецептури для зниження собівартості. Сьогодні для цього широко застосовуються різні препарати, тваринні та рослинні білки різного походження. У м'ясній промисловості в якості заміників м'яса вже використовувалися різні продукти, концентрати і навіть манна крупа. Ще одним раннім способом зниження собівартості продуктів, у виробництві яких застосовується тісто, є перевищення обсягу використаного тіста по відношенню до м'ясної начинки, використання неякісного низькосортного борошна і т. п. Відповідно, на тлі утримання темпів зростання вартості продуктів відбувається

зниження якісних показників і, як наслідок, іміджу м'ясних напівфабрикатів в очах споживача. З насиченням ринку відбулася поступова зміна споживчих переваг і відмова від практики «цінового» вибору продуктів. Споживач виявляє велику зацікавленість складом і цінністю купованої їжі. Тому сьогодні виробники пішли від «простих» способів зниження вартості виробництва, переорієнтувавшись на розвиток більш складних технологій, а лідери ринку вже відмовилися від використання, в більшості випадків, заміників м'ясної сировини.

У список невирішених проблем, що стримують розвиток «напівфабрикатної» галузі, можна також додати: низька якість української сої; проблеми з постачанням сої зарубіжних виробників і зростання цін на неї; відсутність сучасного українського устаткування для виробництва заморожених напівфабрикатів; висока вартість закордонного обладнання; труднощі входу в мережі супермаркетів.

Дослідники кажуть, що основні складності при реалізації групи замороженої продукції пов'язані з необхідністю обслуговування великого холодильного обладнання та порушенням / псуванням упаковки напівфабрикатів при реалізації продукції в магазинах самообслуговування.

Для «заморозки» найстрашніше - потрапляння в тепло, що може трапитися при транспортуванні або на складі. Повторно заморожений продукт нічим не відрізняється від первинного, що робить можливим обман.

Практично у всіх виробників основою асортименту, а іноді і єдиною позицією, служить найбільш класичний продукт - різні сорти пельменів з комбінованим фаршем з яловичини та свинини. Однак посилення конкуренції ставить виробників, особливо тих, хто виходить на національний рівень, перед необхідністю вводити в асортимент «родзинки», а іноді і ексклюзивні позиції.

Найбільшу перевагу в ході жорсткої конкуренції отримують компанії, які інвестують у якість продукту, в упаковку, в його просування - іншими словами, створюють бренд, якому довіряє споживач.

Список використаних джерел

1. ДСТУ 4589:2006. Напівфабрикати м'ясні натуральні від комплексного ділення яловичини за кулінарним. Національний стандарт України.
2. Сирохман І.В., Лозова Т.М. Товарознавство м'яса і м'ясних товарів. 2-ге вид. перероб. та доп. Підручник.-К.: Центр учбової літератури, 2009.-378 с.

Смаль Богдана
Луцький Національний Технічний Університет
Науковий керівник: Речун Оксана Юріївна, к.е.н, доцент

РОЗДРІБНА ТОРГІВЛЯ: СУТНІСТЬ, ОЦІНКА ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ

У тезах досліджено сутність поняття «роздрібна торгівля». Подано авторське бачення сутнісної характеристики роздрібною торгівлі. Проведено аналіз та оцінку розвитку роздрібною торгівлі в Україні та регіонів зокрема. Запропоновано напрями розвитку роздрібною торгівлі регіонів держави

Зважаючи на поставлені цілі дослідження, першочергово дослідимо та деталізуємо сутність поняття «роздрібна торгівля». У сучасній економічній

науці є досить багато публікацій з приводу змісту роздрібно́ї торгівлі та торговельної мережі зокрема, які різняться за своєю суттю. На думку Бергер І.М., торговельна мережа – це сукупність роздрібних підприємств, що діють на визначеній території, яка є окремою адміністративною одиницею. В свою чергу, Бланк І.О. зазначає, що реалізація товарів покупцям здійснюється через певні пункти продажу, які формують роздрібну торгівлю певного регіону [1, с.45; 2]. В структуру роздрібно́ї торговельної мережі він включає магазин, магазин-склад, павільйон, кіоск, палатку, посылкову торгівлю. На думку Голошубової Н.О., роздрібна торгівля є основною складовою частиною інфраструктури споживчого ринку. І якщо першою умовою розвитку роздрібно́го товарообороту є наявність товарів і послуг, які відповідають попиту покупців за асортиментом, якістю і ціною, то другою, не менш важливою умовою є наявність широко розгалуженої, сучасно обладнаної та з високим рівнем якості обслуговування покупців роздрібно́ї торговельної мережі. Продаж товарів населенню здійснюється через різні види об'єктів торгівлі, сукупність яких і складає в цілому роздрібну торгову мережу [5, с.8].

У своїх дослідженнях будемо виходимо з того, що роздрібна торгівля представляє собою діяльність, пов'язану із купівлею-продажем товарів та послуг кінцевим споживачам для особистого, сімейного і домашнього використання, не пов'язаного з підприємницькою діяльністю. Здійснюючи купівлю-продаж товарів безпосередньо кінцевому споживачу та надаючи різні види послуг, вона задовольняє потреби споживача в них.

В цілому, по Україні на початок 2019р. в Україні діяло 12,7 тис. підприємств (юридичних осіб), які здійснювали діяльність із роздрібно́ї торгівлі. У загальній кількості таких підприємств 45,7% (3,7 тис.) становили підприємства з торгівлі продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами у неспеціалізованих магазинах, 41,4% (3,3 тис.) – підприємства торгівлі непродовольчими товарами у спеціалізованих магазинах, з яких 53,3% (1,8 тис.) займалися торгівлею фармацевтичними товарами.

Таким чином, здійснимо аналіз та оцінку роздрібно́ї торгівлі:

Аналізуючи мережу роздрібно́ї торгівлі за кількістю об'єктів торгівлі, слід відмітити наступне. У динаміці за період 2015–2019 років спостерігається щорічне зменшення кількості об'єктів торгівлі як в цілому по Україні, так і по регіонах зокрема. Аналізуючи забезпеченість населення торговельною площею у магазинах, необхідно відмітити, що у динаміці за досліджуваний період на фоні зменшення кількості об'єктів торгівлі спостерігається зростання торговельної площі магазинів. Це обумовлено розширенням магазинів, диверсифікацією продукції для більш комплексного задоволення потреб споживачів.

Аналізуючи кількість ресторанних господарств в цілому по Україні, необхідно зазначити тенденцію до зменшення кількості об'єктів ресторанного господарства у 2019 році порівняно з минулими періодами

Аналізуючи обсяг роздрібно́ї торгівлі в цілому по Україні, необхідно відмітити тенденцію до його зростання показників роздрібно́го товарообороту, що свідчить про диверсифікацію роздрібно́ї торговельної мережі у регіонах держави. Так, оборот роздрібно́ї торгівлі в цілому по Україні зріс з 174,4 млрд.грн у 2010 році до 888,8 млрд.грн у 2019 році

Значну частку обороту роздрібної торгівлі у загальному товарообороті займають такі регіони держави, як м. Київ (114351 млн грн), Дніпропетровська (68175 млн грн), Харківська (61979 млн грн), Одеська області (55568 млн грн).

Зважаючи на проведені теоретичні та аналітичні дослідження, визначимо перспективні напрями розвитку роздрібної торгівлі регіонів держави:

- підтримка позитивних тенденцій розвитку роздрібної торгівлі, пошук резервів підвищення результативності її функціонування, забезпечення територіальної доступності роздрібної торговельної мережі, удосконалення логістичного ланцюга «постачання–виробництво–збут»;

інтенсивне впровадження новітніх видів торговельних послуг, застосування інтелектуального потенціалу для впровадження ефективних методів удосконалення розвитку роздрібної торгівлі;

підвищення конкурентоспроможності товару, пошук цільових сегментів вітчизняних та іноземних ринків збуту, освоєння нових каналів просування товару;

створення регіональних торговельних мереж, формування регіональної логістичної системи торгівлі; інтеграція усіх елементів регіональної логістичної системи у єдиний логістичний ланцюг;

запровадження та удосконалення «електронної комерції» чи «інтернет-торгівлі» як важливого чинника диверсифікації роздрібної торгівлі.

Висновки. Таким чином, запропоновані заходи дозволять диверсифікувати мережу роздрібної торгівлі, удосконалити її територіальну організацію, територіально наблизити споживача до об'єктів роздрібної торгівлі та максимально задовольнити його потреби.

Список використаних джерел

Бланк И.А. Торговый менеджмент / И.А. Бланк. – К. : УФИМБ, 1997. – 408 с.

Бланк И.А. Торговый менеджмент : учебный курс / И.А. Бланк. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 488 с.

Дашкова Л.П. Организация, технология и проектирование торговых предприятий / Л.П. Дашкова, В.К. Памбухчянц. – М. : ИВЦ Маркетинг, 2000. – 336 с.

Памбухчянц О.В. Технология розничной торговли : учебник для начального профессионального образования по профессии «Продавец, контролер-кассир» / О.В. Памбухчянц. – М. : Издательско-книготорговый центр «Маркетинг», 2001. – 284 с.

Голошубова Н.О. Организация торговли : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Н.О. Голошубова. – К. : Книга, 2004. – 560 с.

Егоров В.Ф. Организация торговли : учебник для вузов / В.Ф. Егоров. – Санкт-Петербург : Питер, 2004. – 352 с.

Апопій В.В. Организация торговли : підручник. – 2-ге вид., перероб. та доп. / Апопій В.В., Міщук І.П., Ребицький В.М. та ін. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 616 с.

Платонов В.Н. Организация торговли : учеб. пособие / В.Н. Платонов. – Минск : БГЭУ, 2002. – 287 с.

Тимофеева О. Проблемы развития продовольчих торговых сетей в Украине // Вісник КНТЕУ. – 2007. – №6. – С.69–76.

АНАЛІЗ РИНКУ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ В УКРАЇНІ

Стан ринку кондитерських виробів в Україні в останні роки визначався двома обставинами. По-перше, українці люблять солодке, і тому на нашому ринку велика кількість виробників різноманітної кондитерської продукції, які конкурують між собою за увагу покупців. По-друге, кондитерські вироби все-таки не входять в перелік першочергових продуктів харчування, що викликає зменшення їх споживання під час економічних потрясінь.

Так, криза 2014 року, яка призвела до падіння купівельної спроможності населення, стала причиною вимушеного скорочення попиту на кондитерські вироби. До цього фактору додалася і необхідність пошуку нових експортних каналів збуту замість втрачених. Спад на кондитерському ринку тривав недовго, і вже в 2016 році обсяги виробництва повернулися до зростання, яке продовжилося і в наступні роки.

Український ринок кондитерських виробів на сьогодні характеризується широким асортиментом та різноманітністю виробників і торгових марок.

За основу даного аналізу було взято обсяги продажу в категорії «кондитерські вироби» в двадцяти національних торгових мережах України: «АТБ-маркет», «Сільпо», «Фора», Fozzy, «ЕКО-маркет», «Велика Кишеня», Metro, «Фуршет», Villa, «Рукавичка», Novus та ін.

Ринок кондитерських виробів України демонструє стабільний приріст у гривневому еквіваленті - 27,8% 2018/2019 р.р., 31,4% 2019/2020 р.р. Приріст ринку у гривневому вимірі зумовлений не тільки інфляційними моментами, але й приростом продажу в натуральному виразі (кг), який у 2018/2019 р.р. склав 13%, а в 2019/2020 р.р. – 15,8%.

У структурі виробництва кондитерських виробів в Україні в натуральному вираженні більше половини (55,3%) займають різні борошняні вироби. Шоколад і продукти з вмістом какао разом складають частку в 23,6%.

У грошовому ж вираженні ситуація дещо інша. Найбільшу виручку від продажів генерують шоколадні плитки - 26,6%, печиво - 19,5% і шоколадні цукерки - 17,3%. Шоколад також демонструє найдинамічніше зростання (29,8% в 2018 році) серед інших кондитерських виробів і входить в трійку продуктів з найбільшим внеском у розвиток ринку продовольчих кухарів повсякденного попиту.

Серед торгових марок найбільшою популярністю в українців користується вітчизняна продукція, як володіє найкращим співвідношенням ціни і якості. Разом з тим, відновлення доходів наших громадян після кризи сприяє збільшенню і імпорту кондитерських виробів. Основними гравцями ринку кондитерських виробів є такі торгові марки, як «Світоч», «Roshen»,

«Millennium», «Корона», «АВК», «Конті», «Лагода», «Лукас», «БКК», «Бісквіт-Шоколад» та ін.

У зв'язку з дуже широким охопленням різноманітних видів продукції в категорії «кондитерські вироби» ТОП-15 торгових марок займає лише 26,3% від усього ринку в грошовому вимірі. В натуральному виразі ці компанії демонструють ще меншу частку ринку – 14,3%.

Сукупна частка ринку ТОП-15 виробників кондитерських виробів (59% в грн. і 57% в кг) свідчить про можливість нарощування основними компаніями своїх базових показників за рахунок освоєння суміжних категорій кондитерських виробів та за рахунок більш дрібних виробників.

Якщо говорити про розподіл продукції по торгових мережах, то 55% продажу в грошовому та натуральному еквіваленті припадає на дві мережі – «АТБ-маркет» і «Сільпо».

Присутні українські виробники і в світовому рейтингу Candy Industry. Правда їх представництво скоротилося з трьох до двох: Roshen - 27 місце з оборотом \$800 млн і Конті - 44 місце і \$473 млн. Вибула з сотні кращих кондитерів світу компанія АВК, яка ще в минулому році була 64-ю з оборотом \$275 млн.

За результатами аналізу ринку кондитерських виробів в Україні можна прогнозувати подальше збільшення його обсягу за рахунок підвищення купівельної спроможності населення. Зростанню випуску продукції буде також сприяти розширення географії і кількісних характеристик експорту. Зміцнити позиції на внутрішньому і міжнародному ринках вітчизняним кондитерським компаніям допоможе вдосконалення технології виробництва і розширення його асортименту.

Список використаних джерел

1. Демяненко К.А. Тенденції розвитку кондитерського ринку України в сучасних умовах / К.А. Демяненко // «Молодий вчений». – 2016. - №9. – С. 45-50.
2. Тичинська А.І. Дослідження ринку кондитерських виробів України / А.І. Тичинська, М.А. Наумова // Вісник студентського наукового товариства ДонНУ ім. Василя Стуса. – 2017. - №9. – С. 122-126.

Целюк Наталія

ДВНЗ «Рівненський коледж економіки та бізнесу»

Науковий керівник: Музика Н.І., викладач товарознавчих дисциплін,
вищої кваліфікаційної категорії

БАНКРУТСТВО

За роки незалежності в Україні спостерігається процес формування ринкових відносин, який має незворотній характер. В той же час цей процес супроводжується окремими негативними явищами, прикладом є пандемія COVID-19 у 2019-2021 роках, яка охопила увесь світ, в тому числі Україну. Зокрема, підприємства, що багато років працювали стабільно, через цілу низку факторів опинились в передкризовому або навіть кризовому стані.

Більшість вітчизняних підприємств України сьогодні потерпають від фінансових ускладнень, викликаних як зовнішніми загальнодержавними проблемами (нестабільність політичної ситуації, недосконалість законодавчої бази, криза неплатежів, спад виробництва), так і внутрішніми (неефективне використання коштів, недосконалий маркетинг, відсутність виробничого та фінансового менеджменту, незбалансованість фінансових потоків). Сукупність усіх цих факторів викликає необхідність постійної діагностики фінансового стану підприємств з метою упередження кризового розвитку, запобігання банкрутства, формування захисних механізмів антикризового фінансового управління, залежно від виявлених факторів та сили їхнього впливу.

Сьогодні на межі банкрутства перебуває багато підприємств, які не мають змоги вчасно виконувати свої зовнішні та внутрішні зобов'язання.

Банкрутство – це визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедури санації та реструктуризації і погасити встановлені у порядку, визначеному Кодексом, грошові вимоги кредиторів інакше, ніж через застосування ліквідаційної процедури [1, ст.1].

Поняття «банкрутство» походить від двох італійських слів: banco – «лавка» і rotto – «зламаний». Поєднання цих двох слів нагадує звичай ламати або хоча б перекидати лавку, на якій сидів за своїм столиком ринковий мінняло, який став неспроможним.

Вивчення літературних джерел показало, що банкрутство історично розглядалося як міра юридичної, фінансової і навіть фізичної відповідальності неплатоспроможного боржника.

Під банкрутством суб'єкта господарювання розуміється його нездатність фінансувати поточну операційну діяльність і погасити термінові зобов'язання. Банкрутство є наслідком розбалансованості економічного механізму відтворення капіталу суб'єкта господарювання, результатом його неефективної цінової, інвестиційної і фінансової політики.

Факт банкрутства підприємства не означає, що збитки нестимуть тільки його власники, але також кредитори, партнери, споживачі і так далі. Крім того, банкрутство є одним з чинників макроекономічної нестабільності, оскільки зменшуються податкові платежі до бюджету, збільшується - число безробітних, формується негативний мультиплікативний ефект.

Важливим етапом формування системи попередження банкрутства на підприємстві є встановлення причин банкрутства. Зрозуміло, що причин є безліч і перерахувати їх усіх неможливо. Тому доцільно їх розглядати укрупнено за групами та акцентувати увагу на найважливіших [2–11]:

зовнішні щодо підприємства (економічні, політичні, демографічні, посилення міжнародної конкуренції, банкрутство боржників), на які воно не має можливості впливати або цей вплив дуже слабкий;

внутрішні (зростання дебіторської заборгованості, дефіцит власних обігових коштів, неефективність фінансових вкладень, відсутність договірної дисципліни тощо), які безпосередньо залежать від організації роботи на самому підприємстві.

На сьогоднішній день можна сказати, що найбільша кількість банкрутств буває в економіці країни, яка переживає спад або трансформацію. Аналогічна ситуація спостерігається і в галузях. Якщо галузь перебуває на завершальній стадії фази розвитку або на ринку відбувається падіння попиту на її продукцію, то кількість банкрутств істотно зростає. Іншими важливими причинами банкрутства є внутрішні проблеми самого підприємства. Саме через це в подальшому необхідно розробляти підходи щодо різних етапів розвитку економіки, галузі та підприємства.

2020 р. через Covid-19, локдаун та карантинні обмеження знищив багато бізнесів, і як показала практика, наша держава, на жаль, не змогла ефективно допомогти людям, які були змушені закривати свої підприємства. Тому, в даному випадку банкрутства матимуть тенденцію до розвитку. Щоправда, навряд чи нас чекають банкрутства великих підприємств — скоріш за все, це будуть підприємства малого та середнього бізнесів, адже ми вже мали досвід спостерігати, як під час жорсткого карантину, працювали лише великі підприємства.

Наразі я спостерігаю підвищену увагу до теми банкрутства підприємств і пов'язую це із подіями, які відбуваються певний період. Думаю, ця сфера буде розвиватися дуже стрімко, бо поки що в Україні ми спостерігаємо тотальну безвідповідальність: люди беруть величезну кількість кредитів, після чого закривають підприємства-банкрути і буквально відразу відкривають нові, продовжуючи позичати кошти у кредиторів, погодьтеся, що це не правильно і країна має бути забезпеченою, знаходячись на високому, економічному рівні [3–23]:

Список використаних джерел

1. Санація економічна. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Санація_економічна.
2. Козлов С. А. Основні складові механізму банкрутства. URL: www.yur-gazeta.com/wrater/447.
3. Грабовий А. В. Новий порядок банкрутства в Україні на захисті кредиторів. Національна Асоціація Адвокатів України. URL: <https://unba.org.ua/publications/print/4819-novij>.

5. ПРАВО

Веснянка Анастасія
Комунальний заклад вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради
Науковий керівник: Голя Г.М., викладач суспільних дисциплін,
спеціаліст першої категорії

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

«Освічені українці, всебічно розвинені,
відповідальні громадяни і патріоти, здатні до
ризиків та інновацій, – ось хто поведе українську
економіку вперед у ХХІ столітті»

Концепція НУШ

Сучасна школа базується на демократичних цінностях та повазі до основних прав людини і створює умови для максимально значущої участі в освітньому процесі дітей. Відповідно до законодавства, в Україні створюються рівні умови доступу до освіти незалежно від раси, кольору шкіри, особливостей інтелектуального, соціального і фізичного розвитку, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, стану здоров'я, особливих освітніх потреб, місця проживання, складних життєвих умов, мовних або інших ознак, забезпечується доступність і безоплатність здобуття освіти у державних і комунальних навчальних закладах [1]. Не є винятком і діти з особливими освітніми потребами.

Протягом останнього десятиліття вітчизняні науковці, зокрема, С. Богданов, Г. Гаврюшенко, А. Колупаєва, Н. Найда, Н. Софій, І. Ярмошукта ін., присвячують свої праці дослідженням проблеми залучення осіб з особливими потребами до навчання в освітніх закладах, їх реабілітації та соціалізації до суспільних норм.

Відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту», інклюзивне навчання здобувачів освіти базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників [1]. Заклади освіти повинні створювати умови для навчання осіб з особливими освітніми потребами відповідно до індивідуальної програми розвитку з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей та усунення факторів, що перешкоджають реалізації прав і задоволенню потреб таких осіб у сфері освіти.

Сьогодні навіть ретельно сплановане освітнє середовище не відповідає усім потребам дітей означеної категорії. Концепція Нової української школи у вирішенні прав таких дітей наголошує на необхідності здійснення певних адаптацій: розширення проходу між меблями для вільного пересування дитини в інвалідному візку, забезпечення матеріалами та підручниками за шрифтом Брайля для незрячої дитини, зображення основних знаків жестової мови та введення їх у навчальну програму для дітей, які нечують, та ін. [2].

Діти з особливими освітніми потребами користуються тими самими меблями і навчальними матеріалами, що й інші учні, але дуже часто вони можуть потребувати більш спеціалізованого обладнання. Тому для вчителя важливо знати про додаткові потреби таких дітей, щоб здійснити необхідні зміни в освітньому середовищі ще до того, як дитина прийде у клас. Плануючи можливі зміни, вчитель має спиратися на сильні сторони і потреби таких дітей. Наприклад, дитина з проблемами зору потребує середовища, яке є фізично передбачуваним і безпечним: речі постійно розташовані на своїх місцях, двері не залишають відкритими [3].

Всебічно розвинену та гармонійну особистість може сформувати лише компетентний вчитель. Саме завдяки цьому принципу вчителі у початковій школі намагаються передати дітям усе те, що знають самі: вчать любити і поважати світ навколо, бути вільними і незалежними у школі та поза її межами, незважаючи на свою особливість. Тому закладам освіти варто враховувати не лише використання наявних можливостей і ресурсів для забезпечення корекційної складової освітнього процесу, а й намагатися повною мірою сприяти реалізації прав дітей з особливими освітніми потребами.

Список використаних джерел

1. Закон України Про повну загальну середню освіту. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#n984> (дата звернення 25.01.2021р.).
2. Концепція Нової української школи. URL: <https://nus.org.ua/wpcontent/uploads/2017/07/konczepczyia.pdf> (дата звернення 23.01.2021р.).
3. Бібік Н.М. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja. Київ. ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

Матвійчук Анастасія
ВСП «Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені Лесі Українки»
Науковий керівник: Головачук Н. М.,
викладач правничих дисциплін вищої кваліфікаційної категорії,
старший викладач

ПРАВО НА ЖИТТЯ ЯК НАЙВИЩА СОЦІАЛЬНА ЦІННІСТЬ

Право на життя становить основу всіх прав людини. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань. Без дотримання цього права всі інші права не мають цінності і корисності, тому воно має охоронятись законом.

Говорячи про право життя не з моральної, а з юридичної точки зору є підтвердження першого універсального закріплення права на життя у статті 3 Загальної декларації прав людини 1948 року, яка проголошує, що кожна людина має право на життя, на свободу і особисту недоторканність. [1]

З точки зору природно-правових теорій, право на життя розглядають як таке, що походить від самої незмінної природи людини. Право на життя - природне право - є невід'ємним та невідчужуваним. Це полягає в тому, що держава не може позбавити людину цього права, не може й дарувати його.

Частина 1 ст. 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод проголошує: «Право кожного на життя охороняється законом. Нікого не може бути умисно позбавлено життя інакше ніж на виконання смертного вироку суду, винесеного після визнання його винним у вчиненні злочину, за який закон передбачає таке покарання». [2]

Згідно з міжнародними угодами, стороною яких є Україна, зокрема Міжнародним пактом про громадянські і політичні права (ст. 6), це право не є абсолютним. У певних, визначених законом випадках допускається свідоме припинення людського життя. Забороняється тільки «свавільне» його позбавлення.

Відповідно до положень зазначеного Пакту в країнах, які не скасували смертної кари, смертні вироки можуть виноситися тільки за найтяжчі злочини, і виконання таких вироків може бути здійснене виключно за законом, що набрав чинності. Кожен, кого засуджено до смертної кари, має право просити про помилування чи про пом'якшення вироку. Амністія, помилування або заміна смертного вироку можуть бути даровані в усіх випадках. Пакт забороняє також винесення смертного вироку особам, молодшим 18 років, які вчинили злочин, а смертний вирок не виконується також щодо вагітних жінок.

Подібні норми діють і в нашому національному законодавстві. Протокол № 6 Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини, яка підписана від імені України, встановлює повне скасування смертної кари. У чинному Кримінальному кодексі України смертна кара вилучена з видів покарань.

В окремих випадках внаслідок неминучої потреби застосувати силу людина може бути позбавлена життя. Але такі випадки мають бути встановленими виключно законами України. Крім того, на випадки неминучої потреби застосувати силу вказують міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України: а) при захисті будь-якої людини від незаконного насильства; б) при здійсненні законного арешту або при запобіганні втечі людини, що законно перебуває під вартою; с) у діях, законно вчинених з метою придушення бунту або заколоту (ст. 2 Конвенції про захист прав людини та основних свобод). [2]

Право на життя є правом, яке безпосередньо входить до сфери відповідальності держави за його здійснення. Це не означає, однак, тільки обов'язок поваги права на життя з боку держави. На останню покладається також обов'язок захищати вказане право.

Список використаних джерел

1. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 17.07.1997
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ

Згідно зі ст. 1 Конституції нашої держави, Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава. Проте реалії сьогодення яскраво свідчать про те, що це лише декларація. Україна не є правовою державою, оскільки їй необхідно подолати багато проблем, які заважають їй бути такою.

Український науковець П. Рабінович стверджує, що «Правова держава – це держава, в якій юридичними засобами реально забезпечено максимальне здійснення, охорону й захист основних прав людини».[1]

Усвідомлення того, що правова держава є нічим іншим, як формою організації й діяльності державної влади, якій властиві демократичний режим конституційного правління й законності, верховенство права, поділ державної влади та взаємний контроль владних гілок, взаємна відповідальність держави й особи, визнання, гарантування та забезпечення основних прав людини та громадянина, є незаперечним.

До основних ознак, за якими котрусь державу можна було б визначити як правову, належать:

- закріплення у конституції та інших законах основних прав людини;
- панування у суспільному та державному житті законів, які виражають волю більшості або всього населення країни;
- врегулювання відносин між особою та державою на підставі загальнодозвільного принципу: «особі дозволено робити все, що прямо не заборонено законом»;
- взаємовідповідальність особи та держави;
- наявність у всіх громадян правової культури, зокрема життєво необхідних юридичних знань, а також умінь і навичок їх використання в практичному житті;
- розподіл державної влади між законодавчими, виконавчими та судовими органами держави;
- юридична захищеність особи;
- високе становище у суспільному та державному житті суду;
- неухильне виконання законів і підзаконних нормативних актів усіма учасниками суспільного життя, насамперед, державними органами.[2]

Відповідно до основних ознак правової держави розрізняють три головних напрями її становлення:

- забезпечення верховенства правового закону;
- гарантування прав і свобод людини;
- здійснення поділу державної влади на правовому рівні та на рівні практичної діяльності.

• Так, верховенство права є одним із важливих принципів правової держави, настільки важливим і необхідним у державі, що відображено в ст. 8 Конституції України. Існують різні аспекти тлумачення цього поняття. Принцип верховенства права можна розглядати у двох аспектах – широкому й вузькому. У широкому розумінні – як принцип правової організації державної влади в суспільстві, як верховенство права над державою. За таких умов верховенство права практично ототожнюється з засадами правової державності. У вузькому розумінні – як співвідношення права й закону в регулюванні суспільних відносин, їх ролі в забезпеченні правопорядку, тобто як верховенство права над законом.[3]

Правовою є така суверенна держава, яка функціонує в громадянському суспільстві і в якій юридичними засобами реально забезпечено захист основних прав і свобод людини та громадянина. Важливим є створення механізму правового захисту конституційних прав і свобод, в тому числі і від зазіхань на них з боку держави. Необхідною є і докорінна перебудова діяльності правоохоронних органів (поліції, прокуратури, суду). У правовій державі вони покликані стояти на захисті прав і свобод людини (в тому числі і від посягань на них з боку держави), а не бути знаряддям примусу і покарання щодо громадян.

Побудова правової держави неможлива і без чіткого розмежування повноважень між різними гілками державної влади. В Україні законодавча влада належить парламенту – Верховній Раді України. Виконавчу здійснюють Президент, Кабінет Міністрів України, органи державної виконавчої влади (центральні, місцеві), судову владу доручено здійснювати судовим органам. Верховна Рада приймає закони та здійснює контроль за їх виконанням; виконавчі органи займаються організацією проведення їх у життя; суди здійснюють правосуддя (шляхом вирішення кримінальних, цивільних, господарських та інших справ).

На підняття авторитету судових органів, забезпечення незалежності суддів і підпорядкування їх тільки закону спрямований Закон України «Про судоустрій і статус суддів». Він встановлює порядок обирання суддів, процедуру здійснення правосуддя та недопустимість втручання в цю діяльність, а також інші важливі положення. Високими є вимоги щодо осіб, котрі обираються на посаду судді.

Правову державу неможливо проголосити – вона повинна утворитися як результат реформ економічних, політичних, державних і правових інститутів, реальної зміни характеру взаємовідносин між громадянським суспільством, державою і особистістю.

З огляду на важливість порушених питань на сучасному етапі розвитку держави і права України, необхідна концепція становлення й розвитку правової держави в Україні з урахуванням історичних, національних, культурних особливостей, що сприяло б процесу світової інтеграції нашої держави.

Список використаних джерел

1. http://www.lsej.org.ua/6_2019/6.pdf
2. <https://osvita.ua/vnz/reports/law/9322>
3. Петришин О.В. Верховенство права в системі дії права. Проблеми законності. 2009. № 100. С. 18–19.

6. БІОЛОГІЯ ТА ПРИРОДНИЧІ НАУКИ

Autor: Dawid Chojna – uczeń
Zespół Szkół Ekonomicznych i Mundurowych
im. gen. Wł. Andersa w Chełmie
Opiekun pracy: mgr Czernecka I. - nauczyciel biologii

ZNACZENIE BLUSZCZU POSPOLITEGO (*HEDERA HELIX L.*) JAKO TERMOAKTYWNEGO IZOLATORA W ŻYCIU BEZKRĘGOWCÓW LĄDOWYCH

Praca Znaczenie bluszczu pospolitego (*Hedera helix L.*) jako termoaktywnego izolatora w życiu bezkręgowców lądowych miała na celu zbadanie, czy bluszcz jako roślina ozdobna, ma wpływ na życie bezkręgowców.

Uczeń przeprowadził badania na czterech stanowiskach w obrębie miasta Chełma, na których założył samodzielnie skonstruowane pułapki oraz termometry. Badania przeprowadził w okresie od 23.09.2019r do 10.04.2020r. Główną metodą pracy była obserwacja. Okazało się, że bluszcz mając właściwości termoizolacyjne, stanowi schronienie dla zwierząt bezkręgowych zarówno w miesiącach chłodnych jak i ciepłych. Zaskakujący był również fakt, że stanowił on też schronienie dla ptaków. Bluszcz pospolity (*Hedera helix L.*), gatunek wiecznie zielonego pnącza należący do rodziny araliowatych (*Araliaceae*). [1] Jest jedynym przedstawicielem rodziny araliowatych we florze Polski i jedynym w niej pnączem o liściach zimotrwałych. Obecnie bluszcz pospolity występuje na terenach Europy oraz Azji Mniejszej, spotykany jest również w północnej Afryce. Bluszcz pospolity występuje na terenie całej Polski z wyjątkiem obszarów północno-wschodnich. Najczęściej możemy się natknąć na jego siedliska w lasach liściastych, gdzie dominują gleby o odczynie obojętnym. Najbardziej upodobał sobie miejsca cieniste i pół cieniste, gdzie panuje stale wilgotne powietrze.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż bluszcz pospolity (*Hedera helix*), skutecznie poprawia efektywność izolacji na ścianach głównie północnych elewacji budynków i obniża jej straty ciepła, co nie jest bez znaczenia w warunkach późno jesiennie-zimowych. [2] Osłaniając ściany dodatkowo zabezpiecza je przed wychładzaniem powodowanym wiatrami i możliwością osadzania się śniegu na elewacjach. W warunkach zimowych na nieosłoniętych ścianach budynków poddawanych działaniu mroźnych wiatrów notowano średnio o 30% podwyższone straty ciepła. Wykazano, że w rejonach o regularnie mroźnych zimach, osłonięcie ścian bluszczem redukowało wychładzanie przez wiatr o 75%. Również w okresie letnim bluszcz dzięki swojej charakterystycznej budowie może pełnić rolę termoaktywnej izolacji powierzchni, na której się znajduje.

W ramach stosowanych metod uczeń zmierzył wielkości powierzchni i gęstość bluszczu pospolitego za pomocą metrówki. Sprawdził stan jakości bluszczu pospolitego jak i zmian mających świadczyć o obecności bezkręgowców, za pomocą lupy. Zamontował po jednym termometrze wewnątrz jak i zewnątrz bluszczu pospolitego i pozostawił je na czas 24h. Nappełnił trzy pułapki cieczą (glicerol), a

Гарячі й посушливі періоди змінювалися глобальними похолоданнями, які в свою чергу закінчувалися льодовиковими періодами.[1]

За прогнозами вчених, якщо серйозно не звернути увагу на вирішення питання глобального потепління, то уже в найближчому майбутньому середня річна температура повітря підвищиться більш ніж на 2°C, що може спричинити остаточне танення льодовиків і збільшення рівня Світового океан. Кліматологи попереджають, що до 2100 року наслідки глобального потепління приведуть до підвищення температури на 3,7-4,8°C. В Україні до того ж вже за останні 30 років середня річна температура зросла на 1,2°C. Найспекотнішим виявився 2016 р.[2]

За аналізом катастроф, що сталися за останні 20-30 років, вчені встановили два фактори, що впливають на зміни погодних умов на планеті: природний і антропогенний. Антропогенні фактори - це ті фактори, які походять від діяльності людини. Вплив людини як екологічного фактора дуже різноманітний і сильний. Тепер не залишилося такої екосистеми на Землі, яка не уникнула б його, а багато їх і зовсім знищені. Навіть цілі біоми, майже повністю зникли з лиця землі, в Америці через це за 50 р. вимерло 3 млрд. тварин, що там проживали.

Антропогенні фактори з'явилися з людиною і початком її взаємодії з природою, але тоді наслідки були не такими суттєвими, а зараз відбувається масштабне забруднення людиною природного середовища. Вплив на природу за допомогою використання вогню є найдавнішим антропогенним фактором. З розвитком людства почали з'являтися великі міста, шахти й заводи. Все це призвело до збільшення і появи звалищ, контейнерів з токсичними речовинами, залишків космічних апаратів, нових речовин, які погано, або взагалі не розкладаються, багато популяцій тварин і рослин припинили своє існування, або знаходяться на межі вимирання, наприклад: імператорські пінгвіни, полярні лисиці, коали, фламінго, білухи, черепахи тощо. Проходять нові хімічні, біологічні, фізичні та змішані процеси. Тому збільшується концентрація вуглекислого газу в атмосфері.[1] Звідси береться парниковий ефект, який безпосередньо впливає на глобальне потепління клімату. Вся атмосфера нагрівається за допомогою теплової енергії, а парникові гази регулюють температури поверхні планети. Між ними існує взаємодія, тому чим більше CO₂ у повітрі, тим більше відбувається нагрівання земної поверхні. За даними досліджень, із початком розвитку індустріалізації, кількість вуглекислого газу збільшилася на 40%, що є найбільшим рівнем за останні 650 тис. років. Основними причинами збільшення кількості вуглекислого газу є спалювання викопного палива: вугілля, нафти, газу, зміни в землекористуванні та вирубка лісів.

За власними спостереженнями у локачинському районі поблизу райцентру в селі Міжгір'ї працює Локачинський газовий промисел з 1999 р. За словами головного інженера цеху, на сьогодні Локачинське газове родовище експлуатує підприємство «Львівгазовидобування». На території є дві газотурбінні установки, де спалюють непридатний до подачі споживачам газ. Внаслідок цього отримується електроенергія, але в повітря спалюють сірку у

великих кількостях. Сам процес спалювання проводиться щовечора і ночі й супроводжується яскравим палахкотінням, яке видно за кілька кілометрів. Ці викиди шкідливо впливають на здоров'я, викликаючи важкі захворювання людей.[3]

Нещодавно ООН оприлюднила дані, що масштаб викидів шкідливих речовин в атмосферу зростає. Тільки впродовж останніх 6 років, в 40 країнах світу цей показник зріс на 2%. А в країнах Європи та частині Азії, починаючи з 1990р. показники зросли аж на 7%. Тому, якщо викиди парникових газів не будуть зменшені, то зміна клімату протягом найближчих 100 років буде відбуватися з надзвичайною швидкістю. Природа реагує на всі джерела впливу на неї. Парниковий ефект, вулканічні виверження, зміни в океанах, у комплексі з діяльністю людини й викликають швидку зміну клімату.

Люди недооцінюють наслідків глобального потепління в результаті не лише прогресування аномальних температур, посухи, сильні урагани, повені, затоплення великих територій, але і вимирання флори і фауни. Завданням людей тепер є діяти: збільшувати популяції зелених рослин, зменшити кількість пожеж, якомога менше засмічувати довкілля, перейти до екоспоживання, менше використовувати транспортні засоби, частково перейти на «зелене» харчування, використовувати відновлювальні джерела енергії, проводити вторинну переробку відходів, збільшити кількість і ефективність очисних споруд, привчати наступні покоління до елементарних екологічних принципів. Це завдання стоїть перед людством дуже гостро, кожен повинен починати із себе, для збільшення шансів вирішення цієї катастрофи.

Гра з глобальним потеплінням така ж безпечна, як гра маленької дитини з сірниками!

Список використаних джерел

1. Емануель Ле Руа Ладюрі. «КОРОТКА ІСТОРІЯ КЛІМАТУ: від середньовіччя до наших днів». Видавництва Ніка-Центр, 2009.
2. Погодний щоденник Рп5. <https://rp5.ua>
3. Локачинське газове родовище приносить мешканцям лише шкоду?https://www.volynnews.com/news/extreme/lokachynske_hazove_rodovyshche_prynosyt_meshkantsyam_lyshe_shkodu/

Віндюк Леся

Шацький лісовий коледж імені В.В Сулька

Науковий керівник: Бабея Т.П., викладач вищої категорії,
викладач-методист

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОДЮЧОСТІ ГРУНТІВ УКРАЇНИ

Ґрунт називають головним багатством держави й планети. Однак цим стратегічно важливим ресурсом далеко не завжди розпоряджаються раціонально, й в Україні, як і в більшості країн світу, відбувається небезпечний процес деградації ґрунтів, котрий фахівці називають «тихою

кризою планети». Зокрема, дані моніторинг земельних ресурсів переконливо засвідчують, що останніми роками наші ґрунти помітно збіднюються і втрачають свої якісні та продуктивні показники. Природний темп відновлення родючого шару ґрунту – 1 сантиметр за 100 років.

Внаслідок екстенсивного розвитку сільського і лісового господарств, неефективного ведення заповідної та інших природоохоронних справ порушилося співвідношення площ ріллі, природних кормових угідь, лісових та водних ресурсів, і як наслідок - інтенсивний розвиток ерозійних процесів, ущільнення орного шару ґрунту, зниження його родючості, послаблення стійкості природних ландшафтів України.

Згідно з результатами досліджень, упродовж останніх двох десятиліть спостерігається зниження родючості ґрунтів. Передовсім це стосується зменшення вмісту гумусу – інтегрального показника родючості. Також від початку 90-х років минулого століття щорічно фіксується від’ємний баланс усіх елементів живлення, особливо азоту й калію.

Уже впродовж майже 20 років у Поліській і Лісостеповій зонах відбувається перманентний процес підкислення ґрунтів. Нейтралізувати кислотність можна шляхом додаванням у ґрунт вапнякових меліорантів. Сьогодні площа ґрунтів із активним ступенем кислотності становить майже 4 мільйони гектарів, що на 300 тисяч гектарів більше, ніж було десять років тому.

У Степовій зоні відбувається зворотний процес – підлуження. Нині тут зафіксовано 1,8 мільйона гектарів ґрунтів із сильно- і дуже сильно лужною реакцією ґрунтового розчину, і їхня площа продовжує зростати. Ще один негативний результат людської діяльності – поширення ерозії ґрунтів. Боротьба з лужністю проводиться гіпсування ґрунтів. Сірчано кислий натрій водорозчинний, легко вимивається. Введення в ґрунтовий комплекс Ca^{2+} покращує властивості ґрунтів. Для зниження лужності солонців застосовують суперфосфат, сульфат амонію, гній.

Не можуть не хвилювати такі дані: унаслідок водної ерозії щорічно змивається близько 500 мільйонів тонн гумусу та близько одного мільйона тонн азоту, 0,7 мільйона тонн фосфору й понад 10 мільйонів тонн калію.

Основна причина зниження родючості ґрунтів – це порушення законів землеробства. Саме від господарської діяльності людини найбільше залежить трансформація ґрунтів, тобто підвищення або погіршення їхньої родючості.

Щоб виправити цю ситуацію, потрібно розробити й реалізувати цілу низку заходів. Насамперед це : — правильна організація території господарства та удосконалення структури земельних угідь;

— раціональна структура посівних площ;

— система правильних сівозмін;

— система обробітку ґрунту відповідно до ґрунтового-кліматичних умов і біологічних особливостей вирощуваних культур;

сівба високоякісним сортовим насінням із застосуванням прогресивних способів сівби, догляду за посівами, механізовано збирання врожаю;

- система раціонального виготовлення місцевих і внесення різних видів добрив;
- система захисту рослини від бур'янів і хвороб;
- система меліоративних заходів;
- система боротьби з ерозійними процесами;
- система машин та знарядь для застосування комплексної механізації.

Окрім запровадження правових і господарських механізмів, про які йшлося вище, на мою думку, не менш важливо змінити світоглядну позицію людей щодо ставлення до земельних ресурсів, домогтися усвідомлення ними життєвої потреби спрямувати природокористування в раціональне й науково обґрунтоване русло, виховати свідомість справжнього власника цього унікального природного дару з відповідним до нього ставленням.

1. Лісовий М.В. Баланс поживних речовин в землеробстві України / М.В. Лісовий, М.Л. Нікітук // Охорона родючості ґрунтів, 2006. – Вип. 1. – С.55–58

2. Малачієв А.М. Проблеми збереження і відтворення родючості ґрунтів України / А.М. Малачієв // Наукові праці “Економічні науки”. – 2009. – Т. 109. – Вип. 96. – С.92–95.

3. Шикула М.К. Відтворення родючості у ґрунтозахисному землеробстві / М.К. Шикула, О.Ф. Ігнатенко, М.В. Капштик та ін. – К.:Оранта, 1998. – 680 с

Володькін Андрій
Шацький лісовий коледж імені В.В.Сулька
Науковий керівник: Бражник О.Я., викладач другої категорії

МОЖЛИВІ ПРИЧИНИ ОБМІЛННЯ ОДНОГО ІЗ СЕМИ ЧУДЕС УКРАЇНИ - ОЗЕРА СВІТЯЗЬ

Волинська область розташована на північному заході України, її сусідами є Польщата Білорусь. Шацькі озера – це група озер у північно-західній частині Шацького району Волинської області, у межиріччі Прип'ять і західного Бугу поблизу смт. Шацьк. Озера розташовані серед лісових масивів, на їх узбережжі побудовано багато санаторіїв і таборів відпочинку.

Для охорони рідкісних природних комплексів у районі Шацьких озер у 1983 році створено Шацький національний природний парк на сьогоднішній день його площа складає 48977 га [2].

У сучасних межах парку налічується 23 озера площею приблизно 7 тис. га в основному льодовикового та карстового походження (одна з найбільш озерних груп Європи). Найбільші з них – Світязь, Пулемецьке, Луки, Люцимир, Пісочне, Кримне [3].

Це унікальне поєднання озерних, лісових та болотних екосистем поліського типу, водно-болотні природні комплекси якого мають міжнародне значення. За характером озерного комплексу, розташованому на Головному Європейському вододілі, територія парку немає аналогів в Україні.

У 1995 році водно-болотні угіддя Шацького парку в рамках Рамсарської конвенції віднесено до водно-болотних угідь ІВА (Important Bird Area) територій що мають міжнародне значення згідно з резолюцією комітету Бернської конвенції, здебільшого, як середовище існування водоплавних птахів.

В 2019 році спостерігається різке обміління оз. Світязь та зниження водозабезпеченості Шацького поозер'я в цілому [2].

На обміління озера Світязь вплинула ціла низка можливих факторів, а саме: мала кількість атмосферних опадів і спекотніліта-глобальне потепління, створення штучних водойм для поливу ягідників, розробка Хотиславського кар'єру в Республіці Білорусь, осушення, яке здійснюється по периметру Шацького поозер'я, де побудовані дві великі меліоративні системи - вони потребують відновлення, скид води Світязя в озеро Луки, неорганізований відбір підземних вод мешканцями та закладами відпочинку й оздоровлення та інші причини[4,5,6].

Тому Національною академією аграрних наук Інститутом водних ресурсів і меліорації, за співавторства, був розроблений звіт науково обґрунтованої концепції Програми збереження Шацького поозер'я де виокремлено п'ять основних причин обміління озера Світязь: кліматичні умови (підтвердження цьому є графік 1. -середньорічних температур та опадів [1]), інтенсивне водокористування, застаріла та неефективна меліоративна система, можливий вплив Хотиславського кар'єру, недосконалість управління та недотримання водного законодавства [2].

Графік 1.

Отже, проблему інтенсивного обміління озера Світязь потрібно розглядати комплексно і вирішувати не в односторонньому порядку, а за співпраці науковців України-Білорусії, керівників державних установ та громадськості. Адже важко уявити, що можна втратити таку безцінну перлину нашого краю, як озеро Світязь. Тому, що в протилежному випадку ми програємо всі.

Список використаних джерел

1. <https://shatsk.rayon.in.ua/topics/7476-svitiaskii-meteorologichnii-stantsiyi-75-rokiv>
2. Національна академія аграрних наук, Інститут водних ресурсів і меліорації, Звіт наукового обґрунтування концепції Програми збереження Шацького поозер'я 2019 рік
3. <https://www.openforest.org.ua/127732/>
4. <http://kordon.in.ua/news/obmilinnia-svitiaziu-eksperty-prohnozuiut-za-iakykh-umov-povernet-sia-voda-v-ozero-video-176943/>

5. <http://prosvit.org/причини-обміління-світязя-і-ціна-досл/>
6. https://www.facebook.com/hashtag/порятунок_світязя?source=feed_text&era=HASHTAG

Гончар Дар'я
ВСП «Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені Лесі Українки»
Викладач: Голуб Л. Б., викладач, вища категорія

КОРИСТЬ ШОКОЛАДУ

Шоколад - це харчовий продукт, отриманий із какао-продуктів та цукру, який містить менше 35% загальної кількості какао-продуктів. [1]

Виділяють три основних види шоколаду:

Чорний шоколад – хімічний склад якого складається з тертого какао, какао-масла і цукру, іноді, з невеликою домішкою ванілі та/або іншого ароматизатора. Цей вид містить не менше 56 % какао бобів. [2]

Молочний шоколад – в цьому сорті менше какао бобів і більше цукру, ніж у чорному, а також він містить молоко або молочний порошок. [3]

Білий шоколад – він не містить какао, але має у своєму складі в себе велику кількість какао-масла, цукру і молока (іноді вершків) і ванілі. Хімічний склад білого шоколаду мусить мати не менше 20 % какао-масла і 14 % сухого молока (згідно з стандартами ЄС). [3]

Розглянемо вміст у чорному, молочному та білому шоколадах речовин наступна: Вуглеводи: 45,90 р, 59,40 р, 59,24 р; омега-3 жирні кислоти: 0,034 г, 0,122 р, 0,100 г; омега-6 жирні кислоти: 1,212 р, 1,254 р, 0,913 р; вітаміни: А: 39 МО, 195 МО, 30 МО; Е: 0,59 мг, 0,51 мг, 0,96 мг; К1: 7,3 мкг, 5,7 мкг, 9,1 мкг; В1: 0, 034 мг, 0,112 мг, 0,063 мг; В2: 0,078 мг, 0,298 мг, 0,282; В3 (РР): 1,054 мг, 0,036 мг, 0,745 мг; В6: 0,038 мг, 0,036 мг, 0,056 мг; В9: ~, 12 мкг, 7 мкг; В12: 0,28 мкг, 0,75 мкг, 0,56 мкг; В5: 0,418 мг, 0,472 мг, 0,608 мг; кальцій: 73 мг, 189 мг, 199 мг; залізо: 11,9 мг, 2,35 мг, 0,24 мг; магній: 228 мг, 63 мг, 12 мг; фосфор: 308 мг, 208 мг, 176 мг; калій: 715 мг, 372 мг, 286 мг; натрій: 20 мг, 79 мг, 90 мг; цинк: 3,31 мг, 2,30 мг, 0,74 мг; мідь: 1,77 мг, 0,49 мг, 0,06 мг; марганець: 1,95 мг, 0,47 мг, 0,01 мг; селен: 6,8 мкг, 4,5 мкг, 4,5 мкг; холестерин: 3 мг, 23 мг, 21 мг; фітостерини: 129 мг, 53 мг, ~[2]

Отже, порівнюючи ці хімічні властивості, можемо підсумувати, що усі перелічені види шоколаду мають певну кількість вітамінів та мікроелементів, проте найбільша кількість активних речовин в чорному, в ньому ж найменша кількість холестерину. Тому лише чорний шоколад зазвичай називають корисним.

Якщо в шоколаді висока концентрація какао-бобів його називають «екстрачорним». При виготовленні справжнього гіркого шоколаду абсолютно не використовується молоко, так само, як і інші молочні продукти. Основною сировиною для його виробництва є какао і цукор, чим більше какао, тим вище корисні властивості чорного шоколаду.

Виробники пильно стежать за дотриманням рецептури чорного гіркого шоколаду. Визнано вважати самим високоякісним гірким шоколадом бельгійський продукт. У Бельгії до складу шоколаду не додають рослинні масла.

Какао – боби, що входять до складу чорного шоколаду, містять особливі речовини, так звані флавоноїди, що сприяє виробленню оксиду азоту в крові і поліпшенню кровотоку, у тромбоцитів немає можливості злипатися, це є захистом від інфарктів та інсультів, позитивно впливає на нервову систему і працює як антиоксидант.

Таким чином, можна сказати, що основна користь гіркого чорного шоколаду криється в його складі. Так само можна стверджувати, що шоколад не є джерелом підвищення ваги, незважаючи на його високу калорійність, оскільки досить легко засвоюється організмом, якщо, звичайно не зловживати його кількістю.

Шоколад може бути частиною здорового раціону при помірному його вживанні, окрім людей хворих на цукровий діабет. Високий вміст в шоколаді ефірних масел перешкоджає відкладенню холестерину на стінках судин, тим самим рятує нас від атеросклерозу, перешкоджає утворенню тромбів.

Результати досліджень японських вчених довели, що при вживанні 50 грам чорного шоколаду щодня з'являється можливість профілактики раку і виразкової хвороби. Медики навіть стверджують, що якщо вживати шоколад під час вагітності, то велика ймовірність народження життєрадісної і стресостійкої дитини.

Віддаючи перевагу тільки чорному шоколаду, ви поповнюєте свій організм магнієм, кальцієм, фосфором, антиоксидантами і високою концентрацією чудодійних ефірних масел.

Список використаних джерел

1. <https://www.facebook.com/EUDelegationUkraine/posts/1736589919718962/>
2. <http://edim.com.ua/shokolad-himichnii-sklad-har/>
3. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A8%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D0%B4>

Громик Ірина
ВСП «Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені Лесі Українки»
Науковий керівник: Голуб Л.Б., викладач вищої категорії

АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ - ЕНЕРГЕТИЧНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ

Традиційні джерела вичерпні, відповідно, рано чи пізно цей ресурс стане недоступним, альтернативні ж є нескінченними. Ключова відмінність альтернативних джерел - це відновлюваність у природі.

Альтернативні джерела енергії — будь-яке джерело енергії, яке є альтернативою викопному паливу. Це поновлювані джерела, до яких відносять енергію сонячного випромінювання, вітру, морів, річок, біомаси, теплоти Землі,

та вторинні енергетичні ресурси, які існують постійно або виникають періодично у довкіллі.

Сонячна енергетика - перетворення сонячної радіації на теплову та електричну енергію, в залежності від типу установки. Сонячна енергетика є найбільш перспективною та за останні роки набрала колосальних обертів.[2] Головний плюс – екологічність і повна відсутність шкідливих викидів в атмосферу. Основний недолік – нерівномірність одержуваної потужності протягом доби або інших тимчасових періодів. [1]

Альтернативна енергія вітру використовується людством здавна, прикладом чого є вітряки. Вітрова енергетика - галузь, яка спеціалізується на використанні кінетичної енергії вітру для утворення будь-якого іншого типу енергії, необхідної для людства. Вітер є видозміненою формою сонячної енергії, тому також відноситься до альтернативної відновлювальної енергетики. Тавітроенергетика поступається сонячній як у ефективності, так у популярності серед населення. Все тому, що, здебільшого, вітрові ресурси знаходяться у віддалених від споживачів місцях. Великим недоліком є наявність шуму, виробленого вітровою установкою.[2]

Гідроенергетика - використання потенціальної та кінетичної енергії води з метою перетворення її в електричну. На сьогодні вона є найбільш освоєною серед інших нетрадиційних джерел. Потенціал малих рік, притоків, систем водопостачання дають енергонезалежність деяким віддаленим районам та населеним пунктам. Серед переваг: невеликі термін будівництва та об'єм інвестицій, надійність та доступність. Рухомий водяний потік як альтернативне джерело енергії використовується в декількох видах генераторів. Одні з них встановлюються на річках і працюють за рахунок природної течії (міні – ГЕС) . Плюсом гідроенергетики є екологічна чистота, недоліком – висока вартість обладнання і обмеженість можливих місць установки.[2]

Біопаливо - органічне паливо, що отримують із відходів рослин, тварин або сільського господарства чи промислового виробництва. Відновлюваний ресурс, який є абсолютно безпечним для навколишнього середовища. Сюди відносять продукти деревооброблюваного виробництва, спиртові суміші, ефіри, біодизелі та різноманітні газові поєднання.[2]

Для виробництва твердих видів біопалива використовують відходи деревообробної промисловості, а також спеціально вирощується сировина – енергетична деревина. Плюсом в даному випадку є відносна дешевизна одержуваного продукту, мінусом – досить тривалий термін відновлення / вирощування вихідної сировини.

Виробництво рідких видів біопалива засноване на переробці сільськогосподарських культур і тваринних жирів. У різних країнах використовують різні види рослинності: цукрову тростину, рапс, сою, кукурудзу тощо.[2]

В Україні активно розвивається альтернативна енергетика на базі переробки відходів сільського господарства. Біогаз виходить в результаті зброджування рослинної сировини. Він нічим не відрізняється за складом від природного метану, і застосовується для теплових і енергетичних установок.

Біогаз також дозволяє позбавлятися від відходів, тим самим знижуючи екологічне навантаження на навколишнє середовище. В Україні отримання палива в біогазових установках стає трендом. За обсягами ринку цей напрям займає третє місце після сонячної і вітрової енергетики.³

Енергія морських течій на даний час для України не актуальна.

Використання альтернативних джерел енергії є важливим як в національному, так і міжнародному масштабі – з точки зору реакції на глобальні кліматичні зміни та покращення енергетичної безпеки в Європі. Енергетична стратегія України визначає такі перспективні напрямки розвитку альтернативних та відновлювальних джерел енергії: біоенергетика, видобуток та утилізація шахтного метану, використання вторинних енергетичних ресурсів, вітрової і сонячної енергії, теплової енергії докільця, освоєння економічно доцільного гідро потенціалу малих річок України. Для вироблення і втілення в життя національної стратегії розвитку альтернативної енергетики в Україні є все: сировина, досвід, технічні і технологічні напрацювання, підготовка відповідних кваліфікованих кадрів у системі вищої освіти. Справа залишається за наданням галузі ефективної державної підтримки, що дозволить привернути так необхідні енергетиці інвестиції. Потрібна програма, яка б на державному рівні координувала участь всіх зацікавлених сторін: окремих громадян, бізнес структури, урядові установи, наукові, промислові та громадські організації.

Список використаних джерел

1. <https://soncedim.com.ua/blog/alternativni-dzherela-energiyi>
2. <https://ecodevelop.ua/alternativni-dzherela-energiyi/>

Зінчук Марія
Шацький лісовий коледж імені В.В. Сулька
Науковий керівник: Арват Л.С., викладач вищої категорії,
викладач-методист

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ У ЛІСОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Безпілотний літальний апарат (англ. Unmanned aerial vehicle, скор. UAV; абоангл. Remotely piloted vehicle, скор. БПЛА або дрон) — літальний апарат, який літає та сідає без фізичної присутності пілота на його борту[1].

Сам дрон (коптер, літак) – це всього лише платформа для установки на неї обладнання (камери різного призначення, датчики, сенсори і т.п.) з метою забезпечити необхідні умови для роботи (висоту, швидкість переміщення, можливість автоматичного польоту, точність позиціонування за координатами GPS та інше). Різні моделі дронів дозволяють встановлювати на своєму борту обладнання різного призначення або їх комбінації (наприклад, одночасно, кілька камер різного призначення: звичайну, спектральну, тепловізорну і т.п.). Крім того, ці безпілотники мають можливість індивідуальної настройки (конструктивної, програмної) під конкретні види завдань, які необхідно виконати.

Вирішальну роль в отриманні певної інформації відіграє обладнання для зйомки та програмне забезпечення, яке використовує сучасні технології у сфері обробки фотоматеріалу та спроможне надавати користувачеві вже готові результати такої обробки у вигляді прийнятному для вивчення, аналізу та роботи[1].

У лісовому господарстві БПЛА (коптери, літаки) застосовуються, переважно, у трьох напрямках: **візуальний моніторинг, картографування, мультиспектральна зйомка.**

Візуальний моніторинг:

- *Фото та відео фіксація певних ділянок та областей лісу.*
- *Візуальне спостереження в реальному часі за ділянками або масивами лісу.*
- *Спостереження за якістю виконаних робіт на ділянці (планові вирубки, санітарні вирубки).*
- *Контроль переміщення людей, техніки, тварин (тегованих).*
- *Охорона лісів від несанкціонованих дій у них (відстеження браконьєрі, несанкціоновані рубання).*
- *Своєчасне виявлення пожеж.*

Картографування:

- *Автоматичне виконання фото зйомки для отримання електронної карти ділянки або масиву лісу, їхнього контуру.*

Спектральний моніторинг:

- *Виявлення стресових зон (осередків) дерев за допомогою мультиспектральної зйомки отриманих індексних карт.*
- *Для хвойних порід - визначення дерев третьої категорії.*
- *Сухостій.*
- *Визначення осередків займання та оцінка наслідків пожеж.*
- *Спостереження за станом розвитку молодих насаджень.*
- *Розвідка: оптична, лазерна, телевізійна, радіаційна*
- *Інвентаризація лісу.*
- *Створення довгострокових прогнозів на основі отриманих статистичних даних за різний час[2].*

У лісовому господарстві БПЛА використовують для класифікації та інвентаризації лісу, оцінки таких важливих показників, як середня висота дерев, їх кількість, щільність посадки. Дрони також широко використовують для виявлення реальних і потенційних проблем лісу, серед яких можна виділити захворювання дерев і природні катаклізми, насамперед лісові пожежі. Також застосовують БПЛА для переміщення вантажів, постачання (у т.ч. медичне) у важкодоступні місцевості та обробки культур. Можливості дронів надають страховим компаніям зручний спосіб оцінки збитку лісовому господарству у відповідних випадках. БПЛА можуть застосовуватись під час відновлення лісу після подібних подій, у тому числі, при розробці «цифрової макету» – інтерактивної карти, що наочно демонструє поточний стан лісу.

Із останніх новин, які демонструють можливості застосування дронів – посадка лісу з використанням безпілотних літальних апаратів. Команда канадських випускників в галузі науки і техніки поставила за мету посадити

один мільярд дерев до 2028 року. Проєкт отримав назву Flash Forest і поєднує в собі використання безпілотних літальних апаратів з технологією розпилювання насіння і добрив, повідомляють на newatlas.com. Ця технологія дозволяє садити дерева в 10 разів швидше, ніж це може зробити одна людина, і обходиться на 80% дешевше, ніж традиційні методи посадки дерев[3].

Британська компанія Dendra планує до 2060 року висадити 500 млрд дерев, використовуючи штучний інтелект і дрони.

За словами представників Dendra, дрони можуть висаджувати 120 насінин щохвилини. Один БПЛА зможе садити по два дерева в секунду.

У Dendra підраховали, що необхідно 400 команд, які будуть складатися з двох операторів дронів і на кожен команду буде виділятися по 10 дронів, щоб садити 10 млрд дерев на рік.

Висновки. Використання дронів в лісовому господарстві – одне з найбільш перспективних напрямків застосування цієї технології. Технологічний прогрес йде семимильними кроками. БПЛА можуть бути ефективно використані для планування і контролю етапів лісгосподарського виробництва. При цьому основним критерієм для впровадження БПЛА є економічна доцільність.

БПЛА дозволяють отримувати актуальну і ефективну інформацію тоді, коли вона вам необхідна. Крім того, накопичена за тривалий період інформація дозволяє аналізувати процеси в динаміці.

Список використаних джерел

1. <http://www.50northspatial.org/ua/agriculture-business-drones/>
2. <http://drone2b.com.ua/uk/forestly-ua/>
3. https://brain.com.ua/ukr/brain_guide/advice/drony-sfery-zastosuvannya-v-tepershnomu-v-majbutnomu

Костеюк Ганна

ДВНЗ «Рівненський коледж економіки та бізнесу»
Науковий керівник: Білецький В.В., викладач, к.п.н.,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ СОНЯЧНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ НА РІВНЕНЩИНІ

Протягом багатьох років теплові електростанції, що спалюють вугілля й природний газ, були переважним джерелом надійного та економічного постачання електроенергії. Вископне паливо є дешевим і легко видобувається, але під час горіння створює велику кількість газу CO₂ та інших шкідливих речовин, що призводить до негативних змін у навколишньому середовищі. З метою запобігання зміні клімату в енергетичній стратегії України на період до 2035 року важливу роль відведено відновленим джерелам енергії, які повинні забезпечувати не менше 25 % енергії. До них належать: сонячна енергія, енергія вітру, енергія малих рік, енергія біомаси, геотермальна енергія, енергія довкілля та скидний енерготехнологічний потенціал і нетрадиційне паливо [1, С.16].

Ідеальним рішенням щодо проблеми глобального потепління та дедалі більшого попиту на електроенергію є встановлення «чистіших» джерел видобутку енергії, таких як сонячні та вітряні електростанції. У 2019 році загальносвітова потужність СЕС складала понад 100 ГВт на рік. Для порівняння, у 2009 році, лише десятиліття тому, потужність на рік становила лише близько 10 ГВт.

У результаті обробки статистичних метеорологічних даних по надходженню сонячної радіації було встановлено, що потенціал сонячної енергії в Україні є достатньо високим для широкого впровадження як теплоенергетичного, так і фотоенергетичного обладнання практично в усіх областях. Термін ефективної експлуатації геліоенергетичного обладнання в південних областях України – 7 місяців (з квітня по жовтень), в північних областях 5 місяців (з травня по вересень). Фотоенергетичне обладнання може достатньо ефективно експлуатуватися протягом всього року.

Для Рівненської області загальний потенціал сонячної енергії складає $21,8 \cdot 10^9$ МВт·год/рік, технічний потенціал – $10,5 \cdot 10^7$ МВт·год/рік, доцільно-економічний потенціал – $1,6 \cdot 10^5$ МВт·год/рік. Приведені енергетичні показники з надходження сонячної радіації є базовими при впровадженні сонячного енергетичного обладнання та вибору відповідного типу (сонячні теплові, фотоелектричні установки) [2, С.99].

На сьогодні майже 450 домогосподарств Рівненщини встановили сонячні панелі для власних потреб, потужність яких коливається від 10кВт до 30 кВт. Сім'ї самостійно забезпечують свої енергетичні потреби та заощаджують на комунальних послугах. Загальна потужність усіх станцій в домогосподарствах становить 11,38 МВт, з яких 1,3 МВт цього року. Також в області «чисту» енергію за допомогою сонячних електростанцій виробляють 5 побутових об'єктів, загальна потужність яких – 4,67 МВт. Цьогоріч на 20 га індустріального парку зводиться сонячна електростанція у Костопільському районі, яка буде містити 5200 сонячних панелей загальною потужністю 1,8МВт. За підсумками моніторингу соціально-економічного розвитку регіонів за напрямом «Відновлювана енергетика та енергоефективність» останні три роки Рівненщина займає перше місце [3, С.41].

Видобуток сонячної енергії все ще потребує підтримки уряду, і одним з найпопулярніших методів такої підтримки – «зелений» тариф. Слід зазначити, що економічні розрахунки для визначення терміну окупності «зеленої» енергетики робляться на основі продажу енергії державі за «зеленим тарифом», який сьогодні в країні коливається (встановлюється для кожного продавця окремо) від 15 до 19,5 євроцентів за 1 кВт/год. У перерахунку на гривні отримуємо вартість «зеленої» енергії на оптовому ринку приблизно 5 грн. 63 коп. для споживачів (з урахування вартості транспортування, втрат і надбавки організації-продавця) ціна зростає вже до приблизно 7,5 гривень за кВт/год. Зрозуміло, що кінцеві споживачі не платять таку ціну – компенсація різних тарифів здійснюється за рахунок дешевої енергії від АЕС, де собівартість кВт/год, складає приблизно 42-45 коп. – у 13 разів нижче за «зелений тариф». Суттєвий розвиток енергетики отримала завдяки підписаному Президентом України 8 червня закон №4493 «Про ринок електричної енергії», який створює нові можливості для малого та середнього бізнесу.

Використання монокристалічних панелей Longi Solar 365 W, SWIS SOLAR, Canadian Solar 440W, Risen Energy на Рівненщині при створенні СЕС дало можливість значно економити кошти при оплаті за електричну енергію, окупність їх використання складає 4 роки, а продуктивний термін роботи обладнання 25 років.

Останнім часом технологія монокристалічних кремнієвих пластин (вафель) підкоряє світовий ринок PV-виробництва. Модулі з такою пластиною мають більшу ефективність і менше дефектів. Очікується, що наступними роками будуть домінувати монотехнології. Щоб посилювати вихідну потужність модуля, виробники намагаються збільшити розміри вафель. Canadian Solar вже представила свій Ніку модуль з вафлями 165x1165 мм, що збільшує потужність панелі на 72 полі-половинчастих елемента з 360 Вт до 410 Вт. Однак виготовлення таких великих вафель вимагає модернізації виробничого обладнання [2].

Отже, враховуючи вищевикладене, можна стверджувати, що з урахуванням наявного потенціалу ВНЕ на Рівненщині доцільно розвивати сонячну енергетику. При цьому зазначимо, що розвиток сфери ВНЕ повинен здійснюватися за умови дієвого інструментарію державного сприяння, що полягатиме у створенні загальнодержавної системи законодавчих, правових, фінансово-економічних, нормативно-технічних та аналітично-інформаційних умов для забезпечення успішного функціонування об'єктів сонячної енергетики та їх економічної ефективності.

Список використаних джерел

1. Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентноспроможність» [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/605-2017-%D1%80#Text>

2. Зеркалов Д.В. Енергозбереження в Україні [Електронний ресурс]: У п'яти книгах. Книга друга: Організація використання енергоресурсів. Довідник / Д.В. Зеркалов. – Електрон. дані. – К.: Основа, 2009. – 274 с.

3. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/05/strategiya-rozvytku-rivnenskoyi-oblasti-na-period-do-2027-roku-.pdf>.

Кулик Юлія
ВСП «Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені Лесі Українки»
Науковий керівник: Веснянка В.М., викладач
біології і хімії, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

АНТРОПОГЕННИЙ ВПЛИВ НА АТМОСФЕРУ

Близько половини населення Землі дихає повітрям, яке офіційно визнане шкідливим для здоров'я. Найбільш небезпечними забруднювачами атмосфери є кислотоутворюючі окисли – окисли нітрогену, сульфуру, вуглекислий і чадний

гази, амоніак, фтор, хлор та промисловий пил. Їхнє надходження у повітря помітно змінило склад сучасної атмосфери порівняно з доіндустріальним періодом.

Повітряні потоки, які містять гази, пароподібні токсичні компоненти, аерозолі та інші частинки, стають джерелом ураження живих організмів. До числа небезпечних для здоров'я людини газоподібних сполук, які забруднюють атмосферу при хімічних аваріях та катастрофах, можна віднести: Cl_2 , HCl , HF , HCN , SO_2 , SO_3 , CS_2 , CO , CO_2 , NH_3 , $COCl_2$, оксиди нітрогену та інші.

На території України знаходиться 877 хімічно небезпечних об'єктів та 287000 об'єктів використовують у своєму виробництві сильнодіючі отруйні речовини або їх похідні. Нарощення хімічного виробництва призвело також до зростання кількості промислових відходів, які становлять небезпеку для навколишнього середовища і людей.

Тверді частинки, що осідають навколо (в тому числі на нашому одязі та шкірі) є складовою частиною забруднень від автотранспорту. Найменші з них (діаметром до 10 мікрметрів) спроможні проникати глибоко в легені, загострюючи респіраторні захворювання. Вихлопні гази дають одну третю вуглекислого газу, що викидається в повітря, сприяють утворенню парникового ефекту, який викликає глобальне потепління.

Окиси нітрогену перемішуючись з повітряними масами на значні відстані і з'єднуючись із сульфуром, випадають у вигляді кислотних дощів, забруднюючи земляні угіддя, водойми, руйнуючи різні забудови. Окиси нітрогену можуть також з'єднуватись з твердими частинками палива, що згоріло не повністю та чадним газом, утворюючи фотохімічний смог.

При спалюванні великої кількості побутового сміття виникає дим, у якому знаходяться діоксини. Через постійне збільшення забруднення повітря збільшується захворюваність астмою та іншими респіраторними захворюваннями серед дітей, погіршується стан людей похилого віку, вагітних жінок, людей із захворюваннями серця та легень.

Для зменшення викидів в атмосферу встановлюються системи контролю викидів продуктів згорання, посилюється контроль над вмістом вихлопних газів, проводиться установка очисних споруд на електростанціях та інших промислових підприємствах. Технологія десульфуризації димового газу на ТЕС, які працюють на вугіллі, дозволяє значно скоротити вміст діоксиду сульфуру у диму. Впровадження у виробництво більш ефективних та екологічно безпечних технологій - вимога часу.

Необхідно пам'ятати, що в наш технічно розвинени цивілізований час життя людства залишається залежним від природних явищ та наслідків антропогенного впливу на навколишнє середовище.

Список використаних джерел

1. Желібо Є.П. Безпека життєдіяльності.- Київ.: «Каравела», 2005.
2. Корсак К.В., Плахотнік О.В. Основи сучасної екології: Навчальний посібник. – К.: МАУП, 2004.
3. Миценко І.М. Забезпечення життєдіяльності людини в навколишньому середовищі.-Кіровоград, 1998.

АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ В ПРИРОДІ

Сьогодні ми не можемо уявити свого життя без використання електричної енергії. Дуже поширеними джерелами струму є хімічні джерела. Їх використовують і в ролі мініатюрних елементів живлення кардіостимуляторів, і в забезпеченні енергією космічних кораблів. Використовують хімічні джерела електроенергії в побутовій техніці. Робота плеєра, мобільного телефона, складної комп'ютерної техніки неможлива без використання хімічних джерел електричної енергії.

Перше хімічне джерело на мідно-цинковій парі винайшов у 1800 році італійський вчений Алессандро Вольта. Він встановив один на один декілька дюжин попарно зібраних цинкових і мідних кружків, розділених папером, змоченим лимонним соком. Отже, лимон був прототипом першої електричної батарейки. Коли експериментатор торкався однією рукою до нижнього - мідного, а іншою до верхнього цинкового кружка, то отримував сильний електричний удар. Даний пристрій назвали «Вольтів стовп».

Аналогічне джерело хімічної енергії змайстрував наш гуртківець Ігор Подоба. Жартома ми цей прилад називаємо «Батарейка Подоби» або «Подобин стовп». В ролі кружків використано монети номіналом 5 і 50 копійок. Даний пристрій дав напругу 75 мілівольт, яку ми виміряли за допомогою цифрового мультиметра.

Члени фізичного гуртка «Фізика навколо нас» працювали над створенням джерела електричної енергії з овочів і фруктів та досліджували його властивості.

В своїй роботі ми керувались словами Аристотеля: «Грам практичного застосування коштує тонни абстрактних узагальнень».

Вчені стверджують, що відключивши електроенергію можливо деякий час освітлювати будинок за допомогою лимонів.

З курсу фізики нам відомо, що електроліти – це розчини основ, кислот і солей. Вони є провідниками електричного струму, а носіями електричного заряду в електролітах є аніони і катіони.

У фруктах і овочах містяться органічні кислоти, розчини цих кислот є електролітами. Ми зробимо припущення, що овочі і фрукти можна перетворити в найпростіші гальванічні елементи. Але кожна гіпотеза потребує підтвердження на практиці.

Для створення батарейки ми використали мідний дріт, звичайні металеві шурупи, мультиметр, набір овочів і фруктів. За допомогою мультиметра ми визначали напругу і силу струму в овочах і фруктах, визначили їх провідність.

Найбільшу напругу отримали під час дослідження яблука і лимона. З овочів найбільшу напругу дали цибуля і картопля.

Найбільшу силу струму показав мультиметр при дослідженні електричних властивостей лимона, кислого яблука, меншу силу струму при дослідженні електричних властивостей ківі, помідора, картоплі, моркви.

Експериментально було виявлено, що в момент занурення електродів в овочі або фрукти сила струму і напруга були максимальними. Впродовж дослідження значення цих величин зменшувалося.

Аналіз результатів дослідження також показав зменшення електропровідності фруктів та овочів, які впродовж довгого періоду часу зберігалися в сухому приміщенні.

У ході експерименту встановили, що при послідовному з'єднанні кількох фруктових батарейок спостерігається зростання напруги. Це збільшення значення напруги пропорційне до кількості використаних в експерименті фруктів або овочів.

Ми дослідили можливість використання фруктів і овочів в якості хімічних джерел електричного струму.

Фруктова батарейка була використана гуртківцями для живлення калькулятора та електронного годинника. Гіпотеза про те, що овочі і фрукти є хімічними джерелами електричної енергії знайшла підтвердження в ході проведених експериментів.

Практичне значення даного дослідження: застосування в екстремальних ситуаціях «фруктових» джерел струму для живлення електричних приладів малої потужності.

Вислів Бернарда Шоу: «Єдиний шлях, який веде до знань, – це діяльність» ще раз підтверджує думку Аристотеля, що «маленька практика коштує великої теорії».

Список використаних джерел

1. Перельман, Яків Ісидорович . Фізика на кожному кроці [Текст] /Я. І. Перельман ; пер. з рос., передм., заг. ред. та прим. В. О. Тадеєва. - Тернопіль : Навчальна книга - Богдан , 2018. - 357 с.

2. Фейгін, Олег Орестович. Звичайне наукове диво. Незвичайні фізичні явища навколо нас [Текст] : навч.-метод. посіб. / О. О. Фейгін. - Х. : Основа, 2008. - 144 с.

3. Щербина, Тетяна Станіславівна . Чому? Цікаві запитання з фізики. 11 клас [Текст] / Т. С. Щербина. - К.: Ред. загальнопедагогічних газет, 2004. - 112 с.

Свинчук Катерина

ВСП «Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені Лесі Українки»

Викладач: Голуб Л. Б., викладач вищої категорії

ЗЕЛЕНА ХІМІЯ

Зважаючи на всі глобальні проблеми людства та України, хімія стала на шлях розвитку нового наукового напрямку — «зеленої», або інакше її називають «екологічно раціональної» хімії. Це міждисциплінарна інтегрована течія в хімії,

яка поєднує синтетичну органічну хімію з аналітичною та фізичною хімією, токсикологією, мікробіологією, біотехнологією та технічними науками.

«Зелену» хімію розглядають як суспільний рух і науковий напрям, що пропонує розвиток технологій, які використовують більш ефективні хімічні реакції. Вона пов'язана з «відкриттям, розробкою та застосуванням хімічних процесів, що зменшують або вилучають використання й утворення шкідливих речовин». Так трактує поняття «“зелена” хімія» Міжнародна спілка теоретичної та практичної хімії IUPAC.

«Зелена» хімія пропонує два напрями розвитку: перший — це переробка, утилізація та знищення екологічно небезпечних побічних і відпрацьованих продуктів хімічної промисловості; другий — перспективніший, що забезпечить розробку нових промислових процесів, які не спричиняють викидів шкідливих для навколишнього середовища продуктів (навіть побічних) або зводять їхнє використання й утворення до мінімуму.

«Зелена» хімія — філософія хімічних досліджень та інженерії, що закликає до створення продуктів і процесів, які дають змогу мінімізувати використання та виробництво шкідливих речовин.

Одночасно з цим «зелена» хімія — це хімія природного доквілля.

Хімічні речовини та процеси, відповідно до принципів «зеленої» хімії, розглядаються не тільки щодо виробництва речовин і матеріалів із заданими властивостями, а й з урахуванням наслідків їхнього застосування для доквілля. Тому «зелена» хімія стосується всього циклу хімічної продукції на різних етапах виробництва та за потреби її утилізації.

Технології, які пропонує «зелена» хімія, запобігатимуть забрудненню на молекулярному рівні завдяки застосуванню інноваційних наукових розв'язань екологічних проблем. «Зелена» хімія перешкоджає утворенню шкідливих речовин, зменшує негативний вплив хімічних продуктів і процесів на здоров'я людини, у деяких випадках усуває небезпеку з уже наявних продуктів і процесів. Приділяється увага дизайну хімічних продуктів і процесів для зменшення шкоди здоров'ю та природі.

Є 12 принципів зеленої хімії які були сформульовані та затверджені двома американськими хіміками Полом Анастасом та Джоном Уорнером у 1998 році. Положення принципів розкривають концепцію, а саме:

Запобігайте відходам, де тільки можливо.

Сприяти розвитку «атомної економіки» (що означає максимізувати ефективність виробництва, щоб дало змогу, при створенні кінцевого продукту, виробленню меншої кількості шкідливих речовин).

Синтезувати менш небезпечні хімічні речовини.

Розробляти безпечні, не шкідливі речовини.

В хімічних процесах використовувати безпечні розчинники та допоміжні речовини.

Розробити енергозберігаючі хіміко-технологічні процеси.

Використовувати поновлювальні джерела сировини.

Уникнути або ж зменшити виробництво похідних речовин.

Використовуйте каталізatori, оскільки більшість із них менше потребують матеріалів для виробництва.

Диверсифікація шкідливих речовин, які розбиваються на нешкідливі продукти після їх використання.

Сприяти проведенню аналізу, перш ніж виробляти небезпечні речовини.

Сприяти розвитку безпечної хімії (використання безпечних форм речовин), щоб запобігти виникненню отруєння.

«Зелена» хімія — це майбутнє нашої планети. Передусім вона здорова зберігаюча.

У фармацевті це виготовлення ліків, менш токсичних. і

Створення вибіркової реакції надає перспективу ліквідувати багато проміжних стадій, запобігаючи утворенню відходів та економити споживання електроенергії.

Ще одна сфера досліджень — пристосування природних ферментів або винайдення нових, які стали б каталізаторами для проведення багатостадійних хімічних реакцій, минуючи взаємодію з токсичними реагентами.

на основі «зеленої» енергії нові перспективи для енергонезалежності села (зменшення залежності від ринкових цін; використання рослинної сировини та її відходів із значно економнішим паливом, ніж газо- й електроенергія; вирощування енергетичних рослин сприяє створенню нових робочих місць, а отже, зростанню добробуту, оскільки це вможливило організацію кооперативів з виробництва «зеленої» енергії; ефективніше використання малородючих ґрунтів, які з часом можуть стати придатними до використання під різні сільськогосподарські культури; вивільнення коштів для розвитку інфраструктури об'єднаних територіальних громад (ОТГ))

В Україні виник термін «“зелений” тариф» — це спеціальний тариф, за яким держава закуповує всю електроенергію, вироблену сонячними та вітровими електростанціями. Не потрібно витрачати час і гроші на пошук клієнтів, оскільки за законом держава зобов'язана закуповувати всю електроенергію, яка виробляється. Крім того, населення отримує безоплатну енергію з доходом для себе. Це дає велику економію, розвиває підприємливість, є екологічно зберігаючим підходом.

«Зелену» хімію називають «новим мисленням хімії», філософією сучасних хімічних досліджень. Її світоглядний орієнтир — коеволюція людини та природи, збереження біосфери. Справджуються передбачення В. Вернадського, висловлені на початку ХХ ст., що дослідники в майбутньому будуть частіше спеціалізуватися не на науках, а на проблемах. Провідною тенденцією ХХ ст. вважалось утворення наук «на перетині» галузей знань.

Глобальні екологічні та соціально-етичні проблеми створюють новий тип наукового знання. Саме тому «зелену» хімію розглядають як новітню хімічну філософію. Її принципи й ідеї мають стати основою підготовки нового покоління дослідників.

Список рекомендованих джерел

1. https://www.covalent.com.ua/blog/2018/06/05/green_chemistry/
2. https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B0_%D1%85%D1%96%D0%BC%D1%96%D1%8F
3. file:///C:/Users/Lenovo/Desktop/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%86_%D1%8F-6.-%D0%97%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B0-%D1%85_%D0%BC_%D1%8F.pdf

Тесунова Анна

ВСП «Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені Лесі Українки»
Науковий керівник: Дубік Л.Р., викладач вищої категорії,
старший викладач

ПРОБЛЕМИ ТУРИЗМУ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Основною проблемою розвитку туризму в Україні є неефективне та нераціональне використання природних ресурсів, а також відсутність чіткої стратегії розвитку індустрії туризму та чіткого його регулювання. Недостатньо розвинена інфраструктура, а також система транспортного обслуговування туристів та населення стають на заваді швидкому піднесенню та поширенню туристичної слави країни, часто ставлять охочих відпочити перед вибором. Тому розвиток туристичної інфраструктури та транспортних шляхів сполучення є одним з першочергових завдань.

Не менш важливим та болючим питанням залишається якість надання туристичних послуг. За цим показником Україна значно відстає від багатьох держав із подібним рекреаційно-туристичним потенціалом. Внаслідок цього багато наших співвітчизників надають перевагу іноземним курортам, отримуючи фактично за ті самі гроші набагато вищий рівень обслуговування та комфорту та стаючи при цьому інвесторами в економіку іноземних держав. Україна об'єктивно має могутній туристичний потенціал, який, на жаль, використовується не дуже ефективно. Так, вагомою складовою туристичного потенціалу країни є історико-культурні пам'ятки. Найбільше туристів приваблюють розкопки античних міст Північного Причорномор'я; пам'ятки Київської Русі IX-XII ст. у Києві, Чернігові, Каневі, Овручі, Володимирі-Волинському; пам'ятки оборонної архітектури (фортеці в Луцьку, Меджибожі, Кам'янці-Подільському, Хотині, Білгороді-Дністровському, Ужгороді та Мукачевому); палацеві комплекси в Криму, на Львівщині та Чернігівщині; пам'ятки культової архітектури в Києві, Львові, на Івано-Франківщині, у Почасві, Мукачевому і Чернівцях, а також дерев'яної культової та цивільної архітектури в Карпатах. Не менш цікавою на туристичні ресурси є і Волинь тому, що в області є значна кількість цікавих пізнавальних об'єктів історії, культури, мистецтва. Більшість з них є екскурсійними які включені, або можуть бути включеними в програму туристичних маршрутів. [1, с. 13]. Мережа санаторно-курортних і відпочинкових закладів Волинської області нараховує понад 70 установ. Багато з них має свої особливості щодо відпочинку і лікування. Так, наприклад, пансіонат "Шацькі озера" знаходиться на березі найбільшого в Україні мальовничого озера Світязь - блакитної перлини Полісся, санаторій "Лісова пісня" розташований на березі озера Пісочне серед соснового лісу, води яких

багаті на вміст срібла та гліцерину. Гордістю санаторію "Пролісок", що в с. Грем'яче Ківерцівського району, є джерело цілющої мінеральної води. Проте, більшість закладів відпочинку, баз туризму збудовані ще у 60-70 роки і чекають на зарубіжні і вітчизняні інвестиції для реконструкції та модернізації. [2, с.98-99].

Природний потенціал України складають узбережжя Чорного та Азовського морів, рельєф, водні (понад 70 тис. річок, більше 3 тис. природних озер і 22 тис. штучних водоймищ), лісові, рослинні та тваринні ресурси. На їх основі створено 5 національних природних парків, 15 державних заповідників, заказники, дендропарки, пам'ятки садово-паркового мистецтва, які належать до природоохоронних територій. Родовища лікувальних грязей, а також мінеральних і радонових вод входять до рекреаційного потенціалу нашої країни, який має не тільки внутрішнє, а й міжнародне значення. Крім того, Україна розташована на перехресті шляхів між Європою і Азією: важливі залізничні та автомобільні магістралі, порти Чорного і Азовського морів, а також Дунаю, авіа мережа здатні забезпечити її інтенсивні багатосторонні зв'язки з багатьма країнами. Але щоб туризм розвивався, потрібно підняти рівень якості вітчизняних туристичних послуг до європейських стандартів значно прискорило б розвиток туризму в Україні та привабило б більше охочих відпочити з України та близького зарубіжжя.

Серед інших проблем туристичної сфери можна назвати недостатню поінформованість населення про готелі, інші заклади відпочинку, тури по країні, туристичні послуги, а також відчутний податковий тягар для об'єктів туристичної діяльності. [1].

Підсумовуючи все вище викладене, можна зробити висновок, що інтенсивний розвиток туризму в Україні сприятиме зміцненню її економіки та її утвердженню як туристичної держави.

Особливістю природних туристичних ресурсів є те, що вони не відновлюються в міру споживання. Так розвиток автотуризму в місцях незайманої природи зумовлює будівництво автодоріг, що саме по собі скорочує площу лісів.

Високоякісне навколишнє середовище є «сировиною» для туризму, тому необхідно обмежити споживання ресурсів навколишнього середовища і забезпечити його цілісність, адже існує безпосередній взаємозв'язок між якістю навколишнього середовища та якістю самоготуризму.

При аналізі взаємодії туризму і навколишнього середовища не можна обмежуватися розглядом тільки природних туристичних ресурсів. Немало важливе значення має вплив туризму на навколишнє культурне середовище. Це, насамперед, стосується історичних та архітектурних пам'яток. Масові потоки туристів можуть завдати їм непоправимих збитків.

Туризм впливає і на населення країни, яка приймає: при відсутності цілеспрямованої туристичної політики ряду країн може бути нанесений

серйозний збиток традиціям і способу життя місцевого населення у зв'язку з насадженням їм звичаїв, властивих промислово розвинутих капіталістичним країнам - основним постачальникам туристів. [3].

Для того, щоб індустріалізація та урбанізація не завдавали збитків навколишньому середовищу, необхідно при плануванні на регіональному рівні брати до уваги, який вплив на стан навколишнього середовища матимуть темпи росту того або іншого виду діяльності, у тому числі і туризму. План розвитку туризму повинен гармонійно вписуватися в план регіонального розвитку в цілому. За таких умов туризм не тільки не буде погіршувати стан навколишнього середовища, а перетвориться на його захисника.

Для досягнення цієї мети розвиток туризму в країні повинен стати державною політикою, спрямованою на те, щоб зробити оцінку існуючих природних туристичних ресурсів, не будувати поблизу них промислових об'єктів; проводити очищення водоєм і благоустрій пляжів; створювати заповідники з метою збереження незайманої природи, що є одним з основних туристичних ресурсів; розвивати національні ремесла; сприяти створенню фольклорних ансамблів; проводити фестивалі мистецтв, розраховані на притягнення іноземних туристів; здійснювати реставрацію пам'яток історії, мистецтва» архітектури, музеїв; створювати нові туристичні центри, освоюючи при цьому райони, які раніше вважалися непридатними для туризму і відпочинку.

Вважають, що проблеми захисту навколишнього середовища повинні вирішуватись після економічних. На індивідуальному рівні необхідність збереження оточуючого середовища повинна усвідомлюватися кожним відпочиваючим і відповідно буде змінено ставлення до цього середовища.

На державному рівні повинен отримати розвиток м'який туризм. Це туризм, який намагається зберегти рівновагу між оточуючим середовищем, відпочинком і економічним відновленням, або між екологією, суспільством і економікою.

Таким чином, екологічний стан сильно впливає на систему туризму, оскільки туристична галузь сильніше, ніж всі галузі економіки, залежить від цілісності оточуючого середовища. А туризм як масове явище сильно руйнує оточуюче середовище. [3].

Список використаних джерел

1. Лузакоза Е.П., Честникова В.А. Международный туристический бизнес. – К.: «Экспертное бюро - К», 2017.-176с.
2. Курнлова В.И. Туризм: Учебн. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. № 214 «Физ. воспитание» и № 215 «Нач. воен. обучение и физ. воспитание». — Л.: Просвещение, 2018. - 224с: ил.
3. Немоляева М.З., Ходорков Л.Ф. Международный туризм: вчера, сегодня, завтра. - Л.: «Международные отношения», 2019. – 174с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ПРИКЛАДНА МАТЕМАТИКА

Войтович Ірина
Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж
Луцького національного технічного університету»
Науковий керівник: Боровська Ю.В.: викладач математики II категорії

РОЛЬ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ В ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Останнім часом моделювання стало найефективнішим засобом пізнання законів і закономірностей навколишнього світу. Для сучасної математики характерне інтенсивне проникнення в інші галузі знань, зокрема, і в економічні науки. Економіка, як наука про об'єктивні закони розвитку суспільства, постійно користується різноманітними кількісними характеристиками, і тому вона акумулювала в собі низку математичних методів. А активність економічних досліджень стає рушійною силою для математиків у подальшому розвитку математичного інструментарію [1].

Сьогодні в економічній науці на провідні позиції виходить математична модель як важливий засіб дослідження та прогнозування розвитку економічних процесів і явищ. Математична модель – це внутрішньо замкнута система математичних співвідношень, яка є дієвим інструментом відтворення певного класу якісних або кількісних функціональних характеристик, властивих економічному процесу чи явищу, що вивчається. Тому для визначення характерних особливостей класу математичних моделей, які застосовуються в економіці, використовується термін «економіко-математичне моделювання». Можна стверджувати, що економіко-математичне моделювання за останні десятиліття сформувалося в окрему міждисциплінарну область знань із властивими їй об'єктами, підходами та методами дослідження [2]. Економіко-математичне моделювання полягає у заміні реального економічного об'єкта або процесу математичною конструкцією, яка відтворює основні, найістотніші (із позиції дослідника) риси досліджуваного явища або процесу, абстрагуючись від неістотних. Економіко-математичні моделі використовують для діагностики стану об'єктів, при вивченні масових соціально-економічних явищ та процесів, закономірності яких формуються під впливом багатьох факторів, у моніторингу економічної кон'юнктури, при прогнозуванні та прийнятті науково обгрунтованих управлінських рішень. Кваліфікований аналітик, який використовує методи математичного моделювання у повсякденній практиці, певною мірою повинен бути: а) економістом – щоб використовувати економічну теорію для аналізу емпіричних даних; б) математиком – щоб формулювати економічну теорію засобами математичної мови, зробивши її придатною для побудови формалізованих схем та перевірки їх коректності (адекватності емпіричним даним); в) спеціалістом у економічній статистиці – щоб володіти процесами формування інформаційної бази даних і вміти порівнювати у відповідності до економічної теорії реально виміряні макро- та

мікроекономічні емпіричні показники; г) спеціалістом в математичній статистиці – щоб використовувати для аналізу емпіричних даних кількісні методи; д) спеціалістом із сучасних ІТ технологій – щоб використовувати комп'ютерну техніку та необхідні програмні продукти, без застосування яких сьогодні немислимий системний аналіз.

Отже, можна констатувати, що:

1. Економіка (як будь-яка теоретична наука) в якості інструментарію своїх досліджень використовує моделі, формалізованою мовою опису яких є математика. А наявний апарат математичних методів дає змогу знайти чисельні розв'язки побудованих моделей, спрогнозувати можливі сценарії розвитку, виконати імітаційні розрахунки.

2. Науково-дослідницькі розробки економічних проблем неможливі без використання досить складного й одночасно доступного математичного інструментарію. Інакше ці розробки будуть мати описовий характер або ж будуть звичайною економічною публіцистикою.

Перше твердження покликане захищати економіку (особливо економічні дисципліни) від насильницького наповнення їх абстрактним математичним апаратом. А друга теза відображає реальні вимоги до наукових досліджень у галузі економіки, загальноприйняті у всьому світі. Свідченням цього є факт, що більшість лауреатів Нобелівської премії з економіки, якою з 1969 року відзначають досягнення вчених-економістів, отримали це високе звання саме за активне використання та розвиток математичних методів і моделей [3]. Міжнародна практика свідчить про високу ефективність застосування математичних методів при розв'язанні задач різних рівнів і напрямків економічного розвитку, при дослідженні механізмів функціонування фінансової, банківської та інших систем. А сам процес моделювання здійснюється за допомогою різноманітних спеціалізованих комп'ютерних програм. Тому важливим аспектом є ознайомлення молоді із якомога більшим класом сучасних математичних методів та моделей економіки і, головне, здобуття практичних навичок із застосування сучасних ІТ технологій для економіко-математичного моделювання.

Список використаних джерел

1. Воропай Н.Л., Герасименко Т.В., Кирилова Л.О., Корсун Л.М., Мацкул М.В., Мальцева Є.В., Михайленко А.В., Орлов Є.В., Чернишев В.Г., Чепурна О.Є., Шинкаренко В.М. (за заг. редакцією Мацкул В.М.) Економіко-математичні методи та моделі: Навчальний посібник. – Одеса: ОНЕУ, 2018. – 404 с.

2. Економіко-математичне моделювання: Навчальний посібник / За ред. О. Т. Іващука. – Тернопіль: ТНЕУ «Економічна думка», 2018. – 704 с.

3. Вітлінський В. В. Моделювання економіки: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2013. – 408 с.

PCI EXPRESS 4.0: ЩО НОВОГО

Стандарт **Peripheral Component Interconnect Express (PCIe)** говорить про те, як плати розширення взаємодіють із ПК. Сюди входять такі елементи, як графічні карти, звукові карти, карти Wi-Fi та твердотілі накопичувачі M.2 NVMe. Чим вища версія PCIe, тим вища пропускна здатність плат розширення системи.

Слоти розширення PCIe на ПК зазвичай бувають чотирьох видів: x1, x4, x8, x16. Цифри визначають кількість каналів у кожному слоті розширення. Наприклад, сучасні відеокарти використовують слоти x16, а твердотілі накопичувачі NVMe M.2 типу «gum stick» використовують спеціальні слоти з двома або чотирма лініями [1].

PCIe також зворотно сумісний. Відеокарту PCIe 4.0, можна використовувати з материнською платою, розробленою для PCIe 3.0, але доступна пропускна здатність буде обмежена можливостями PCIe 3.0. І навпаки, карта PCIe 3.0 може міститися в слоті PCIe 4.0, але вона обмежена PCIe 3.0.

Специфікація PCIe 4.0 була опублікована у жовтні 2017 року з пропускною здатністю 16 Гбіт/с на одну лінію. Обладнання PCI Express 4.0 з'явилося на ринку дещо пізніше. Твердотілі накопичувачі (SSD) та графічні карти з підтримкою PCIe 4.0 дебютували в липні на Computex 2019 завдяки AMD.

Найважливіші зміни в PCIe 4.0 в порівнянні з 3.0.

1. Збільшення швидкості передачі даних на кожен ліній. Якщо 3.0 забезпечувала 8 ГТ/с, то 4.0 – 16 ГТ/с. Відповідно, 32 ГТ/с, які доступні, наприклад, SSD M.2 накопичувачів при використанні 4 ліній PCIe, перетворюються в 64 ГТ/с. Для слоту x16, незважаючи на наявність 16 ліній, швидкість у версії 3.0 становить 32 ГТ/с, а новому поколінню вона також подвоюється і складає 64 ГТ/с.

2. Завтосовано технологію боротьби із спотвореннями сигналу при збільшенні швидкості передачі – **Lane margining** [2]. Відомо, що збільшення швидкості передачі призводить до виникнення помилок, спотворення сигналу і змушує зменшувати довжину з'єднань між джерелом і приймачем сигналу.

3. Зменшено час затримок, що є об'єктом критики і спонукає учасників консорціуму PCI-SIG (зокрема Intel, IBM, NVidia) займатися розробкою власних стандартів інтерфейсів, наприклад, Omni Path або NVLink.

4. Краща масштабованість, поліпшена підтримка віртуалізації і інтеграція, більша енергоефективність і ряд інших поліпшень.

Як показали незалежні тести, навіть найшвидші карти з підтримкою PCI Express 4.0, в першу чергу, Radeon RX 5700 XT, працюють однаково як при використанні нового і швидкого інтерфейсу, так і будучи підключеними до класичної шини PCI Express 3.0. Але швидкість роботи продуктивних NVMe SSD, що працюють через PCI Express 3.0 (наприклад, Seagate FireCuda 510), при

лінійних навантажень явно обмежуються пропускнуою здатністю інтерфейсу. Тому розширення смуги пропускання позитивно впливає на можливості дискових підсистем нового покоління.

Комітет PCI Special Interest Group (PCI-SIG) уже затвердив специфікацію PCI Express 5.0, яка декларує подвоєння швидкості інтерфейсу. Замість 32 ГБ/с у кожному напрямку для слоту x16 в PCIe 4.0 отримуємо 64 ГБ/с у PCIe 5.0. Очікується випуск електронних компонентів з підтримкою PCIe 5.0. Тому компанії можуть ігнорувати PCIe 4.0 та інвестувати у PCIe 5.0.

Новий інтерфейс PCIe 4.0 підтримала тільки компанія AMD, і то лише фрагментарно. Він реалізований у деяких процесорах архітектури Zen II серії 3000. Процесори Ryzen 3000 зможуть взаємодіяти з PCIe 4.0 – периферією у повношвидкісному режимі тільки в материнських платах на базі набору логіки X570 та B550.

Що ж стосується платформ компанії Intel, то в них підтримки PCIe 4.0 поки немає взагалі [3]. Процесори Comet Lake-S із новим процесорним роз'ємом LGA 1200 і нові набори системної логіки 400 PCIe 4.0 теж не отримали. Підтримка цього інтерфейсу може з'явитися лише з виходом процесорів Rocket Lake або Tiger Lake.

Якщо подивитися на асортимент NVMe SSD з підтримкою PCIe 4.0, то розробники апаратних платформ поки не встигли довести до стадії масового виробництва достатню кількість альтернатив. Єдиний контролер, який нині виробники SSD можуть використовувати для своєї продукції, це - Phison PS5016-E16. Причому, цей контролер не можна назвати повноцінною розробкою нового покоління. Це швидше перехідне рішення, засноване на іншому, більш ранньому чипі PS5012-E12, в якому просто змінили функціональний блок, що відповідає за зовнішню шину. Нинішні PCIe 4.0-накопичувачі поки не можуть похвалитися залученням повної пропускнуої здатності нової шини - максимальні швидкості, які обіцяє чіп Phison PS5016-E16, і знаходяться на рівні 5 Гбайт/с при лінійному читанні і 4,4 Гбайт/с - при запису.

А в майбутньому NVMe SSD можуть зробити ще один ривок в продуктивності навіть без переходу на наступну версію специфікації PCI Express. Потрібно лише дочекатися появи новіших контролерів з переробленим ядром, адаптованим під можливості PCIe 4.0. І такі рішення вже розробляються Samsung, та незалежні інженерні команди: Phison (PS5018-E18), Silicon Motion (SM2267), Marvell (88SS1321) і навіть не дуже відома компанія Innogrit (IG5236).

Список використаних джерел

1. Команда блога Seagate Technology. Зачем нужен SSD с интерфейсом PCI Express 4.0? Объясняем на примере Seagate FireCuda 520. <https://habr.com/ru/company/seagate/blog/499608/> / (дата звернення: 03.12.2020р).

2. Evgen2sat. PCIe 4.0: что нового и почему это важно. <https://guidepc.ru/articles/pcie-4-0-chto-novogo-i-pochemu-eto-vazhno/> / (дата звернення 28.11.2020р).

3. Klamath. Несколько слов о PCI-E 4.0 и процессорах Core 11-го поколения для платформы Intel LGA1200. <https://www.overclockers.ua/news/hardware/2020-05-01/126772/> / (дата звернення 28.11.2020р).

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОСТИХ ВІДСОТКІВ У ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЯХ

В останні десятиліття зростає актуальність питання низького рівня фінансової грамотності населення, особливо, коли значно загострилися проблеми відсутності заощаджень, непосильні кредитні зобов'язання, невміння аналізувати свої фінансові можливості. Зрозуміло, що будь-яка фінансово-кредитна операція вимагає володіння хоча б основами фінансів та фінансової математики.

Фінансова математика вивчає як елементарні нарахування відсотків, так і відносно складні розрахунки, наприклад, оцінювання впливу різних чинників на ефективність випуску облігацій чи методів скорочення ризику шляхом диверсифікації портфеля фінансових інвестицій і т. д.

Залежно від постійної або змінної бази нарахування відсотків використовується проста або складна відсоткова ставка. Під простим відсотком (нарахуванням) розуміємо операцію нарахування відсотків на теперішню вартість (вкладу, позики, тощо) в кінці кожного періоду нарахування. Період нарахування відсотків зазначається умовами фінансової операції (може бути — місяць, квартал, рік, тощо).

Введемо такі позначення: I – відсотки за весь термін позики; P – первісна сума боргу; S – нарощена сума, тобто сума наприкінці терміну; i – відсоткова ставка (у десятковому дробі); n – термін позики.

Якщо термін вимірюється в роках, то i – річна відсоткова ставка. За один рік відсотки становитимуть Pi . Відповідно за n років, тобто за весь термін, відсотки становитимуть $I = Pni$

а нарощена сума відповідно становитиме

$$S = P + I = P + Pni = P(1 + ni) \quad [1] \quad (1)$$

Це і є формула простих відсотків.

Нарахування за схемою простих відсотків застосовується, як правило, в короткострокових фінансових операціях, коли інтервал нарахування співпадає з періодом нарахування (і дорівнює строку менше одного року), або коли після кожного інтервалу нарахування кредитор виплачуються відсотки. Природно, що нарахування простих відсотків може застосовуватись і в будь-яких інших випадках за домовленістю сторін, що беруть участь в операції.

Якщо простий відсоток нараховується протягом періоду, який складає менше року, формула (1) набуває вигляду:

$$S = P\left(1 + i\frac{t}{P}\right) \quad (2)$$

де: t – кількість днів нарахування відсотку протягом року; T – кількість днів в році;

S – сума, яка одержується при нарахуванні відсотку за t днів; i – відсоткова ставка.

Існують дві часові бази:

1) $T = 360$ днів (припускають, що місяць має 30 днів, отже, 12 місяців \times 30 днів = 360 днів);

2) $T = 365$ (366 – якщо рік високосний).

Тоді формула (2) набере вигляду $S = P(1 + i \frac{t}{360})$ (3)

або

$S = P(1 + i \frac{t}{365})$ (4)

Вибір формули (3) або (4) залежить від того, з яким інструментом працює інвестор.

В залежності від вибору ступеня точності можливі наступні способи розрахунків:

Англійська практика: t і T виміряне точно. Метод називається вирахуванням точних процентів з фактичним строком операції. Для визначення t користуються таблицею порядкових номерів днів у році, яка дає результат розрахунку кількості днів: з номера дня закінчення операції віднімають день її початку, при цьому день видачі і день погашення позики вважається за один день. Тривалість року – 365 (366) днів, а тривалість місяців року – згідно з календарним обчисленням. Цей метод дає найточніші результати. Він застосовується центральними банками багатьох країн, а також, великими комерційними банками, наприклад, у Великобританії та США. В комерційних документах його позначають як 365/365 або АСТ/АСТ.

Французька практика: t виміряне точно, а T – приблизно. Метод називається нарахуванням звичайних (комерційних) процентів з фактичним строком операції. У цьому випадку проценти виходять більшими, ніж у першому, тому що знаменник (T) дробу дорівнює завжди 360 днів, а не 365 або 366, а чисельник (t) – тривалість місяців за днями відповідає календарному обчисленню. Зазначимо, що при t більше 360 сума нарахованих процентів буде більшою, ніж передбачено річною ставкою. Наприклад, якщо $t = 365$, то $n = 365/360 = 1,01389$. Множник нарощення за рік при умові, що $i = 20\%$, складе 1,20278. Зазвичай, по такому принципу ведуться банківські операції і тому цей метод іноді називають **банківським** (*Banker's Rule*). Метод використовується комерційними банками в міждержавних операціях позики та на внутрішніх грошових ринках Франції, Бельгії, Швейцарії. Метод позначається як 365/360 або АСТ/360.

Німецька практика: t і T виміряні приблизно. Метод називається нарахуванням звичайних (комерційних) процентів з приблизним строком операції. Показник (T) дорівнює 360 днів, показник (t) дорівнює кількості днів з розрахунку – 30 днів в кожному календарному місяці. Такий метод застосовується тоді, коли не вимагається велика точність, наприклад, при проміжних розрахунках з населенням. Він діє на практиці у комерційних банках Німеччини, Швеції, Данії. Метод позначається як 360/360. [2]

Наприклад. Планується взяти позику 10000 грн. на період з 7 березня по 5 жовтня 2021 року під 18 % простих річних. Знайдемо, яку суму повинен заплатити боржник наприкінці терміну при нарахуванні простих відсотків? Розрахунок зробимо з використанням різних практик.

Розв'язання.

1) при германській практиці розрахункова кількість днів буде дорівнювати: $t = 24$ (днів користування позикою в березні) + 180 (6 місяців по 30 днів) + 5 (днів в жовтні) = 209 днів. $S = 10000 \left(1 + \frac{209}{360} \cdot 0.18\right) = 11045$ грн

2) при французькій практиці розрахункова кількість днів буде дорівнювати: $t = 24 + 31 \cdot 3 + 30 \cdot 3 + 5 = 212$ днів. $S = 10000 \left(1 + \frac{212}{360} \cdot 0.18\right) = 11060$ грн

3) при англійській практиці розрахункова кількість днів буде дорівнювати: $t = 24 + 31 \cdot 3 + 30 \cdot 3 + 5 = 212$ днів, а тривалість року 365 днів

$$S = 10000 \left(1 + \frac{212}{365} \cdot 0.18\right) = 11045,48 \text{ грн}$$

Отже, як бачимо, ми отримали різні фінансові результати угоди в залежності від вибору часової бази і методу розрахунку кількості днів.

Найпоширеніший у фінансовій практиці – французький (комерційний) метод нарахування простих процентів. Він вигідний інвестору. Для боржника вигідний (у більшості випадків) англійський (точний) метод нарахування простих процентів. Його використовують при міжрегіональних валютних операціях.

Список використаних джерел

1. Фінансова математика: навчальний посібник / Березька К.М., Неміш В.М. – Тернопіль: 2010. – 195 с.

2. Основи фінансового аналізу: тексти лекцій / А. В. Мельничин. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 80 с.

Свиридюк Андрій

Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж

Луцького національного технічного університету»

Науковий керівник: Соколюк Н.П., викладач

ІНТЕРНЕТ РЕЧЕЙ

У сучасному світі вагоме місце у повсякденному житті зайняли: телебачення, комп'ютери, мобільні телефони та Інтернет. Особливого поширення набули технології Інтернету речей, основною концепцією яких є можливість підключати усіякі об'єкти (речі) до мережі, обробляти інформацію, що надходить з навколишнього середовища, обмінюватися нею і виконувати різні дії залежно від отриманої інформації. Інтернет речей вважають наступним етапом технічної революції. Вона стосується зміни побуту, виробництва, мобільних пристроїв й індустріальної галузі. Важливими функціями цієї концепції є полегшення повсякденного життя, підвищення ефективності та якості роботи тощо [1, с.18-20].

Ідея Інтернету речей полягає у тому щоб створити комунікацію об'єктів, які використовують технології для взаємодії між собою та з навколишнім середовищем. Саме це дає змогу пристроям виконувати певні дії без втручання людини. Отже, усі пристрої в будинках, в автомобілях та інших системах інфраструктури повинні виконувати обробку інформації, її аналіз та здійснювати обмін між собою і залежно від результатів приймати рішення та виконувати певні дії.

Згідно досліджень можна стверджувати, що Інтернет речей є однією з найперспективніших технологій останніх років, що вже зараз створює нові продукти і спонукає до появи нових компаній на ринку. Ми навіть не помічаємо що вже не перший рік кожного дня користуємося такими пристроями. Більше того, у багатьох українських домівках вже встановлені системи “розумного будинку”, в які інтегровані десятки сенсорів [1, с.30-31].

Термін “Інтернет речей” (англ. “Internet of Things”, IoT) вперше був сформульований ще у 1999 році. Сучасна сфера IoT – один із головних світових трендів. Навіть існуючі, старі функціонуючі пристрої можуть ставати частиною Інтернет-мережі і виконувати нові функції.

Недарма цю галузь вважають рушієм 4-ї індустріальної революції, яка зараз триває у світі. Кількісний перехід від “Інтернету людей” до “Інтернету речей” відбувся у 2008–2009 рр.

Саме у той період кількість пристроїв, підключених до Інтернету, перевищила кількість інтернет-користувачів, а тому світ поступово перейшов у нову фазу розвитку технологій – Інтернету речей [2, с.60-61].

Українські споживачі, що користуються фітнес-браслетами, смарт-годинниками, “розумними окулярами” тощо уже тісно знайомі з цією технологією. Багатьом такі речі стали незамінними у повсякденному житті.

Найвідоміші – Jawbone і Fitbit, які слідкують за фазами сну та активністю протягом дня, відстежують ритм серцебиття, раціон. Усі дані синхронізуються із власним додатком на смартфоні, плюс відмінно працюють з іншими програмами. Велике зацікавлення має спостереження за основними характеристиками пацієнта (пульс, тиск, температура) протягом тривалого часу з метою отримання відповідних статистичних даних і проведення подальшого якісного діагностування та лікування [3].

Розробка пристроїв Інтернету речей ґрунтується на використанні багатьох технологій.

Для початку необхідно ідентифікувати кожен об'єкт. Лише при наявності системи індивідуальної ідентифікації можна збирати та накопичувати інформацію про певний предмет. Таку функцію можна забезпечити за допомогою чіпів RFID (Radio-Frequency IDentification). Вони можуть без власного джерела струму передавати інформацію приладам зчитування. Кожен чіп має індивідуальний номер. Як альтернатива може використовуватись QR-код. Для визначення місцезнаходження об'єкту можна використовувати технологію GPS.

Щоб відстежити зміни у роботі елемента чи оточуючого середовища об'єкти оснащуються сенсорами. Для обробки та накопичення даних з сенсорів використовуються вбудовані комп'ютери та хмарні технології.

Для обміну інформацією між пристроями використовуються технології бездротових мереж (Wi-Fi, Bluetooth, та інші).

Отже, робота в області Інтернет речей поділена на такі напрямки: розробка технологій збору і обробки інформації, технологія передачі даних, створення для пристроїв функції приймати самостійні рішення і реалізації прийнятого рішення, розробка розумних пристроїв. Основним недоліком таких розробок є висока вартість, енергоспоживання та безпека.

Разом з розвитком Інтернет речей змінюється і наше повсякденне життя. Розробки “розумного будинку” і “розумного міста” поступово запроваджують і в Україні. Збільшення кількості ІТ-компаній в Україні відбувається через наявну кількість висококваліфікованих фахівців, які можуть розробляти продукти високої якості. Одна з таких розробок є концепція Інтернет речей.

Список використаних джерел

1. Баранов О.А. Інтернет речей і штучний інтелект: витоки проблеми правового регулювання: зб. матеріалів II-ї міжнародної науково-практичної конф. ІТ-право: проблеми та перспективи розвитку в Україні, м. Львів, 17 лист. 2017 р. Львів: НУ “Львівська політехніка”, 2017. 318 с. С. 18-42.

2. «Штучний інтелект». Інтернет речей. Допомога чи загроза?! Матеріали другої науково-практичної конференції «Інтернет речей: проблеми правового регулювання та впровадження». – Київ, 2018. – С.60-61

3. Парамонов В. Інтернет речей. [Електронний ресурс] /Парамонов В.// «Розумна» електроніка. URL: <https://www.turkaramamotoru.com/uk/Інтернетречей-20010.html>

Стасюк Оксана

ВСП «Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені Лесі Українки»
Науковий керівник: Яцишина Т. А., викладач інформатики

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КОМФОРТНОСТІ НАВЧАННЯ

Сучасні тенденції навчання орієнтують освіту на зміщення освітнього акценту в бік самостійної роботи студентів та вимагають швидких темпів пошуку, обробки та засвоєння об’ємних масивів знань. Тому невід’ємним помічником здобувачів освіти є сучасні інформаційні технології.

За Дж. Велінгтоном, інформаційні технології – це системи, створені для виробництва, передачі, відбору, трансформації і використання інформації у вигляді звуку, тексту, графічного зображення і цифрової інформації [1].

Інформаційно-комунікаційні технології або ІКТ – це сукупність технологічних інструментів (кіно-, відео-, аудіозасоби, комп’ютери, телекомунікаційні мережі) і ресурсів для забезпечення процесу комунікації зі створенням, збереженням, передачею, обробкою і управлінням інформації [2].

Також вони сприяють підвищенню мотивації та інтересу до навчання, розвитку креативного мислення, дозволяють економити навчальний час; інтерактивність і мультимедійна наочність сприяють кращому засвоєнню інформації.

Самостійна діяльність студента досить часто спонукає до власних відкриттів, нових досліджень, ідей щодо розв’язку певної задачі чи наукової проблеми. А також вміння планувати та ефективно використовувати власний

час. Комп'ютери, інтернет, програмне забезпечення, аудіовізуальні системи, які дозволяють користувачам створювати, одержувати доступ, зберігати, передавати та змінювати інформацію є незамінними помічниками в навчанні та самостійному розвитку кожного студента.

Важливими особливостями та перевагами інформаційно-комунікативних технологій для студентів є:

- індивідуалізація навчання;
- доступ до різноманітних джерел інформації;
- можливість комп'ютерної візуалізації навчальної інформації щодо об'єктів або закономірностей процесів, явищ у реальному або віртуальному світі;
- автоматизація процесів обчислювальної інформаційно-пошукової діяльності;
- оперативне передавання інформації будь-якого обсягу і виду на відстані;
- швидкий відеозв'язок між користувачами; організація спільних телекомунікаційних проектів;
- спілкування та обговорення проблем, участь у телеконференціях, вебінарах, чатах, форумах, блогах та ін.

Проте мають місце деякі недоліки: обмеження живого спілкування викладача та студентів, заміною якому є «спілкування з комп'ютером»; зменшення активності обговорень та ін.

У наш час інформаційно-комунікаційні технології увійшли у всі сфери повсякденного життя людей і стали важливою і невід'ємною частиною держави, бізнесу та приватного життя в цілому. Тому важливим для кожного студента є використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання та швидкої адаптації у застосуванні новітніх розробок віртуальної самоосвіти.

Список використаних джерел

1. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) та їх роль в освітньому процесі [Електронний ресурс] / С. Дишлева. Режим доступу: <http://osvita.ua/school/technol/6804>

2. Технологія Moodle та самостійна робота студентів в ВНЗ [Електронний ресурс] / Є. Абділлаєва. Режим доступу: http://mdu.in.ua/Nauch/Konf/2018/zbirnik_i_vseukrajinska.pdf

Чорна Катерина
Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені Лесі Українки»
Науковий керівник: Щебет Р.М., викладач математики, вища категорія,
викладач – методист

ВИКОРИСТАННЯ ЛІНІЙНОЇ ФУНКЦІЇ В ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Процеси та явища, що відбуваються у світі, тісно переплітаються. Найрізноманітніші науки, які досліджують ці процеси та явища, пов'язані між собою. Поняття функції - одне з основних математичних понять, за допомогою

яких моделюються взаємозв'язки між різними величинами, кількісні та якісні відносини між різними економічними характеристиками і показниками, а численні спостереження і дослідження показують, що величини в навколишньому світі (наприклад, ціна деякого товару і величина попиту на цей товар, прибуток фірми та обсяг виробництва цієї фірми, інфляція, безробіття і т.п.) існують не ізольовано одна від одної, а навпаки, вони зв'язані між собою певним чином.

Використання різного типу функцій в економічних дослідженнях дозволяє математично описати і пояснити багато економічних явищ.

Класичним прикладом застосування лінійної функції $y = kx + b$, де k і b – деякі числа, в економіці є залежність загальних витрат виробництва від обсягу випущеної продукції.

Функцію, що виражає залежність між сумарними витратами на виробництво певного товару та його вартістю, називають однофакторною виробничою функцією.

Функцію, в якій роль незалежної змінної виконують витрати, а залежна змінна визначає обсяг випуску, називають функцією випуску. [1]

В функції витрат, навпаки, незалежна змінна – випуск, а залежна змінна – витрати. Найпростішою з функцій, яка застосовується для опису, є лінійна функціональна залежність.

Встановимо залежність витрат виробництва на підприємстві від обсягу виробленої продукції. Витрати виробництва на підприємстві, де виробляється однорідна продукція, можна розділити на дві групи: 1) змінні витрати, які пропорційні обсягу випущеної продукції (сировина, матеріали, заробітна плата, транспортування і т.д.); 2) постійні витрати, які не залежать від обсягу випущеної продукції (затрати на утримання адмінспоруд, опалення і т.д.).

Якщо прийняти за b – постійні витрати, k – змінні витрати, x – кількість одиниць випущеної продукції, то повні (сумарні) витрати виробництва в даному періоді становитимуть $y = kx + b$. З цього можна зробити висновок, що приріст Δy у повних витрат виробництва пропорційний приросту Δx обсягу випущеної продукції, тобто $\Delta y = k\Delta x$. [2]

Наприклад. Компанія з виробництва водяних фільтрів має фіксовані витрати, необхідні для постійного відтворення виробництва відповідної продукції, у розмірі 20000 грн. При цьому витрати на виробництво одиниці продукції оцінюються у 30 грн. Знайти функцію щомісячних витрат

Нехай x – кількість одиниць виробленої за місяць продукції, y – витрати за місяць, $b = 20000$ – постійні витрати, тоді $y = 30x + 20000$.

Список використаних джерел

1. Мікроекономіка: Курс лекцій та вправи/ Задоя А.О. - Навч. посіб. - 2-ге вид., стер. - К.: Т-во "Знання", КОО, 2002. - 211 с.
2. Практикум з математики для економістів/ Дутка Г.Я. - Львів: Львівський банківський коледж, 1998. – 362 с.

МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ

Економічні процеси, які відбуваються в країні, на перший погляд здаються хаотичними та непередбачуваними. Насправді, вони підпорядковуються строгим законам і правилам. Виявленням цих закономірностей і їх дослідженням за допомогою математичних методів якраз і займається математика. Серед таких методів є побудова математичних моделей, які адекватно відображають різні явища об'єктивної дійсності [1].

Математики створюють математичні моделі досліджуваних об'єктів і відношень між ними. Наприклад, геометрія Евкліда є математичною моделлю навколишнього тривимірного простору. Розв'язуючи прикладну задачу математичними методами, спочатку створюють її *математичну модель*.

Із поняттям «модель» (modele – зразок, копія) ми зустрічаємося, розглядаючи моделі літака, автомобіля, піраміди, кулі тощо. Основна властивість кожної моделі полягає в тому, що вона відображає найсуттєвіші властивості оригіналу. *Математична модель* – це опис якогось реального об'єкта або процесу мовою математичних понять, формул, рівнянь тощо, що є записами законів природи, які керують досліджуваним об'єктом чи явищем.

Приклади математичних моделей.

Задача . Скільки дошок потрібно, щоб настелити підлогу в кімнаті довжиною 9 м і шириною 5 м, якщо довжина дошки 6м а ширина 0,25 м?

Розв'язання

Поверхня підлоги кімнати має форму прямокутника. Знайдемо його площу: $S_k=9 \times 5=45$ (м²).

Оскільки дошка також має форму прямокутника, то її площа:

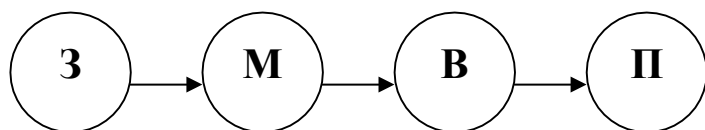
$$S_d=6 \times 0,25=1,5$$
 (м²).

Кількість дошок x дорівнює: $x=45:1,5=30$.

Розв'язування будь-якої прикладної задачі математичними методами здійснюється в три етапи:

- 1) формулюємо задачу мовою математики, тобто будемо математичну модель;
- 2) розв'язуємо одержану математичну задачу;
- 3) записуємо математичний розв'язок мовою, якою була сформульована початкова задача.

Схематично ці етапи можна зобразити так:

З – дана прикладна задача,

М – її математична модель.

В – відповідь до моделі,

П – відповідь до прикладної задачі.

Перехід від З до М називають *процесом моделювання*.

Щоб створити відповідну модель, треба знати не тільки математику, а й ту галузь науки чи виробництва, з якою пов'язана дана прикладна задача.

Розрізняють математичні моделі першого і другого роду. До моделей першого роду належать графіки, графи, схеми, числові таблиці, різні кібернетичні моделі. Абстрактніший характер мають надзвичайно важливі для теоретичних досліджень і практики моделі другого роду – рівняння, нерівності та їхні системи[2].

Застосування математичного моделювання.

1. Два автомобілі перевезли за день 82 т зерна. Вантажність одного автомобіля 8т. а другого – 6т. Скільки рейсів могли зробити автомобілі?

(Нехай один автомобіль зробив x рейсів, а другий – y рейсів. Тоді $8x+6y=82$.)

2. У швейному цеху є 38 м тканими. На пошиття піжами потрібно 4 м тканими, а на халат – 3м. Скільки можна пошити піжам і халатів?

(Нехай x та y – відповідно кількість піжам і халатів. Тоді $4x+3y=38$.)

Як бачимо, ці задачі мають спільну математичну модель – рівняння виду $ax+by=c$.

Кожна модель зберігає лише важливе для дослідження даного об'єкта і тому ніби очищує, вивільняє потрібну нам інформацію від безлічі інших характеристик, які в даному випадку нас не цікавлять. Тому потрібна інформація фіксується, так би мовити, в чистому вигляді, що дає можливість відразу побачити закономірності, які нас цікавлять, і навіть виявити такі, які поза математичною моделлю залишилися б прихованими, нерозкритими.

Застосування математичного моделювання у економіці.

Математика дає змогу описати досить широке коло фактів і спостережень. Провести їх детальний аналіз, передбачити, як поводитиме себе об'єкт у різних умовах, тобто спрогнозувати результати майбутніх спостережень.

Моделювання в економіці означає відтворення тих обставин, що бажано вивчити ще до того, як об'єкт дослідження (завод, магазин) почне відчувати на собі вплив зовнішнього середовища.

При побудові моделей різних економічних об'єктів дослідник має добре володіти економічною теорією і знати природу тих економічних процесів, що він збирається моделювати. Якщо моделі створюються для вивчення процесів і явищ, що відбуваються в торгівлі, то поряд з гарним знанням загальнотеоретичних проблем з економіки торгівлі він повинен професійно розбиратися в плануванні роздрібного товарообігу, знати бухгалтерський облік і методи економічного аналізу. Особлива роль економіста при побудові моделей полягає в тому, що він з величезної маси різних факторів, що характеризують торговий процес, відбирає тільки найбільш істотні і важливі[1].

Список використаних джерел

1. Товкач Р.В «Математична економіка. Навчальний посібник – Л.: СНУ ім. Лесі Українки, 2018.- 146с.

2. Вітлінський В. В. Моделювання економіки. Навчальний посібник— К.: КНЕУ, 2003. - 408 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Управління підприємством вимагає систематичної інформації про господарські процеси, їх характер і обсяг, про наявність матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, їх використання, про фінансові результати діяльності тощо. Основним джерелом такої інформації є дані поточного бухгалтерського обліку, які утворюють певну систему збереження та видачі інформації, а також забезпечують обмін інформацією в процесі управління.

Розвиток глобальної економіки зумовлює необхідність модернізації та впровадження нових інформаційних систем, серед яких ключове місце займає бухгалтерська інформаційна система. У сучасному інформаційному середовищі бухгалтерський облік перебуває на етапі пошуку нових ідей та затребуваності. Сприймаючи переваги економічно розвинутого світу в підходах до стандартизації бухгалтерського обліку та фінансової звітності, наголошує В.М. Жук, Україна має впливати на формування методології обліку в аграрній сфері, з якою наша країна позиціонує своє лідерство в глобальному світі.[1]

Для задоволення всіх інформаційних запитів різних рівнів управління облік на підприємстві повинен надавати інформацію не лише про результати його діяльності, але й забезпечувати можливість глибокого вивчення виробничих процесів, наголошує В.Б. Моссаковський. Відтак існує потреба у зборі та узагальненні відповідної інформації, передумовою задоволення якої є розробка належного нормативно-правового забезпечення. Обґрунтованість положень діючих нормативно-правових документів відіграє визначальну роль при формуванні облікової інформації для цілей управління.

Основними факторами, які впливають на впровадження інформаційних систем, є потреби користувачів, а також наявність відповідних засобів для їх формування. Найсуттєвіше на розвиток інформаційних систем вплинули досягнення в галузі комп'ютерної техніки та телекомунікаційних мереж.[2]

Інформаційні системи включають в себе: технічні засоби обробки даних, програмне забезпечення і відповідний персонал, які утворюють внутрішню інформаційну основу:

- засоби фіксації і збору інформації;
- засоби передачі відповідних даних та повідомлень;
- засоби збереження інформації;
- засоби аналізу, обробки і представлення інформації.

У сучасних умовах господарювання керівнику підприємства доводиться приймати рішення в умовах невизначеності і ризику, що змушує його постійно тримати під контролем різні аспекти виробничо-господарської та фінансової діяльності. Усі види діяльності підприємства відображені у великій кількості документів, що містять різноманітну інформацію. Грамотно оброблена і

систематизована за певними параметрами, вона є гарантією ефективного управління виробництвом, а відсутність достовірних даних може призвести до прийняття неправильного управлінського рішення.

Кожна інформаційна система використовує комп'ютерні технології, тобто є автоматизованою. Автоматизована інформаційна система – це взаємозв'язана сукупність даних, програмних засобів, персоналу, стандартних процедур, які призначені для збору, обробки, розподілу, зберігання та передачі інформації у відповідності з вимогами користувачів.

Формування інформаційних потоків про діяльність підприємства має здійснюватися з урахуванням сучасних інформаційних технологій, як інструменту, що призначений для впорядкування його діяльності як органічного цілого. Застосування автоматизованих систем у бухгалтерському обліку значно підвищує продуктивність праці обліково-економічної служби. [3]

Список використаних джерел

1. Голов С. Вдосконалення бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні в контексті євроінтеграції / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 1. – С. 3-17.

2. Жук В.М. Розвиток і модернізація інформаційно-облікової системи / В.М. Жук // Організаційно-економічна модернізація аграрної сфери: наукова доповідь / за заг. ред. акад. НААН П.Т. Саблука. – К.: ННЦ ІАЕ, 2011. – С. 232-238.

3. Інформаційні системи підтримки прийняття стратегічних управлінських рішень / Гринчак О.В., Давлетханова О.Х., Михайлишина Л.В. / Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва / редкол.: О.О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. – Умань. – 2012. – Вип. 81. – Ч.2 : Економіка. – С. 476-478.

8. ВИРОБНИЦТВО, ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ

Леоненко Аліна

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права Волинського
національного університету імені Лесі Українки»
Науковий керівник: Кисляк С.В., викладач I категорії

ЗДОРОВЕ ХАРЧУВАННЯ – МАЙБУТНЄ КУЛІНАРІЇ

Найбільш важливою з тенденцій, що впливають на ресторанну кулінарію, є загальносвітовий тренд здорового способу життя.

Правильне харчування має важливе значення для життєдіяльності здорового організму.

Здорове харчування — це харчування, яке забезпечує ріст, нормальний розвиток і життєдіяльність людини, що сприяє зміцненню її здоров'я та профілактиці захворювань. Дотримання правил здорового харчування в поєднанні з регулярними фізичними вправами, скорочує ризик хронічних захворювань і розладів.

Здорове харчування передбачає гармонійне споживання білків, жирів, вуглеводів, вітамінів, макро- і мікроелементів — основних речовин, які містяться в харчових продуктах. В раціоні мають бути присутні як тваринні білки (м'ясо, риба, яйця, молоко), так і рослинні (бобові, картопля, насіння, горіхи, зернові та ін.). Згідно з фізіологічними нормами, частина тваринних білків повинна складати 55% від загальної кількості споживаних білків. Найкращим варіантом при здоровому харчуванні є ненасичені жири, зокрема оливкова олія. Дієтологи рекомендують використовувати її замість маргарину, вершкового масла та інших олій, щоб знизити кількість калорій у своїй дієті й збагатити раціон корисними речовинами. Вуглеводи — основне джерело енергії. Для забезпечення здорового харчування рекомендується, щоб 64% вуглеводів надходили в організм у вигляді крохмалю (хліб, крупи, макаронні вироби), а 36% — у вигляді простих цукрів (сахароза, фруктоза, мед, пектинові речовини та ін.). Вітаміни — незамінні складові раціону здорового харчування, які беруть участь у всіх біопроцесах організму. Якщо в організм надходить дуже мало вітамінів, це може негативно позначитися на здоров'ї, фізичному розвитку і сприяти обмінним порушенням та хронічним захворюванням.

Найбільш багаті джерела вітамінів — це, безумовно, овочі й фрукти. Останні є невіддільною складовою здорового харчування. Кожна здорова дієта передбачає багато овочів. Овочі та фрукти містять мало калорій і багато антиоксидантів.

Актуальна ресторанна кулінарія сьогодні – це полегшена кухня.

Мода на відкриті кухні також дозволяє продемонструвати натуральність і корисність страв закладів ресторанного господарства.

Загальносвітовий тренд, що набирає обертів і в нашій країні, – збільшення споживання овочів і зниження споживання жирного м'яса, перш за все свинини. Фактично сьогодні овочі витісняють м'ясні страви. Страви на основі бобових, відмінне джерело білків, – хумус, фалафель, сочевичний суп – зараз є в меню багатьох закладів ресторанного господарства, і популярність їх продовжує зростати.

Ці тенденції впливають і на нашу сучасну українську кухню. Традиційна українська кухня багато в чому складається з висококалорійної жирної їжі, тому її осучаснення – це рух в сторону полегшення, зменшення калорійності страв. Тому в салатах у нас все більше зелені і якщо на початку їх намагалися нарізати дрібно, то сьогодні в моді велика форма нарізки, що дозволяє бачити фактуру натурального продукту. Також в нашій кухні з'являються осучаснені версії традиційних страв з використанням дієтичних і знежирених інгредієнтів – наприклад, вареники з морепродуктами, різні нові варіанти страв на основі гречки, червоного буряка, салати з додаванням насіння льону, соняшника, гарбуза, низькокалорійні кондитерські вироби, соєве і мигдальне молоко.

Новітній тренд світової кулінарії та здорового харчування — мікрозелень. Вживання мікрозелені в їжу насичує нас вітамінами, дає запас енергії, сприяє очищенню організму. В меню багатьох закладів ресторанного господарства є страви з додаванням мікрогрину – це різні салати, смузі, пасти.

Зараз в моді легкі кондитерські вироби – мусові тістечка, низькокалорійні десерти на основі фруктів, натуральні сорбети. При цьому в деяких десертах цукор можуть замінювати на цукрозамінник, а також з'явилися такі нововведення як безглютенові десерти. Все це надає куди більш широкі можливості для людей, що піклуються про своє здоров'я.

На сьогодні закладам ресторанного господарства необхідно продавати актуальні страви, потрібно пам'ятати про здоровий спосіб життя, пропонувати корисну їжу – більше овочів та фруктів, використовувати локальні продукти від фермерських господарств, популяризувати страви із застосуванням таких видів теплової обробки, як варіння на парі, припускання, запікання.

Список використаних джерел

1. Архіпов В. В. Ресторанна справа: Асортимент, технологія і управління якістю продукції в сучасному ресторані: навч. посіб. / В. В. Архіпов, А. В. Архіпова, Т. В. Іванникова – К.: Фірма "ІНКОС", Центр навчальної літератури, 2007. – 387 с.
2. Новікова О. В. та ін. Технологія приготування їжі: українська кухня: навч. посіб. / О.В. Новікова, Л.Д. Льовшина, В.М. Михайлов. – 2-ге вид, випр. Та допов.– Харків: Світ книг, 2016. – 679 с.
3. Шумило Г. І. Технологія приготування їжі: навч. посіб. – К.: Кондор, 2006. – 506 с.

Матвійчук Катерина
Державний вищий навчальний заклад
«Рівненський коледж економіки та бізнесу»
Науковий керівник: Сухецька А.С, голова циклової комісії, викладач,
спеціаліст першої категорії

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ОБЛАДНАННЯ У ТЕХНОЛОГІЯХ ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

У ХХІ ст. ресторанний бізнес стає провідним напрямом соціального та економічного розвитку у світі та Україні. І хоча в розвинутих країнах ця сфера є дуже прибутковою і розвинутою, в Україні сфера ресторанного бізнесу перебуває лише у процесі формування. Останнім часом завдяки інноваціям суттєво змінилася індустрія ресторанного господарства. Відслідковування поточних тенденцій та прогнозування майбутніх потреб галузі є надзвичайно важливим для забезпечення продуктивності та прибутковості закладів готельно-ресторанної сфери.

Приготування у вакуумі. У ресторанний світ цей спосіб приготування кулінарної продукції прийшов нещодавно, і застосовують його у новій інтерпретації. Завдяки цій технології 80 відсотків продуктів можна готувати заздалегідь, гарантуючи при цьому високу якість страв. Вони не тільки добре зберігають смак і зовнішній вигляд, але й заощаджують час шеф-кухаря, залишаючи при цьому можливість для творчої реалізації.

Cookvac - інновація приготування у вакуумі та маринування продуктів. *Cookvac* - це унікальне гастрономічне винахід іспанських кухарів. *Cookvac* є компактним приладом для приготування їжі і просочення у вакуумі, запатентований в більш ніж 160 країнах світу. Прилад являє собою вакуумну каструлю, яка штучно створює низький тиск і відсутність кисню, що значно знижує температуру смаження або тушкування, зберігаючи текстуру, колір і поживні речовини продукту. При смаженні в олії, їжа обробляється при температурі від 170-180 0С і вище. Ці процеси викликають окислення масла і втрату поживних речовин. В апараті *Cookvac* можна смажити при температурі 90 градусів Цельсія, що збільшує термін придатності масла в 7-8 разів. Вакуумне просочення продукту працює за наступним принципом: у процесі підвищення температури в товщі продукту починає розширюватися атмосферне повітря яке випаровується у вигляді пари і конденсату на його поверхні при різкому перепаді тиску і його зниженні, продукт починає вбирати в себе навколишнє середовище.

Застосування технології *Sous – vide*. Це специфічний спосіб готування в водяній бані. Продукти заковчуються у вакуумні пакети і довго (іноді більше 72 годин) готуються у воді при температурі близько 60 градусів або нижче. Методу, винахід якого приписують британському фізику графу Рамфорд (1753- 1814), подарував нове народження в середині 1970 -х кухар Жорж Пралюс, що працював в ресторані знаменитих братів Труагро. Він виявив, що фуа-гра, приготована таким чином, зберігає ідеальний вигляд, не втрачає зайвого жиру і

має кращу текстурою в порівнянні з тією, що приготовлена традиційним чином. Для готування sous - vide потрібні спеціальні водяні бані з термостатами, здатні гарантовано підтримувати одну і ту ж температуру з точністю до десятих часток градуса.

Термоміксінг. Технологія Thermomix, яка в основі несе змішування і подрібнення компонентів того чи іншого блюда при постійному нагріванні. Тобто фактично Термоміксер - це міні - котел для приготування їжі з функцією перемішування.

Пакоджетінг. Сам процес льдоміксінга полягає в тому, що продукти, схильні до глибокого заморожування до -22С протягом 24 годин, перетворюються в ультра гладку, мелкотекстурізовану, пнореобразную масу і зберігаються в такому вигляді при температурі -12 - -15С, яка є ідеальною для заморожених десертів.

Сублимаційна сушка. Основне завдання дегідратації (сушки) продукту - видалення води до такого рівня, при якому мікробіологічна активність бактерій зводиться до мінімуму, необхідному для тривалого безпечного зберігання продукту і його подальшої регідратації (відновлення). При цьому дуже важливо зберегти аромат продукту в процесі сушіння.

У новому *VarioCooking Center* можливо все: варити, смажити, готувати на грилі, у фритюрі чи під тиском найрізноманітніші страви, окремо чи у 35 паралельному режимі. Завдяки *VarioCooking Center* можливі:

- найкоротші строки прогріву, приготування та охолодження;
- паралельне приготування різних страв;
- відсутність пригорання;
- очистка, яка здійснюється протягом декількох секунд;
- швидка підготовка центру до подальшої роботи.

Стефан гриль - революція в приготуванні м'яса і риби методом COOK – IN в кожному ресторані, барі, пабі або стейк- хаусі має бути одна або кілька страв які є своєрідним «обличчям» закладу, хітом. Як правило, це страва з м'яса або риби. М'ясо просмажується до золотистої скоринки зсередини, а зовні зберігає свій ніжний рожевий колір і соковитість.

Приготування в мікрохвильовій печі. НВЧ – нагрів вже давно занесений в класифікацію способів теплової обробки як один із варіантів варіння продуктів. Часто використовують мікрохвильові печі в кулінарній практиці для проведення допоміжних операцій: розігрів кулінарної продукції, розтоплення шоколаду, розм'якшення вершкового масла, розпушення желатину, висушування грибів овочів, тощо.

Обробка в полум'ї газового пальника. В ресторанній практиці з'явилася можливість наносити малюнки на поверхню вже готової кулінарної продукції, створювати ніжну хрустку карамельну скоринку на поверхні брюле. Завдяки створенню спеціальних газових пальників, в тому числі дуже мініатюрних, цей спосіб дозволяє отримати дійсно хрустку кірочку.

Вдосконалення технологічного процесу виробництва супів із використанням сучасного обладнання проводиться шляхом застосування *хербофільтру, термоміксеру, автоклави.*

Шокове замороження. При даному процесі зменшуються втрати вологи, мінімалізуються небажані біохімічні зміни, краще зберігається поживна цінність продукту. Страва, заморожена у такий спосіб, за своїми властивостями еквівалента свіжій або охолодженій.

Список використаних джерел

1. Кравчук Н. М. Інноваційні ресторани технології. [Електронний ресурс]: конспект лекцій для студ. спеціальності 8.05170113 «Технології в ресторанному господарстві» денної форми навчання / Н.М. Кравчук, І.Л.Корецька – К.: НУХТ, 2014. – 114 с. <http://library.nuft.edu.ua/ebook/file/43.77.pdf>

2. Пильо Г.П. Сучасні напрямки розвитку інноваційних технологій у закладах ресторанного господарства/Методичний посібник [Електронний ресурс]: 2020р. <https://ru.calameo.com/read/00204555166f94be7fb15>

Мосійчук Софія

Відокремлений структурний підрозділ "Фаховий коледж технологій, бізнесу та права Волинського національного університету імені Лесі Українки".

Науковий керівник: Макарук І. В., старший викладач кафедри харчових технологій та організації ресторанного бізнесу, викладач-методист

НАЦІОНАЛЬНА АВТЕНТИЧНІСТЬ ВОЛИНСЬКОЇ КУХНІ

Волинь – історична область України та її сучасна прикордонна адміністративно-територіальна одиниця. Саме таке прикордонне географічне розміщення області та безпосереднє сусідство з Європейським Союзом та активно сприяє розвитку туризму, а відтак й готельно-ресторанному бізнесові. Потік вибагливих туристів спонукає рестораторів та готельєрів Волині все частіше звертатися до власної історії, прадавніх коренів, звичаїв та традицій етносу.

Волинська кухня славиться своєю різноманітністю і високими смаковими якостями. Це досягається не тільки розмаїттям продуктів, використовуваних для приготування страв, але й складною рецептурою та комбінованими способами обробки продуктів, що входять у ці страви. Винятків у цьому списку немає. Навіть приготування волинського салату потребує зусиль. Для його приготування білокачанну капусту очищують, варять цілою у підсоленій воді, згодом готову капусту ріжуть на четвертинки, кладуть в огірковий розсіл і витримують до 12 годин. Перед подачею страви капусту ріжуть на шматки, викладають у салатницю, поливають олією, посипають перцем, гірчицею та тертим часником [4, 492].

Що стосується перших страв, то до складу юшки, популярної і поширеної у волинській та українській кухнях страви, входять продукти, які в своєму поєднанні дають приємний смаковий букет. Під час приготування юшки продукти не тільки варять, але деякі з них (моркву, цибулю, корінь петрушки) попередньо ще й обсмажують. Основними складниками страви "Юшка волинська" є огірки солоні, яблука свіжі, цибуля ріпчаста, картопля, зелений

горошок, масло вершкове, томатне пюре, сливи консервовані або мариновані, сосиски, яловичина або свинина. Її варять на м'ясо-кістковому бульйоні, який проціджують, а м'ясо, очищені огірочки і яблука нарізають скибочками. Цибулю пасерують, додаючи томатне пюре, огірочки припускають. У киплячий бульйон кладуть нарізану кубиками картоплю, розібрану на суцвіття цвітну капусту, додають зелений горошок, пасеровану цибулю, огірочки, яблука, м'ясні продукти, сіль, лавровий листок, запашний перець і варять до готовності. Також юшка має "секретні волинські складники". Подають її із нарізаною на скибочки сосискою та маринованими (консервованими) сливами [1, с. 68].

Технологічною особливістю котлети "Лісова пісня" є приготування цієї страви з використанням м'яса та грибів. Свинину (котлетне м'ясо) двічі подрібнюють на м'ясорубці, додають молоко, сіль, перемішують і формують із нього кружальця. На середину кожного кружальця кладуть фарш, загортають, надають овальної форми, змочують у льезоні, обкачують у сухарях і смажать на маслі вершковому. Особливістю приготування фаршу є грибочки, які зібрані на теренах Волинського краю. Відварні гриби дрібно січуть, цибулю пасерують, відварені яйця подрібнюють, додають сіль, перець і перемішують. Доводять страву до готовності у духовій шафі [1, с. 161-162].

На Волині у великому асортименті готують страви з картоплі та грибів – картопляні оладки, пиріжки, бабки. Значну кількість страв готують з молока та сиру – супи, бабки, пудинги, сирники, млинці з сиром, желе та киселі. Багата кухня стравами і різноманітними виробами з борошна. Найпоширенішими стравами з борошна є вареники, галушки, млинці, бабки, гречаники тощо.

Залежно від пори року вареники виготовляють з різною начинкою: м'ясом, рибою, сиром, грибами, картоплею, капустою, маком, вишнями, полуницями, сливами, яблуками. Галушки виготовляють з різноманітного тіста – здобного, заварного пшеничного і гречаного, а також із манних круп, сиру, хлібних сухарів, картоплі та ін. Виготовляють також різні млинці: гречані, пшеничні, гречано-пшеничні, пшоняні, пшоняно-гречані, манні, кукурудзяні, з білого хліба, з яблуками тощо.

При приготуванні волинського пирога дріжджі розводять у молоці, додають розтерті з цукром яйця, розтоплене масло, сіль, добре вимішують і ставлять у тепле місце, щоб тісто підійшло. Коли воно підійде, розкачують тонким шаром і кладуть на лист, дають знову підійти і випікають. Готовий пиріг зверху прикрашають густою, як повидло, масою, виготовленою зпропарених з цукром родзинками, сушених слив без кісточок і ставлять знову в духовку.

Родзинкою кухні є волинські вергуни. Для їх приготування яйця добре змішують з горіховою або арахісовою олією, всипають борошно і замішують тісто. Щоб тісто можна було тонко розкачувати, його місяць не менше півгодини. Із розкачаного тіста нарізають вергуни, смажать у гарячому смальці, викладають на тарілку, посипають цукром і подають на стіл.

Мешканці Волині із давніх-давен готували в домашніх умовах різноманітні напої: наливки, настоянки, варенухи, тертухи, спотикачі, пиво, кваси тощо. Саме ці напої все частіше наповнюють меню закладів ресторанного бізнесу.

Чи можна стверджувати, що розглянуті всі особливості волинської кухні? Звичайно, що ні. Волинська кулінарія налічує сотню рецептів різноманітних кулінарних виробів, має особливості щодо їх приготування. Її страви особливі, часто поєднують непоєднуване, мають складну рецептуру, поєднують різні технологічні процеси виготовлення та обробки сировини, орієнтовані на культуру історико-географічного регіону Великої Волині.

Список використаних джерел

1. Збірник рецептур національних страв та кулінарних виробів, правових, нормативно-правових та інших актів для закладів ресторанного господарства [Текст] / Авт.-розроб. і уклад. О. В. Шалимінов. - Київ : Арій, 2011. - 992 с. - ISBN 978-966-498-162-7.

2. Makaruk I. NATIONAL AUTHENTICITY OF VOLYN CUISINE / I. Makaruk // Tourism of the XXI century: Global challenges and civilization values : II International scientific and practical conference (Kyiv, June 01, 2020). – Kyiv : KNUTE, 2020. – С. 492-497. - ISBN 978-966-629-983-6.

Панащук Тамара
Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені Лесі Українки»
Науковий керівник: Бондарук С.Л., викладач технологічних дисциплін,
вища категорія, старший викладач

ПРОГРЕСИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ БОРОШНЯНИХ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ

Проблема харчової цінності борошняних кондитерських виробів набирає особливу гостроту в період дієтичного харчування, коли з раціону харчування виключаються деякі продукти. В таких умовах більш одноманітного харчування проблема якості і харчової цінності виробів з тіста і можливих шляхів підвищення їх харчової цінності стає більш актуальною. Окрім того, наше сьогодення характеризується несприятливими екологічними умовами.

Це обумовлює потребу в продуктах, збагачених речовинами, що містять достатню кількість вітамінів. Спеціалісти галузі шукають нові добавки, які підвищують якість і харчову цінність борошняної продукції. Найбільш популярними є технології борошняних кондитерських виробів з використанням білкових і вітамінних збагачувачів та рослинних добавок.

В цьому напрямку представляються перспективними різні рослинні добавки. Впровадження новітніх технологій в області харчування дає змогу розширити раціон харчування, який збагачений важливими нутрієнтами та наблизити його до збалансованого. В технології борошняних кондитерських виробів перспективним є використання природних сировинних ресурсів. Важливими овочами у харчуванні населення України є морква та гарбуз, які містять значну кількість вітамінів, мінеральних речовин, мікроелементів, харчових волокон. Харчові волокна (целюлоза, геміцелюлоза, лігнін та пектинові речовини) беруть участь в побудові оболонки клітин рослинного

походження. Надають позитивний вплив на обмін речовин, на утилізацію білків, жирів, вуглеводів. Морква часто включається в раціон людей з цукровим діабетом. З'єднань калію в моркві в 10 разів більше, ніж з'єднань натрію. Це разом з харчовими волокнами дає коренеплоду сечогінні властивості, сприяє оздоровленню кишківника. А вміст в ній значної кількості заліза, міді, марганцю, кобальту, вітамінів надає властивості, які важливі при анемії. В технології приготування борошняних кондитерських виробів доцільно використовувати олію з насіння гарбуза, яка відновлює функцію клітинних мембран, має виражену антиоксидантну та гепатопротекторну дію, нормалізує біохімічний склад жовчі, зменшує набряк і покращує мікроциркуляцію в стадіях трофічних розладів та епітелізації, надає протекторну дію на грануляцію, стимулює трофічні і обмінні процеси в тканинах, зменшує вираженість запальних процесів, виявляє бактеріостатичну дію (1). Має антисклеротичну, противиразкову і антиалергічні властивості, нормалізує склад жовчі; в раціони людей повинна входити овочева сировина. Введення в технологію борошняних кондитерських виробів овочевої сировини та олії насіння гарбуза веде до зниження калорійності та покращення поживної цінності готових виробів.

Хімічний склад олії з насіння гарбуза, на відміну від соняшникової олії, представлений великою кількістю таких необхідних організму людини полінасичених жирних кислот, як омега-6 та омега-3, загальна кількість яких складає до 53 г на 100 г продукту, насичених кислот – 20,5 г на 100 г продукту, мононенасичених кислот до 26,6 г на 100 г продукту (2).

При виробництві виробів з пісочного та прісного здобного тіста з додавання морквяного пюре та олії гарбуза утворюється приємний смак та аромат, яскраво виражений овочевий присмак у готових виробів не відчувається, енергетична цінність виробу при цьому залишається на рівні контролю. Із збільшенням кількості овочевої добавки знижується вміст легкозасвоюваних вуглеводів, але вологість виробу підвищується за рахунок внесення овочевої сировини. З метою усунення даного недоліку моркву перед використанням доцільно запікати. При цьому відбувається інтенсивне випаровування вологості при незначних втратах поживних речовин. Науковці розробили технологію нових борошняних кондитерських виробів з використанням морквяного пюре та олії з насіння гарбуза, згідно якої олія додається в збиту суміш вершкового масла з цукром, після чого збивання продовжується до з'єднання зі збитими яйцями і морквою (3), яка пройшла попередню механічну обробку, була запечена, очищена і протерта. Далі технологічний процес протікає по традиційній технології – додається решта інгредієнтів. Введення в технологію приготування борошняних кондитерських виробів морквяного пюре та олії з насіння гарбуза покращує поживну цінність виробів, збільшується вміст мінеральних речовин: натрію, калію, магнію; збільшилася кількість вітамінів, а саме: вітамін А, Р-каротин, вітамін РР. Вироби також збагачуються селеном, цинком, поліненасиченими жирними кислотами, вітамінами Е, С. Додавання морквяного пюре до виробів сприяє зменшенню кількості вуглеводів, що відповідно зменшує калорійність виробу.

Висновки. Впровадження асортименту продукції за новітніми технологіями у виробничу програму закладу ресторанного господарства покращить асортимент готових виробів, збагативши їх мінеральними речовинами та вітамінами; знизить енергетичну цінність за рахунок зменшення вмісту цукру та жиру; призведе до покращення здоров'я людей та їхнього самопочуття,

Список використаних джерел

1. Павлоцька Л. Ф. Основи фізіології, гігієни харчування та проблеми безпеки харчових продуктів : навч. посіб. / Л. Ф. Павлоцька, Н. В. Дуденко, Л. Р. Дмитрієвич. – Суми : Університетська книга, 2007. – 441 с.

2. Нечаев А. П. Пищевые добавки (понятие, аспекты современного использования в пищевых технологиях, проблемы, тенденция развития) // Пищевая промышленность. – 2008. – № 6. – С. 12-15.

3. Сборник рецептов мучных кондитерских и булочных изделий для предприятий общественного питания / М-во торговли СССР; [разраб. А. С. Ратушный и др.]. – Москва : Экономика, 1985. – 294 с.

Супрун Богдана
Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій бізнесу та права
Волинського національного університету імені Лесі Українки»
Науковий керівник: Новосад Т.І., викладач технологічних дисциплін,
викладач вищої категорії, методист

КВІТКОВА КУЛІНАРІЯ В СУЧАСНОМУ РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ

Інтерес суспільства до здорового харчування та способу життя, особливої любові до оригінального харчування, призводить до пошуку нових продуктів рослинного походження. Створюючи здорове, корисне, ексклюзивне меню, кухарі вивчають склад і властивості продуктів, формують образ страви, модні акценти, стиль, тим самим розширюють свої знання.

Їстівні квіти не так давно увійшли в щорічний список продовольчих тенденцій. «Квітковий тренд» знаходить нові грані. Вони не просто прикрашають страву, а створюють власний неповторний та особливий стиль, збагачують кулінарне мистецтво. Квіти урізноманітнюють смак, аромат страви. Звісно, краще їм бути органічними. Кулінарний світ використовує їстівні квіти для приготування напоїв, десертів, салатів, перших і других страв в якості приправ.

Квіти — це не тільки декоративний елемент, але також багата вітамінами і смачна добавка до звичних нам традиційних страв. Їх перевага - це не тільки красивий колір і зовнішній вигляд, але і цікавий аксесуар, який справить враження на всіх.

Їстівні квіти почали використовувати в кулінарії тисячі років тому для прикраси, у різних десертах, у салатах, напоях. Останнім часом з'явився новий інтерес до вирощування їстівних рослин, у тому числі й квітів. Стали виникати

спеціалізовані ферми по їхнім вирощуванню. Кулінарне використання квітів бере свій початок сотні років тому в Китаї, Греції й Римі. Багато культур зараз використовують квіти в традиційній кухні – каша із квітів в італійській кухні й пелюстки троянди в кухні Індії. Додавання квітів у звичайні страви допоможе додати їм приємний колір, аромат і екзотичність [1, с. 12]. Деякі квіти є пряними, інші – трав'янистими, а треті – дуже ароматні.

В даний час в їжу вживаються понад 45 видів квітів. Це акація, чорнобривці, аніс, базилік, бегонія, братки, капуста броколі, хризантеми, кабачки, часник, гарбуз, квасоля, фіалки, флокси, герані, груша, горох, гібіскус, яблуня, жасмин, артишок, коріандр, конюшина, кріп, цвітна капуста, лаванда, лілейник, липа, любисток, мак, м'ята, кульбаба, календула, настурція, майоран, апельсин, первоцвіт, розмарин, троянда, рукола, соняшник, ромашка, шавлія, зелений лук, слива, тюльпан, чебрець, жимолость, вишня.

Їстівні квіти на десерт - це справжнє гастрономічне задоволення! Любителі кулінарії та професійні кухарі вже давно розробляють і моделюють рецепти, створюють красу, вишуканість, індивідуальність і привабливість страв за допомогою квітів. Перед уживанням їстівних квітів, слід промити їх акуратно у воді й обсушити на паперових серветках. [2, с. 32]. При використанні в їжу незнайомих рослин потрібно бути впевненими, що вони не отруйні, а вживаючи нові квіти, дотримувати обережності, починаючи з невеликих кількостей, а вже потім поступово збільшуючи за смаком.

Апельсинові або лимонні квіти вважаються цінною сировиною для кулінарії, служать прекрасним доповненням до напоїв, салатів і десертів. Їх можна додавати при варці у варення. З них готують спеціальну цитрусову воду. Як прикраса для солодких страв і десертів квіти цитрусових неповторні.

Вербена лимонна. Крихітні білі квіти нагадують ароматом лимон. Ідеальні для десертів і чаю.

Гарбуз. Квітки цієї рослини ідеальні для фаршування, мають слабкий аромат. Вилучите тичинки перед використанням [3, с. 48].

Герань. Квітами й пелюстками можна посипати десерти, уживати їх у прохолодних напоях і коктейлях, або заморожувати в кубиках льоду, для ароматизації відварних і запечених яблук і груш. На свіжому листі можна настоювати молоко, вершки й сиропи для десертних страв, морозива і кремів, або додати 1 свіжий лист у чай.

Гібіскус. Повсюдно додається в чай, проте журавлинний аромат дуже терпкий і повинен бути використаний ошадливо.

Ірис. Розмелене у борошно коріння ірису додають в кондитерські вироби, використовується як ароматизатор, у невеликих кількостях входять до складу спецій. У Вірменії з пелюсток ірису варять варення.

Красолі. Одні із самих популярних їстівних квітів. Пелюстки красолі мають солодкий, квітковий аромат, що має пряний перцевий післясмак. Квіти можна вживати цілком для прикраси салатів, десертів, несолодких запіканок і каш, відкритих бутербродів, у холодних закусках.

Кульбаба. Молоді рослини кульбаби дуже ніжні на смак і можуть використовуватися в салатах і десертах.

Лаванда. Квіти й пелюстки гарні й смачні в келиху шампанського, із шоколадними десертами, тортами й тістечками, у щербетах і морозиві.

Лілії. Квіти дуже гострі, але мають чудовий квітчасто-цитрусовий аромат. Квіти й пелюстки чудово підходять для прикраси складних салатів або тортів, можна зацукровувати.

М'ята. Квіти мають освіжаючий м'ятний аромат. Інтенсивність його коливається залежно від виду м'яти.

Соняшник. Пелюстки їстівні, а чашечка за смаком нагадує артишок.

Троянда. Мініатюрними квітами й бутонами можна прикрашати морозиво й десерти, великими пелюстками посипати десерти або салати. Пелюстки або бутони можна заморожувати в кубиках льоду й уживати їх для пуншів або солодких коктейлів (особливо із шампанським). Зацукровані пелюстки або квіти й бутони троянд підходять для прикраси тортів і десертів [4].

Квіти для використання в кулінарії не повинні бути оброблені пестицидами. Промивають їх акуратно у воді й обсушують на паперових рушниках. Для прикрашання десертів використовують зацукровані квіти.

Отже, використання їстівних квітів в якості прикраси страви - найкраще рішення кулінарії. Крім поліпшення зовнішнього вигляду страви, квіти дивують неповторними ароматами і різними смаками їстівні квіти в поєднанні зі спогляданням краси, відчуттям аромату, вносять цілу номенклатуру новизни та надають можливість урізноманітнити раціон харчування та додають страві особливих фарб.

Список використаних джерел

1. Орлова Н.Я., Пономарьов П. Х. Товарознавство продовольчих товарів: Підручник. – К.: Київ. нац. торг-екон. ун т, 2002. – 360 с.

2. Вульф Е.В., Малєєва О.Ф., Миронне ресурсн полезных растений, Изд. «Наука», Л., 1999.- 160 с.

3. Савельев А.Т., Шиманюк А.П. Дикорастущие плодовые, ягодные и орехоплодные растения наших лесов. М.: Изд.: «Лесная промышленность», 1990. – 258 с.

4. www.wikipedia.org.ua

9. ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я ТА БЕЗПЕКА

Березюк Тетяна

Відокремлений структурний підрозділ

«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права

Волинського національного університету імені Лесі Українки»

Науковий керівник: Голуб Л.Б., викладач вищої категорії

ВПЛИВ КОНСЕРВАНТІВ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Згідно цифрової кодифікації консерванти мають індекси E200-E299.

200-209 Сорбати. Сорбінова кислота E 200 та калієві E 201, натрієві E202 і кальцієві солі E203 сорбінової кислоти. Сорбінова кислота не змінює органолептичних властивостей харчових продуктів, не має токсичності і не виявляє канцерогенних властивостей.[1]

Користь і шкода консерванту сорбату калію вивчені досить добре - більшість вчених зійшлися на думці, що добавка абсолютно не шкідлива. Вона входить в групу безпечних харчових компонентів, при помірному вживанні в невеликих кількостях не завдає жодної шкоди організму людини. Продукція з вмістом E202 дозволена в переважній більшості великих і розвинених країн. Максимальна допустима доза 0,1%–0,2% від загальної маси.

210–219 Бензоати. Консервуюча дія бензойної кислоти ґрунтується на інгібуванні нею каталази і пероксидази, внаслідок чого в клітинах накопичується пероксид водню. Не зважаючи на її часте застосування, є сильним токсином, може викликати алергічні реакції, провокує кропив'янку, порушує окислювально-відновні процеси, негативно впливає на процес утворення ферментів і розщеплення жирів. Добавка не виводиться з організму природним шляхом, накопичується і відкладається поступово. [2]

220–229 Сульфіти. E 220 Сірчистий ангідрид (двоокис сірки). Виконує функції протимікробного реагенту є антибіотиком, що запобігає появі більшості мікроорганізмів. Є антиоксидантом, дуже токсичний.[1]Завдає шкоди людському організму тому, що руйнує вітамін В1 і білки. Астматики повинні з обережністю вживати продукти, оброблені або містять діоксид сірки - у них речовина може викликати сильну алергічну реакцію. Допустима норма діоксиду сірки в продуктах, які вживаються в їжу постійно – 100 мг / кг.

230–239 Феноли й форміати (метаноати) Мурашина кислота (E 236) з усіх жирних кислот має кращі антимикробні властивості і застосовується багатьох країн. Консервант E 236 дуже небезпечний у концентрованому вигляді, і при контакті з шкірою може викликати сильні хімічні опіки. Пари мурашиної кислоти можуть пошкодити дихальні шляхи і очі. При попаданні в організм у великих кількостях добавка E 236 викликає пошкодження зорового нерва і приводить до сліпоты. Дослідження показали, що мурашина кислота може провокувати генні мутації, а також захворювання печінки і нирок. В Україні добавка E 236 не входить в список добавок, дозволених для використання у харчових продуктах.

240-259 Нітрати. E 240 речовина формальдегід володіє протигрибковою, протимикробною та канцерогенною діями. Має сильний антисептичний ефект

Формальдегід сильна отрута.[1] Міністерство охорони здоров'я і соціальних служб визначило, що формальдегід є канцерогеном.

260-269 Ацетати (етаноати). Е 262 ацетат натрію- це натрієва сіль оцтової кислоти. Ступінь токсичності – низький. Вживання добавки Е 262 не приводить до побічних ефектів, тому що ацетати є звичайним компонентом всіх клітин організму. Харчову добавку Е 262 дозволено використовувати усвіті та Україні.

270-279 Лактати . Молочна (лактатна) кислота (Е270) - харчова добавка є антиоксидантом, консервантом .У силу свого природного походження і утворення в організмі людини природним шляхом використання молочної кислоти в якості харчової добавки Е 270 дозволено у всіх країнах. Гранично-допустимі норми використання консерванту Е 270 не встановлені.

280-289 Пропіоати (пропаноати). Пропіонова кислота (харчова добавка Е 280). Якщо уникати концентрованого стану, то цю речовину можна вважати безпечною. Добавка Е 280 не токсична і не несе ніякого негативного впливу на репродуктивні органи. З організму швидко окислюється і виводиться з нього. [2]

290-299 Інші. Харчова добавка Е 290 (діоксид вуглецю) застосовується в харчовій промисловості як консервант і антиоксидант. Надмірне вживання напоїв з добавкою Е 290 протипоказано людям з хворобами шлунка та шлунково-кишкового тракту (виразки, гастрити). Напої з добавкою Е290 можуть сприяти «вимиванню» кальцію з кісток організму.

Безпечні консерванти: Е 202 антимикробний засіб, не допускає росту грибів, цвілі. Е 260 – оцтова кислота. Розбавлена до 6 або 9% кислота корисна для розщеплення жиру і вуглеводів. Е 296 – яблучна кислота. Допомагає печінці у засвоєнні ліків, знижує тиск, має протиракові властивості.

Відносно нешкідливі консерванти: Е 290 – вуглекислий газ (діоксид вуглецю). **Консерванти-сильні канцерогени:** Е 210 – бензойна кислота. Дослідження показали, що добавка викликає рак, сильну алергію, нервозність, підвищує гіперактивність. Е 212 – бензоат калію. Досліджено, що добавка сприяє розвитку раку, викликає сильну алергію, погано діє на нервову систему. Е214-Е 215 – ефір етиловий. Погано впливає на дітей, провокує рак, алергію Е 216 – пропіловий ефір, сприяє отруєнню. Е219 – метиловий ефір натрієва сіль. Сприяє отруєнню, особливо у дітей, алергію, раку. Е 240 – формальдегід. Отрута, зразок миш'яку і синильної кислоти, смертельно небезпечний, токсичний. Провокує хвороби: рак, алергію має поганий вплив на дітей . Е 249 – нітрит калію та Е 280 – пропіонова кислота. Провокують рак, погано впливають на дітей. Е 281-Е 283 – пропіонат натрію, кальцію, калію. Провокує захворювання раку, мігрень і спазми судин, погано впливає на дітей.

209, 213-219, 225-228, 230-233, 237, 238, 241, 252, 263, 264, 281-283 Список цих харчових консервантів не мають дозволу на використання у харчовій промисловості в Україні.[1]

Список використаних джерел

1. <https://noilluk.netlify.app>
2. <https://uk.dobavkam.net/>

ВПЛИВ ЕЛЕКТРОМАГНІТНИХ ПОЛІВ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ

Відкриття М. Фарадеєм електромагнітної індукції призвело до створення електротехніки, відкриття електромагнітних хвиль, існування яких передбачив Д. Максвелл, а використання їх А. С. Поповим для радіозв'язку призвело до створення радіотехніки і радіоелектроніки. Але всі ці відкриття фізики як допомагають людині, так і шкодять їй.

Електромагнітні поля негативно впливають на організм людини, яка працює з джерелом випромінювання, а також на населення, яке мешкає поблизу джерел випромінювання. [1,]

За визначенням, електромагнітні коливання – це одночасні періодичні зміни взаємопов'язаних електричного та магнітного полів.

У природі джерелами електромагнітних полів є атмосферна електрика, космічне проміння, випромінювання Сонця. До штучних джерел належать: генератори, трансформатори, антени, монітори комп'ютерів тощо. Промисловими джерелами є: високовольтні лінії електропередач, випромінювальні прилади, робочі конденсатори тощо. [2]

Джерелом електромагнітного поля в житлових приміщеннях є електропроводка, різноманітна електротехніка - холодильники, праски, пилососи, електропечі, мікрохвильові печі, телевізори, комп'ютери та інші побутові електроприлади. На електромагнітну обстановку квартири впливають електротехнічне обладнання будівлі, трансформатори, кабельні лінії. У людини, при знаходженні в умовах впливу електромагнітних хвиль, радіочастот можливі функціональні порушення нервової й серцево-судинної систем. [3]

Давайте ретельніше розберемося з впливом деяких побутових приладів на організм людини.

Майже в кожній квартирі є мікрохвильова піч, яка є джерелом випромінювання, піч працює на частоті 2450 мГц, це допустимий рівень випромінювання –10 мкВт/см², на відстані 50 см. Випромінювання відбувається при нещільно причинених дверцятах. Максимальні значення можуть досягти 100 мВт/см² на відстані 5 см.

У кожного з нас є мобільний телефон, який також негативно впливає на наш організм. Мобільний зв'язок характеризується за рівнем SAR- питомою потужністю, поглинутою тілом людини. Допустимий рівень-2Вт/кг, більшість телефонів мають поглинальну потужність 0,5-1,5 Вт/кг. Найгірші умови спостерігаються на краю зони покриття, тому важлива якість покриття стільникового оператора. Небезпечне пікове значення та час дії. Безпечніше користуватися автомобільними антенами та системами "вільні руки". У навушниках небезпека у 100 разів менша.

Комп'ютери створюють поля різної частоти: екран монітора – електростатичні поля; системний блок - поля частотою 50Гц, рядкова розгортка – 15...130 кГц, імпульсний блок живлення – 100-150кГц. Найбільший рівень випромінювання спостерігається з верхньої та бокової частини монітора на відстані до 2,5 м. Найвищі рівні опромінення характерні для дії електростатичного поля комп'ютерів сумнівного виробництва, воно може перевищувати встановлені норми у декілька разів [1]

Електромагнітне випромінювання — потужний фізичний подразник, воно впливає на біологічні об'єкти та, зокрема, на людину під час усього її існування. Внаслідок дії електромагнітного випромінювання спостерігається розвиток катаракти, розлад психіки, підвищена втомленість і сонливість, поява слухових галюцинацій. Тривалий вплив випромінювання порушує функції серцево-судинної системи, погіршує обмін речовин, призводить до зміни складу крові, зниження біохімічної активності.

Постійне перебування людини в умовах низькочастотного магнітного поля призводить до астенії, депресії, меланхолії, зменшення полової активності.

За визначенням, електромагнітні коливання – це одночасні періодичні зміни взаємопов'язаних електричного та магнітного полів. Люди, що працюють під надмірним електромагнітним випромінюванням, зазвичай швидко втомлюються, скаржаться на головні болі, загальну слабкість, болі в області серця. У них збільшується пітливість, підвищується дратівливість, стає тривожним сон.

Як же захиститися від електромагнітного випромінювання?

Захист людини від небезпечного впливу електромагнітного опромінення здійснюється рядом способів, основними з яких є: зменшення випромінювання безпосередньо від самого джерела, екранування джерела випромінювання, застосування індивідуальних засобів захисту, зменшення потужності джерела випромінювання, використання поглинальних і відбивних екранів, раціональне розміщення випромінюючих й опромінюючих об'єктів, обмеження місця та часу перебування працюючих в електромагнітному полі, захист відстанню, тобто віддаленням робочого місця від джерела випромінювання і т. д.

Список використаних джерел

1. Основи екології: Підручник/О. В. Солошенко, А. М. Фесенко, С. І. Кочетова, Н. Ю. Гаврлович, Л. С. Осипова, В. І. Солошенко, за ред. О. В. Солошенка – Харків: Парус тм, 2008 – 371 с.

2. Охорона праці: Навч. Посібник/За ред.. В. Кучерявого. – Львів: Оріяна – Нова, 2007. – 368 с.

3. Научно – виробничий журнал "Охорона праці" №3 (177) 2009 стаття "Небезпека електромагнітних полів".

ПРОБЛЕМИ ПОБУДОВИ ОПТИМАЛЬНИХ ПАРАМЕТРІВ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Проблема дослідження й оцінки режимів рухової активності завжди є актуальною, оскільки рухова активність є одним з головних факторів, що визначають здоров'я і рівень фізичного стану населення. На даний час раціональна організація рухової активності набула особливої актуальності внаслідок порушення балансу між споживаною їжею, фізичним навантаженням і відпочинком людини. Особливу роль у цій проблемі відіграє організація рухового режиму молоді, навчання яких пов'язано з малою руховою активністю. Хронічний дефіцит рухової активності у режимі студентської молоді стає реальною загрозою її здоров'ю та нормальній фізичній працездатності [1, 2].

Питанню розробки і обґрунтування режимів рухової активності присвячена велика кількість праць: розглянуто питання виміру та оцінки режиму рухової активності людей у різних умовах праці та навчання, обґрунтовано добовий та тижневий обсяг рухової активності у різних одиницях виміру [2]. У літературі є відомості про зв'язок між руховою активністю і рівнем фізичної підготовленості та працездатності. Зустрічаються різні думки щодо нормативів рухової активності людей у різних умовах праці.

На думку Л. Н. Ніфонтової, при визначенні оптимальної рухової активності доцільно дотримуватися наступної послідовності:

- 1) пошук загальних закономірностей, що визначають раціональну норму рухової активності;
- 2) розробка рекомендацій з організацій і методики проведення різних форм занять (організованих і самостійних, індивідуальних і групових);
- 3) розробка рекомендацій з організації і проведення спеціальних форм занять у режимі праці і вільного часу в залежності від характеру праці . [3].

Не знайдено єдиної думки з питань доцільних форм м'язової діяльності, характеру м'язового навантаження, так і їхніх величин – обсягу і потужності впливу.

Дотепер відсутні єдині кількісні критерії дозування навантаження.

За даними К. Енсона у розвинутих країнах протягом доби величина «біологічного часу» складає близько 10 год. «робочого» - 9 год., «вільного» - 5 год.. виходячи з того, що кількість і якість рухової активності кожної людини неоднакові, можна визначити лише загальні раціональні норми рухового режиму. Ці норми повинні складатися з урахуванням індивідуальних особливостей.

Встановлено що в процесі систематичних занять у собі зі стажем у зрілому віці спостерігається як відновлення, так і вдосконалення рухових якостей, але все-таки функціональна потужність організму дорослих людей не досягає величин, здобуту у дитячому та юнацькому віці. У такий спосіб підтверджується необхідність створення системи багаторічних систематичних занять фізичними вправами різної спрямованості.

Неоднозначні і підходи до вивчення частоти, тривалості та інтенсивності занять. Багато хто вважає, що найбільш важливо визначити відносну інтенсивність тренувального навантаження, а не її тривалість [3]. Проте, незважаючи на те, що є збіг результативності запропонованих фізкультурно-оздоровчих програм у відношенні показників фізичної працездатності навіть при істотних розходженнях у тривалості тренувальних занять продовжуються суперечки щодо раціональної величини тренувальних навантажень. Відмітимо що рекомендації тут відрізняються в межах 20—85 %.

Найбільша кількість прихильників триразових занять у тиждень по 20–30 хв..

Н. Л. Ніфонтова наводить дані про найбільшу ефективність занять фізичними вправами, проведених 10-12 год. На тиждень [3].

Така неоднозначність думок у відношенні раціональної потужності і обсягу величини навантажень, частоти занять у тижневому циклі зумовлена багатьма причинами. Це і неоднаковий фізичний стан обстежених, і умови життя, режиму роботи і відпочинку. Зрозуміло, неоднозначні і рекомендації з використовуваних засобів і факторів фізичної культури (сауна, загартовуючі процедури й ін.), критерії оцінки ефективності занять. При цьому було встановлено, що виразність оздоровчого ефекту пропорційна вихідному функціональному стану організму і значній мірі залежить від спрямованості тренувальних впливів.

Таким чином, оптимізація рухової активності, мабуть, усе-таки повинна йти лінією соціальної виправданості, спрямовуватись на стійкий оздоровчий ефект, що дозволить більш раціонально використовувати вільний час і для інших видів діяльності, що сприяють гармонійному соціально-культурному розвитку особистості.

Список використаних джерел

1. Бачериков Н. Т. Психогигиена умственного труда учащейся молодежи. – К.: Здоровье, 2018. – 186 с.
2. Думба О. Б. Оцінка і оптимізація розумової і фізичної працездатності студентів засобами фізичної культури. – К.: Знання України, 2019. – 460 с.
3. Ріпак Р. О. Формування здорового способу життя студентів закладів вищої освіти. - К: Кондор. 2017 – 502 с.

ВПЛИВ ФАРБ НА ОРГАНІЗМ ПРОФЕСІЙНОГО ХУДОЖНИКА

Фарба - речовина для забарвлення предметів у той чи інший колір, для малювання картин, для захисту різних виробів, будов від дії чинників зовнішнього середовища.

Використання фарб можна розділити на дві групи: побутове та естетичне. Побутові потреби людини різноманітні, іноді сповнені необхідності довершення як творчої, так і цілком логічної діяльності. Подивіться навколо себе - пофарбовані стіни, підлога, стеля, віконні рами і двері, меблі; складна сучасна радіоелектронна апаратура - телевізори, магнітофони, приймачі; індивідуальні засоби пересування - автомобіль, мотоцикл, велосипед, човен; спортінвентар - лижі, ракетки і навіть іграшки.

Лаки і фарби дають нам відчуття яскравості та святковості, дозволяють насолодитися різноманітністю сірої буденності. Вони приходять в будинок як добрі друзі і незамінні помічники, адже захищають метал від корозії, деревину від гниття, штукатурку і цемент від розтріскування. Продовжують «життя» численних предметів і виробів, якими ми постійно користуємося[1].

Але поряд з цим, кожні фарби мають певні особливості впливу на організм людини, особливо професійного художника, і цей вплив залежить від багатьох чинників та вмісту у фарбах різних речовин.

Олійні фарби — це перетерті пігменти (окис цинку, охри, сурик залізний та ін.) з оліфами (натуральною, гліфталевою, пентафталевою тощо). Іноді до фарб додають наповнювачі для збільшення фарбувальної сили[3].

Гуаш — різновид водорозчинних фарб, які на відміну від акварелі — непрозорі через домішки крейди, свинцевих білил чи каоліну. Його виготовляють з суміші кольорових пігментів і клею з додаванням білил.

Акрилові фарби – водорозчинні фарби на основі акрилової смоли. Використовуються в будівельній справі та живописі.

Акварельні фарби - фарби з тонко розтертого пігменту, змішаного з розчином рослинного прозорого клею – гуміарабіку або декстрину (містять пластифікатор у вигляді гліцерину та інвертного цукру)[2].

Мабуть, не знайдеться жодної представниці прекрасної статті, яка ніколи не відвідувала салон краси або не використовувала фарби для свого зовнішнього вигляду. Наприклад, фарбування волосся є поширеною косметичною процедурою. Жінки фарбують брови і вії з метою зробити власний колір більш помітним, а контур – виразнішим та чітким. Звичайно, дані види фарб суттєво відрізняються від попередніх. Натуральні барвники діють на зразок тонуючих, тобто проникають лише в зовнішній шар волосини, але тримаються міцніше, особливо при систематичному вживанні.

Фарби бувають з різким приторним запахом (побутові фарби), з ледь чутним (олійні фарби, гуаш) запахом або взагалі без нього (акварель тощо). Запах фарби іноді може бути приємний, іноді не зовсім, але в кожному разі він

небезпечний. Причиною цього в основному є розчинники, якими розбавляється лакофарбовий матеріал[1].

Щоб уникнути згубного впливу фарб на здоров'я людини рекомендується використовувати водоемульсійні склади. У них в якості основи виступає звичайна вода, яка при випаровуванні не має ніякого негативного впливу. Різке отруєння викликається найчастіше в момент нанесення фарби своїми руками та в процесі її подальшого висихання (коли звільняється свинцевий пил). Деякі особливо токсичні розчини небезпечні навіть після повного застигання. У дихальний тракт і на слизову оболонку потрапляють випаровування розчинників, що використовуються у виробництві лаків і барвників: сольвенту, ацетону, трихлоретилену, тетрахлористого карбону та ін. Ці летючі речовини проникають в організм, всмоктуються в кров і надходять до всіх органів, згубно відбиваючись на їх роботі і як наслідок - ознаки ураження печінки, легенів, мозку.

Постраждати можна не тільки при вдиханні парів свіжої фарби. Зіскоблювання старих покриттів або присутність при їх горінні пов'язане з ризиком інтоксикації свинцем, який міститься в кристалах. При попаданні в легені свинцевий пил і його окис можуть спровокувати отруєння. Наступними симптомами є опік слизової органів дихання та очей. У першому випадку це призводить до порушення дихання, у другому - до напруження очного нерва та загострення головного болю, виникнення анафілактичного шоку.

Уникнути отруєння фарбою набагато простіше, ніж боротися з його наслідками. Профілактичні заходи при взаємодії з лакофарбовими матеріалами наступні: працювати можна тільки в одязі, що захищає всі частини тіла від токсичних речовин, руки повинні бути захищені рукавицями, а очі — щитками з прозорого пластика. Дуже важливо використовувати респіратори зі спеціальними фільтрами. У робочому приміщенні необхідно забезпечити постійне провітрювання.

Фарби відрізняються одна від одної своїм складом, концентрацією, водорозчинністю, наявністю або відсутністю запаху, різноманітністю відтінків, можливістю використання. Щоб забезпечити свій організм від шкідливого впливу фарб, необхідно вивчати властивості хімічного складу та вплив розчинників на організм людини.

Список використаних джерел

1. Смаль Ю. Цікава хімія. Життєпис речовин/ іл. А. та Д. Нечаєвські. - Львів: В-во Старого Лева, 2016. - 112 с.: іл. - (Пізнавальні книги)
2. Акварель. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Акварель>
3. Секрет олійних фарб. - Режим доступу: <http://marsgallery.ru/zhivopis/sekret-maslyanykh-krasok.html>

10. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ

Autor pracy: Agnieszka Orłowska
Uczennica Zespołu Szkół Ekonomicznych i Mundurowych w Chełmie
Opiekun: mgr Tywoniuk E. - nauczyciel języka polskiego

ROLA KSIĄŻEK W ŻYCIU CZŁOWIEKA

Od wieków literatura powstaje rękoma wielu autorów, zmienia się i kształtuje z każdym wiekiem oraz każdym twórcą. Każde dzieło jest inne, ale też każde może czegoś nauczyć odbiorców kultury.

Osobowość człowieka jest kształtowana nie tylko przez to, czego bezpośrednio doświadczył. Silny wpływ mogą mieć również przeżycia tak zwane „z drugiej ręki”, relacjonowane poprzez autorów i bohaterów literackich. Literatura zazwyczaj kształtuje czytelnika poprzez budzenie nowych myśli i emocji. Jak różny może to mieć wpływ, ukazują liczne przykłady literackie.

Ludzkim życiem kierują przede wszystkim emocje. Często są wywoływane przez czytanie. Książki mogą więc wiele nauczyć np. literatura dziecięca poszerza u swoich odbiorców zasób słów oraz wyobraźnię, co wspomaga ich rozwój. O tym, jak bardzo książka może zaciekać młodego człowieka, jest opowiadanie Marii Dąbrowskiej pt. „*Książki*”. Pisarka opisuje w nim z perspektywy dziecka swoje spotkanie z lekturą. Czytanie wzbogacało jej wyobraźnię, zachęcało do przeżywania przygód, uczyło ciekawości wobec świata. Można powiedzieć, że czytanie ukształtowało w niej przyszłą pisarkę. Przykład ten pokazuje, iż dziecko uczy się z literatury reguł, rządzących rzeczywistością i wzorów zachowań. Wartościowa, dobrze dobrana literatura, może być dla dziecka źródłem wiedzy o świecie i ludziach, budzić w nich wrażliwość na sprawy innych.

Powieść Stefana Żeromskiego pt. „*Szyfowe prace*”- to przykład utworu, który budzi w czytelniku patriotyzm. Marcin Borowicz, pierwszoplanowy bohater, nie odczuwa potrzeby walczenia o Polskę i sprzeciwiania się zaborcy. W dniu, gdy nowy uczeń- Zygier, recytuje podczas lekcji języka polskiego wiersz Mickiewicza pt. „*Reduta Ordona*”, Borowicz wzrusza się, płacze. Teraz rozumie, że zatracił swoją polskość i całkowicie poddał rusyfikacji. Dzięki literaturze budzi się w nim patriotyzm.

Literatura ukazuje również wiele wad. Ich występowanie ma być dla czytelnika źródłem postaw, by na błędach bohaterów literackich uczyć się bycia człowiekiem. Chciwość popycha człowieka do najgorszych zachowań. Tytułowa bohaterka dramatu Juliusza Słowackiego pochodzi z ubogiej rodziny. Marzy o majątku i księciu. Gdy jej najbliżsi stają się dla niej przeszkodą w osiągnięciu celu, bohaterka zabija siostrę. Los matki również jej nie interesuje. Marzenie o władzy i bogactwie stało się dla dziewczyny najwyższą wartością. Balladyna swe czyny przypłaciła życiem.

Ten romantyczny dramat pokazuje, że człowiek potrafi stawiać rzeczy materiale ponad uczucia. Uczy również, jaki jest tego koniec. Éric - Emmanuel

Schmitt w książce „*Oskar i pani Róża*” przedstawia losy chorego na białaczkę chłopca, którego stale odwiedza Pani Róża, wolontariuszka Kobieta, by umilić choremu dziecku ostatnie dni życia, opowiada mu przedziwne historie, pomagające głównemu bohaterowi pogodzić się z nadchodzącą śmiercią. Wymyśla dla Oskara zadanie, polegające na przeżywaniu każdego kolejnego dnia, jako 10 lat. Po każdym pełnym przygód dniu pisze listy do Boga, w których opisuje swoje doświadczenia życiowe. Chłopiec umiera. Książka ma jednak wpływ na wielu czytelników. Słynna polska pływaczka, Otylia Jędrzejczak, po jej przeczytaniu postanowiła sprzedać swój złoty medal olimpijski na rzecz chorych dzieci.

Powieścią biograficzną, która ma ogromny wpływ na emocje odbiorcy jest „*Dziewczynka w czerwonym płaszczyku*” Romy Ligockiej[1]. Czytając, patrzymy na getto i wojnę oczami dziecka, przenosimy się w zamknięte, pełne lęku życie małej dziewczynki. Rodzice, którzy cały dzień starali się zdobyć żywność, nie mieli czasu dla swoich dzieci. One pozostawały same sobie, zamknięte w swoim świecie, lęku. Roma niewiele rozumiała. O Niemcach pisała; „Najczęściej jednak tak strasznie wrzeszczą. Oni wrzeszczą, a my jesteśmy posłuszni. Ten, kto ich nie słucha, zostaje zabity. Wiem o tym dobrze, choć jestem jeszcze bardzo mała”. [2, s.58] Jej dzieciństwo to walka o życie. Jej babcia została zabita, a ojciec wywieziony do obozu. Bała się, gdy uciekała z matką z getta, bała się, gdy znalazły schronienie u poznanych Polek. Po wojnie była wyobcowana, poważna i skryta w sobie.

Wrażliwości, tolerancji i empatii uczy powieść „*Cudowny chłopak*. Wszyscy jesteśmy wyjątkowi”, którego autorką jest Raquel Jaramillo. To historia o Augustie, cierpiącym na chorobę genetyczną, przez którą jego twarz jest zdeformowana. Pomimo trzydziestu operacji chłopiec jest dowcipny i pełen energii. Cieszy się dzieciństwem, spędzając czas z rodzicami i siostrą. Jego świat zmienia się, gdy zaczyna naukę w szkole. Jest wówczas traktowany gorzej tylko dlatego, że jego twarz wygląda inaczej niż rówieśników. Autorka doskonale opisuje emocje i przeżycia chłopca, który wśród grupy pełnej niezrozumienia, doświadcza jednak dobroci i po wielu przykrościach odnajduje przyjaciół. Przez czytelników główny bohater nazywany jest zwykłym chłopcem o niezwykłej twarzy. „*Cudowny chłopak*. Wszyscy jesteśmy wyjątkowi” to opowieść w szczególności o Augustie, ale tak naprawdę dotyczy nas wszystkich. W końcu każdy z nas marzy o tym, aby inni lubili nas za to, jacy jesteśmy.

Powieść „*W pustyni i w puszczy*” Henryka Sienkiewicza, Staś i Nel, zostają porwani przez Beduinów. Gdy udaje im się uciec, są skazani na uciążliwą i niebezpieczną tułaczkę przez dziką Afrykę. Podczas podróży muszą zdobyć takie umiejętności, jak zdobycie żywności, schronienia przed burzą i dzikimi zwierzętami sawanny. Dzięki podróży dzieci uczą się odpowiedzialności i samodzielności, zdobywają nowe zdolności niezbędne do przeżycia. Utwór pokazuje walkę dzieci o przetrwanie i mimo licznych trudności – nadzieje na to, że wrócą do swoich rodzin. Powieść uczy czytelnika, że nie należy się poddawać i walczyć bez względu na przeciwności.

Literatura zawsze wywiera wpływ na odbiorcę. Jeśli nie wywiera funkcji dydaktycznej, to rozwija wyobraźnię i koncentrację. Czytanie pozwala zdobywać

wiedzę. Czytanie wzbogaca zasób słownictwa. Książki mają również wpływ na poglądy i przekonania. Józef Czechowicz powiedział:
“Kto czyta, żyje wielokrotnie. Kto zaś z książkami obcować nie chce, na jeden żywot jest skazany”.

Literatura:

1. <https://lubimyczytac.pl/autor/18943/roma-ligocka>
2. Ligocka, Roma. *Dziewczyzna w czerwonym płaszczyku*. Wydawnictwo literackie 2011.

Герасимюк Вікторія
ВСП «Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені Лесі Українки»
Науковий керівник: Папко С. В., викладач іноземної мови, спеціаліст

ПЕРЕКЛАД РЕКЛАМНОГО ТЕКСТУ ТА ВИКОРИСТАННЯ РЕКЛАМНОГО ДИСКУРСУ ЯК ЗАСІБ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У ХІ столітті за допомогою засобів масової комунікації реклама перетворилася в єдину глобальну індустрію, яка пов’язує тисячі людей. З плином часу рекламні технології перейшли від масової реклами до поділу споживачів на так звані цільові групи.

Сьогодні володіння іноземними мовами, а особливо англійською, стає все більше необхідним для спеціалістів у сфері реклами. Велика кількість термінів і понять запозичена саме з англійської мови, тому рекламною мовою, базовою для медіа планування та інших напрямків рекламної діяльності, а також для роботи в Інтернеті, є англійська. Крім цього, велика частина бюджетів приходить від іноземних інвесторів тому для правильного, якісного обслуговування таких клієнтів майбутнім рекламістам необхідне гарне знання англійської мови.

Рекламний дискурс – текст, обумовлений ситуацією рекламного спілкування. Він є засобом соціального регулювання і впливу на різні соціальні групи, пропонує той напрям думок і той стиль життя, що цінуються на сучасному етапі і є відображенням розвитку культури [1, с. 7 – 14].

Культурні чинники, що визначають стилістичну специфіку рекламного тексту, є пов’язаними, перш за все, з інтересами та потребами цільової аудиторії. Оскільки кожна етнічна спільнота має свої звички, стереотипи і традиційні національні цінності, співставлення стилістики англомовних та україномовних рекламних текстів неминує означає аналіз ментальних особливостей споживачів, що належать до різних етнокультурних середовищ. Адже незважаючи на існування глобальної продукції або глобальної марки, не існує глобальної мотивації для придбання цієї продукції. Саме тому «експорт» реклами в іншу культуру може відбуватися двома основними методами:

1) глобальний – використання єдиного образу, єдиного слогану, єдиного рекламного повідомлення для будь-якого ринку в світі (рекламна стратегія компаній «Kodak», «Levi’s», «Coca-Cola», «Benetton»);

2) крос-культурний – передбачає врахування менталітетних особливостей споживацької аудиторії. Ці методи визначають і відповідні перекладацькі стратегії: здійснення перекладу як такого або культурне перекодування рекламного образу, що, по суті, перетворюється на розробку рекламного тексту [2, с. 56].

Окрім назви ядром будь-якої маркетингової компанії стає слоган – коротка яскрава фраза, що дає влучну характеристику компанії або конкретного продукту. Вдалий слоган поєднує в собі такі складові:

1) його легко впізнати і запам'ятати (позачасове «*I'm loving it*» («Я це люблю»)) від *McDonald's*. Здавалося б, нічого особливого, але це словосполучення доноситься звідусіль. Навіть з підручників англійської граматики;

2) викликає позитивні асоціації (шоколадний батончик *Lion* – «Зовні не дуже, дуже на смак» («*Beastly tasty*»); *Bounty* – «Райська насолода» («*Taste of Paradise*»);

3) підкреслює сильні сторони продукту/компанії (виробник шоколадних драже *M&M's* «*Melts in your mouth, not in your hands*» («Тане в роті, а не в руках»)).

Отже, аналогічно до оригіналу, переклад слогану має бути динамічним, виразним і переконливим. Оригінальна концепція, стиль та головна ідея рекламної компанії – саме на це перекладачеві слід орієнтуватися перш за все.

Необхідною умовою для вдалої рецепції рекламних матеріалів є глибоке знання і розуміння культурних і соціально-політичних особливостей цільової аудиторії. Попри активні глобалізаційні процеси кожна нація бачить світ урізних кольорах. Наприклад, *Coca-Cola* довго не могла придумати, як назвати свій напій китайською: в Китаї оригінал звучав як «*Кежукела*» – «кусати воскового пуголовка». Зупинилися на назві «*Коку Коле*» – «щастя в роті». Щоб реклама закарбувалася в пам'яті використовуються різноманітні стилістичні засоби: метафора, гра слів, рима, алітерація, тощо – вибірнеобмежено. До прикладу, розробники англійського слогану шоколадних цукерок *Mars* пропонують риму: «*A Mars a day makes you work, rest and play*». Натомість в українській версії присутня гра слів: «*Марс – все буде в шоколаді*». Шоколадні цукерки *Nuts* в Америці випускаються під назвою *Topic*. Сленгове *nuts* – бовдур – вірогідно не сприятиме продажам у США [3, с. 125- 127].

Зрозуміло, що користь приносить перегляд будь-яких відео англійською мовою, але деякі види реклами особливо корисні. Реклама є одним із способів вивчення англійської мови. Зокрема можна виділити такі її переваги:

1) *Реклама – коротка*. Реклама зазвичай триває близько 30 секунд. Це набагато коротша форма в порівнянні з телесеріалами або фільмами, тому ви не втомитеся дивитись її. Рекламу можна дивитися багато разів поспіль, розвиваючи свій навик сприйняття англійської мови на слух. Це особливо важливо для тих, хто тільки почав вивчати англійську і поки може бути не готовий до більш тривалого і складного контенту.

2) *Реклама – відображення культури*. Коли ви вивчаєте іноземну мову, дуже важливо одночасно з освоєнням мови отримувати культурні знання, а не просто заучувати слова і вирази з підручника. Носії англійської мови можуть

належати до різних культур, в залежності від регіону свого проживання. Тому телеканали намагаються транслювати рекламу, яка відображає культуру тих, хто її дивиться.

3) *Реклама допомагає відпрацювати базові мовні навички.* Переглядаючи рекламу, ви одночасно задіюєте різноманітні мовні навички, зокрема аудіювання і читання.

Отже, використання рекламних текстів при вивченні англійської мови є ефективним засобом, адже з його допомогою студенти не тільки покращують свої знання англійської мови й отримують професійні знання щодо побудови, структури рекламних текстів, які можуть стати корисними в їх майбутній роботі.

Список використаних джерел

1. Белова А. Д. Поняття “стиль”, “жанр”, “дискурс”, “текст” у сучасній лінгвістиці / А. Д. Белова // Вісник Іноземна філологія. – К. : Вища школа, 2002. – Вип. 32–32. – С. 7–14.
2. Дубенко О.Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов. – Вінниця, 2004. – 224 с.
3. Leech G.N. English in Advertising. A Linguistic Study of Advertising in Great Britain. – Ldn. 1966. – 210 p.

Євтушик Оксана
ВСП «Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені Лесі Українки»
Науковий керівник: Новосад Н. П.,
викладач іноземної мови, спеціаліст II категорії

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НАЗВ АНГЛОМОВНИХ ФІЛЬМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Вивчення мови невід’ємно пов’язане з культурою та традиціями країни. Одним з способів збагачення лексичного запасу саме сучасним вокабуляром є перегляд художніх фільмів. Якісний переклад фільму допомагає нам краще зрозуміти культурні особливості країни. Найважливішою частиною перекладу є назва фільму, адже, вона є візитівкою кіно. Тому переклад назв англomовних фільмів викликає труднощі у сучасних перекладачів, враховуючи лінгвокультурні особливості мови оригіналу та мови перекладу.

Метою статті є дослідження основних стратегій перекладу назв англomовних фільмів. Об’єктом дослідження є назви фільмів, предметом перекладу назв фільмів українською мовою.

Існує декілька стратегій перекладу. І. Мілевич виділяє три основні стратегії: жанрова адаптації, смислова та повернення до першоджерела [2]. К. Ж. Бальжінімаєва пропонує застосовувати прямий переклад, трансформацію назви та заміну [1]. Ксуедонг Ші під час перекладу іноземних фільмів

китайською пропонує використовувати транслітерацію, тобто буквальний переклад та адаптацію, для передачі змісту фільму. Проаналізувавши стратегії перекладу, пропонуємо виділити основні стратегії: прямий та непрямий переклад (заміна або трансформація).

Прямий переклад або транслітерація використовується в разі відсутності соціокультурних компонентів або, якщо є незначні особливості, які при перекладі не змінять значення назви. Наприклад, “Night at the Museum” – “Ніч в Музеї”, “The fifth element” – “П’ятий елемент”, “Ice Age” – “Льодовиковий період”, “Plane” – “Літачки”, “The Secret” – “Секрет”, “Godmothered” – “Хрещена мати”, “Star War” – “Зоряні війни”, “Soul” – “Душа”.

Однією з стратегій непрямого перекладу є трансформація. Цю стратегію використовують, коли під час прямого перекладу не вдається в повній мірі передати зміст фільму. Тому враховуючи лінгвокультурні особливості, застосовують трансформацію назви фільми. Під час трансформації оригінальну назву можуть скоротити чи додати нові лексичні елементи. Прикладами є наступні назви фільмів:

“The Call of the Wild” – “Поклик предків”;

“Cats and Dogs” – “Коти проти собак”;

“A Dog’s Purpose” – “Життя та мета собаки”.

У випадку коли прагматичний зміст неможливо передати, використовують заміну для збереження змісту та значення назви. Найбільшу складність викликає переклад фразеологізмів та сталих виразів. Наприклад, “Barnyard”, що означає подвір’я для тварин, переклали як “Рога та копита”, “The Bucket List” (дослівно “список відер”) – “Список останніх бажань”.

Проаналізувавши переклади англomовних фільмів, можна зробити висновок, що під час перекладу назв, найчастіше застосовують заміну та прямий переклад, рідше транслітерацію. Це зумовлено тим, що перекладачі намагаються передати лінгвокультурні, семантичні та прагматичні особливості назви фільму для збереження оригінального змісту.

Список використаних джерел

1. Бальжинимаева Е. Ж. Стратегии перевода названий фильмов // Сравнительное правоведение в странах России, Монголии, Японии и КНР: материалы междунар. студенч. науч. - практ. конф. — Улан-Удэ: Бурятский гос. ун-т, 2009. — С. 32-45.

2. Милевич И. Г. Стратегии перевода названий фильмов // Рус. яз. за рубежом. – 2007. – № 5. – С. 65–71.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Науково-технічні терміни як мовні знаки, що презентують поняття спеціальної, професійної галузі науки або техніки, становлять суттєву складову науково-технічних текстів і одну з головних труднощів їх перекладу з огляду на їх неоднозначність, відсутність перекладних термінів-відповідників та національну варіативність.

Мета статті полягає у дослідженні способів відтворення англійських термінів українською мовою. В процесі перекладу термінів визначають два етапи:

1. З'ясування значення терміна (у контексті).
2. Переклад значення рідною мовою [1].

Головним прийомом перекладу термінів є переклад за допомогою лексичного еквіваленту – постійної лексичної відповідності, яка точно співпадає із значенням слова. Терміни, які мають еквіваленти у рідній мові, відіграють важливу роль при перекладі. Необхідно вміти знаходити відповідний еквівалент у рідній мові і розширювати знання термінів-еквівалентів [1].

Одним із найпростіших прийомів перекладу терміна на лексичному рівні є прийом транскодування (побуквенна чи пофонемна передача вихідної лексичної одиниці за допомогою алфавіту мови перекладу). Цей прийом становить рідкість в практиці технічного перекладу: *returning émigré* – реемігрант. При перекладі таким способом, як транслітерація, не слід забувати про «фальшивих друзів перекладача», наприклад, таких як *contribution, data, instance, stimulation, etc.*, так як він зазвичай призводить до грубого викривлення змісту.

Терміни також підлягають іншому лексичному способу перекладу – калькуванню – передачі комбінаторного складу слова, коли складові частини слова (морфеми) чи фрази (лексеми) перекладаються відповідними елементами мови перекладу. Зазначений прийом застосовуються при перекладі складних за структурою термінів. Калькування можна застосовувати тільки тоді, коли утворений таким чином перекладний відповідник не порушує норми вживання і сполучуваності слів в українській мові. Перекладачу слід завжди пам'ятати, що перекладений термін має адекватно звучати у рідній мові.

До способів перекладу термінів також можемо віднести експлікацію або описовий переклад. Даний прийом застосовують, коли лексична одиниця мови оригіналу замінюється словом або словосполученням, яке передає його значення.

До нього висуваються такі вимоги:

- 1) переклад повинний точно відбивати основний зміст позначеного неологізмом поняття,

2) опис не повинний бути надто докладним,

3) синтаксична структура словосполучення не повинна бути складною.

Можливими є інші прийоми такі як, конкретизація та генералізація. Під конкретизацією розуміють відтворення, при якому одиниця більш широкого конкретологічного змісту передається в мові перекладу одиницею конкретного змісту. В українській мові необхідно робити заміну слова чи словосполучення, що мають більш широкий спектр значень, еквівалентом, який конкретизує значення згідно контексту або стилістичних вимог. Наприклад, поняття «досліджувати» може відноситися до різних ситуативних умов, і в значній мірі упорядковується контекстом; в англійській мові цьому поняттю будуть відповідати різні більш вузькі за значенням одиниці, в залежності від контексту: to explore – досліджувати місцевість (порівн. to explore the environment), to investigate – досліджувати ринок (порівн. to investigate the market), to research into – досліджувати явище (порівн. to research into the classical literature)

При перекладі термінів також можливим є застосування прийому генералізації, який має місце в тих випадках, коли міра інформаційної упорядкованості вихідної одиниці вища за міру упорядкованості одиниці, що відповідає їй за змістом в мові перекладу: compensation award – рішення про відшкодування збитків [2]. Деякі інші трансформаційні прийоми перекладу термінів вимагаються в тих випадках, коли значення того чи іншого терміну.

Отже, працюючи з термінами, перекладач має не лише добре володіти англійською мовою, але й водночас бути обізнаним у конкретній галузі, до якої належить текст перекладу, бо значення термінів тісно пов'язане із контекстом, його змістом та специфікою, і може змінюватися залежно від галузі використання. Тільки при ефективному поєднанні цих двох умов можна зробити адекватний переклад будь-якої науковотехнічної літератури.

Список використаних джерел

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі та жанрово-стилістичні проблеми / В. І. Карабан. – Вінниця, Нова книга, 2002. – С. 315-407.

2. Савчук М. П. Англо-український науково-технічний словник / М. П. Савчук. – К., 2008.

ДІЛОВИЙ ЕТИКЕТ США

Етикет— сукупність правил поведінки, що регулює зовнішні прояви людських взаємин.

США є багатоетнічною державою, основою якої є велика кількість різних субкультур. Однак американська бізнес-культура є досить монолітною. Америка є країною емігрантів з високим рівнем мобільності, тому американцям звично мати ділові стосунки з незнайомими людьми. Отже, якщо виникають проблеми з рекомендаційними паперами, можна ризикнути звернутися безпосередньо до потенційного партнера. Чим відоміша ваша організація, тим більше шансів налагодити прямий контакт. Можна надіслати електронного листа з інформацією про вашу фірму та продукцію. Потім зателефонувати приблизно за два тижні до переговорів і домовитись про зустріч.

Слід починати спілкування зі звертань "містер" або "місіс". Найімовірніше, американські партнери запропонують перейти на імена. Неформальність у спілкуванні виявляється також в ігноруванні званнями. Діловий костюм бізнесмена-чоловіка може бути досить демократичним. Бізнес-леді бажано виглядати ефектно, мати дорогу сукню і гарний макіяж.

Від чоловіків американські бізнес-леді вимагають ставлення відповідно до професійного етикету. Тому не варто виявляти галантність, а також інтерес до особистого життя партнерки (наприклад, не потрібно намагатись з'ясувати, чи одружена вона, чи ні).

Американці досить прагматичні, їм притаманна впевненість у власних силах, жорсткість. Вони наполегливі у досягненні мети, тому одразу ж після знайомства з потенційним партнером і встановлення дружньої атмосфери намагаються перейти до справи.

У спілкуванні американці досить відкриті, їм не подобається підкреслена формальність. Вони ввічливі, тактовні, демократичні, не зважають на вік та соціальний статус співрозмовника. Однак дружні стосунки, що виникають у їхньому середовищі, досить формальні, а глибока емоційна прихильність є взагалі поодиноким явищем. Тут існують товариші по роботі, товариші по спорту, товариші родини та ін.

Розгляд будь-яких питань у американців ґрунтується на логічній аргументації. Розмірковуючи над певною проблемою, вони рухаються від загального до одиничного, посилаючись на ті чи інші аргументи.

Щодо особливостей не вербальної комунікації, американці не довіряють тим людям, які ховають очі, оскільки глибоко переконані в тому, що навмисна відмова від зорового контакту є засобом маніпуляції залежним партнером або проявом відсутності інтересу до нього.

Американці не долюблюють великі електронні листи, тому слова «дорогий», «дорога», «з повагою» та інш. слід уникати. Тому найкращий лист – короткий лист. А ще краще коли будете відображати всю суть в темі листа. Наприклад «Доброго дня, це Том з компанії APPLE, чи не могли б ми зустрітись 13 травня об 17 годині в кафе напроти вашого офісу?»

Список використаних джерел

1. <https://helpiks.org/1-109246.html>
2. https://pidru4niki.com/amerikanska_model_ulturi_dilovih_stosunkiv
3. «Діловий етикет», І.Афанасьєв, Київ, «АЛЬТПРЕС», 2009

Наукове видання

МОЛОДЬ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗБУДОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

*ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
XIV МІЖНАРОДНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ*

Укладачі О. П. Боярчук, І. В. Макарук, О. Я. Лещенко

Головний редактор – *Світлана Політило*

Обкладинка – *Людмили Терехової*

Верстка – *Анастасії Дідух*

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 9,3.

Наклад 100. Зам. 03.

ВОРВП «Надстир'я»

43016 м. Луцьк, вул. Лесі Українки, 7.

Тел.: +38 099 45 72509; +38 067 33 41 306.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру ДК № 349 від 02.03.2001.

М 75 **Молодь як стратегічний потенціал розбудови національної економіки : Збірник тез доповідей XIV Міжнародної студентської наукової конференції / Укладачі: О. П. Боярчук, І. В. Макарук, О. Я. Леценко.** Луцьк: Надстир'я, 2021. 160 с.

ISBN 978- 966-517-928-3

До збірника включені тези доповідей студентів на XIV Між-народній студентській науковій конференції „Молодь як стратегічний потенціал розбудови національної економіки”. Висвітлені актуальні проблеми і перспективи розвитку менеджменту та економіки; запропоновані шляхи вдосконалення фінансової та маркетингової політики; підвищення мовної компетенції майбутніх фахівців; вирішення глобальних і регіональних екологічних проблем сучасності.

УДК 33 (477) (06)

